

การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

โดย
ร้อยตรี วิทยา คุ่มฉายา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจจวโยชาติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

โดย
ร้อยตรีวิทยา คุ่มฉายา

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
ปีการศึกษา 2554
ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

**THE CURRICULUM DEVELOPMENT ON THE MARCHING BAND PERFORMANCE IN
THE CEREMONY OF TAKING THE OATH OF ALLEGIANCE TO THE COLOURS
FOR THE ROYAL THAI ARMY SCHOOL OF MUSIC**

By

Second Lieutenant Wittaya Koomchaya

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for the Degree

MASTER OF EDUCATION

Department of Curriculum and Instruction

Graduate School

SILPAKORN UNIVERSITY

2011

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร อนุมัติให้วิทยานิพนธ์เรื่อง “ การพัฒนาหลักสูตร
เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียน
ดุริยางค์ทหารบก ” เสนอโดย ร้อยตรี วิทยา คุ่มฉายา เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปานใจ ธารทัศนวงศ์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่.....เดือน..... พ.ศ.....

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์
2. รองศาสตราจารย์สมประสงค์ น่วมบุญลือ

คณะกรรมการตรวจสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีกุรักษ์ต์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์)

...../...../.....

.....กรรมการ

(รองศาสตราจารย์สมประสงค์ น่วมบุญลือ)

...../...../.....

53253204 : สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ

คำสำคัญ : การพัฒนาหลักสูตร/พิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล

ร้อยตรี วิชา คุ่มฉายา : การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก. อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ : ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ และ รศ.สมประสงค์ น่วมบุญลือ. 340 หน้า.

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 2) เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล 3) เพื่อทดลองใช้หลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล และ 4) เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล และความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โดยทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 จำนวน 39 คน เป็นเวลา 20 ชั่วโมง จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ 10 Ds. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) t-test แบบ Dependent และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและต้องการนำอัตลักษณ์ของภารกิจเหล่าทหารดุริยางค์มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ผู้บังคับบัญชาคาดหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวและฝึกปฏิบัติตามสภาพจริงของพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล โดยให้ผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบกร่วมจัดการเรียนรู้และประเมินผล 2) หลักสูตรประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน แนวทางการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ประกอบด้วย 2.1) ประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล 2.2) รูปแบบของโยธวาฑิตทหารและบทเพลงในพิธีการ 2.3) แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล 2.4) สถานการณ์จำลองการปฏิบัติในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพล 3) ทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกชั้นปีที่ 3 เป็นเวลา 20 ชั่วโมง จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ 10 Ds. โดยผู้ชำนาญการพิเศษ และผู้วิจัย พบว่านักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียน ขยันอดทนและมีวินัย รับผิดชอบต่อการฝึกซ้อม และ 4) นักเรียนมีผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจของโยธวาฑิตในพิธีกระทำสำคัญพัฒนาตนเองของชัยเฉลิมพลก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติอยู่ในระดับสูงมาก และมีความคิดเห็นว่าหลักสูตรเป็นประโยชน์สามารถนำไปใช้ปฏิบัติหน้าที่ได้จริง

ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2554

ลายมือชื่อนักศึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ 1. 2.

53253204 : MAJOR : CURRICULUM AND SUPERVISION

KEY WORDS : CURRICULUM DEVELOPMENT/ CEREMONY OF TAKING THE OATH OF ALLEGIANCE TO THE COLOURS

SECOND LIEUTENANT WITTAYA KOOMCHAYA: THE CURRICULUM DEVELOPMENT ON THE MARCHING BAND PERFORMANCE IN THE CEREMONY OF TAKING THE OATH OF ALLEGIANCE TO THE COLOURS FOR THE ROYAL THAI ARMY SCHOOL OF MUSIC. THESIS ADVISORS : ASST.PROF.MAREAM NILLAPUN, Ed.D., AND ASSOC.PROF.SOMPRASONG NUAMBUNLUE, M.Ed. 340 pp.

The purposes of this research were 1) to study the fundamental data for the curriculum development on the marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours for The Royal Thai Army School of Music, 2) to develop the curriculum on the marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours for The Royal Thai Army School of Music, 3) to implement the curriculum on the marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours and 4) to evaluate and improve the curriculum on the marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours. The curriculum was implemented and taught by 10 Ds. learning components with 39 third year students at The Royal Thai Army School of Music. The research instruments were the curriculum on the marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours, the learning outcome test, the evaluation form of marching band performance and the opinions interview form toward the curriculum. The data were analyzed by percentage, mean, standard deviation, t-test dependent and content analysis.

The research results were as follow : 1) the students and involved persons realized the importance of the royal Thai army band identity of mission and would like to invite them of participate in planning the learning programme. Army band leaders expected the students to study and rehearsal their marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours, the developed curriculum was taught and evaluated by the army band experts and teachers, 2) the curriculum were consisted of concept, principle, objectives, requirement of learners, learning outcome, learning content, course description, learning schedule, instructional guideline, instructional media, measurement, assessment process and four lesson plans which included the contents of 2.1) history of regimental standard and the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours, 2.2) formation of military band and songs used in ceremony, 2.3) rehearsal planning of the whole procedure, 2.4) performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours, 3) the curriculum was implemented and taught by 10 Ds. learning components for 20 hours. The learning activities taught by the researcher and the army band experts. The curriculum implementation found that students had interested, enthusiastic, diligent, patient, discipline and responsible of rehearsal and 4) the students had learning outcome of marching band performance in the ceremony of taking the oath of allegiance to the colours before and after used the curriculum was statistically significant different at the .05 level. The students had marching band performance at highest level, the students' opinions toward the curriculum had useful and could to implement in their task.

Department of Curriculum and Instruction Graduate School, Silpakorn University Academic Year 2011

Student's signature

Thesis Advisors' signature 1. 2.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี เนื่องจากบุคคล นักการศึกษา ผู้ทรงคุณวุฒิต่อไปนี้ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ เป็นทั้งผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ เป็นที่ปรึกษาและเสียดูแล เอาใจใส่ในทุก ๆ เรื่อง ตั้งแต่ต้นจนสำเร็จอย่างทุกวันนี้ รองศาสตราจารย์ สมประสงค์ น่วมบุญลือ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา และชี้แนะในเวลาที่ยากลำบาก หรือมีปัญหา ตลอดทั้งให้กำลังใจจนสำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านเป็นอย่างสูง

ขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทพ อ่วมเจริญ ที่กรุณาเป็นประธานในการพิจารณาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ชัย ปีกุรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิ ที่กรุณาให้คำแนะนำ ในการแก้ไขข้อบกพร่อง ตลอดจนคณาจารย์ในสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ และคณาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความรู้ และสั่งสอนศิษย์ (ทหารดุริยางค์ กองทัพบก) คนนี้ให้ประสบความสำเร็จได้

ขอบพระคุณผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พันเอก (พิเศษ) กฤษดา สาริกา และผู้บังคับบัญชา ตลอดจนครูอาจารย์ และผู้ที่มีได้กล่าวนาม ณ ที่นี้ทุกท่านที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการทำวิทยานิพนธ์

ขอบพระคุณผู้อำนวยการพิเศษ และครูผู้สอนร่วม จากกองดุริยางค์ทหารบกทุกท่านที่ได้สละเวลา ให้ความอนุเคราะห์ถ่ายทอดเรื่องราวของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ให้คำปรึกษาในเรื่องข้อมูลต่าง ๆ และให้คำแนะนำในเรื่องการจัดการเรียนรู้

ขอบพระคุณผู้เชี่ยวชาญ พันโท อรรถวุฒิ มิ่งมิตร ดร.ปณัตต์ นัจฉฤกษ์ และ ดร.โชติมา หนูพริก ที่กรุณาเสียดูแลเวลาในการตรวจเครื่องมือ เพื่อให้เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีคุณภาพ

ขอบพระคุณคณะครู อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกและข้าราชการกองดุริยางค์ทหารบกทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จนสำเร็จลุล่วง และขอบใจนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 รุ่นที่ 26 ทุกคนที่ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และทดลองใช้หลักสูตร

ขอบคุณพี่ ๆ และน้อง ๆ หลักสูตรรุ่น ' 53 ในสาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศทุกท่านที่เป็นแรงกาย แรงใจคอยให้คำปรึกษา และช่วยเหลือผู้วิจัยเสมอมา

และขอบพระคุณกองทัพบกที่ส่งเสริม ให้ทุนการศึกษาในโครงการพัฒนาศึกษาครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2553 แก่ผู้วิจัย

หากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ก่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่า ผู้วิจัยขอขอบคุณความคิดทั้งมวล แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมดที่มีส่วนสนับสนุนทำให้วิทยานิพนธ์นี้ประสบความสำเร็จ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฐ
สารบัญภาพ	ท
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	8
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	15
คำถามของการวิจัย.....	16
สมมติฐานของการวิจัย	16
ขอบเขตของการวิจัย	16
นิยามศัพท์เฉพาะ	17
2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	19
การพัฒนาหลักสูตร	19
ความหมายของหลักสูตร	19
ความสำคัญของหลักสูตร	21
องค์ประกอบของหลักสูตร	22
ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร	24
รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร.....	25
การประเมินหลักสูตร	54
จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร	56
รูปแบบการประเมินหลักสูตร	57

บทที่	หน้า
หลักสูตรสถานศึกษา โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2549	63
โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก.....	63
การจัดองค์กรภายใน โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก.....	64
ปรัชญาของโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก (PHILOSOPHY)	65
วิสัยทัศน์โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก (VISION).....	65
พันธกิจโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก (MISSION)	65
เป้าหมาย (GOAL)	65
สถานภาพหลักสูตร โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก	65
หลักสูตรตามแนวทางรับราชการ.....	65
หลักสูตรผลิตกำลังพล	66
โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนคูริยางค์ทหารบก.....	66
ธงเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	70
ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล.....	70
ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ	
ธงชัยเฉลิมพล	77
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	79
งานวิจัยในประเทศ	79
งานวิจัยต่างประเทศ.....	85
สรุป	87
3 วิธีดำเนินการวิจัย	89
ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (R ₁ : Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	91
ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (D ₁ : Development) : พัฒนาหลักสูตร.....	102
ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (R ₂ : Research) : ทดลองใช้หลักสูตร	107
ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D ₂ : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร	109
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	117
ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน	117
ผลการพัฒนาหลักสูตร	132

บทที่	หน้า
ผลการทดลองใช้หลักสูตร.....	141
ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร.....	144
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	151
สรุปผลการวิจัย.....	152
อภิปรายผล	154
ข้อเสนอแนะ.....	161
ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้.....	161
ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย	162
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	163
บรรณานุกรม	164
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน	172
ภาคผนวก ข หลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ ทหารบก.....	191
ภาคผนวก ค รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 10 Ds.Model	281
ภาคผนวก ง เครื่องมือสำหรับประเมิน	283
ภาคผนวก จ ผลการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย.....	303
ภาคผนวก ฉ บันทึกคะแนนการวัดและประเมินผล	319
ภาคผนวก ช ประมวลภาพกิจกรรม.....	328
ภาคผนวก ซ รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ และ หนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย	333
ประวัติผู้วิจัย	340

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงหลักสูตรนักเรียนครูยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3	68
2	แสดงกลุ่มวิชาเน้นการปฏิบัติและกลุ่มวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ	69
3	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 1	101
4	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 2	106
5	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 3	109
6	สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 4	115
7	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม	119
8	แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติ ภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับ โรงเรียนครูยางค์ทหารบก.....	121
9	แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วม สนทนากลุ่ม	127
10	โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนครูยางค์ทหารบก.....	135
11	ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล สำหรับโรงเรียนครูยางค์ทหารบกด้วย t-test แบบ Dependent.....	145
12	แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และร้อยละ (%) ของคะแนนจากการประเมินผลการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แต่ละแผนการจัด การเรียนรู้.....	146

ตารางที่	หน้า
13	แสดงผลการประเมินความสามารถการปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ในสถานการณ์จำลองการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ซึ่งประเมินเป็นแบบกลุ่ม..... 148
14	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 304
15	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก..... 305
16	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 306
17	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโครงร่างหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียน ดุริยางค์ทหารบก 308
18	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 309
19	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” 310
20	ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและ หลังเรียน เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล 315
21	ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัด ผลการเรียนรู้เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก 317

ตารางที่	หน้า
22	ผลการวิเคราะห์สัดส่วนของคนทำถูกแต่ละข้อ (p) และสัดส่วนของคนทำผิด ในแต่ละข้อ (q) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง การปฏิบัติการกิจ วชิรวัตรในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับ โรงเรียนคูริยวงศ์ทหารบก..... 318

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย.....	15
2	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ	28
3	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสäng อุทรานันท์.....	29
4	วัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของสäng อุทรานันท์.....	30
5	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่.....	33
6	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของวิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์	34
7	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของจิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์.....	40
8	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์	43
9	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา	44
10	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรวิธีแบบรากหญ้าของทาบา.....	46
11	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของทาบา.....	48
12	กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโบแฮมปี	49
13	รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของฟอกซ์	50
14	รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของฮันกินส์.....	52
15	สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตร	53
16	ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษาของไทเลอร์	58
17	รูปแบบการประเมินผลของสเตค	60
18	รูปแบบการประเมินของชิปปี้.....	62
19	แผนผังโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ทั้ง 3 ชั้นปี	67
20	กรอบดำเนินการวิจัย.....	90
21	แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม.....	94
22	แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์.....	96
23	แสดงขั้นตอนการสร้างประเด็นสนทนากลุ่ม.....	99
24	แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้	105

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 ธงจุฬาราชูปัทยุค และธงมหาไพชยนต์รัช	71
2 ธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยทหาร	72
3 ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพบก	73
4 พระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม	74
5 พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ	75
6 พระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม	76
7 พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้แก่หน่วยทหาร ในสังกัดกระทรวงกลาโหม	76
8 พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ครั้งแรกเมื่อ 20 ตุลาคม 2471	77

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ดนตรี คือ พลังแห่งชีวิต ที่ธรรมชาติให้มาพร้อม ๆ กับชีวิตมนุษย์ ดนตรีช่วยให้มนุษย์มีความสุข เพลิดเพลินสนุกสนาน รู้สึกสดชื่นผ่อนคลาย ทำให้จิตใจเกิดความสงบ และงดงาม ถ้าบุคคลใดมีรากฐานจิตใจที่อิสระถึงระดับหนึ่ง ควรจะเข้าใจความหมายของคำว่า “ดนตรีการ” ลึกซึ้งยิ่งกว่าการมองเห็นแต่เพียงภาพของการดีด สี ตี เป่าเท่านั้น ดังบทพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่ว่า

"ชนใดไม่มีดนตรีการ	ในสันดานเป็นคนชอบกลนัก
อีกใครฟังดนตรีไม่เห็นเพราะ	เขานั้นเหมาะคิดกบฏอัปลักษณ์
ถาอุบายมุ่งร้ายฉมังนัก	มโนหนกมีคมวเหมือนราตรี
จิตใจย่อมนำสกปรก	ราวรอกเช่นกล่าวมานี้
ไม่ควรใครไวใจในโลกนี้	เจ้าจงฟังดนตรีเถิดชื่นใจ"

(พระราชนิพนธ์ ร.6)

ซึ่งการดำรงชีวิตของมนุษย์นั้น ได้รับอิทธิพลจากคุณค่าและความประณีตงดงามของดนตรีเข้ามาเกี่ยวข้องอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ตั้งแต่เกิดจนกระทั่งเสียชีวิต อาจสืบเนื่องมาจากขนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ หรือแม้กระทั่งศาสนา ล้วนแล้วแต่ผูกพันกับดนตรีทั้งสิ้น อาทิเช่น บทเพลงกล่อมเด็ก บทเพลงประกอบในการทำงาน บทเพลงที่ใช้ในพิธีการต่าง ๆ เป็นต้น ดังบทพระราชทานสัมภาษณ์ในรายการวิทยุอเมริกา ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน พุทธศักราช 2503 ความว่า

“ดนตรีเป็นส่วนหนึ่งของข้าพเจ้า จะเป็นแจ๊สหรือไม่ใช่แจ๊สก็ตาม ดนตรีล้วนอยู่ในตัวคนทุกคน เป็นส่วนที่ยิ่งใหญ่ในชีวิตคนเรา สำหรับข้าพเจ้าดนตรีคือสิ่งที่ประณีตงดงาม ทุกคนควรนิยมในคุณค่าของดนตรีทุกประเภท เพราะว่าดนตรีแต่ละประเภทต่างก็มีความเหมาะสมตามแต่โอกาส และอารมณ์ที่ต่างกันไป”

จากบทพระราชทานสัมภาษณ์ดังกล่าว แสดงให้เห็นว่าองค์พระประมุขของชาติ ทรงสนพระราชหฤทัยการดนตรีเป็นอย่างยิ่ง และถ้าย้อนดูประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกที่เข้าสู่

ประเทศไทย อาจกล่าวได้ว่าองค์พระมหากษัตริย์ไทยแห่งกรุงรัตนโกสินทร์เกือบทุกพระองค์ ทรงให้การสนับสนุนวางรากฐานการดนตรีตะวันตกให้กับประเทศชาติทั้งสิ้น ดนตรีตะวันตก ได้เริ่มก้าวเข้าสู่กองทัพไทยได้รับใช้ได้เบื้องพระยุคลบาทองค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระบรมวงศานุวงศ์ ในฐานะเครื่องเสริมพระเกียรติยศ บรรเลงถวายความเคารพในการเสด็จ พระราชดำเนินไปในสถานที่ต่าง ๆ รวมทั้งการถวายการต้อนรับองค์พระมหากษัตริย์ของมิตร ประเทศ หรือการให้การต้อนรับทูตานุทูตที่เข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศไทย การดนตรี จึงเป็นส่วนสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงความเป็นเอกราช และการตระหนักถึงชาติภูมิของประเทศไทย แสดงถึงความเป็นอารยประเทศให้ประจักษ์ต่อสายตานานาชาติ (กองดุริยางค์ทหารบก 2529)

การดนตรีของกองทัพไทยได้เริ่มมีวิวัฒนาการ และการพัฒนาอย่างเป็นลำดับ ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับแผนงานการพัฒนาและการขยายตัวของกองทัพตามภารกิจที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งในยุคแรก ๆ การดนตรีของกองทัพจึงถูกใช้เพื่อการบรรเลงถวายพระเกียรติยศแด่องค์พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและพระบรมวงศานุวงศ์เท่านั้น และต่อมาเมื่อบ้านเมืองมีการเปลี่ยนแปลงดนตรีทหาร ก็ถูกใช้ไปในการอื่น ๆ อย่างหลากหลาย เช่น การเดินสวนสนาม การบรรเลงพระราชพิธี และ พิธีการทั่วไป การสร้างขวัญกำลังใจให้กับทหารหาญ ใช้เป็นสัญญาณการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ในทางราชการและเอกชน ทั้งในยามปกติ และยามศึกสงคราม ฯลฯ

ในยุคโลกไร้พรมแดนและยุคข้อมูลข่าวสารทำให้สังคมโลกมีความเจริญก้าวหน้าและ มีการพัฒนาอยู่ตลอดเวลา กระบวนการที่สำคัญในการพัฒนาก็คือ การศึกษาเพราะการศึกษามี บทบาทและความสำคัญอย่างยิ่งต่อวิถีของคนและสังคม โดยเฉพาะการเตรียมคนเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 เป็นภารกิจของการศึกษาโดยตรง และการศึกษาที่ดีนั้นจะต้องสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลง ทางด้านสังคม การเมือง เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และเทคโนโลยี (รุ่ง แก้วแดง 2543 : 1) ผลจาก ความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทำให้สังคมข่าวสารข้อมูลโลกถูกหล่อหลอมรวมเป็นหนึ่งเดียว ไร้พรมแดนเปรียบเสมือนว่าเป็นสังคมหมู่บ้านโลก (Global Village) มีความเชื่อมโยงกันโดยไม่ สามารถอยู่โดดเดี่ยวได้ต้องพึ่งพาอาศัยกันมากขึ้น แต่ก็เป็นโลกแห่งการแข่งขันสูงด้วยเช่นกัน ประเทศใดที่คนมีคุณภาพประเทศนั้นก็สามารถพัฒนาประเทศไปได้อย่างรวดเร็ว ตรงกันข้าม ประเทศใดที่คนด้อยคุณภาพก็จะเกิดปัญหามีความล่าช้าในการพัฒนาประเทศ สาเหตุอันมีที่มาจาก ความอ่อนแอ ขาดคุณภาพของคนในประเทศจึงจะต้องได้รับการแก้ไขอย่างเร่งด่วนและทุกฝ่าย ต่างมีความเห็นตรงกันว่า หัวใจที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาประเทศคือการพัฒนาคุณภาพของคน และสิ่งที่จะช่วยในการพัฒนาคนก็คือการศึกษา ดังพระราชดำรัสพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 9 ตอนหนึ่งว่า “การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความ ประพฤติ ทักษะคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดี มีคุณภาพและ

ประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศก็ย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว” (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2540) การจัดการศึกษาที่เป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้น ต้องเป็นการจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชีวิตจริง สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต เศรษฐกิจ และสังคมแต่ละท้องถิ่น กระทรวงศึกษาธิการจึงเปิดโอกาสให้สถานศึกษาร่วมกับท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรลักษณะต่าง ๆ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพของแต่ละสังคมท้องถิ่น (กรมวิชาการ 2543 : 41) และในการจัดการศึกษาให้แก่เยาวชนและประชาชนของประเทศนั้น หลักสูตรถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา เพราะเป็นเครื่องมือในการกำหนดแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อที่จะพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต ประสิทธิภาพการงาน อาชีพของตนเอง เป็นกำลังพล พลเมืองที่มีคุณภาพและส่งผลให้หน่วยงาน สังคมเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น หลักสูตรที่ดีต้องสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและสังคม สามารถยืดหยุ่นได้ตามความเหมาะสม มีความหมายต่อชีวิตผู้เรียน และเหมาะสมกับขนบธรรมเนียมประเพณีของสังคม และหลักสูตรที่ดีจะต้องสร้างขึ้นด้วยความร่วมมือของทุกฝ่าย (บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 1) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นการศึกษาที่ให้สังคม ชุมชน ท้องถิ่น มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานทางการศึกษา และส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครูการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ 2542) และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดภารกิจของสถานศึกษายุคใหม่ให้มีความหลากหลายมีการจัดการศึกษาหลายรูปแบบ จัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดทำสาระหลักสูตรระดับสถานศึกษา ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน พัฒนาระบบการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ (คำริ บุญชู 2545 : 3-6) ทั้งยังเป็นไปตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 ข้อที่ 2 กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพระดับ ปวช. กำหนดให้มีความสมรรถนะที่ได้จากมาตรฐานวิชาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะในสาขาอาชีพระดับฝีมือ ตรงตามความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ ชุมชน มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ แก้ปัญหา วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบและบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ ในระดับผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และกิจนิสัยที่เหมาะสมในการทำงาน เป็นต้น

นโยบายการศึกษาของกองทัพไทย (คำสั่งกองทัพไทย เฉพาะที่ 55/51) กองทัพไทยมีภารกิจที่สำคัญยิ่งในการจัดเตรียมกำลังกองทัพไทยให้สามารถปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนากำลังพลให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ

และเสริมสร้างทัศนคติในความเป็นทหารอาชีพ พร้อมทั้งปลูกฝังอุดมการณ์ ความรักชาติ นโยบาย การศึกษาของกองทัพไทยได้กำหนดขึ้นเพื่อให้สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 พระราชบัญญัติจัดระเบียบราชการ กระทรวงกลาโหม นโยบายด้านการศึกษาระหว่างกระทรวงกลาโหม นโยบายการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการฝึก-ศึกษากองทัพไทย พ.ศ. 2549 เพื่อมุ่งไปสู่การเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลให้ สามารถปฏิบัติงานได้ตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาความรู้ ความสามารถ และยกระดับการศึกษาของกำลังพลให้มีมาตรฐานสูงขึ้น ปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร ต่าง ๆ ให้สามารถสร้างกำลังพลของกองทัพไทยให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ โดยกำหนดและ ออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจ จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ มีความทันสมัยและ นำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม การปรับปรุงและจัดระบบการศึกษาต้องคำนึงถึงคุณภาพและ ความเป็นมาตรฐานทางการศึกษา เพื่อความเป็นสากลทางวิชาการ โดยพัฒนาหลักสูตรให้เหมาะสม กับการเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี หลักนิยมทางทหาร และวิชาการทหาร โดย เน้นการให้ความรู้ ประสบการณ์ และการฝึกอบรมที่ต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงานราชการทหาร พัฒนากองทัพไทยให้เป็นองค์กรบริหารแนวใหม่ ตามพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และ วิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 มาตรา 11 ที่สนับสนุนการเรียนรู้ของกำลังพล ส่งเสริมพัฒนาขีดความสามารถของกำลังพลในทุกระดับให้มีความคิดอย่างเป็นระบบ สามารถ แข่งขันกับกระแสการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งลดขั้นตอนการปฏิบัติ ตลอดจนปรับปรุงแก้ไข กฎ ระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่ง ที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา สนับสนุนส่งเสริมการจัดกิจกรรม ที่เสริมสร้างศักยภาพของกำลังพลโดยการสร้างจิตสำนึกของการเรียนรู้ การทำงานเป็นหมู่คณะ มีความคิดที่สมเหตุสมผล เชิงสร้างสรรค์ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของกำลังพล ให้มีความรู้ความสามารถในวิชาการสมัยใหม่ตลอดเวลา สามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับ การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีคุณธรรม เป็นต้น

นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2550-2554 (คำสั่ง ทบ. ที่ 1/ 2549 ลงวันที่ 6 กันยายน 2549) กำหนดเป็นแผนพัฒนากำลังพลกองทัพบก พ.ศ. 2553-2554 (ส่งเสริมการศึกษา- มุ่งพัฒนากำลังพล) กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของโรงเรียนเหล่า/สาย วิชาการ และสถานศึกษาของทหารบก ว่าด้วยแผนงาน/โครงการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร ตำรา ทบพวน ปรับปรุงแก้ไขกฎระเบียบให้มีความทันสมัย สอดคล้องกับสถานการณ์ ส่งเสริม การวิจัยและการทำผลงานทางวิชาการ การจัดความรู้เพื่อพัฒนาโรงเรียนเหล่า/สายวิชาการ และ สถานศึกษาของทหารบกสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ และการประกันคุณภาพการศึกษานโยบายด้านการศึกษาของทหารบกเป็นไปตามพระราชบัญญัติการจัดกระทรวงกลาโหม และ

แนวทางการพัฒนาปรับปรุงระบบการศึกษาของทหารบก อันจะสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2545) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 แผนพัฒนาทหารบก พ.ศ. 2550-2554 รวมทั้งยุทธศาสตร์การป้องกันประเทศกระทรวงกลาโหม ซึ่งการศึกษาของทหารบกนั้นถือว่าเป็นการศึกษาเฉพาะทาง ซึ่งหมายความว่าเน้นการศึกษาที่จัดโดยหน่วยงานเพื่อผลิตบุคลากรตามความชำนาญและความต้องการของหน่วยงานที่ไม่สามารถดำเนินการในสถาบันการศึกษาได้ทั่วไป การดำเนินการด้านการศึกษาของ ทหารบก จึงเป็นการสร้างความพร้อมให้กับกำลังพลในการปฏิบัติงานเพื่อสามารถตอบสนองแนวทางการใช้กำลังของกองทัพได้ทุกรูปแบบสถานศึกษาของกองทัพสามารถปรับปรุงสร้างหลักสูตร เอกสาร ตำราต่าง ๆ ขึ้นเอง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และจำเป็นต้องใช้ในยุคปัจจุบัน โดยคำนึงถึงงบประมาณ ความจำเป็น ตลอดจนผลประโยชน์สูงสุดต่อการปฏิบัติงานของหน่วยและสอดคล้องกับความต้องการของกองทัพอย่างแท้จริงโดยยึดหลักว่าผู้เข้ารับการศึกษายุคนาย มีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และให้ถือว่าการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เป็นต้น กองทัพบกไทยได้เริ่มผลิตกำลังพลนักดนตรีเพื่อรับใช้ประเทศชาติมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 4 แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ การเรียนการสอนดนตรีในยุคแรก ๆ เป็นไปในลักษณะตัวต่อตัว ไม่มีหลักสูตรที่แน่ชัด (กองดุริยางค์ทหารบก 2529) จนกระทั่งกองทัพบกไทยได้จัดตั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก (ขึ้นตรงกับกองดุริยางค์ทหารบก) อันเป็นสถาบันหลักในการผลิตกำลังพลนักดนตรีทหารหรือที่เรียกว่า “นักเรียนดุริยางค์ทหารบก” ให้มีความรู้ ความสามารถทั้งด้านการดนตรี และด้านการทหารไปพร้อม ๆ กัน เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับการบรรจุเข้ารับราชการเป็นนายทหารประทวนประจำการในกองทัพบก หรือที่เรียกว่า “ทหารเหล่าดุริยางค์”

โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เป็นอีกหนึ่งหน่วยงานหนึ่งที่จะต้องพัฒนาบริบทของการเรียนการสอนภายในโรงเรียนให้มีความทันสมัยสอดคล้องกับสถานการณ์ทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมปัจจุบันอยู่เสมอ โดยเฉพาะในเรื่องของหลักสูตร ซึ่งเปรียบเสมือนเข็มทิศชี้แนะแนวทางกระบวนการถ่ายทอด องค์ความรู้เป็นหัวใจสำคัญของกระบวนการศึกษาทั้งปวง โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องดำเนินการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษาให้สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องการปฏิรูปการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 กฎกระทรวงต่าง ๆ นอกจากนี้ยังต้องเป็นไปตามแนวทาง ลักษณะภารกิจดนตรีทางทหารที่ทางกองทัพกำหนด คำสั่ง กฎระเบียบ ข้อบังคับต่าง ๆ ดังกล่าวข้างต้นเป็นรากฐาน ไทเลอร์ (Tyler) ทาบา (Taba) กู๊ด (Good) เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสอดคล้องกันว่า การพัฒนาหลักสูตร

(Curriculum Development) หมายถึง การจัดทำหลักสูตร การปรับปรุง การเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้ดีขึ้น เพื่อให้เหมาะสมกับความต้องการของบุคคล และสภาพสังคม การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาสามารถดำเนินการได้หลากหลายรูปแบบวิธี และหลากหลายประเด็นตามลักษณะรายวิชา ทั้งนี้ การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ก็คือแนวทางหรือวิธีการหนึ่งที่สามารถนำสาระความรู้ในรายวิชาโยชวาทิตและวิชาการแปรขบวนมาบูรณาการกับการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ด้วยการจัดทำเนื้อหา และพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนสร้างความหลากหลายของมวลประสบการณ์วิชาชีพทหารดุริยางค์อย่างยั่งยืน สอดคล้องกับภาระงาน เป้าหมายของหน่วยงานและคุณลักษณะทางทหารตามที่กองทัพกำหนดมาข้างต้น

โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกได้จัดทำ และพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษามาตามยุคสมัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อใช้ในการผลิต “ทหารเหล่าดุริยางค์” ให้มีคุณสมบัติตามที่กองทัพกำหนดตอบสนองต่อการฝึกที่ได้รับมอบหมาย และเป็นไปตามระบบการศึกษาของชาติจนถึงปัจจุบัน แต่ยังไม่ได้ดำเนินการในส่วนเนื้อหาของเนื้อหาที่สอดคล้อง หรือบูรณาการกับการฝึกดนตรีของกองดุริยางค์ทหารบกมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร อีกทั้งโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกยังไม่เคยมีหลักสูตรที่บูรณาการกับการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตทหารมาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน หรือเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ดังนั้น เพื่อเป็นการดำเนินการให้เป็นไปตามแผนงานและนโยบายของกองทัพกว่าด้วยเรื่องการให้โรงเรียนเหล่าสายวิทยาการทำการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจความจำเป็นใช้ของหน่วยและเพื่อเป็นการฝึกศึกษาให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกได้มีความรู้ ความเข้าใจ และความชำนาญในภารกิจของกองดุริยางค์ทหารบกอย่างแท้จริง อีกทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกในการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการให้สมบูรณ์ต่อไป ผู้วิจัยจึงได้นำบริบท รูปแบบลักษณะการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มาบูรณาการจัดการเรียนการสอน เพราะรูปแบบการปฏิบัติในพิธีดังกล่าวและการสวนสนามของทหารนอกจากเป็นการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนถวายความจงรักภักดีของเหล่าทหารแล้วยังเป็นการเกิดพระเกียรติยศสูงสุดแด่องค์จอมทัพไทยผ่านสัญลักษณ์ “ธงชัยเฉลิมพล” ซึ่งเป็นธงประจำหน่วยทหารที่ทหารถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยทหาร มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นธงแทนองค์พระมหากษัตริย์ หรือ “องค์จอมทัพไทย” ซึ่งหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยจะต้องรักษาไว้ด้วยชีวิต อีกทั้งรูปแบบการปฏิบัติในการสวนสนามของเหล่าทหารที่สง่างามยังเป็นเอกลักษณ์เฉพาะหน่วยทหารทุกหน่วยในกองทัพก็ต้องปฏิบัติตามการสวนสนาม โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติสำหรับวงโยชวาทิตของทหารเหล่าดุริยางค์ร่วมปฏิบัติด้วยทุกครั้งอย่างสมเกียรติและสง่างามดังคำขวัญของทหารเหล่าดุริยางค์

ทหารบกที่ว่า “ทหารต้นขบวน” และสอดคล้องกับคำขวัญของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกที่ว่า “ต้นขบวนแถวทหารเริ่มต้นที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก”

จากการสัมภาษณ์ ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารบก และการสนทนากลุ่มกับบุคลากรทางการศึกษาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ต่างได้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรที่มีเนื้อหาการนำอัตลักษณ์ภารกิจของวงโยชวาทิตกองดุริยางค์ทหารบกในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มาบูรณาการเป็นมวลสาระและประสบการณ์ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ได้ศึกษาและฝึกประสบการณ์ และมีความเห็นสอดคล้องกันว่าพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเป็นพิธีการที่มีความสำคัญและศักดิ์สิทธิ์ที่ทหารทุกหมู่เหล่าควรต้องผ่านการปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยเฉพาะทหารเหล่าดุริยางค์ถือเป็นภารกิจที่สำคัญยิ่งที่ผู้ปฏิบัติทุกคนจะต้องได้รับการฝึกฝนและมีความพร้อมสามารถปฏิบัติภารกิจได้ด้วยความสะดวกและมีประสิทธิภาพสูงสุดในฐานะเป็น “ทหารต้นขบวน” ดังนั้นควรที่จะให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ซึ่งเป็นผู้ที่กำลังจะสำเร็จจบการศึกษาได้เรียนรู้และฝึกทักษะประสบการณ์ในองค์ประกอบความรู้ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อจะได้เป็นผู้ที่มีความพร้อมรับปฏิบัติภารกิจดนตรีของกองดุริยางค์ทหารบกต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับปรัชญา วิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมายของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โดยสรุปว่า โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกมุ่งผลิตและพัฒนาทหารดุริยางค์ด้วยคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ ในพันธกิจที่สำคัญ คือดำเนินการฝึกศึกษาให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกในหลักสูตรผลิต เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย คือโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกมีการจัดการเรียนการสอนและพัฒนาหลักสูตรให้มีประสิทธิภาพ และนักเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถพร้อมรับปฏิบัติหน้าที่ในเหล่าทหารดุริยางค์ต่อไป (หลักสูตรการศึกษา หมายเลขหลักสูตร 901 - ณ - 021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก) ทั้งยังเป็นไปตามแนวทาง แผนงานและนโยบายของกองทัพบก ที่ให้โรงเรียนในเหล่า/สายวิทยาการและสถานศึกษาของกองทัพบกได้มีการพัฒนาหลักสูตรและจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับภารกิจของแต่ละเหล่าและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้กับการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2550-2554) ที่ผ่านมามีนักเรียนดุริยางค์ทหารบกเพียงบางคนหรือบางกลุ่มเครื่องมือดนตรีที่มีโอกาสได้รู้จัก และร่วมปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยการร้องขอเพิ่มเติมจากวงโยชวาทิตแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบกในส่วนที่ขาดเท่านั้น จึงไม่สามารถเป็นหลักประกันได้ว่านักเรียนดุริยางค์ทหารบกทุกคนที่จะจบการศึกษามีความรู้ ความสามารถและพร้อมรับปฏิบัติภารกิจดังกล่าว

ได้อย่างมีเกณฑ์มาตรฐาน การจัดทำหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จึงเป็นวิธีที่ดีที่สุด เพราะหลักสูตร คือแผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้นเพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรมการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 ก : 1) และมาเรียม นิลพันธุ์ (2543 : 6) ให้ความหมายหลักสูตรสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนโดยการจัดทำเป็นเอกสาร โครงการ แผนหรือข้อกำหนดที่เรียกว่า “หนังสือหลักสูตร” อันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และมีการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในเอกสารเล่มอื่นๆที่เรียกว่า “เอกสารประกอบหลักสูตร” เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาผู้เรียนแต่ละคนให้เกิดความรู้ความสามารถ ไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่การปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเองสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวข้างต้น ได้แสดงให้เห็นว่า การพัฒนาหลักสูตรเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ผู้วิจัยในฐานะเป็นกำลังพลของกองทัพบก เป็นบุคลากรทางการศึกษาของกองดุริยางค์ทหารบก เป็นอาจารย์ปฏิบัติหน้าที่การสอนนักเรียนดุริยางค์ทหารบก จึงมีความสนใจที่จะทำการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อันจะเป็นเครื่องประกันความสำเร็จและประสิทธิภาพของกำลังพลเหล่าทหารดุริยางค์ต่อไป ทั้งนี้โดยความอนุเคราะห์ร่วมกับผู้บังคับบัญชาและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ผู้บังคับบัญชาที่มีความชำนาญการ หัวหน้าหมวดดุริยางค์ หัวหน้าการศึกษา และครูผู้สอน ในด้านความคิดเห็น ความต้องการ ขอบเขตสาระการเรียนการสอน กระบวนการเรียนการสอน การจัดรูปแบบการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล ตลอดจนข้อเสนอแนะอื่น ๆ จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้มาจัดทำหลักสูตรร่วมกับครูผู้สอน และผู้ชำนาญการ โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ให้มีความทันสมัย ทันต่อความก้าวหน้าทางดนตรี เทคโนโลยี การเมือง เศรษฐกิจและสังคม สามารถผลิตนักเรียนดุริยางค์ทหารบกให้มีสมรรถนะจิตความสามารถ และคุณภาพตรงตามวัตถุประสงค์ของหลักสูตร ตรงกับวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และที่สำคัญจะต้องสามารถตอบสนองและสอดคล้องกับภารกิจของกองทัพบก และวัตถุประสงค์ของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด

กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการพัฒนาหลักสูตรของ เรื่อง การปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โดยผู้วิจัยได้

ทำการค้นคว้า ศึกษาแนวคิดและผลงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร พบว่ามีหน่วยงาน นักวิชาการ และนักการศึกษาได้เสนอแนวคิด ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2534 ข : 15-21) จะให้ความสนใจในเรื่องการกำหนดความเหมาะสมกับนักเรียน และระดับชั้นของนักเรียนเป็นการนำแนวคิดทางทฤษฎีต่าง ๆ มาใช้ มีการวิเคราะห์รายวิชา ความเป็นไปได้ในการใช้ และปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกระบวนการเรียนการสอนของหลักสูตรที่สร้างขึ้นใหม่ จึงได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 10 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูล 3) การกำหนดความเหมาะสมกับนักเรียน 4) กำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน 5) กำหนดความคิดรวบยอด 6) การร่างรายวิชา 7) วิเคราะห์ร่างรายวิชา 8) วิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอน 9) จัดสร้างปัจจัยเกื้อหนุนการสอน และ 10) นำไปทดลองใช้ในห้องเรียนเดียวกัน สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2534 : 68, อ้างถึงใน ศิริพงษ์ นวลแก้ว 2540 : 25) ได้เสนอขั้นตอนดำเนินการพัฒนาหลักสูตรไว้ 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจัดทำระบบข้อมูลพื้นฐาน 2) การกำหนดความต้องการจำเป็นของท้องถิ่น 3) การกำหนดเป้าหมายหรือจุดประสงค์การเรียนรู้ 4) การจัดทำแผนการสอน คู่มือครู สื่อ 5) การนำไปทดลองใช้ และ 6) การปรับปรุงและพัฒนา สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 314-316) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรซึ่งมีความสอดคล้องกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรของทาบา (Taba 1962 : 12) และกาญจนา คุณารักษ์ (2540 : 309) ไว้ 7 ขั้นตอน คือ 1) จัดตั้งคณะทำงาน 2) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 4) การคัดเลือกและจัดเนื้อหาสาระ 5) ดำเนินการใช้หลักสูตร 6) ประเมินผลการใช้หลักสูตร และ 7) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ส่วน โอлива (Oliva 1992, อ้างถึงใน รุจิร ภูสาระ 2546 : 68-69) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรออกเป็น 12 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดเป้าหมาย 2) การวิเคราะห์ความต้องการของชุมชน 3-4) กำหนดรายละเอียดของจุดหมาย 5) การจัดการและการนำหลักสูตรไปปฏิบัติ 6-7) การเขียนรายละเอียดเพิ่มเติมเกี่ยวกับจุดหมาย 8) เลือกเทคนิควิธีการสอนที่จะใช้ในชั้นเรียน 9) เสนอแนะแนวทางในการประเมินผล การเรียนของนักเรียน 10) การนำเทคนิคการสอนไปปฏิบัติ 11) การประเมินผลการสอน และ 12) การประเมินผลแบบครบวงจร ในขณะที่ ไทเลอร์ (Tyler 1950 : 1-2) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) การเลือกประสบการณ์การเรียน และ 3) การประเมินผล ส่วน แซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander, อ้างถึงใน สุณีษ์ ภูพันธ์ 2546 : 169-170) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมาย จุดมุ่งหมาย และขอบเขต 2) การออกแบบหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) การประเมินผลหลักสูตร สำหรับ ฮันกินส์ (Hunkins 1993 : 270-273) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรโดยมีการกำหนดขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอน

ดังนี้ 1) กรอบความคิดและหลักการของหลักสูตร 2) วิเคราะห์หลักสูตร 3) คัดเลือกเนื้อหาสาระ 4) คัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 5) การใช้หลักสูตร หรือการปฏิบัติการหลักสูตร 6) การประเมินหลักสูตร และ 7) การดำเนินการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง ส่วน วันชัย สังข์น้อย (2532 : 33) ได้เสนอขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้ 1) ตั้งคณะกรรมการ 2) วิเคราะห์ความต้องการของสังคม 3) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) กำหนดเนื้อหาวิชา 5) การจัดทำแผนการสอน 6) ทดลองแผนการสอน 7) ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร และ 8) เผยแพร่หลักสูตร และจิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 123-135) ได้กล่าวถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้ 1) จัดตั้งคณะกรรมการ 2) วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) กำหนดจุดประสงค์ 4) กำหนดเนื้อหา 5) กำหนดกิจกรรม 6) กำหนดคาบเวลา 7) กำหนดเกณฑ์วัดผลและประเมินผล 8) ทำเอกสารประกอบหลักสูตร 9) ตรวจสอบคุณภาพและทดลองใช้ 10) เสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร 11) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 12) ประเมินผลหลักสูตร จะเห็นได้ว่า สังค์ อุทรานันท์ ต้องการให้ผู้มีความรู้ความสามารถในการพัฒนาหลักสูตรอย่างน้อยหนึ่งคนเป็นคณะกรรมการในการพัฒนาหลักสูตร ส่วนของวันชัย สังข์น้อย จะแจกแจงรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรโดยแยกเป็นประเด็นย่อย ๆ เพื่อให้ครูผู้สอนมองเห็นภาพการพัฒนาหลักสูตรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ในขณะที่จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ ได้แสดงรายละเอียดต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้เห็นกระบวนการในการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น ทั้งทางเนื้อหา กิจกรรม คาบเวลา เกณฑ์การวัดผลและประเมินผล รวมถึงการทำเอกสารประกอบหลักสูตรซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหลักสูตร ส่วน พะนอม แก้วกำเนิด (2534 : 35-38, อ้างถึงใน จตุพร จันทร์เรือง 2549 : 8-9) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นว่าควรประกอบด้วย 1) การศึกษา สำรวจ เก็บข้อมูลสนเทศของท้องถิ่น 2) วิเคราะห์ข้อมูลสนเทศเพื่อการศึกษา 3) การกำหนดความเหมาะสมกับนักเรียน 4) การกำหนดความเหมาะสมกับระดับชั้นเรียน 5) การร่าง “รายวิชา...” หรือ “เรื่องและเนื้อหาสาระ” 6) วิเคราะห์บททวนร่าง “รายวิชา...” หรือ “เรื่องและเนื้อหาสาระ” 7) การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ในกระบวนการเรียนการสอน 8) การคำนึงถึงและการจัดสรรปัจจัยองค์ประกอบเกื้อหนุนกระบวนการสอนรายวิชานั้น ๆ และ 9) การนำร่าง “รายวิชา...” หรือ “เรื่องและเนื้อหาสาระ” ไปทดลองใช้ สำหรับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 118) ได้กำหนดขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นไว้ดังนี้ 1) การจัดตั้งคณะกรรมการซึ่งอาจจำแนกเป็นคณะกรรมการอำนวยการและคณะกรรมการดำเนินการ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 3) การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 4) การออกแบบหลักสูตร 5) การนำหลักสูตรไปใช้ 6) การประเมินหลักสูตร และ 7) การตัดสินใจต่อหลักสูตร ส่วน กรมวิชาการ (2545 ก : 32-33) ได้กำหนดขั้นตอนการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาสาระเพิ่มเติม (หลักสูตรท้องถิ่น) ไว้ดังนี้ 1) กำหนดผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากมาตรฐานการเรียนรู้ช่วงชั้นของแต่ละกลุ่มสาระการเรียนรู้

2) กำหนดสาระการเรียนรู้รายปีหรือรายภาค โดยวิเคราะห์จากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

3) กำหนดเวลาเรียนและหน่วยกิจ และ 4) จัดทำคำอธิบายรายวิชาโดยนำผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง

สาระการเรียนรู้ เวลาเรียน และจำนวนหน่วยกิจที่กำหนดมาเขียน และสุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 174) เสนอรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรไว้ 4 ขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) จัดเนื้อหาของหลักสูตร 3) นำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ประเมินผลหลักสูตร ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น วิชัย วงษ์ใหญ่ (2533 : 19) ได้เสนอแนวคิดกระบวนการพัฒนาหลักสูตรครบวงจรไว้ 3 ระบบ คือ

1) ระบบการร่างหลักสูตรประกอบด้วยสิ่งที่กำหนดหลักสูตร คือ การเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานต่าง ๆ ที่จะนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร รูปแบบหลักสูตรหลังจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งจะประกอบด้วย โครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตร การตรวจสอบคุณภาพ การวางแผนการใช้หลักสูตร 2) ระบบการใช้หลักสูตรประกอบด้วย การขออนุมัติหลักสูตร การวางแผนการใช้หลักสูตร ดำเนินการใช้หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร และ 3) ระบบการประเมินหลักสูตร เป็นระบบสุดท้ายของการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วย การวางแผนประเมินหลักสูตร การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยเครื่องมือและวิธีการที่เหมาะสมกับลักษณะข้อมูลแหล่งนั้น วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำข้อมูลที่รวบรวมมาจัดเป็นหมวดหมู่ด้วยวิธีการที่เหมาะสม การรายงานเป็นการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์แล้วโดยการตีความ อธิบายลงสรุปจากการรายงานข้อมูลไปปรับปรุงแก้ไขส่วนต่าง ๆ ของหลักสูตรต่อไป

นอกจากแนวความคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา และหน่วยงานทางการศึกษาที่ได้กล่าวมาข้างต้นแล้วนั้น ยังมีผลการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โดยได้ระบุขั้นตอนต่าง ๆ ที่มีความสอดคล้องกับแนวคิดของนักการศึกษาหลายท่าน เช่น งานวิจัยของมาเรียม นิลพันธุ์ (2536 : บทคัดย่อ, อ้างถึงใน จริยา ศรีเพชร 2550 : 10-11) ได้พัฒนาหลักสูตรวิจัยวัฒนธรรมสำหรับข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ประกอบด้วยขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้ ขั้นที่ 1) การสำรวจข้อมูลพื้นฐานสำหรับการสร้างหลักสูตร โดยการวิเคราะห์หลักสูตรวัฒนธรรม สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและผู้เกี่ยวข้อง สำรวจความรู้พื้นฐานของข้าราชการสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติและสำรวจชุมชนที่เป็นสหาวิจัย ขั้นที่ 2) พัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับข้อมูลพื้นฐานโดยประมวลข้อมูลต่าง ๆ พัฒนาเป็นโครงร่างหลักสูตรหลังจากนั้นให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโครงร่างหลักสูตรและนำผลการตรวจสอบมาปรับปรุงคุณภาพโครงร่างหลักสูตร ขั้นที่ 3) การทดลองใช้หลักสูตรโดยจัดฝึกอบรมทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติภาคสนาม และขั้นที่ 4) การประเมินผลหลักสูตรโดยประเมินความรู้ ความเข้าใจ ความคิดเห็น ทักษะคติ ผลงานเกี่ยวกับความสามารถในการวิจัยทางด้านวัฒนธรรม และประเมินผลหลักสูตร ทำนองเดียวกับ

จริยา ศรีเพชร (2550 : 118-145) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องคลองมหาสวัสดิ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จตุพร จันทรเรือง (2549 : 72-94) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องเพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และจิตรลดา เกิดเรือง (2548 : ง) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี โดยได้ระบุขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรไว้ดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร การวิเคราะห์หลักสูตร และสำรวจความต้องการ ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาและนำหลักสูตรไปใช้ 2) การพัฒนาหลักสูตรที่ประกอบด้วยหลักการ คำอธิบายรายวิชา จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผลของหน่วยการเรียนรู้และแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) การทดลองใช้หลักสูตร โดยความร่วมมือจากผู้รู้ท้องถิ่น ครูผู้สอน และผู้วิจัย และ 4) การประเมินผลและการปรับปรุงหลักสูตร ส่วน รักชนก อินจันทร์ (2552 : 28) การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา เรื่องการใช้ตุ๊กต่านา โรงเรียนสันติวิทยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย ได้เสนอกรอบการพัฒนาหลักสูตรไว้ 3 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นการร่างหลักสูตร 2) ขั้นการใช้หลักสูตร และ 3) ขั้นการประเมินผลหลักสูตร นอกจากนี้ในทำนองเดียวกันกับงานวิจัยของ จิราภรณ์ วัชรปารการ (2550 : ง) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริงสำหรับวิทยากรอาชีพ ระยะสั้น อำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี เคน แก้วพงษา (2547 : 138-160) ในการพัฒนาหลักสูตรการเพาะเลี้ยงปลาหางนกยูง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชาย จันทรังม (2544 : บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรการปลูกพืชผักสวนครัว ตามสภาพแวดล้อม ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา ศรีรัตน์ ศรีโหม (2544 : บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียนมัธยมศึกษา อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544 : บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรีสำหรับ นักเรียนประถมศึกษา และวิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล (2543 : บทคัดย่อ) การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ในกระบวนการพยาบาล อีกทั้งผู้วิจัยได้ทำการศึกษา ค้นคว้า ผลงานวิจัยและแนวคิดในการออกแบบการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร พร้อมทั้งได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยดังกล่าวแล้ว พบว่า แนวคิด ขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตรมีความคล้ายคลึงกัน ใน 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจ ศึกษา และวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน 2) การสร้างหรือพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

จากการศึกษาระบบ รูปแบบ และกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของหน่วยงาน นักวิชาการ นักการศึกษา และการสังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยในฐานะเป็นอาจารย์ผู้สอนในสถานศึกษาโรงเรียนคุรุรักษ์ท่าหารบก ตระหนักถึงความจำเป็น

ที่จะให้นักเรียนศรียางค์ทหารบกในฐานะกำลังพลที่จะสำเร็จการศึกษาไปปฏิบัติหน้าที่ยังหน่วยหมวดศรียางค์สังกัดกองศรียางค์ทหารบกทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ให้ได้รับการพัฒนาเพิ่มศักยภาพให้มีคุณลักษณะและความรู้ความสามารถเป็นหลักประกันความสำเร็จของหลักสูตรที่ผลิตกำลังพลได้ตรงตามตำแหน่งชำนาญการทางทหาร (ชกท.) จึงได้ทำการสังเคราะห์ระบบ รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตรข้างต้นมาเป็นกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก โดยมีกรอบแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร ดังนี้

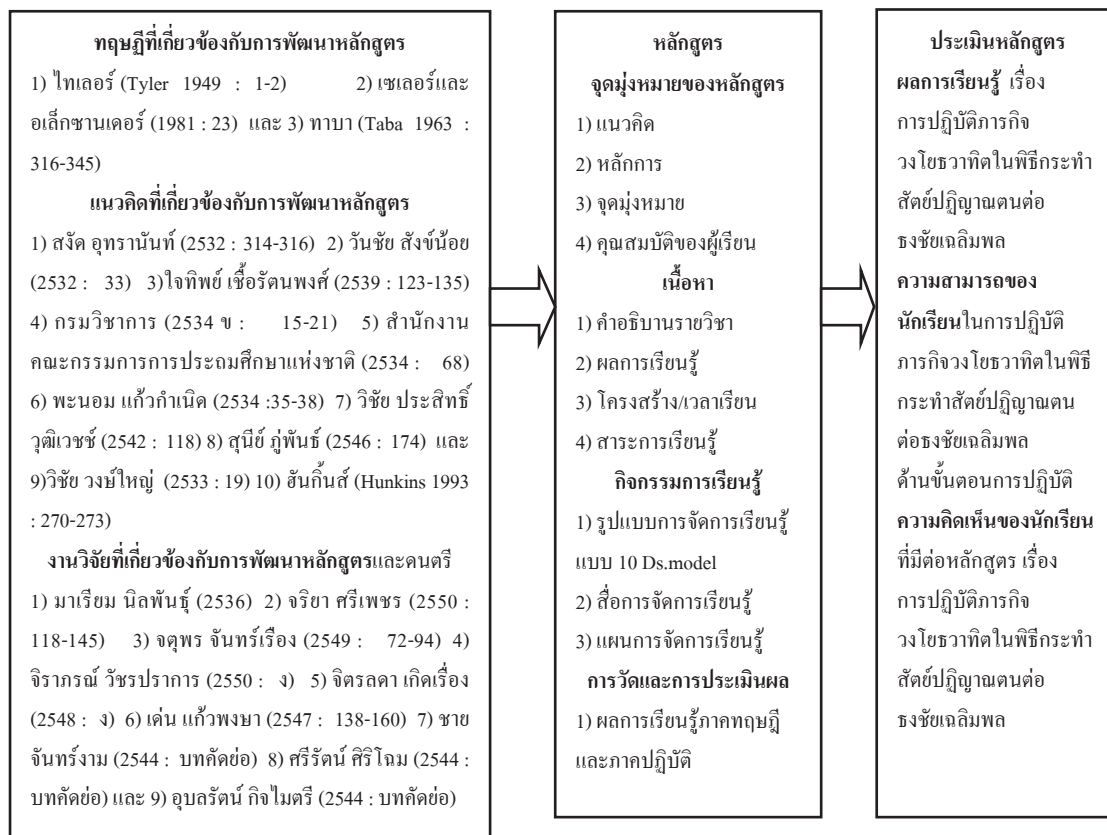
1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก ดังนี้ 1) วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021, 022 สำหรับนักเรียนศรียางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554) 2) ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก จากผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้องได้แก่ ผู้บังคับกองศรียางค์ทหารบก ในตำแหน่งผู้บังคับกองโรงเรียนศรียางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนศรียางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกคนตรีกองศรียางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกวิทยาการกองศรียางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนศรียางค์ทหารบก หัวหน้าหมวดโยชวาทิตแผนกคนตรีกองศรียางค์ทหารบก หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนศรียางค์ทหารบก หัวหน้าวิชาศรียางค์และครูผู้สอน รายวิชาปฏิบัติเครื่องมือคนตรี 3) ศึกษาความต้องการของนักเรียนศรียางค์ทหารบก เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การวัดและประเมินผลและรูปแบบของหลักสูตร และ 4) ศึกษาข้อมูล การปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตของกองศรียางค์ทหารบก

2. การพัฒนาหลักสูตร โดยประมวลข้อมูลที่สอดคล้องกับการศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐานมาพัฒนาเป็นหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก ที่ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) จุดมุ่งหมาย 4) คุณสมบัติของผู้เรียน 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) โครงสร้าง/เวลาเรียน 8) สาระการเรียนรู้ และ 9) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ (Skills Performance) แบบ 10 Ds.model โดยมีองค์ประกอบการสอนดังนี้ 9.1) DESCRIBE คือ การสอนเนื้อหาโดยการอธิบาย บรรยาย 9.2) DESIGN คือการออกแบบกำหนดรูปแบบการกิจจวโยชวาทิต 9.3) DEMONSTRATE คือ การสอนขั้นปฏิบัติโดยเริ่มจากการสาธิตขั้นตอนการปฏิบัติ 9.4) DO คือ การฝึกปฏิบัติตามการสาธิตทีละขั้นตอน หรือแบบปิดจังหวะ 9.5) DRILL คือ การฝึกทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติ หรือการแยกฝึก 9.6) DYNAMIC คือ การตรวจสอบ

ปรับความชัดเจน ถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติ 9.7) DISPLAY คือ การปฏิบัติจริงหรือสมมติ ภารกิจตามขั้นตอน หรือแบบเปิดจังหวะ 9.8) DIRECT คือ การกำกับ ดูแลและควบคุมการจัดการ เรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ หรือการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติของผู้สอน 9.9) DISCUSS คือ การ แลกเปลี่ยน ชักถาม อภิปรายผลการฝึกปฏิบัติร่วมกันตลอดเวลา และ 9.10) DEVELOP คือ การ พัฒนา สร้างสรรค์การเรียนรู้ ในทักษะการปฏิบัติ ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งภารกิจ เสร็จสมบูรณ์ 10) สื่อการจัดการเรียนรู้ 11) แผนการจัดการเรียนรู้ และ 12) การวัดและการ ประเมินผล แล้วตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร และการสัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับผู้เชี่ยวชาญ ด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านการสอนการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีสวนสนาม และด้านการ วัดและการประเมินผล แล้วนำข้อมูลมาปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร

3. การทดลองใช้หลักสูตร โดยทำการทดสอบความรู้ ความเข้าใจ เรื่องการปฏิบัติ ภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล กับนักเรียนก่อนการทดลองใช้ หลักสูตร ต่อจากนั้นจึงนำหลักสูตรที่พัฒนาไปทดลองใช้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้กับนักเรียน ครุยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนครุยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน มีการทดสอบระหว่างเรียน ด้วยแบบฝึกหัดในแต่ละแผนการเรียนรู้ และทดสอบความรู้หลังการใช้หลักสูตร

4. การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร โดยประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียน ครุยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล (ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ) และความคิดเห็นของนักเรียนครุยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการทำวิจัย ดังแผนภูมิที่ 1

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียางค์ทหารบก มีวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐาน เพื่อการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียางค์ทหารบก
2. เพื่อพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียางค์ทหารบก
3. เพื่อทดลองใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียางค์ทหารบก
4. เพื่อประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียางค์ทหารบก เกี่ยวกับผลการเรียนรู้ความสามารถในการปฏิบัติตามภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ที่ได้รับมอบหมาย และศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำถามของการวิจัย

1. ข้อมูลพื้นฐานเพื่อการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก เป็นอย่างไร
2. หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก มีองค์ประกอบอะไรบ้าง
3. การทดลองใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก ดำเนินการอย่างไร
4. ผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตของนักเรียนคูริยางค์ทหารบก ก่อนใช้และหลังใช้หลักสูตร แตกต่างกันหรือไม่ นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อยู่ในระดับใด และเป็นอย่างไร
ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อยู่ในระดับใด และเป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

ผลการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลก่อนและหลังใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

เพื่อให้งานวิจัยเป็นไปตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยไว้ดังนี้

1. ประชากร ได้แก่ นักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 1-3 ผู้บังคับกองคูริยางค์ทหารบก ในตำแหน่งผู้บังคับกองโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกดนตรีกองคูริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกวิทยากรกองคูริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก หัวหน้าหมวดโยชวาทิตแผนกดนตรีกองคูริยางค์ทหารบก หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก หัวหน้าวิชาคูริยางค์และครูผู้สอน รายวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี รวมทั้งสิ้นจำนวน 117 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ได้แก่ นักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 แห่งโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น ได้แก่ หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก

3.2 ตัวแปรตาม ประกอบด้วย

3.2.1 ผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

3.2.2 ความสามารถในการปฏิบัติตามภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

3.2.3 ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

4. ระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ถึง วันที่ 9 มีนาคม 2555 ใช้เวลาสอนสัปดาห์ละ 10 ชั่วโมง จำนวน 2 สัปดาห์ รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 20 ชั่วโมง

5. เนื้อหาของหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก กำหนดสาระให้นักเรียนศรียางค์ทหารบก ได้เรียนรู้โดยกำหนดเนื้อหาหลักสูตรเป็น 2 ภาค คือ หลักสูตรภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ดังนี้

5.1 หลักสูตรภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” ประกอบด้วย 1) ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 2) รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ และ 3) แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

5.2 หลักสูตรภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ประกอบด้วย สถานการณ์จำลองการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้ให้ความหมายศัพท์เฉพาะสำหรับการวิจัย ดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการสร้างมวลประสบการณ์ แผนและแนวการจัดการศึกษาในหลักสูตร โรงเรียนศรียางค์ทหารบก เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ให้สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่จริงของทหารเหล่าศรียางค์ ที่ดำเนินไปตามกระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังนี้ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรของนักเรียนศรียางค์ทหารบกและความคิดเห็นของผู้บังคับบัญชาที่เกี่ยวข้อง 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

2. หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล หมายถึง สาระและมวลงประสพการณั แนวทางการจัดการเรียนรู้อัที่เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจคนตรีทางทหารของกองดุริยางค์ทหารบก ซึ่งเป็นการกิจอันสำคัญยิ่งของทหารเหล่าดุริยางค์ โดยมีเนื้อหา ประกอบด้วย 1) ประวัติความเป็นมา ความสำคัญองพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 2) รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ 3) แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และ 4) สถานการณ์จำลองการปฏิบัติภารกิจงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่ได้รับมอบหมาย โดยมีผู้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้อั

3. ผลการเรียนรู้อั หมายถึง คะแนนด้านความรู้ ความเข้าใจองนักเรียนซึ่งได้จากการทำแบบทดสอบเนื้อหาภาคทฤษฎีในเรื่องประวัติความเป็นมา ความสำคัญ รูปแบบวงโยชวาทิตทหาร บทเพลงในพิธีการ และแผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

4. ผลความสามารถในการปฏิบัติ หมายถึง คะแนนที่ได้จากการประเมินการปฏิบัติองนักเรียนในการปฏิบัติภารกิจงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ด้านขั้นตอนการปฏิบัติ ประกอบด้วย ขั้นตอนนำแถวทหารเข้าประจำที่ ขั้นตอนการบรรเลงรับประธานในพิธี ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าประจำแทน ขั้นตอนประธานในพิธีกล่าวให้ออวาท ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับเข้าประจำแถว ขั้นตอนการสวนสนามขั้นตอนการบรรเลงส่งประธานในพิธี ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ และขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว ซึ่งประเมินโดยใช้แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

5. ความคิดเห็น หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึก องนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ในด้านบรรยากาศในการเรียนรู้อั การจัดการเรียนรู้อั และประโยชน์ที่ได้รับ โดยประเมินด้วยการตอบแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็น

6. นักเรียนดุริยางค์ทหารบก หมายถึง บุคคลพลเรือนซึ่งผ่านการทดสอบได้รับคัดเลือกเข้ารับการฝึกและศึกษาในหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก และเมื่อสำเร็จการศึกษา จะได้รับการบรรจุเข้าเป็นนายทหารชั้นประทวน เหล่าทหารดุริยางค์ประจำการในกองทัพบก

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรชีวิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ผู้วิจัยได้นำเสนอเนื้อหาสาระที่สำคัญของแนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยหัวข้อดังนี้

1. การพัฒนาหลักสูตร
2. หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2549
3. ธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรมีความสำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เป็นสิ่งที่ชี้ให้เห็นแนวทางในการจัดมวลดประสิทธิภาพให้กับผู้เรียน อันเปรียบเสมือนแผนที่หรือเข็มทิศที่จะนำทางในการจัดการศึกษาให้บรรลุผล หลักสูตรที่ดีจะต้องมีความชัดเจน ยืดหยุ่น เหมาะสมกับผู้เรียนและสังคมซึ่งจะทำให้การนำหลักสูตรไปใช้หรือการจัดการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะฉะนั้นในการจัดทำหรือการพัฒนาหลักสูตรจึงถือเป็นงานสำคัญที่ทุกฝ่ายจะต้องร่วมมือร่วมใจกันดำเนินการเพื่อให้ได้หลักสูตรในระดับต่าง ๆ ที่มีคุณภาพ เพราะถ้าเรามีหลักสูตรที่ดีมีคุณภาพถูกต้องเหมาะสม การเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางในเรื่องการศึกษาก็จะเป็นไปได้โดยราบรื่นสามารถสร้างลักษณะ สมรรถนะของสังคมที่ดีในอนาคตโดยใช้การศึกษาเป็นเครื่องมืออย่างเต็มภาคภูมิ

ความหมายของหลักสูตร

คำว่า “หลักสูตร” แปลมาจากคำในภาษาอังกฤษว่า “curriculum” ซึ่งมีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า “currere” หมายถึง “running course” หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่ง ต่อมาได้นำศัพท์นี้มาใช้ในทางการศึกษาว่า “running sequence or learning experience” (Armstrong 1986 : 2) การที่เปรียบเทียบหลักสูตรกับสนาม หรือเส้นทางที่ใช้วิ่งแข่งอาจเนื่องมาจากการที่ผู้เรียนจะต้องฟันฝ่า

ความยากของวิชาหรือประสบการณ์การเรียนรู้ตามลำดับขั้นที่กำหนดไว้ในหลักสูตร เช่นเดียวกับ นักวิ่งที่ต้องวิ่งแข่งและฟันฝ่าอุปสรรคไปสู่ชัยชนะและความสำเร็จให้ได้ (บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 5) ชำรง บัวศรี (2532 : 6) ได้ให้ความหมายของหลักสูตรว่า หลักสูตรคือ แผนซึ่งได้ออกแบบจัดทำขึ้น เพื่อแสดงถึงจุดหมาย การจัดเนื้อหาสาระ กิจกรรม และมวลประสบการณ์ในแต่ละโปรแกรม การศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนมีพัฒนาการในด้านต่างๆตามจุดประสงค์ที่ได้กำหนดไว้ สอดคล้องกับ กรมวิชาการ (2544 ก : 1) และมาเรียม นิลพันธุ์ (2543 : 6) ให้ความหมายหลักสูตรสรุปได้ว่า หลักสูตรหมายถึง มวลประสบการณ์ที่จัดให้ผู้เรียนโดยการจัดทำเป็นเอกสาร โครงการ แผนหรือ ข้อกำหนดที่เรียกว่า “หนังสือหลักสูตร” อันประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง กิจกรรม และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอน และมีการอธิบายเพิ่มเติมเกี่ยวกับรายละเอียดต่าง ๆ ไว้ในเอกสารเล่มอื่น ๆ ที่เรียกว่า “เอกสารประกอบหลักสูตร” เพื่อใช้เป็นแนวทางพัฒนาผู้เรียน แต่ละคนให้เกิดความรู้ความสามารถ ไปสู่ศักยภาพสูงสุดของตนซึ่งช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ไปสู่ การปฏิบัติในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รู้จักตนเองสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข ส่วน เซย์เลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974 : 6) ได้กล่าวถึงความหมายของหลักสูตร ว่าเป็นแผนสำหรับจัดโอกาสการเรียนรู้ให้แก่บุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง เพื่อบรรลุเป้าหมายหรือ จุดหมายที่วางไว้โดยมีโรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของทาบ (Taba 1968 : 10) ที่กล่าวว่า หลักสูตร คือ แผนการเรียนรู้ที่ประกอบด้วยจุดประสงค์และจุดหมายเฉพาะการเลือก และการจัดเนื้อหา วิธีการจัดการเรียนการสอน และการประเมินผล โอลิวา (Oliva 2005 : 16-17) กล่าวว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือโครงการเพื่อจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียนตาม แนวทางของโรงเรียน โดยมีการวางแผนกับนักทฤษฎีหรือนักการศึกษา ส่วน ออมสไตน์ และฮังก์กินส์ (Omstein and Hunkins 1993 : 9) กล่าวว่าความหมายของหลักสูตรว่าเป็นแผนหรือ เอกสารซึ่งเขียนขึ้นเพื่อเป็นกลยุทธ์ของโรงเรียนในการปฏิบัติให้บรรลุผลหรือเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับ โบแชมปี (Beauchamp 1981 : 61-62) ทรัมป์ และมิลเลอร์ (Trump and Miller 1986 : 11-12) ที่กล่าวว่า หลักสูตร คือ โครงสร้างหรือแผนการเรียนรู้ที่กำหนดว่าผู้เรียนควรได้รับ ประสบการณ์อะไรบ้างที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคม เป็นเครื่องชี้ของจุดมุ่งหมายการเรียน การสอน รายละเอียดและแนวทางการเลือก การจัดเนื้อหา และวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน รวมทั้งการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ด้วย สำหรับ กู๊ด (Good 1973 : 157) กล่าวว่าหลักสูตร หมายถึง กลุ่มรายวิชาที่จัดไว้อย่างเป็นระบบหรือลำดับวิชาที่บังคับสำหรับการจบการศึกษาหรือ เพื่อรับประกาศนียบัตรในสาขาวิชาต่าง ๆ

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง มวลประสบการณ์ แผน หรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษานั้น ๆ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม มีพัฒนาการความรู้
อย่างเป็นระบบ ตามศักยภาพของตนเองทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และสามารถ
ดำรงชีวิตในสังคมโลกได้อย่างมีความสุข

ความสำคัญของหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา การจัดการศึกษา
ทุกประเภท ทุกระดับจะขาดหลักสูตรมิได้ เพราะหลักสูตรจะเป็นโครงร่างกำหนดไว้ว่าจะให้เด็ก
ได้รับประสบการณ์อะไรจึงจะเป็นประโยชน์ต่อตัวเด็กและสังคม หลักสูตรเป็นแนวทางที่จะสร้าง
ความเจริญก้าวหน้าให้แก่ผู้เรียน นอกจากนี้หลักสูตรยังเป็นเครื่องชี้ให้เห็นโฉมหน้าของสังคมใน
อนาคตว่าจะเป็นอย่างไรด้วย ในการจัดการศึกษาที่จะบรรลุเป้าหมายได้นั้นต้องอาศัยหลักสูตรเป็น
เครื่องมือนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายดังกล่าว ถ้าปราศจากหลักสูตรแล้วการศึกษาจะไม่มีโอกาส
สำเร็จลุล่วงไปตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ได้เลย หลักสูตรจึงเปรียบเสมือน
หัวใจที่สำคัญของการศึกษา ซึ่ง มาเรียม นิลพันธุ์ (2543 : 6) ได้ให้ความสำคัญของหลักสูตรไว้ว่า
หลักสูตรเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่จะทำให้ความมุ่งหมายในการจัดการศึกษาบรรลุผลตาม
มุ่งหมายตามแผนการศึกษาแห่งชาติ เพราะหลักสูตรมีความสำคัญในการช่วยพัฒนาบุคคลใน
ทุก ๆ ด้าน กล่าวคือ ผู้เรียนอยู่ในวัยที่กำลังจะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตหลักสูตรมีความสำคัญต่อ
การพัฒนาสังคม การเมือง และเศรษฐกิจ เพราะผู้ทำการพัฒนาหลักสูตรสามารถที่จะกำหนด
จุดมุ่งหมาย และเนื้อหาวิชาของหลักสูตรเพื่อวางรากฐานทางความคิด และความประพฤติของ
ผู้เรียนให้มีคุณภาพ มีความสำนึกในสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองที่ดี ทำให้ผู้เรียนเจริญเติบโตเป็น
สมาชิกที่ดีของสังคม หลักสูตรจะช่วยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด และความสนใจ
ของตนเองตลอดจนสามารถกำหนดแนวทางในการประกอบอาชีพตามที่ตนถนัด หลักสูตรจึง
เปรียบเสมือนหางเสือเรือที่คอยบังคับหรือกำหนดทิศทางในการเรียนการสอนให้เป็นไปตามความ
มุ่งหมายของการศึกษาหลักสูตรทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงได้ เพราะเมื่อประเทศชาติต้องการที่จะ
สร้างคุณลักษณะของประชาชนในชาติให้เป็นอย่างไรรัฐบาลก็สามารถจะกำหนดจุดมุ่งหมายและ
เนื้อหาวิชาที่จะพัฒนาและสร้างสรรค์ให้เยาวชนเป็นไปตามจุดหมายของชาติได้ นอกจากนี้ยังมี
ผู้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรไว้ดังนี้

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 11) ได้กล่าวถึงความสำคัญของหลักสูตรว่า หลักสูตร
สามารถชี้ให้เห็นถึงประสิทธิภาพในการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ของประเทศได้ เพราะ
หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงจุดมุ่งหมาย และนโยบายทางการศึกษาของชาติเข้าสู่
การปฏิบัติในสถาบันการศึกษาระดับต่าง ๆ หลักสูตรจะเป็นเสมือนกับหางเสือที่จะคอยกำหนด
ทิศทางให้การเรียนการสอนเป็นไปตามความมุ่งหมายของการศึกษา หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ

หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำทางในการจัดความรู้และประสบการณ์แก่ผู้เรียนซึ่งครูจะต้องปฏิบัติตามเพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มุ่งสู่จุดหมายเดียวกัน หลักสูตรจึงเป็นหัวใจสำคัญของการศึกษา และเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพคนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ มีคุณภาพและศักยภาพในการพัฒนาประเทศได้อย่างเต็มที่ ส่วน ชำรง บัวศรี (2532 : 6-7) กล่าวสอดคล้องกันว่า หลักสูตร คือ สิ่งที่น่าเอาความมุ่งหมายและนโยบายการศึกษาไปแปลงเป็นการกระทำขั้นพื้นฐานในโรงเรียนเพื่อเป็นเครื่องชี้นำทางให้ครูใช้ในการจัดความรู้และประสบการณ์ให้แก่นักเรียน และแสดงให้เห็นว่าโรงเรียนนั้นมีความมุ่งหมายในการให้การศึกษาแก่เด็กอย่างไร สิ่งต่าง ๆ ที่ประมวลไว้ในหลักสูตรเป็นเสมือนแนวทางในการจัดการศึกษาที่จัดให้เด็กเน้นหนักไปในทิศทางใด มีผลต่อตัวเด็กและสังคมมากน้อยเพียงใด อาจกล่าวได้ว่า หลักสูตร คือ หัวใจของการศึกษาเป็นเครื่องชี้ถึงความเจริญของชาติ ถ้าประเทศใดมีหลักสูตรที่เหมาะสม ทันสมัย และมีประสิทธิภาพ คนในประเทศนั้นก็ย่อมมีความรู้ และศักยภาพในการพัฒนาประเทศอย่างเต็มที่เช่นกัน สำหรับ สุมิตร คุณากร (2532 : 199-200) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นเครื่องชี้นำในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หรือเพื่อเป็นบทบัญญัติของรัฐเพื่อให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการศึกษานำไปปฏิบัติเป็นเกณฑ์มาตรฐานทางการศึกษา และควบคุมการจัดการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษาในระดับต่าง ๆ รวมทั้งเป็นเกณฑ์ในการจัดสรรบุคลากรและงบประมาณ และนิตยา บุตรศรี (2542 : 12) กล่าวว่า หลักสูตรเป็นตัวกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษาให้เป็นไปในแนวทางเดียวกัน และเป็นเครื่องมือในการพัฒนาบุคลากรในประเทศให้มีคุณลักษณะที่เหมาะสมตามจุดหมายที่ตั้งไว้

จากความสำคัญของหลักสูตรดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรเป็นเสมือนหัวใจของการจัดการศึกษา เป็นเป้าหมาย แนวทางและโครงการทางการศึกษาที่เป็นมาตรฐานเนื่องจากหลักสูตรเป็นเครื่องกำหนดแนวทางในการจัดประสบการณ์ เนื้อหาสาระ วิธี และกระบวนการที่ครบวงจรในการส่งเสริมความเจริญของงานและการพัฒนาของบุคลากร และผู้เรียนให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเป็นไปตามจุดหมายทางการศึกษาของชาติอย่างแท้จริง

องค์ประกอบของหลักสูตร

หลักสูตรไม่ว่าจะได้รับการออกแบบหรือพัฒนาในลักษณะใดก็ตามนอกจากจะพิจารณาความหมายและความสำคัญของหลักสูตรแล้ว องค์ประกอบของหลักสูตรก็เป็นสิ่งสำคัญที่ควรนำมาพิจารณาเพราะหลักสูตรเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผล และการปรับปรุงพัฒนาหลักสูตร โดยมีแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร ดังนี้

สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 244) กล่าวว่า หลักสูตรที่ดีควรจะกล่าวถึง 1) เหตุผลและความจำเป็นของหลักสูตร 2) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ 4) การเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน 5) การเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้สื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิชาในชุมชน 6) การประเมินผล และ 7) การเสนอแนะเกี่ยวกับการช่วยเหลือและส่งเสริมผู้เรียน ชำรง บัวศรี (2532 : 8, อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 14) กล่าวว่าคล้ายกันว่า หลักสูตรนั้นต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญและขาดไม่ได้อย่างน้อย 6 อย่าง คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Curriculum Aims) 2) จุดประสงค์ของการเรียนการสอน (Instructional Objectives) 3) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) 4) ยุทธศาสตร์การเรียนการสอน (Instructional Strategies) 5) วัสดุ อุปกรณ์และสื่อการเรียนการสอน (Instructional Media and Materials) และ 6) การประเมินผล (Evaluation) ส่วน วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 50-52) และ อารีย์ พรหมเล็ก (2547 : 37) มีความเห็นเช่นเดียวกันว่าหลักสูตรประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 อย่าง ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมายและจุดประสงค์ (Aims and Objectives) 2) เนื้อหาสาระและประสบการณ์ (Content and Experiences) 3) การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) 4) การประเมินผล (Evaluation) สำหรับ เคอร์ (Kerr 1989 : 16-17, อ้างถึงใน สาลินี อุดมผล 2542 : 19) ได้กำหนดองค์ประกอบของหลักสูตรไว้ 4 อย่าง คือ 1) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาความรู้ 3) ประสบการณ์การเรียนรู้ และ 4) การประเมิน และ ทาบ (Taba 1962 : 10, อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 14) กล่าวว่าหลักสูตรควรมีองค์ประกอบ 4 อย่าง คือ 1) วัตถุประสงค์ทั่วไปและวัตถุประสงค์เฉพาะ 2) เนื้อหาวิชาและจำนวนชั่วโมงสอนแต่ละวิชา 3) กระบวนการสอนและการเรียนหรือการนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) โครงการประเมินผลการสอนตามหลักสูตร สอดคล้องกับ ไทเลอร์ (Tyler 1996 : 1, อ้างถึงใน มยุรฉัตร ธรรมวิเศษ 2547 : 9) ที่กล่าวว่าโครงสร้างของหลักสูตรมี 4 ประการ คือ 1) จุดมุ่งหมายที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนเกิดผล (Education Purpose) 2) ประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดขึ้นเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย (Education Experiences) 3) วิธีการจัดประสบการณ์เพื่อให้การสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ (Organizational Education Experience) และ 4) วิธีการประเมินผลเพื่อตรวจสอบจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ (Determination of What to Evaluate)

จากการศึกษาข้อมูล แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตรข้างต้น สรุปได้ว่า หลักสูตรควรมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ดังนี้ 1) จุดมุ่งหมาย (Aims) 2) เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ (Subject matter and Experiences) 3) กิจกรรมการเรียนการสอน (Activities) และ 4) การประเมินผล (Evaluation) เพื่อให้หลักสูตรเกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล องค์ประกอบของหลักสูตรทั้ง 4 ประการนี้จะต้องมีความสัมพันธ์ เชื่อมโยง และบูรณาการต่อเนื่องกัน โดยเริ่มตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมาย โดยพิจารณาว่าการศึกษาในแต่ละระดับควรเป็นไปเพื่ออะไร ผู้เรียนที่

จะสำเร็จตามหลักสูตรนั้น ๆ ควรมีคุณสมบัติอย่างไร เนื้อหาและประสบการณ์ใดที่จะช่วยส่งเสริมให้ผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ กิจกรรมการเรียนการสอนควรเป็นไปในรูปแบบใด ปฏิบัติอย่างไร สุดท้ายจึงทำการประเมินผลว่าหลักสูตรมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่

ความหมายของการพัฒนาหลักสูตร

หลักสูตรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของระบบการศึกษาในทุกระดับ เพราะเป็นเครื่องมือสำคัญในการจัดมวลงประสบการณ์ แพนหรือข้อกำหนดต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีพัฒนาการความรู้อย่างเป็นระบบ ตามศักยภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ และสามารถดำรงชีวิตในสังคมโลกได้อย่างมีความสุขตามยุคสมัย หลักสูตรจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหรือพัฒนาความเหมาะสมในด้านต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพเศรษฐกิจและสังคมอยู่อย่างเสมอ ได้มีนักวิชาการ นักการศึกษา และผู้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรไว้หลากหลายทัศนะ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2551 : 1) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาหลักสูตรว่าคือ การพยายามทำให้ดีขึ้น ให้มีความสมบูรณ์ขึ้น เพราะหลักสูตรเป็นแม่บทหรือหัวใจของการจัดการศึกษาเพื่อที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของกลุ่มเป้าหมายของหลักสูตรให้เป็นไปในทิศทางที่พึงประสงค์ สอดคล้องกับ สังัด อุทรานันท์ (2532 : 30) วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 10) อารีย์ พรหมเล็ก (2547 : 39) เซเลอร์ และอเล็กซานเดอร์ (Saylor and Alexander 1974 : 7) ที่กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง การแก้ไขหรือการจัดการทำหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้นหรือเป็นการสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ โดยให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงของสังคม และรวมถึงการผลิตเอกสารต่าง ๆ สำหรับผู้เรียนด้วย เช่นเดียวกันกับ อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544 : 32) ที่ให้ความหมายเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรว่าคือ การสร้างหลักสูตรหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรขึ้นมาใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการและเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะและพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา ส่วน กาญจนา คุณารักษ์ (2540 : 334) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนทุกประเภทเพื่อให้ผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้ตรงตามจุดประสงค์ที่วางไว้

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า การพัฒนาหลักสูตร คือ กระบวนการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น เหมาะสมกับการเรียนการสอนในสภาพการณ์ปัจจุบัน โดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ

กระบวนการ และการประเมินผล เพื่อให้เป้าหมายของหลักสูตรซึ่งก็คือผู้เรียนเกิดการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามความมุ่งหมายของการศึกษา และจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

รูปแบบและกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

รูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นเพราะรูปแบบของการพัฒนา หลักสูตรนั้นเปรียบเสมือนพิมพ์เขียว (Blue Print) ที่จะดำเนินการต่อไป ถ้าเราได้พิมพ์เขียวที่ชัดเจน มากเท่าใดก็จะเป็นข้อบ่งชี้ต่อการพัฒนาหลักสูตรได้สะดวกและรวดเร็วยิ่งขึ้น แนวคิดในการหารู ปแบบของหลักสูตรที่จะพัฒนานั้นสามารถทำได้หลายวิธี การเลือกรูปแบบในการพัฒนา หลักสูตรจึงเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นเนื่องจากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นแนวทางเพื่อให้ การพัฒนาหลักสูตรได้สะดวก รวดเร็ว ตรงต่อความต้องการ และเป็นจริงได้มากที่สุด จึงได้มี แนวคิดเกี่ยวกับรูปแบบหรือกระบวนการพัฒนาหลักสูตรทั้งของกรมวิชาการ นักการศึกษาไทยและ ต่างประเทศนำเสนอไว้ ดังนี้

รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2539 : 2-35) ได้ กำหนดให้โรงเรียนสามารถพัฒนาหลักสูตรขึ้นเองได้ภายใต้แนวทางการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น ซึ่งมีรูปแบบการดำเนินงานพัฒนาหลักสูตร 4 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับปรุงกิจกรรมการเรียนการสอน โดยศึกษาจาก คำอธิบายหรือคำอธิบายรายวิชาที่กำหนด ประกอบด้วยส่วนต่าง ๆ คือ กิจกรรม เนื้อหา และ จุดประสงค์

2. การพัฒนาหลักสูตรโดยการปรับรายละเอียดของเนื้อหา การพัฒนาหลักสูตร ลักษณะนี้ เป็นการดำเนินการต่อเนื่องจากการวิเคราะห์เนื้อหา คำอธิบายรายวิชา แล้วนำผล การวิเคราะห์ในส่วนที่เป็นเนื้อหาวิเคราะห์ต่อไปว่าควรมีการเพิ่มเติมรายละเอียดอะไรอีกบ้าง ซึ่งโรงเรียนสามารถกำหนดเนื้อหาสาระเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของ ท้องถิ่นได้อย่างเต็มที่โดยไม่ทำให้จุดประสงค์การเรียนรู้เปลี่ยนไปและต้องคำนึงถึงความเหมาะสม ของเวลาและผู้เรียนด้วย

3. การพัฒนาหลักสูตรโดยการพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การพัฒนาหลักสูตรใน ลักษณะนี้เป็นการพัฒนาด้วยการเลือก ปรับปรุงหรือจัดทำสื่อการเรียนการสอนใหม่ มีลักษณะดังนี้

- 1) ประเภทของสื่อการเรียนการสอน เช่น หนังสือ คู่มือครู หนังสือเสริมประสบการณ์ และสื่ออื่น ๆ
- 2) การเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์ สาระหลักหลักสูตร เพื่อนำมากำหนดสื่อ การเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ
- 3) การปรับปรุงสื่อการเรียนการสอน เพื่อให้ คลอบคลุมเนื้อหาที่ปรับรายละเอียด หรือให้เป็นปัจจุบันมากที่สุด และ
- 4) การจัดทำสื่อการเรียน การสอน

4. การพัฒนาหลักสูตรโดยการจัดทำวิชา/รายวิชาเพิ่มเติมขึ้นมาใหม่ การพัฒนาหลักสูตรลักษณะนี้เป็นการจัดทำวิชาหรือรายวิชาขึ้นใหม่ หลังจากที่ได้ศึกษาแล้วว่าสิ่งที่ควรพัฒนานั้นไม่มีปรากฏหลักสูตรเดิม ซึ่งควรมีการดำเนินการในรูปแบบของคณะทำงานดังขั้นตอน ต่อไปนี้

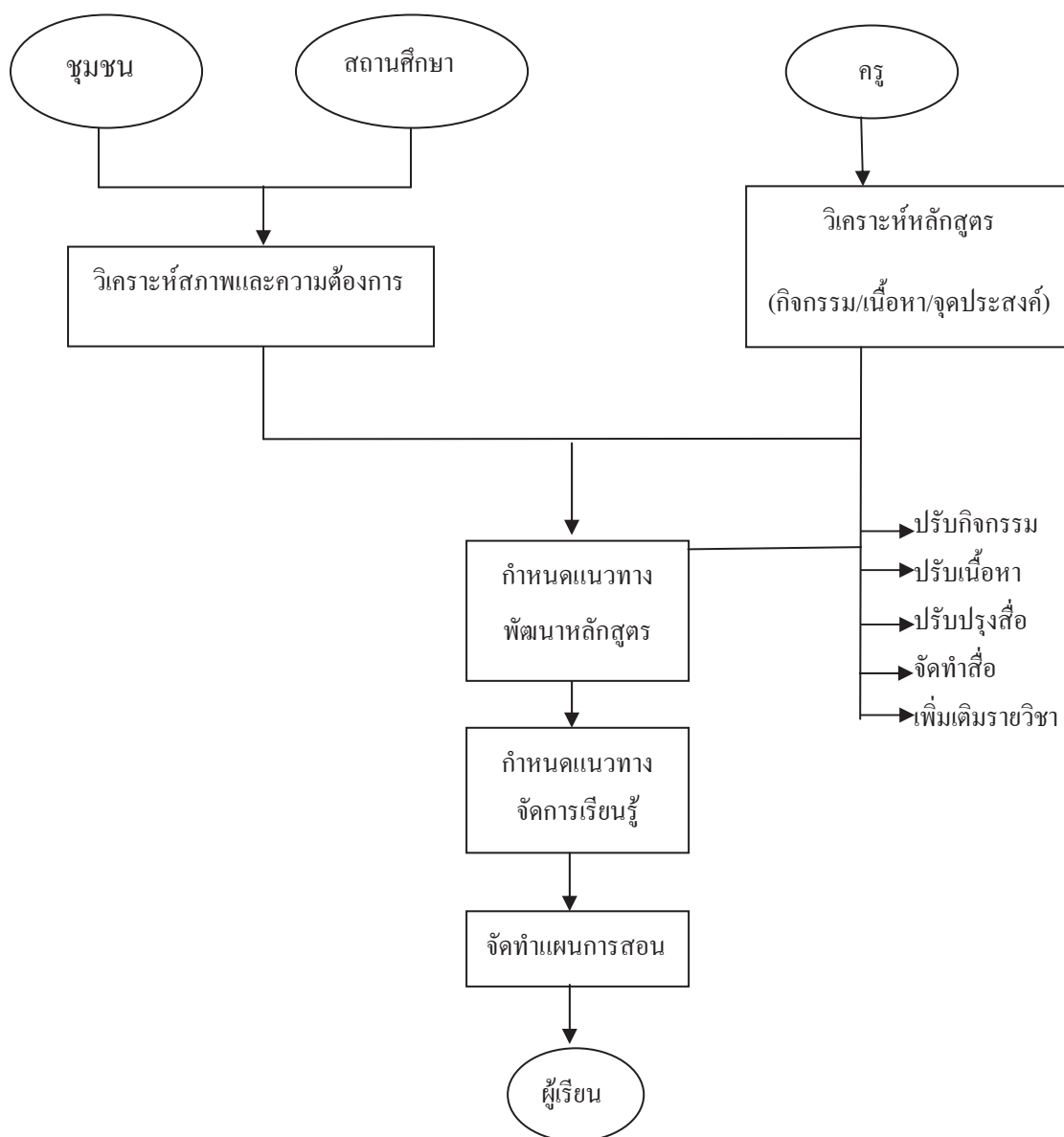
- 1) ศึกษาจุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ โครงสร้าง และเนื้อหาสาระสำคัญของหลักสูตร เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน
- 2) นำผลการศึกษาผลการวิเคราะห์ มาใช้เป็นข้อมูลในการกำหนดจุดประสงค์และเนื้อหา
- 3) กำหนดจุดประสงค์ของวิชา/รายวิชาที่จะจัดทำขึ้นมาใหม่ โดยวิเคราะห์จากปัญหาความต้องการของท้องถิ่น และกำหนดจุดประสงค์ให้ครอบคลุมกับสภาพที่ต้องการ
- 4) กำหนดเนื้อหา โดยการวิเคราะห์จากจุดประสงค์ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชา เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้ เหมาะสมกับคาบเวลา เนื้อหาควรประกอบด้วยส่วนที่เป็นความรู้และทักษะที่สำคัญต้องไม่ขัดต่อความมั่นคงของของชาติ ระบบการปกครองตามหลักประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และไม่ขัดต่อศีลธรรมอันดี
- 5) กำหนดคาบเวลาเรียนสำหรับคำอธิบายรายหรือรายวิชาที่จัดทำขึ้นมาใหม่ โดยต้องไม่ทำให้คาบเวลาเรียนสำหรับกลุ่มประสบการณ์/หน่วยย่อยที่มีอยู่เดิมเปลี่ยนแปลงไป
- 6) เขียนคำอธิบาย/คำอธิบายรายวิชา ให้เป็นไปตามรูปแบบที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแม่บทโดยระบุแนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ของรายวิชา ตามแบบฟอร์มที่กำหนด
- 7) จัดทำเอกสารชี้แจงรายละเอียดเพื่อประกอบการจัดทำวิชาหรือรายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่ตามแบบฟอร์มที่กำหนด โดยมีรายละเอียดดังนี้
 - 7.1) เหตุผลความจำเป็น
 - 7.2) จุดประสงค์ของรายวิชาที่จัดทำขึ้น
 - 7.3) ขอบข่ายเนื้อหา
 - 7.4) แนวการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 7.5) สื่อการเรียนการสอนที่สามารถนำมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
 - 7.6) แนวการวัดผลประเมินผล และ
 - 8) การเสนอขออนุมัติ ให้ส่งเอกสารในข้อที่ 6 และข้อที่ 7 ให้กับหน่วยงานที่ทำหน้าที่พิจารณาอนุมัติก่อน เมื่อได้รับการอนุมัติแล้วจึงนำเอาคำอธิบายหรือรายวิชาดังกล่าวมาจัดทำการเรียนการสอนต่อไป

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรด้วยการปรับปรุงกิจกรรม ปรับปรุงเนื้อหา ปรับปรุงสื่อ และเพิ่มเติมรายวิชาดังกล่าวมาแล้ว กรมวิชาการได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่น และปรับรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรด้วยการเพิ่มกิจกรรม การจัดทำสื่อใหม่เพิ่มเติมขึ้นมา (กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ 2543 : 4-6) มีดังนี้

1. ศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในเรื่องต่าง ๆ ดังนี้
 - 1.1 ด้านการศึกษา
 - 1.2 ด้านเศรษฐกิจ
 - 1.3 ด้านสังคมวัฒนธรรม
 - 1.4 ด้านสิ่งแวดล้อม

- 1.5 ด้านการสื่อสาร/คมนาคม
- 1.6 ด้านประชากร
2. ศึกษา วิเคราะห์หลักสูตรในด้านต่าง ๆ ดังนี้
 - 2.1 หลักการ จุดหมาย และโครงสร้าง
 - 2.2 จุดประสงค์ และคำอธิบายรายวิชา
3. วางแผนและจัดทำหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้
 - 3.1 การปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน
 - 3.2 การปรับรายละเอียดเนื้อหา
 - 3.3 ปรับปรุง และ/หรือเลือกใช้สื่อการเรียนการสอน
 - 3.4 จัดทำสื่อการเรียนขึ้นใหม่
 - 3.5 จัดทำคำอธิบายและรายวิชาเพิ่มเติม
4. กำหนดแนวทางการจัดการเรียนรู้
5. จัดทำแผนการสอน

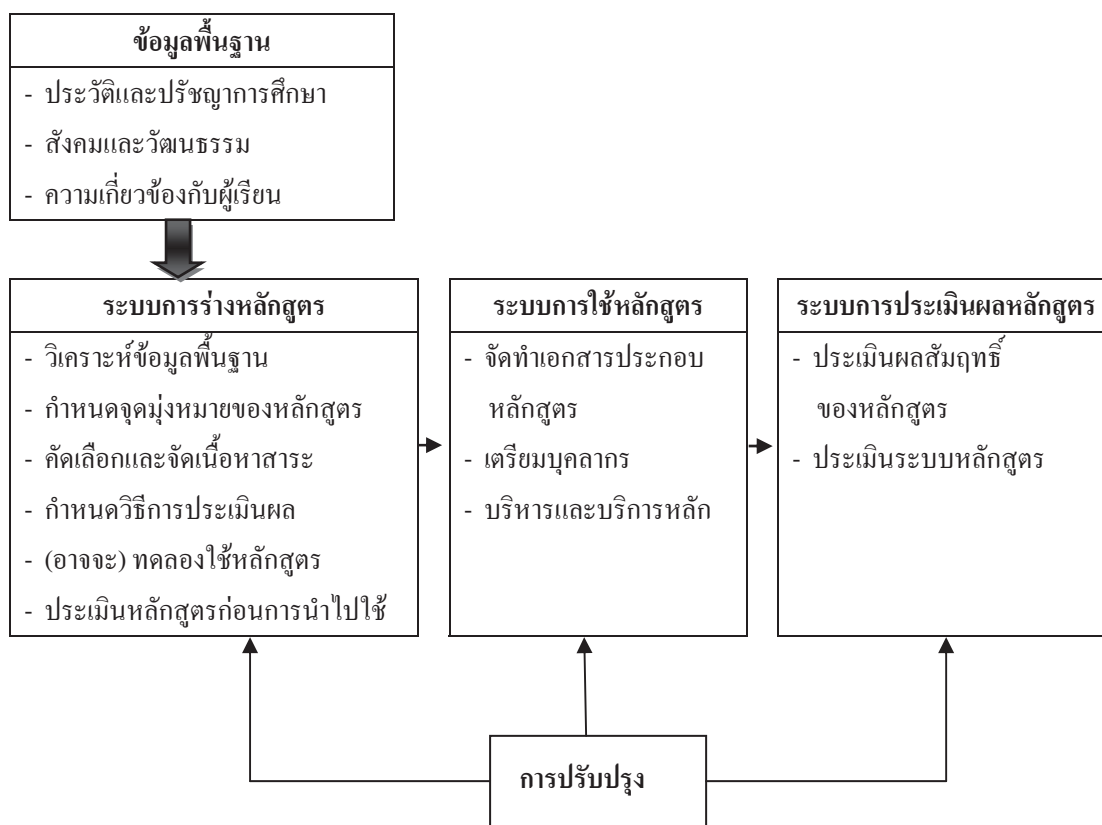
การพัฒนาหลักสูตรตามความต้องการของท้องถิ่นในลักษณะที่ 3.1-3.4 สถานศึกษาไม่จำเป็นต้องขออนุมัติ/ขออนุญาตจากกระทรวงศึกษาธิการ สถานศึกษาสามารถดำเนินการจัดทำคำอธิบาย หรือคำอธิบายรายวิชาขึ้นมาใหม่แล้ว สถานศึกษาจะต้องดำเนินการเสนอให้กระทรวงศึกษาธิการ หรือผู้ที่ได้รับการอนุมัติและกระทรวงศึกษาธิการประกาศให้ใช้ได้แล้ว จึงสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษาได้ ดังแผนภูมิที่ 2 ดังนี้

แผนภูมิที่ 2 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของกรมวิชาการ

ที่มา : กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ, รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2543), 6.

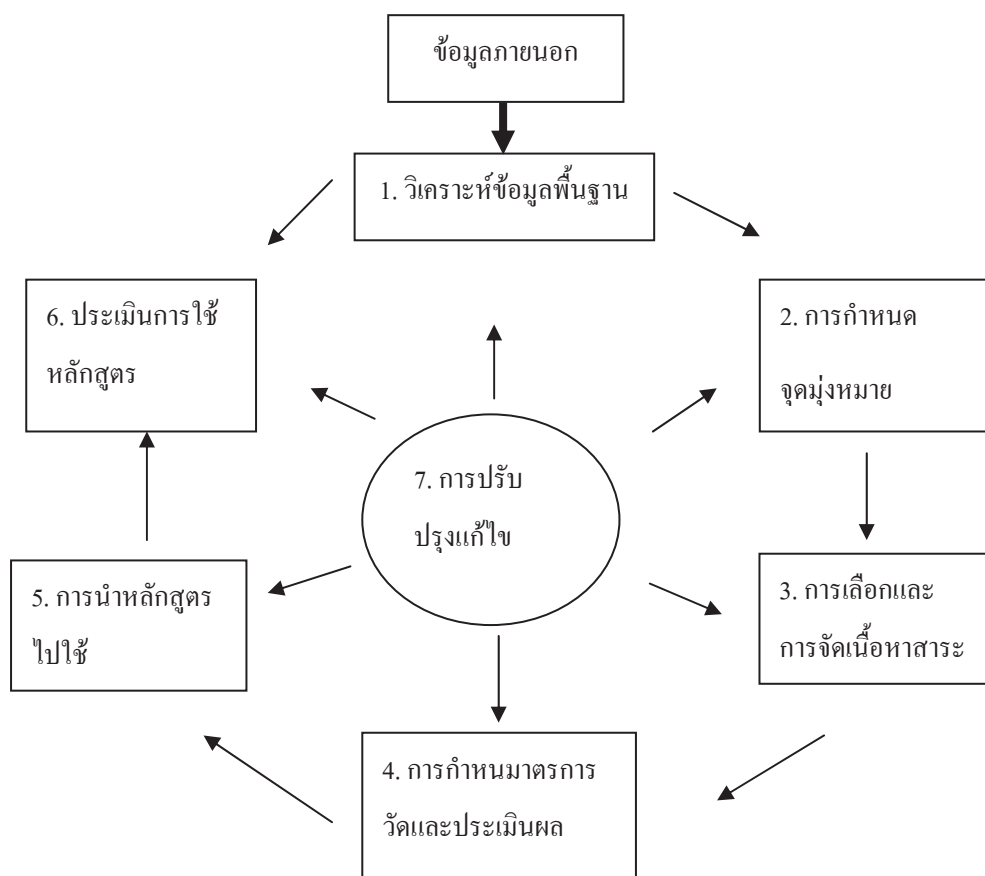
สัจด์ อุทรานันท์ (2532 : 34-43) ได้ประยุกต์แนวคิดของไทเลอร์ เพื่อเป็นพื้นฐานในการกำหนดขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรโดยยึดหลักการพัฒนาหลักสูตรทั้งระบบ โดยแบ่งออกเป็นกรร่างหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผลหลักสูตรทั้งระบบ ดังแผนภูมิที่ 3 ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรของสัจด์ อุทรานันท์

ที่มา : สัจด์ อุทรานันท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), 34-43.

จากแผนภูมิที่ 3 แสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ของระบบย่อยในระบบการพัฒนาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วยระบบย่อยที่สำคัญ 3 ระบบ คือ ระบบร่างหลักสูตร ระบบการใช้หลักสูตร และระบบการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งการปรับปรุงจะดำเนินการในระบบย่อยระบบใดก่อนหรือหลังก็ได้ ส่วนขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรสามารถแสดงเป็นรูปวัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร 7 ขั้นตอน ดังแผนภูมิที่ 4 ดังนี้

แผนภูมิที่ 4 วัฏจักรของกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวความคิดของสัจ จูทรานันท์
ที่มา : สัจ จูทรานันท์, พื้นฐานและหลักการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532), 34-43.

จากแผนภูมิที่ 4 จะเห็นว่าขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันอย่างเป็นวัฏจักร โดยมีขั้นตอน 7 ขั้นตอน ดังนี้

1. การกำหนดข้อมูลพื้นฐานเป็นกระบวนการที่มีความสำคัญและเป็นขั้นตอนแรกของการพัฒนาหลักสูตร เพื่อให้ทราบถึงสภาพปัญหาความต้องการของสังคมและผู้เรียนซึ่งจะช่วยให้สามารถจัดหลักสูตรให้สนองกับความต้องการและสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าว

2. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร จัดเป็นขั้นตอนที่สำคัญยิ่งอีกขั้นตอนหนึ่งเป็นขั้นตอนที่ทำหลังจากได้วิเคราะห์และได้ทราบถึงสภาพปัญหาตลอดจนความต้องการต่าง ๆ การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรนั้นเป็นการมุ่งแก้ปัญหาและสนองความต้องการที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล อาจเป็นข้อมูลพื้นฐานที่มีอยู่เดิม หรือจากการเก็บรวบรวมข้อมูลความต้องการขึ้นมาใหม่ได้

3. การคัดเลือกจัดเนื้อหาสาระและประสบการณ์การเรียนรู้ที่จะนำมาจัดไว้ในหลักสูตรจะต้องผ่านการพิจารณากันกรองถึงความเหมาะสม และจำเป็นต้องสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

4. การกำหนดมาตรการวัดและประเมินผล ขั้นนี้มุ่งที่จะหาเกณฑ์มาตรฐานเพื่อใช้ในการวัดและประเมินผลว่าจะวัดและประเมินผลอะไรบ้างจึงจะสอดคล้องกับเจตนารมณ์หรือจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

5. การทดลองใช้หลักสูตร ขั้นตอนนี้จะมุ่งศึกษาจุดอ่อนหรือข้อบกพร่องต่าง ๆ ของหลักสูตร หลังจากได้มีการร่างหลักสูตรแล้ว ทั้งนี้เพื่อหาวิธีการแก้ไขปรับปรุงหลักสูตรให้ดียิ่งขึ้น

6. การประเมินผลการใช้หลักสูตร หลังจากได้มีการยกร่างหลักสูตร หรือได้ทำการทดลองใช้หลักสูตรแล้ว ก็ควรจะประเมินผลจากการใช้ว่าเป็นอย่างไร มีส่วนไหนบ้างที่ควรจะได้รับปรับปรุงแก้ไขบ้าง ถ้ามีจุดอ่อนหรือไม่เหมาะสมตรงไหนก็ต้องปรับปรุง ให้เป็นที่เหมาะสมก่อนนำไปใช้จริงต่อไป

7. การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตรก่อนนำไปใช้ หลังจากที่ได้มีการตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่าหลักสูตรมีข้อบกพร่องจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสมก่อนที่จะนำหลักสูตร ไปใช้ในสถานศึกษาจริงทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้

ส่วน วิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 77) ได้เสนอรูปแบบและแนวคิดของขั้นตอนกระบวนการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรแบ่งเป็น 3 ระบบ โดยเริ่มต้นมาจากระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ ระบบการประเมินหลักสูตร โดยที่แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน ดังรายละเอียด

1. ระบบการร่างหลักสูตร ได้แก่

1.1 สิ่งกำหนดหลักสูตร คือเตรียมการศึกษาข้อมูลพื้นฐานที่นำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่ สิ่งกำหนดทางวิชาการ สิ่งกำหนดทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งกำหนดทางการเมือง

1.2 รูปแบบหลักสูตร ได้แก่ โครงสร้างและองค์ประกอบหลักสูตร ซึ่งได้หลังจากการศึกษาข้อมูล พื้นฐานจากสิ่งที่กำหนดหลักสูตร

1.3 การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตร เป็นการศึกษาความเป็นไปได้ของหลักสูตร พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้จริง

1.4 การปรับแก้หลักสูตรก่อนนำไปใช้ จะต้องจัดทำระบบข้อมูลที่ชัดเจน รวมทั้งสังเคราะห์ข้อมูลอย่างรอบคอบ

2. ระบบการใช้หลักสูตร ได้แก่

2.1 การขออนุมัติการใช้หลักสูตร เมื่อได้รับอนุมัติแล้วจึงรับสมัครผู้ที่ศึกษาและดำเนินการสอนได้

2.2 การวางแผนการใช้หลักสูตร จะกระทำคู่ไปกับการขออนุมัติหลักสูตร เมื่อหลักสูตรได้รับการอนุมัติเรียบร้อยแล้ว จะดำเนินการใช้หลักสูตรได้

2.3 การบริหารหลักสูตรหรือการดำเนินการใช้หลักสูตรเริ่มตั้งแต่การประชาสัมพันธ์ การเตรียมความพร้อมของบุคลากร งบประมาณ การออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนไปจนถึงการจัดตารางสอน

3. ระบบการประเมินหลักสูตร ได้แก่

3.1 การวางแผนการประเมินหลักสูตร เป็นการวางแผนว่าจะประเมินหลักสูตรในส่วนใดบ้าง เช่น การประเมินเอกสารหลักสูตร การประเมินย่อย ๆ แต่ละระบบ เช่น ระบบการเรียน การสอนผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน หรือประเมินหลักสูตรทั้งระบบ

3.2 แผนการเก็บข้อมูล การจัดข้อมูลเป็นหมวดหมู่และการวิเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด

3.3 การวิเคราะห์ข้อมูล ควรกำหนดว่ามีข้อมูลอะไรบ้างที่สำคัญในการตัดสินใจการจัดทำระบบข้อมูล จะช่วยจำแนกข้อมูลเป็นหมวดหมู่ และสังเคราะห์ข้อมูลตามเกณฑ์ที่กำหนด

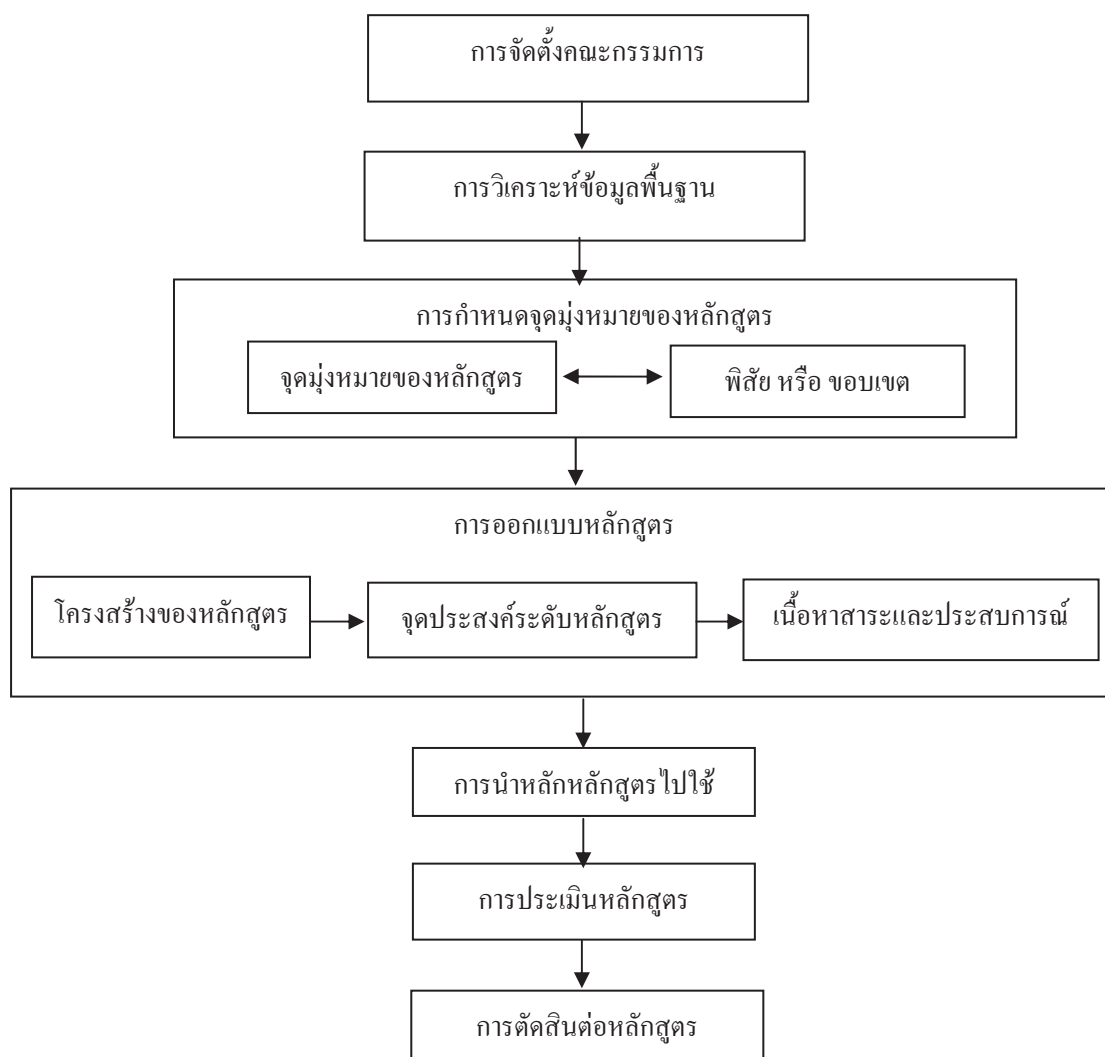
3.4 การรายงานข้อมูล การจัดทำรายงานและการเสนอข้อมูล จะช่วยในการพิจารณาว่าหลักสูตรนี้มีค่าตรงตามวัตถุประสงค์หรือว่าจะปรับปรุงแก้ไขระบบพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรในจุดที่บกพร่องส่วนใดบ้าง รายละเอียดดังแผนภูมิที่ 5 ดังนี้

แผนภูมิที่ 5 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่

ที่มา : วิชัย วงษ์ใหญ่, การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่ (กรุงเทพมหานคร : รุ่งเรืองธรรม, 2553), 38.

สำหรับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 115) ได้มีการระบุถึงขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรว่า การพัฒนาหลักสูตรจะต้องมีขั้นตอน มีกระบวนการที่ต้องอาศัยบุคลากรจำนวนมากในการปฏิบัติงาน ต้องพัฒนาอย่างเป็นระบบมีหน่วยงานรับผิดชอบ และพัฒนาอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องกันไป ดังแผนภูมิที่ 6 ดังนี้

แผนภูมิที่ 6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของวิชัช ประสิทธิ์วุฒิเวชช์
 ที่มา : วิชัช ประสิทธิ์วุฒิเวชช์, การพัฒนาหลักสูตรสานต่อที่ท้องถิ่น (กรุงเทพมหานคร : บริษัทดีสคัฟเวอร์, 2542), 118.

จากแผนภูมิที่ 6 กระบวนการพัฒนาหลักสูตรมีรายละเอียด ลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการ ซึ่งอาจจำแนกเป็น

1.1 คณะกรรมการอำนวยการ มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดแนวนโยบายให้คำปรึกษา อำนาจความสะดวก ประสานงาน

1.2 คณะกรรมการดำเนินงาน อาจจะแบ่งเป็นคณะอนุกรรมการฝ่ายต่าง ๆ ดำเนินการเฉพาะเรื่องตามที่ได้รับมอบหมาย แล้วจึงนำข้อมูลการทำงานมารวบรวมโดยคณะกรรมการดำเนินงาน

2. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเป็นการดำเนินงานโดยคณะกรรมการด้านต่าง ๆ จำแนกตามข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาหลักสูตรจากนั้นจึงนำข้อมูลมาสังเคราะห์โดยคณะกรรมการดำเนินงาน

3. การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีสิ่งที่ต้องกำหนดดังนี้

3.1 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร (Aim) เป็นจุดมุ่งหมายในระดับหลักสูตรที่มีลักษณะกว้างแสดงถึงค่านิยม คุณลักษณะที่ต้องการพัฒนาผู้เรียน

3.2 จุดมุ่งหมายของหลักสูตร ต้องกำหนดพิสัยหรือขอบเขต (Domain) ให้ครบทุกด้าน แต่ละด้านต้องมีสัดส่วนอย่างไรขึ้นอยู่กับผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและเป้าประสงค์ (Goal) อันเป็นจุดมุ่งหมายทางการศึกษาในระดับสูงสุดที่กำหนดในแผนการศึกษาแห่งชาติ

4. การออกแบบหลักสูตร (Curriculum Design) ต้องพิจารณาตัดสินใจใน 3 ประเด็นหลักคือ

4.1 กำหนดโครงสร้างของหลักสูตร เมื่อมีจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่มีพิสัยครบทุกด้านย่อมมองเห็นได้ว่าจะต้องจัดรายวิชาใดบ้างไว้ในหลักสูตร แต่ละรายวิชามีความลึก และกว้างเพียงใดขึ้นอยู่กับวุฒิภาวะ ทำให้ใช้เวลาในการเรียนรู้แต่ละรายวิชาไม่เท่ากัน จึงเกิดเป็นโครงสร้างของหลักสูตร

4.2 จุดประสงค์รายวิชา (Course Objective) เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการออกแบบหลักสูตร จนได้หลักสูตรที่พัฒนาแล้ว

5. การนำหลักสูตรไปใช้ (Curriculum Implementation) เป็นขั้นตอนต่อเนื่องจากการออกแบบหลักสูตร จนได้หลักสูตรที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีการคาบเกี่ยวกับการประเมินหลักสูตร กล่าวคือ

5.1 กรณีการปรับปรุงหรือแก้ไขหลักสูตร เพียงบางรายการที่เป็นส่วนปลีกย่อย อาจมีการประกาศให้นำหลักสูตรไปใช้ในระดับการปฏิบัติการ

5.2 กรณีการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรหรือสร้างหลักสูตรขึ้นมาใหม่ ต้องนำหลักสูตรไปใช้ในชั้นทดลองใช้หลักสูตร ก่อนแล้วนำข้อบกพร่องมาปรับปรุงแก้ไข ก่อนการประกาศใช้หลักสูตรในระดับปฏิบัติการหรือการอนุมัติหลักสูตร

6. การประเมินหลักสูตร (Curriculum Evaluation) เป็นการพิจารณาคุณค่าของหลักสูตรที่ได้รับอนุมัติและนำไปใช้แล้ว โดยใช้ผลการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินด้วยวิธีการหรือรูปแบบหลากหลายเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกันสรุปผลการประเมิน และนำเสนอคณะกรรมการอำนวยการ

7. การตัดสินใจต่อหลักสูตร ภายหลังจากประเมินหลักสูตร นำผลการประเมินมาพิจารณาตัดสิน 4 ประเด็นคือ หลักสูตรที่กำลังใช้อยู่มีความถูกต้อง ทันสมัย เหมาะสมทุกประการก็ให้ใช้หลักสูตรฉบับนั้นไป แต่หากพบว่าหลักสูตรมีบางสิ่งบางอย่างที่ต้องการเพิ่มเติมให้ดีขึ้นก็มีการปรับปรุง หากมีสิ่งบกพร่องบางประการก็ต้องการแก้ไข หรือประเมินแล้วพบว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ไม่เหมาะสมกับสภาพการณ์ทั้งปวงก็ตัดสินใจเปลี่ยนแปลงหลักสูตร

ในกรณีที่ตัดสินใจแล้วว่าหลักสูตรต้องปรับปรุง หรือแก้ไข วัฏจักรกระบวนการพัฒนาหลักสูตรจะต้องย้อนกลับไปขึ้นการออกแบบ แต่หากตัดสินใจแล้วว่าจะต้องเปลี่ยนแปลงหลักสูตรและข้อมูลที่ได้จากการประเมินเพียงพอ ก็ย้อนกลับไปเริ่มที่การกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตร หรืออาจจัดตั้งคณะกรรมการชุดใหม่ กระบวนการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวสามารถใช้สำหรับพัฒนาหลักสูตรทั้งระดับชาติและระดับสถานศึกษา

นอกจากนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124-135, อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 209-214) ยังได้กล่าวถึงกระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาใหม่ ว่ามี 12 ขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดตั้งคณะทำงาน

การจัดตั้งคณะทำงานโดยคัดเลือกจากบุคคลที่มีความรู้ความสามารถในด้านเนื้อหาวิชา ด้านสอน ด้านสภาพท้องถิ่น และก้านการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งได้แก่

1. ครูหรือผู้สอน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญในการสอน และมีความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรแกนกลางเป็นอย่างดี อันได้แก่ ครูวิชาการ โรงเรียน ครูวิชาการกลุ่มประสบการณ์ และครูผู้สอน เป็นต้น

2. ผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งเป็นผู้ที่สามารถให้คำแนะนำและให้ความรู้ในด้านหลักสูตรและการสอน

3. ศึกษานิเทศก์ ซึ่งเป็นผู้ที่ให้คำแนะนำ และให้ความรู้ในด้านหลักสูตรระดับท้องถิ่น

4. วิทยากรท้องถิ่นหรือผู้รู้ท้องถิ่นประชาชนที่มีความรู้ในด้านเนื้อหาวิชา ด้านสภาพปัญหาและความต้องการของสังคมในท้องถิ่นนั้น ๆ

5. นักวิชาการ ซึ่งได้แก่ อาจารย์จากวิทยาลัยครู หรือมหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชนอาจศึกษาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบ

อาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความคาดหวังของชุมชนเป็นต้น ข้อมูลเหล่านี้มีประโยชน์ต่อการพัฒนาหลักสูตรเป็นอย่างยิ่ง ซึ่งสามารถกระทำได้โดยการศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เป็นข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Sources) ได้แก่ ข้อมูลที่มีผู้สำรวจศึกษา รวบรวมไว้เป็นเอกสาร สามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้เลย ได้แก่ ข้อมูล จปฐ กชข 2 ค จากหน่วยงานต่าง ๆ นอกจากนั้นยังศึกษาจากการสำรวจชุมชนเป็นข้อมูลที่เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Sources) คือ ดำรงด้วยตนเองเก็บรวบรวมข้อมูลโดยตรงจากชุมชน เป็นข้อมูลที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะแสดงถึงสภาพที่แท้จริงของชุมชน

2. สำรวจสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับการพัฒนาทางด้านร่างกาย สติปัญญา และจิตใจ รวมทั้งสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียนด้วย

3. ศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรแกนกลาง คณะทำงานต้องศึกษาเข้าใจเกี่ยวกับปรัชญา หลักการ จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ และโครงสร้าง และโครงสร้างเนื้อหาของกลุ่มประสบการณ์/กลุ่มวิชาและหลักสูตรแม่บท การจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดผลและประเมินผลหลักสูตร และอื่น ๆ เพื่อพิจารณาว่ามีส่วนใดที่หลักสูตรเปิดโอกาสให้ท้องถิ่นเข้ามามีส่วนรวม

4. วิเคราะห์ศักยภาพของโรงเรียนเป็นการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของโรงเรียนในด้านต่าง ๆ เช่น ด้านบุคลากร การบริหาร วัสดุอุปกรณ์ ความร่วมมือระหว่างบุคลากรภายในโรงเรียนและความร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับท้องถิ่น ผลจากการวิเคราะห์ทำให้ทราบว่าโรงเรียนมีจุดเด่นหรือความพร้อมในเรื่องใดมากที่สุด และมีจุดด้อยหรือความขาดแคลนในเรื่องใด เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพิจารณาตัดสินใจในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเพราะหากโรงเรียนมีความพร้อมมากเพียงใด ก็ส่งผลให้การดำเนินการของโรงเรียนในการนำหลักสูตรไปปฏิบัติได้เพียงนั้น ข้อมูลเหล่านี้สามารถรวบรวมได้จากการสำรวจภายในโรงเรียนศึกษาจากครู ผู้บริหาร และสภามหาวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร

จุดประสงค์ หมายถึงสิ่งที่มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้บรรลุผลหลังจากการเรียนรู้รายวิชา นั้น ๆ แล้ว ในการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตรรายวิชา ควรศึกษาจากสภาพ ปัญหาและ ความต้องการของการท้องถิ่นและผู้เรียน จุดประสงค์ในระดับกลุ่มวิชาหรือกลุ่มประสบการณ์วิชานั้น ๆ เพื่อกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเมื่อเรียนจบรายวิชาแล้ว นอกจากนี้ในการกำหนดจุดประสงค์ควรสอดคล้องกับจุดประสงค์ของกลุ่มวิชา/กลุ่มประสบการณ์ เขียนด้วยภาษาที่ชัดเจน และกะทัดรัด และเป็นจุดประสงค์ที่สามารถนำไปปฏิบัติจริงได้

ขั้นตอนที่ 4 การกำหนดเนื้อหา

นำจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ในขั้นตอนที่ 3 มาวิเคราะห์แล้วกำหนดเนื้อหาสาระของรายวิชาอย่างกว้าง ๆ ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์รายวิชาดังกล่าว และครอบคลุมส่วนที่เป็นทั้งความรู้และทักษะด้วย ซึ่งในส่วนนี้สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่นในการกำหนดเนื้อหานั้นควรกำหนดให้เหมาะสมกับวัยและพื้นฐานความรู้เดิมของผู้เรียน มีความต่อเนื่องกับรายวิชาในชั้นต้น และรายวิชาต่าง ๆ ในกลุ่มเดียวกันมีความถูกต้องทันสมัยน่าสนใจ และเหมาะสมกับคาบเวลา คือ ไม่มากหรือน้อยจนเกินไปจนกระทั่งไม่สามารถสอนได้คาบหรือสอนได้ทันตามที่ระบุไว้

ขั้นตอนที่ 5 การกำหนดกิจกรรม

ควรกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ โดยพิจารณาจากจุดประสงค์แต่ละข้อ กิจกรรมที่กำหนดไม่ควรมากหรือน้อยเกินไป เน้นทักษะกระบวนการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้กระทำโดยครูผู้สอนเป็นผู้ประสานกิจกรรมและชี้แนะ

ขั้นตอนที่ 6 การกำหนดคาบเวลาเรียน

การกำหนดกิจกรรมคาบเวลาเรียนของรายวิชา มักถือเอาโครงสร้างของหลักสูตรและปริมาณของเนื้อหาที่ผู้เรียนเป็นเครื่องกำหนด ในระดับประถมศึกษาจำนวนคาบเวลาเรียนที่กำหนดในระดับประถมศึกษาจำนวนคาบเวลาเรียนที่กำหนดนั้น ต้องไม่ทำให้คาบเวลาเรียนสำหรับกลุ่มประสบการณ์/หน่วยย่อยที่มีอยู่เปลี่ยนไป

ขั้นตอนที่ 7 การกำหนดเกณฑ์การวัดและประเมินผล

เกณฑ์การวัดและประเมินผลในรายวิชาที่จัดทำขึ้นใหม่ สิ่งที่ต้องระบุ คือ รายวิชานี้มีการวัดและการประเมินผลแบบใด เช่น ก่อนเรียน ระหว่างเรียน และ/หรือเมื่อจบหลักสูตร เครื่องมือที่ใช้วัดผลมีอะไรบ้าง เช่น การสังเกต การซักถาม การให้ตอบแบบสอบถาม หรือทำแบบทดสอบ เป็นต้น และมีเกณฑ์ในการประเมินอะไร รวมทั้งมีการตัดสินผลว่ามีผู้เรียนผ่านหรือไม่ผ่าน หรือระดับคุณภาพ/เกรดใด

ขั้นตอนที่ 8 การจัดทำเอกสารหลักสูตร

การจัดทำเอกสารหลักสูตร เช่น แผนการสอน คู่มือครู หนังสืออ่านเพิ่มเติมและสื่อต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้หลักสูตรหรือครูผู้สอนสามารถนำหลักสูตรไปใช้อย่างมีประสิทธิภาพในการจัดทำแผนการสอนแต่ละเรื่องควรประกอบด้วยส่วนสำคัญดังนี้ คือ 1) ชื่อแผนการสอนและระยะเวลาเรียนในแผนการสอนนั้น ๆ 2) จุดประสงค์การเรียนรู้ 3) เนื้อหาสาระที่สำคัญ 4) กิจกรรมการเรียนการสอน 5) สื่อและวัสดุอุปกรณ์ และ 6) การวัดและประเมินผล

ขั้นตอนที่ 9 การตรวจสอบคุณภาพและการทดลองใช้หลักสูตร

การตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและวัสดุหลักสูตรต่าง ๆ เพื่อนำผลมาปรับปรุงข้อบกพร่องก่อนนำไปใช้จริง ต้องกำหนดเป็นแผนอย่างมีขั้นตอนและระบบ มีการประชุมพิจารณา ร่วมกันหรือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบว่าองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่น จุดประสงค์ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน คาบเวลาเรียน วิธีการวัดและประเมินผล มีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่ ภาษาที่มีความชัดเจนเพียงพอ ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ก่อนนำหลักสูตรไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 10 การเสนอขออนุมัติใช้หลักสูตร

เสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องตามลำดับชั้นเพื่อขออนุมัติการใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 11 การนำหลักสูตรไปใช้

มีการวางแผนการใช้หลักสูตร โดยอบรมครูเกี่ยวกับวิธีการใช้หลักสูตร เพราะ ถึงแม้ว่าคู่มือในการใช้หลักสูตร หรือเอกสารประกอบหลักสูตรอื่น ๆ แต่อาจเข้าใจไม่ตรงกันการจัดอบรมครูควรจัดในรูปแบบการประชุมเชิงปฏิบัติการ และควรคำนึงถึงจำนวนผู้เข้ารับการอบรมงบประมาณที่ต้องใช้ วัสดุ หลักสูตร วิทยากร สถานที่ที่ใช้ฝึกอบรม เป็นต้น เมื่อการจัดประชุมเชิงปฏิบัติการสิ้นสุดลงแล้ว ผู้บริหารหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายต้องนิเทศติดตามผลการใช้หลักสูตรของครูด้วย เพื่อให้การสอนเป็นไปตามจุดประสงค์ของหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 12 การประเมินผลหลักสูตร

เมื่อครูได้นำหลักสูตรไปใช้ในโรงเรียนระยะหนึ่งแล้ว โรงเรียนควรพิจารณาให้คุณค่าหลักสูตรว่าเป็นอย่างไร ให้ผลตรงจุดประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข เพื่อให้หลักสูตรมีคุณภาพดียิ่งขึ้น วัตถุประสงค์ของการประเมินผลหลักสูตร คือ เพื่อดูว่าหลักสูตรเมื่อนำไปปฏิบัติจริงได้ผลเพียงใด บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ เพื่อหาทางปรับปรุงหลักสูตร และเพื่อช่วยการตัดสินใจว่าควรใช้หลักสูตรนี้ต่อไปอีกหรือไม่

จาก 12 ขั้นตอนกล่าวได้ว่า

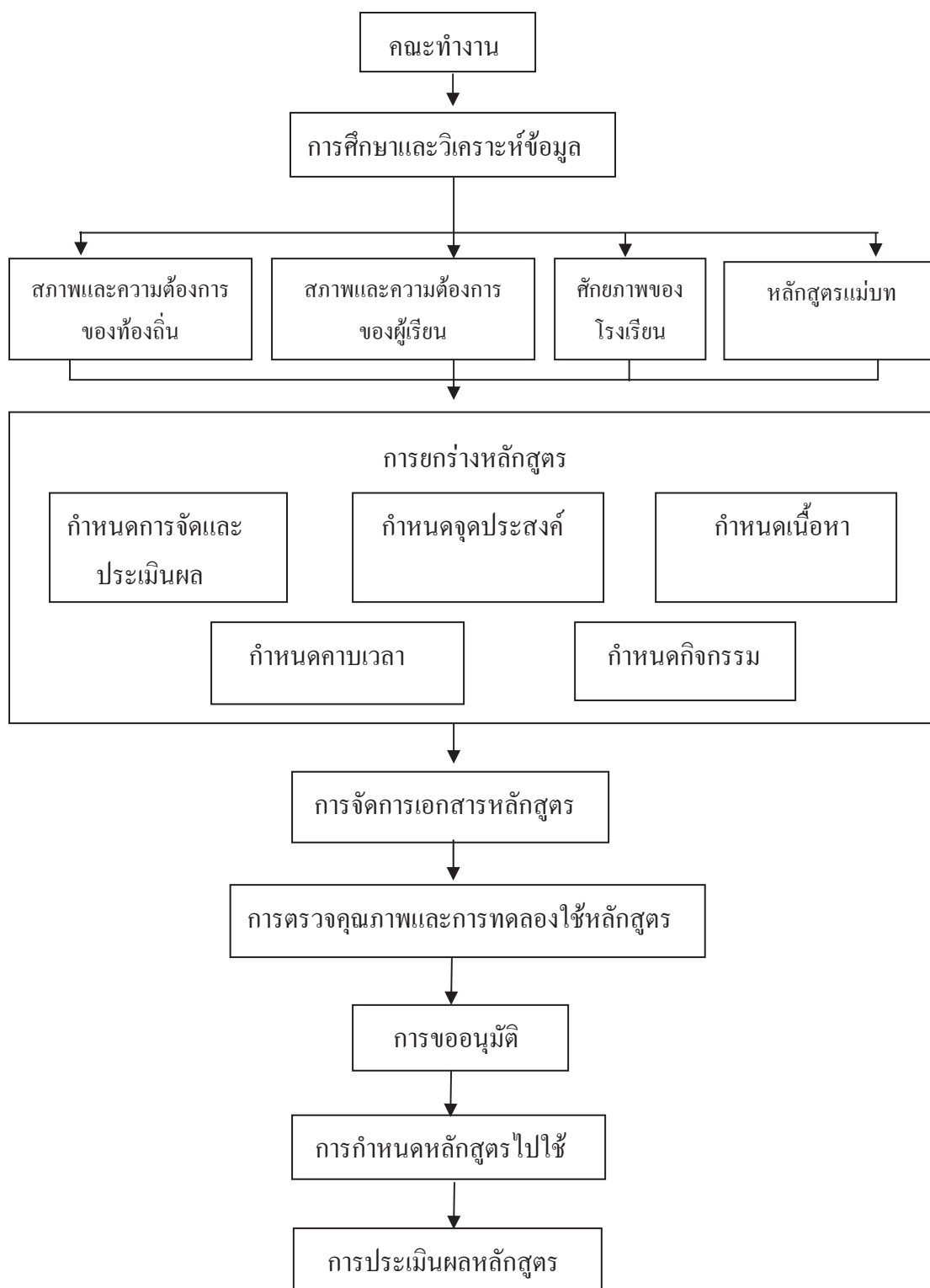
ขั้นตอนที่ 1-2 เป็นการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 3-7 เป็นการวางแผนและยกร่างหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 8-11 เป็นการนำหลักสูตรไปใช้

ขั้นตอนที่ 12 เป็นการประเมินผลหลักสูตร

ผังแผนภูมิที่ 7 ดังนี้

แผนภูมิที่ 7 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของจิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์
 ที่มา : จิตทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
 ไทยวัฒนาพานิช, 2539), 135.

สำหรับ ไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) ยังได้นำเสนอแนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการสอน ว่าต้องตอบคำถามพื้นฐานที่สำคัญ 4 ประการ (Tyler 1949 : 3) คือ

1. จุดมุ่งหมายทางการศึกษา (Educational Purpose) อะไรบ้างที่โรงเรียนต้องการให้ผู้เรียนได้เรียนรู้
2. ประสบการณ์ทางการศึกษา (Educational Experiences) อะไรบ้างที่โรงเรียนจะต้องจัดให้เพื่อช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
3. จะจัดประสบการณ์ทางการศึกษาอย่างไรจึงจะทำให้สอนมีประสิทธิภาพ
4. ประเมินประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างไรจึงจะทราบได้ว่าผู้เรียนได้บรรลุจุดมุ่งหมายทางการศึกษา

ไทเลอร์ ได้วางรูปแบบโครงสร้างของการพัฒนาหลักสูตรโดยใช้วิธีการและเป้าหมายปลายทาง (Means and Ends Approach) ดังนี้ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2537 : 10-11)

1. การกำหนดจุดมุ่งหมาย ก่อนจะกำหนดจุดมุ่งหมายของหลักสูตรอย่างกว้าง ๆ นั้น จะต้องอาศัยข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เช่น แหล่งแรก คือ สังคม ได้แก่ ค่านิยมความเชื่อและแนวปฏิบัติในการดำรงชีวิตในสังคม โครงสร้างที่สำคัญในสังคม และความมุ่งหวังทางสังคม เป็นต้น แหล่งที่สอง เกี่ยวกับผู้เรียน ซึ่งเกี่ยวข้องกับความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ และคุณลักษณะที่ประเทศชาติต้องการ และแหล่งที่สามคือ คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญสาขาวิชาการต่าง ๆ หรือจากผลการวิจัยที่สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำหลักสูตรจัดการเรียนการสอนแล้วนำมาประมวลเข้าด้วยกันจนเป็นจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ ของหลักสูตรหรือจุดประสงค์ชั่วคราว (Tentative Objectives) จากนั้นจุดประสงค์ชั่วคราวจะได้รับการกลั่นกรองจากข้อมูลด้านปรัชญาการศึกษา ปรัชญาทางสังคม และจิตวิทยาการเรียนรู้ ซึ่งจะคัดทอนจุดประสงค์ที่ไม่จำเป็นออกและทำให้จุดประสงค์มีความชัดเจนขึ้น จุดประสงค์ที่ได้นี้เป็นจุดประสงค์ที่แท้จริงในการพัฒนาหลักสูตร จากนั้นจึงเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์อย่างไร กิจกรรมที่จัดทั้งในการเรียนการสอน

2. การเลือกและจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเลือกและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่คาดหวังจะให้ผู้เรียนมีประสบการณ์อย่างไร กิจกรรมที่จัดทั้งในการเรียนการสอนและส่วนเสริมหลักสูตรนั้นมีอะไร ทั้งนี้เพื่อให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปเพื่อตอบสนองจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ ไทเลอร์ได้เสนอเกณฑ์การพิจารณาเลือกประสบการณ์เรียนรู้ไว้ดังนี้

- 2.1 ผู้เรียนควรมีโอกาสฝึกพฤติกรรม และเรียนรู้เนื้อหาตามที่ระบุไว้ในจุดประสงค์

2.2 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นควรจะทำให้ผู้เรียนพึงพอใจที่จะปฏิบัติตาม
พฤติกรรมที่ได้ระบุไว้ในจุดประสงค์

2.3 กิจกรรมและประสบการณ์นั้นควรอยู่ในขอบข่ายความพอใจที่พึงปฏิบัติได้

2.4 กิจกรรมและประสบการณ์หลาย ๆ ด้านของการเรียนรู้จะนำไปสู่จุดประสงค์
ที่กำหนดไว้เพียงข้อเดียว

2.5 ในทำนองเดียวกันกิจกรรมและประสบการณ์การเรียนรู้เพียงหนึ่งอย่าง
อาจตอบสนองจุดประสงค์หลาย ๆ ข้อได้

นอกจากนั้น ไทเลอร์ ยังเน้นเกี่ยวกับการพิจารณาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ว่า
ต้องคำนึงถึงความสัมพันธ์ในด้านเวลาต่อเวลา และเนื้อหาต่อเนื้อหา เรียกว่าความสัมพันธ์แบบ
แนวตั้ง (Vertical) กับแนวนอน (Horizontal) ซึ่งมีเกณฑ์ในการจัดดังนี้

ความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความสัมพันธ์ในแนวตั้งของส่วน
องค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตรจากระดับหนึ่งไปยังอีกระดับหนึ่งที่สูงขึ้น เช่น ในวิชาทักษะ
ต้องเปิดโอกาสให้มีการฝึกทักษะในกิจกรรมและประสบการณ์บ่อย ๆ และต่อเนื่อง

การจัดช่วงลำดับ (Sequence) หมายถึง ความสัมพันธ์แนวตั้งของส่วน
องค์ประกอบหลักของหลักสูตรจากสิ่งที่เกิดขึ้นก่อนไปสู่สิ่งที่เกิดขึ้นภายหลัง หรือจากสิ่งที่มีความ
ง่ายไปสู่ที่มีความยาก ดังนั้น การจัดกิจกรรมและประสบการณ์ให้มีการเรียงลำดับก่อนหลังก็เพื่อให้
ได้เรียนเนื้อหาที่ลึกซึ้งยิ่งขึ้น

บูรณาการ (Integration) หมายถึง ความสัมพันธ์กันในแนวนอนของ
องค์ประกอบหลักของตัวหลักสูตร จากหัวข้อเนื้อหาหนึ่งไปยังอีกเนื้อหาหนึ่งของรายวิชาหรือจาก
รายวิชาหนึ่งไปยังอีกรายวิชาอื่น ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกัน การจัดประสบการณ์จึงควรเป็นลักษณะที่
ช่วยให้ผู้เรียนได้เพิ่มพูนความคิดเห็นและได้แสดงพฤติกรรมที่สอดคล้องกันเนื้อหาที่เรียนเป็นการ
เพิ่มความสามารถทั้งหมดของผู้เรียนให้ใช้ประสบการณ์ได้ในสถานการณ์ที่แตกต่าง ประสบการณ์
การเรียนรู้จึงเป็นแบบแผนของปฏิสัมพันธ์ (Interaction) ระหว่างผู้เรียนกับสถานการณ์แวดล้อม

3. การประเมินผล เพื่อที่ตรวจสอบว่าการจัดการเรียนการสอนให้บรรลุตาม
จุดประสงค์ตามที่กำหนดไว้หรือไม่ สมควรจะมีการปรับแก้ไขส่วนใดบ้าง ควรพิจารณาจาก
สิ่งต่อไปนี้

3.1 กำหนดจุดประสงค์ที่จะวัดและพฤติกรรมที่คาดหวัง

3.2 วัดและวิเคราะห์สถานการณ์ที่จะทำให้เกิดพฤติกรรมเหล่านั้น

3.3 ศึกษาสำรวจข้อมูลเพื่อสร้างเครื่องมือวัดพฤติกรรมเหล่านั้นได้อย่างเหมาะสม

3.4 ตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือโดยใช้เกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

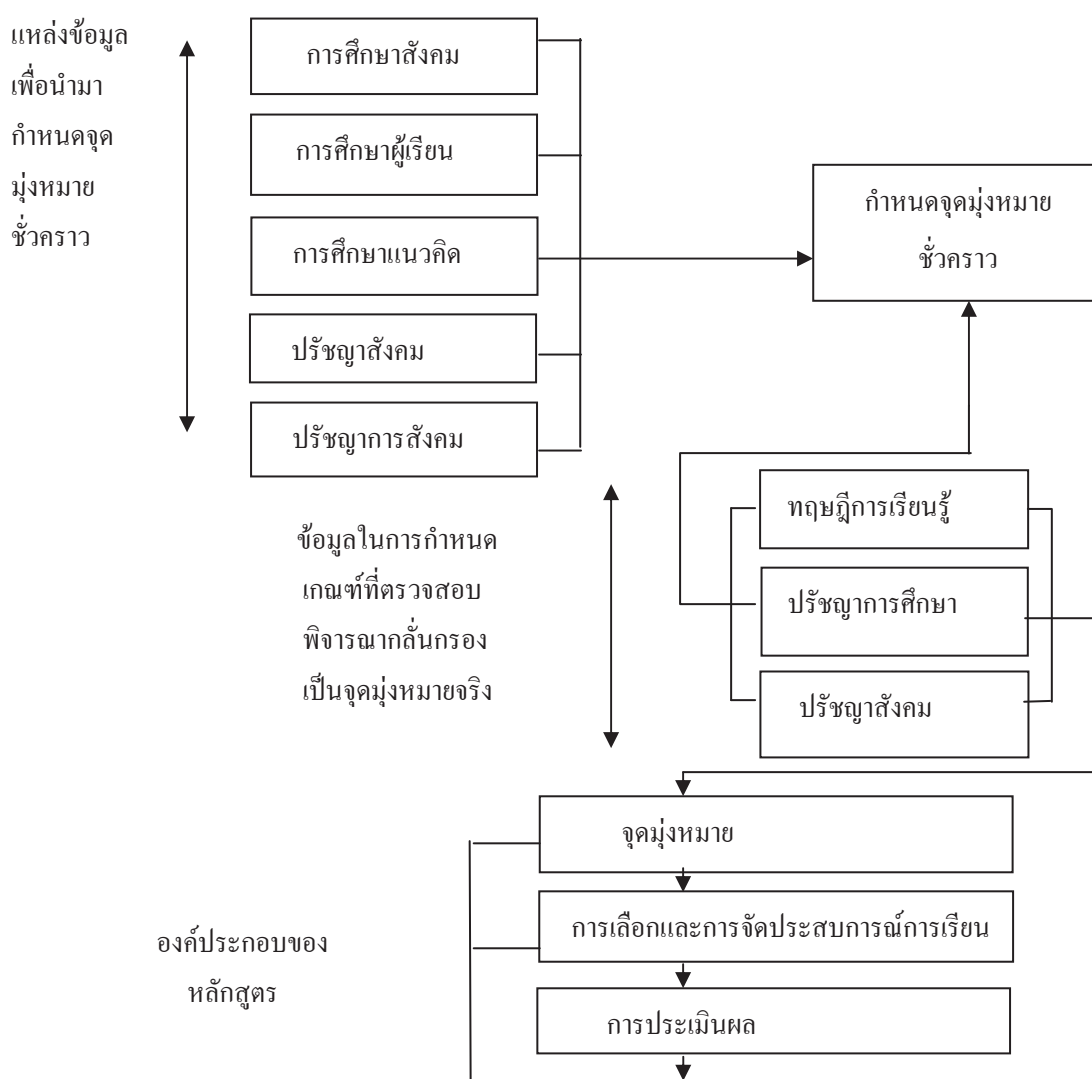
3.4.1 ความเป็นปรนัย (Objectivity)

3.4.2 ความเชื่อมั่นได้ (Reliability)

3.4.3 ความเที่ยงตรง (Validity)

3.4.4 ความถูกต้อง (Accuracy)

3.5 การพิจารณาผลการประเมินให้เป็นประโยชน์เพื่ออธิบายผลการเรียนรู้เป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม การอธิบายถึงส่วนดีของหลักสูตรหรือสิ่งที่จะต้องปรับแก้เพื่อเป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตรให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น ดังแผนภูมิที่ 8 ดังนี้

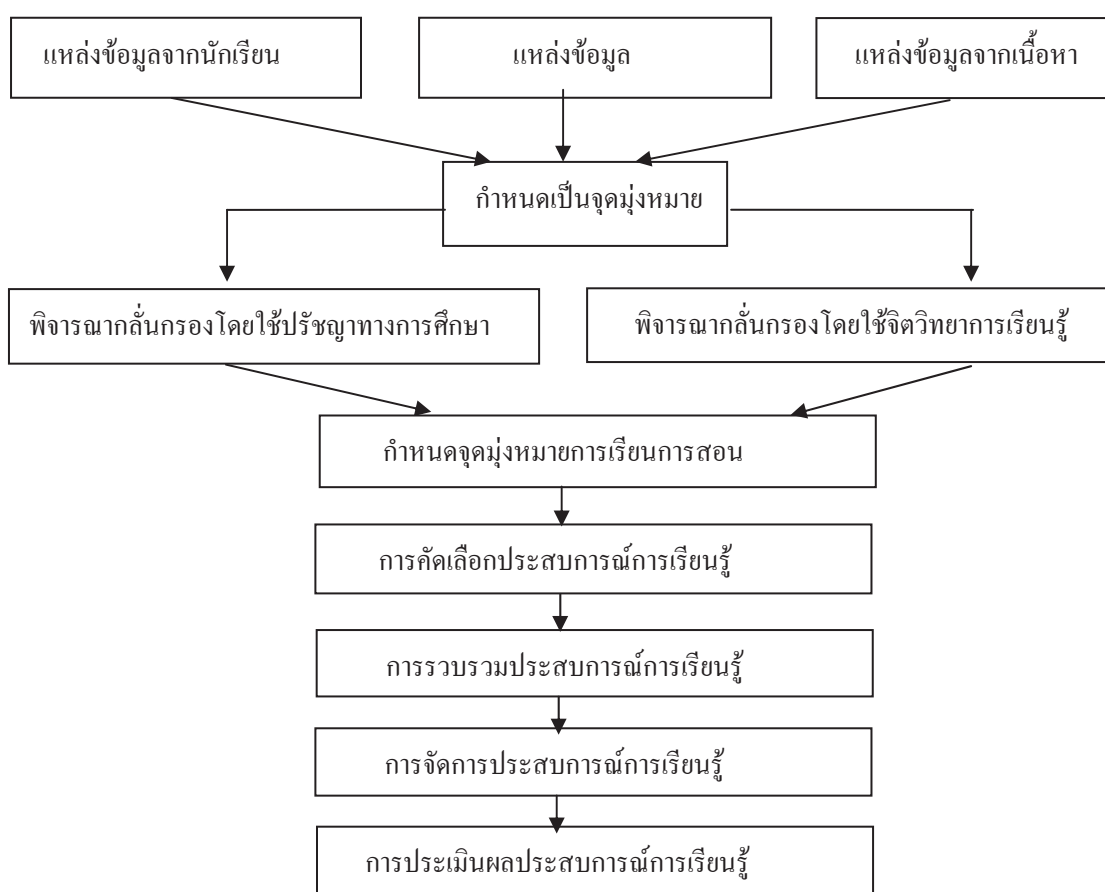

แผนภูมิที่ 8 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของไทเลอร์

ที่มา : วิชัย วงษ์ใหญ่, รูปแบบการพัฒนาหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2537),

จากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของไทเลอร์ เมื่อได้ศึกษาวิเคราะห์แล้วจะพบว่า มีส่วนคล้ายกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการในปัจจุบันมาก เช่น การกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร ไทเลอร์ได้ใช้สังคมในปัจจุบันเป็นพื้นฐานและการจัดการศึกษาของเราในบริบทปัจจุบันนี้ได้ทำการศึกษาวิเคราะห์สังคมจนสรุปออกมาเป็นแนวคิดในการจัดการศึกษาว่าเป็น “การศึกษาเพื่อพัฒนาคน และทำประโยชน์ให้กับสังคม” แนวคิดของไทเลอร์ได้สนับสนุนให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน และนอกจากนี้การพัฒนาหลักสูตรจะต้องคำนึงถึงสภาพแวดล้อมที่สัมพันธ์กันกับการเรียนของผู้เรียนอีกด้วย

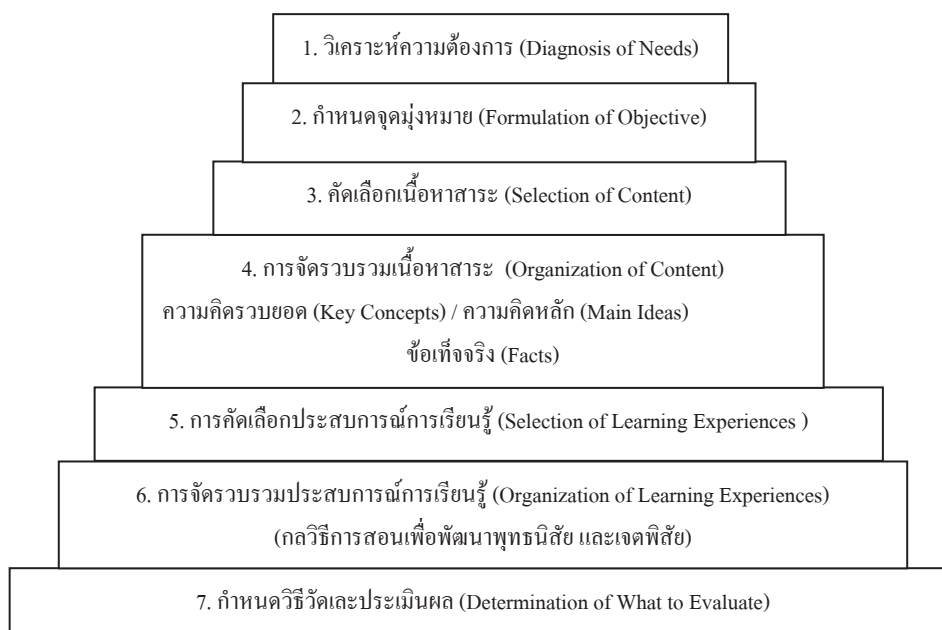
ส่วน โอลิวา (Oliva 1992 : 168, อ้างถึงใน จตุพร จันทรเรือง 2549 : 24-25) ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของไทเลอร์ มาปรับขยายโดยเพิ่มกระบวนการวางแผนภายหลังจากการกำหนดจุดประสงค์ของการเรียนการสอน ดังแผนภูมิที่ 9 ดังนี้

แผนภูมิที่ 9 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของโอลิวา

สำหรับแนวคิดของ ทาบา (1962 : 456-459) ในการพัฒนาหลักสูตรใช้วิธีแบบรากหญ้า (Grass-roots Approach) โดยความเชื่อที่ว่าหลักสูตรควรได้รับการออกแบบโดยครูผู้สอนมากกว่าพัฒนาจากองค์กรที่อยู่ในระดับสูงขึ้น ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังนี้ วิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) ใช้วิธีสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม

1. การวิเคราะห์ความต้องการ (Diagnosis of Needs) ใช้วิธีสำรวจสภาพปัญหาความต้องการ และความจำเป็นของผู้เรียนและสังคม
2. กำหนดจุดมุ่งหมาย (Formulation of Objectives) ด้วยข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ความต้องการ
3. คัดเลือกเนื้อหาสาระ (Selection of Content) เมื่อกำหนดจุดมุ่งหมายแล้วก็ต้องเลือกเนื้อหาสาระซึ่งสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและต้องคำนึงถึงพัฒนาการของผู้เรียนด้วย
4. การจัดรวบรวมเนื้อหาสาระ (Organization of Content) เนื้อหาสาระที่รวบรวมต้องคำนึงถึงความง่ายและความต่อเนื่องรวมทั้งจัดให้เหมาะสมกับพัฒนาการและความสนใจของผู้เรียน
5. การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ (Selection of Learning Experiences) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา
6. การจัดรวบรวมประสบการณ์การเรียนรู้ (Organization of Learning Experiences) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ควรคำนึงถึงความต่อเนื่องของเนื้อหาสาระ
7. กำหนดวิธีวัดและประเมินผล (Determination of What to Evaluate and The Ways and Means of Doing It) มีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าประสบการณ์การเรียนรู้ที่จัดให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้หรือไม่ และกำหนดวิธีการประเมินรวมทั้งเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินด้วย ดังแผนภูมิที่ 10 ดังนี้

แผนภูมิที่ 10 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรวิธีแบบรากหญ้าของทาบา

ที่มา : ทาบา (1962 : 456-459, อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง 2543 : 185), การพัฒนาหลักสูตรวิธีแบบรากหญ้า (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2545), 185.

จากการพัฒนาหลักสูตรแนวคิดของทาบา จะเริ่มที่จุดใดจุดหนึ่งก่อนก็ได้ แต่เมื่อเริ่มที่จุดใดแล้วจะต้องทำการศึกษาให้ครบกระบวนการทั้ง 7 ขั้นตอน จุดเด่นในแนวคิดของทาบาคือ เรื่องยุทธวิธีการสอน (Teaching Strategies) และประสบการณ์การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ต้องคำนึงถึง มีอยู่ 2 ประการ คือ (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2537 : 15-16)

1. ยุทธวิธีการสอนและประสบการณ์การเรียนรู้ เป็นเครื่องกำหนดสถานการณ์เงื่อนไขการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแต่ละครั้งมีวัตถุประสงค์เกี่ยวกับการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นเป็นผลผลิต ดังนั้น การจัดรูปแบบของการเรียนการสอนต้องแสดงลำดับขั้นตอนของการเรียนรู้ด้วย

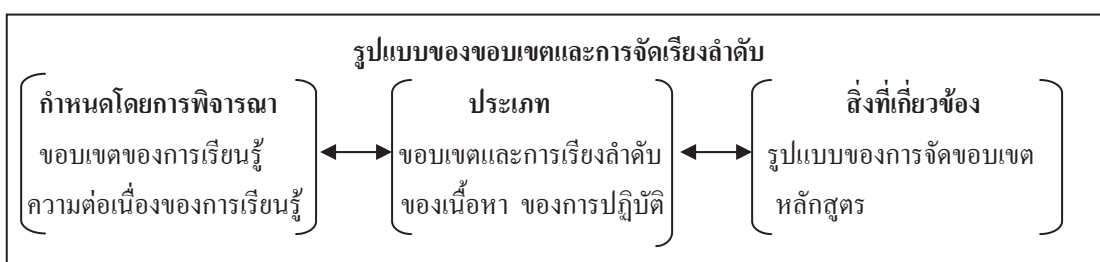
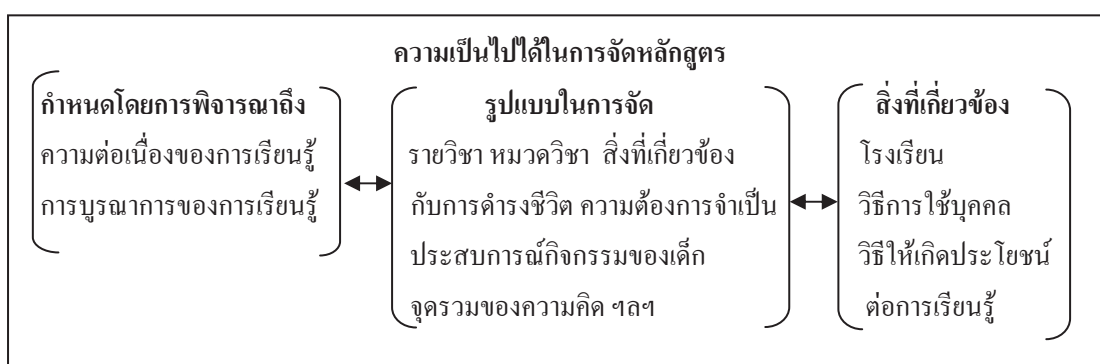
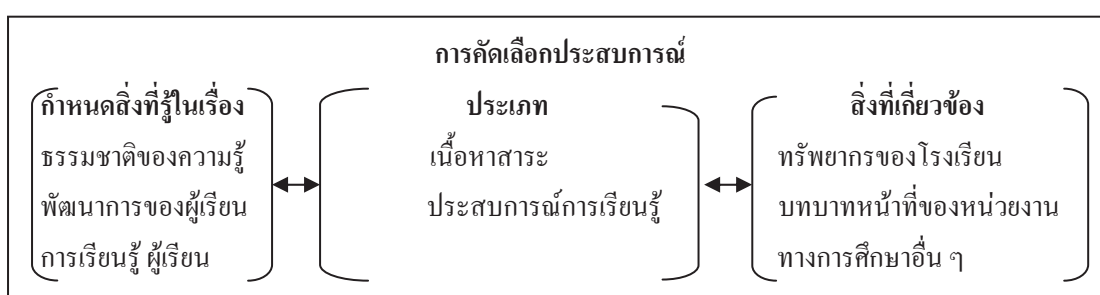
2. ยุทธวิธีการสอนเป็นสิ่งที่หลอมหลวมรวมหลายสิ่งหลายอย่างเข้ามาไว้ด้วยกัน การพิจารณาตัดสินใจเกี่ยวกับยุทธวิธีการสอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้อย่างยิ่ง คือ

2.1 การจัดเนื้อหา ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่ารายวิชานั้น ๆ มุ่งให้ผู้เรียนเรียนรู้แบบใด กว้างหรือลึกมากน้อยเพียงใด และได้เรียงลำดับวิชาเนื้อหาไว้อย่างไร การกำหนดโครงสร้างได้กระทำชัดเจนสอดคล้องกับโครงการในระดับใด เพราะแต่ละระดับมีจุดประสงค์เนื้อหาสาระที่มีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์

2.2 หน่วยการเรียนรู้ สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่บ่งชี้ถึงการวัดและประเมิน ได้ชัดเจน มีรายละเอียดและมีความยืดหยุ่นเพื่อเปิดโอกาสให้ครูและนักเรียนมีส่วนร่วมในการวางแผนการเรียนรู้และทำกิจกรรมตามความต้องการและความสนใจ การตรวจสอบความรู้พื้นฐานของผู้เรียนจะช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ได้เป็นลำดับขั้นตอน เพื่อนำไปสู่ข้อค้นพบ ข้อสรุปที่เป็นหลักการที่มุ่งเน้นความคาดหวังเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่จะเกิดขึ้นกับผู้เรียน และการกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง

แนวคิดของทาบาส ส่วนใหญ่จะเหมือนกับของไทเลอร์ แต่จะมีการปรับขยายให้สมบูรณ์ โดยมีเนื้อหาและรายละเอียดมากขึ้น เช่น การเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรทั้ง 5 หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรแบบหมวดวิชา หลักสูตรที่มุ่งเน้นพื้นฐานหลักการเพื่อชีวิตและสังคม หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์ และหลักสูตรแบบแกนวิชา ซึ่งปัจจุบันยังมีผู้นิยมใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนตามแนวของทาบาส อยู่อย่างแพร่หลาย ดังแผนภูมิที่ 11 (วิชัย วงษ์ใหญ่ 2537 : 17, อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง 2543 : 186) ดังนี้

การกำหนดจุดประสงค์		
กำหนดโดยการวิเคราะห์	จำแนกโดย	ระดับของจุดประสงค์
1. วัฒนธรรมและความต้องการ ของสังคม	1. ชนิดของพฤติกรรม	1. จุดมุ่งหมายการศึกษา
2. ผู้เรียนและหลักการและกระบวนการเรียนรู้	2. เนื้อหาวิชา	2. จุดมุ่งหมายของโรงเรียน
3. ความรู้ในศาสตร์ต่าง ๆ	3. ความต้องการจำเป็น	3. จุดมุ่งหมายของการเรียน
4. อุดมการณ์ประชาธิปไตย	ฯลฯ	การสอน

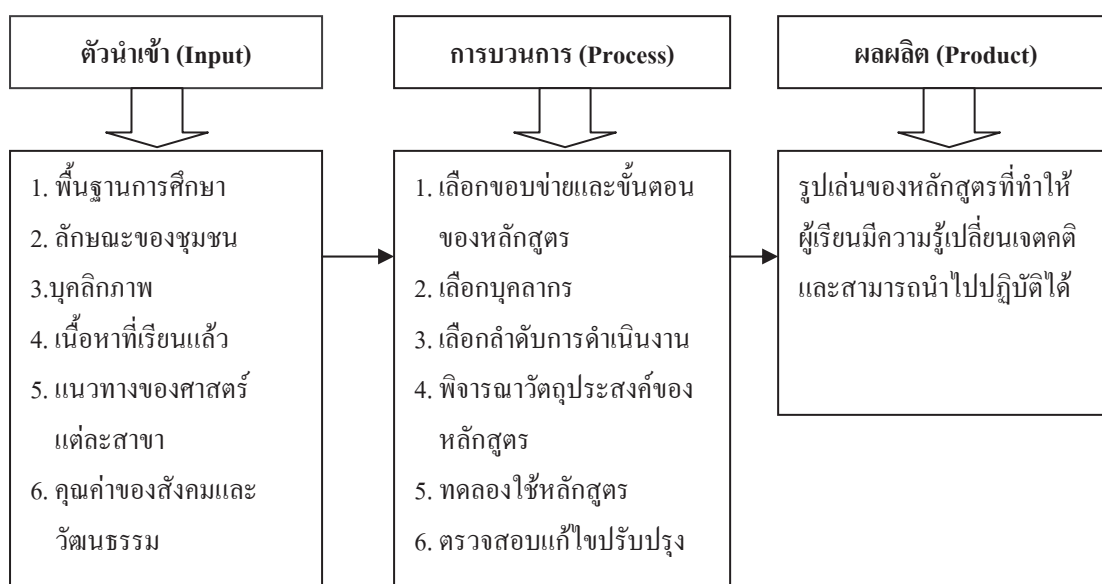

แผนภูมิที่ 11 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนของทาบ

ที่มา : ทาบ (Taba), รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอน (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ ไทยวัฒนาพานิช, 1962), 438.

แนวคิดของทาบา (Taba 1962 : 438) ส่วนใหญ่จะเหมือนกับของไทเลอร์ แต่จะมีการปรับขยายให้สมบูรณ์โดยมีเนื้อหาและรายละเอียดมากขึ้น เช่น การเสนอรายละเอียดเกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตรทั้ง 5 หลักสูตรได้แก่ หลักสูตรแบบรายวิชา หลักสูตรแบบหมวดวิชา หลักสูตรที่มุ่งเน้นพื้นฐานหลักการเพื่อชีวิตและสังคม หลักสูตรแบบกิจกรรมและประสบการณ์ และหลักสูตรแบบแกนวิชา ซึ่งปัจจุบันยังมีผู้นิยมใช้รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรและการสอนตามแนวของทาบา (Taba) อยู่อย่างแพร่หลาย

โบแฮมป์ (Beauchamp 1981 : 164) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรในรูปแบบที่เป็นระบบระเบียบ โดยกำหนดขั้นตอนของการทดลองใช้ การทบทวนการแก้ไข ซึ่งมีกระบวนการที่ประกอบด้วยตัวนำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) ผลผลิต (Product) ดังนี้

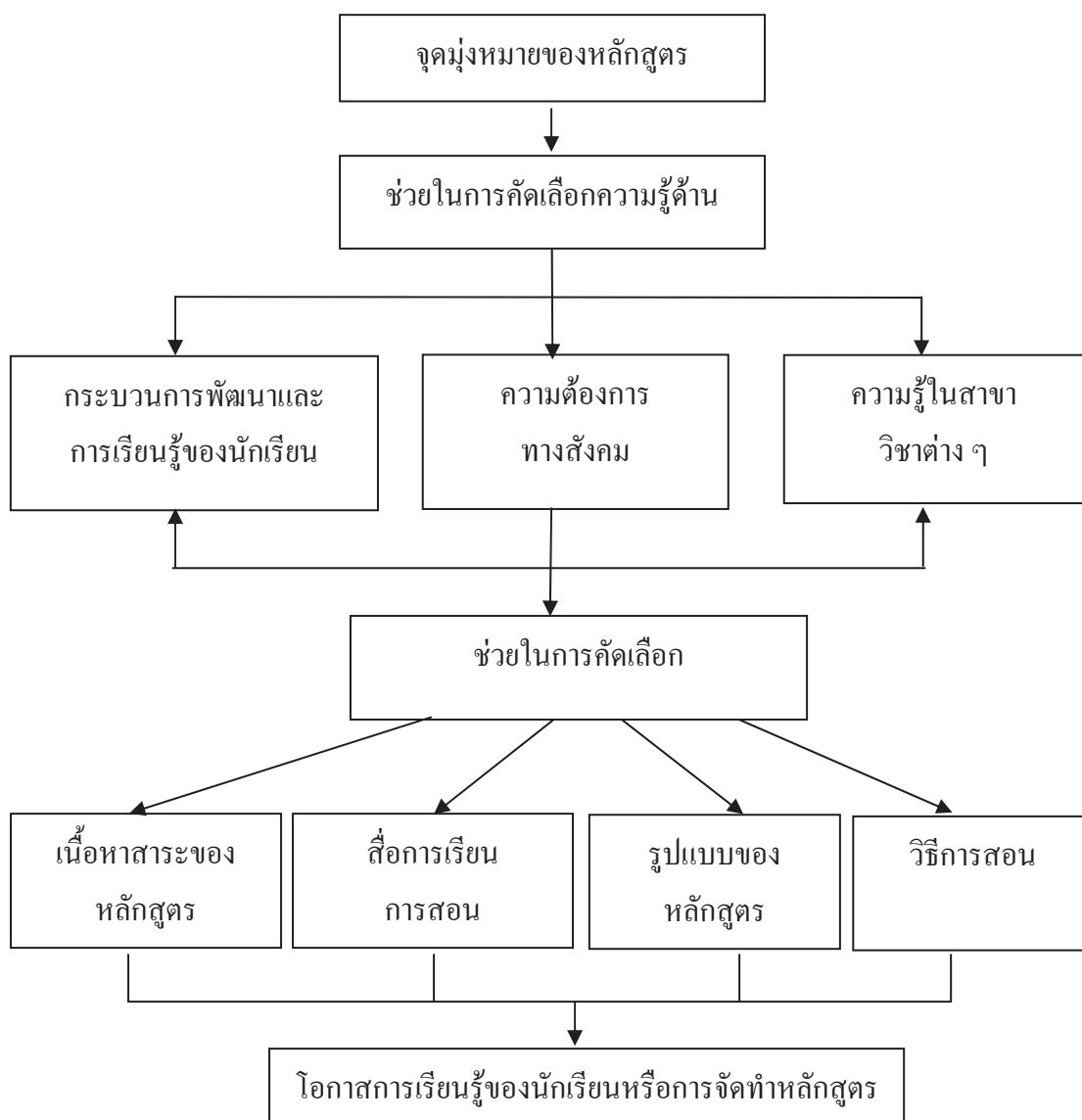
แผนภูมิที่ 12 กระบวนการพัฒนาตามหลักสูตรตามแนวคิดของโบแฮมป์

ที่มา : George A. Beauchamp, Curriculum Theory, 4th ed (Itasca : F.E Peacock Publisher, 1981), 164.

ส่วนการสร้างหรือการพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของฟอกซ์ (Robert S. Fox)

ฟอกซ์ (Fox 1962 : 204, อ้างถึงใน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ 2539 : 26-27) ได้เสนอรูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรพร้อมแสดงขั้นตอนการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร คือ ค่านิยมต่าง ๆ ในสังคมจะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดจุดประสงค์ของหลักสูตร และจุดประสงค์ของหลักสูตรจะช่วยให้การตัดสินใจเลือกสิ่งที่จะเป็นความรู้เกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

และการเรียนรู้ของนักเรียน ความต้องการทางสังคม และความรู้ในสาขาวิชา ความรู้ทั้ง 3 ชนิด ที่กล่าวถึงจะเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรในการคัดเลือกเนื้อหาสาระของหลักสูตร สื่อ การเรียนการสอน รูปแบบของหลักสูตรและวิธีการสอน ซึ่งเป็นประโยชน์ในการจัดโอกาส การเรียนรู้ของนักเรียนหรือการจัดทำหลักสูตร ดังแผนภูมิที่ 13 ดังนี้

แผนภูมิที่ 13 รูปแบบการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรตามแนวคิดของฟอกซ์

ที่มา : ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์, การพัฒนาหลักสูตร : หลักการและแนวปฏิบัติ (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ออลีน เพรส จำกัด, 2539), 27.

นอกจากนี้ ฮันกินส์ (Hunkins 1993 : 270-273) ได้เสนอแนวคิดในการพัฒนาหลักสูตร โดยมีการกำหนดขั้นตอนสำคัญ 7 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กรอบความคิดและหลักการของหลักสูตร ซึ่งทำให้แนวคิดนี้มีความพิเศษ ในขั้นนี้ จะดูว่าอะไรคือลักษณะที่แท้จริงของหลักสูตรที่ถูกพัฒนา อะไรเป็นองค์ประกอบสำคัญ วิธีการใดที่เป็นไปได้ในองค์ประกอบเหล่านี้ ซึ่งสามารถออกแบบหรือทำให้สัมพันธ์กันได้

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์หลักสูตร ประกอบด้วยงานสำคัญ 2 ประการ คือ วิเคราะห์ว่าเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมที่จะจัดการกับความต้องการของนักเรียนหรือไม่ และวิเคราะห์จุดมุ่งหมาย วัตถุประสงค์ เพื่อช่วยในการคัดเลือกเนื้อหาซึ่งเป็นขั้นต่อไปของการพัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 การคัดเลือกเนื้อหาสาระ ซึ่งเนื้อหาอ้างอิงถึงกระบวนการรับรู้ที่ผู้เรียนใช้ ศึกษา รวมทั้งกระบวนการการเรียนรู้ของนักเรียนเพื่อประยุกต์ใช้กับความรู้และทักษะ ในการสื่อสาร กับเรื่องอื่นที่นักเรียนรับรู้

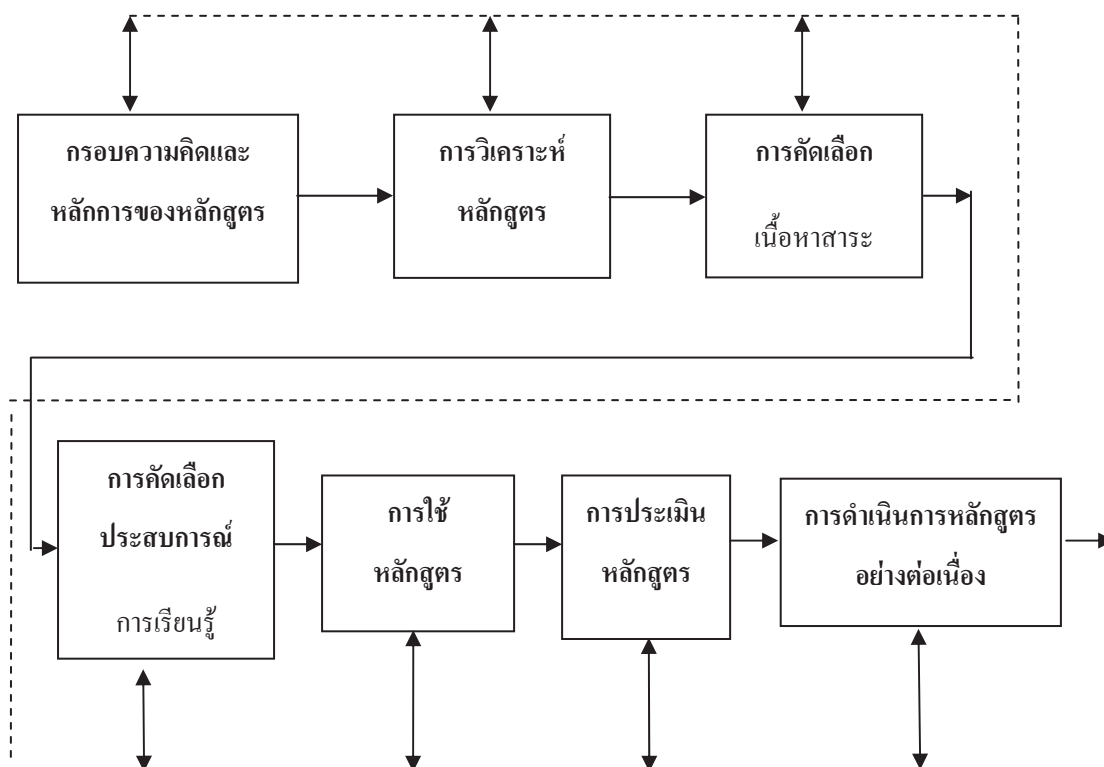
ขั้นตอนที่ 4 การคัดเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ ขั้นตอนนี้สำคัญมากในวิธีการสอน คือ วิธีที่เนื้อหาถูกส่งไปถึงนักเรียนหรือจากประสบการณ์ของพวกเขา วิธีการสอนจะถูกนำมาใช้อย่างไร กิจกรรมการเรียนการสอนจะถูกออกแบบอย่างไร และหลักสูตรของโรงเรียนจะบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้อย่างไร ขั้นตอนนี้ผู้สอนจะตัดสินใจว่าจะใช้สื่อการสอนใด เช่น ตำรา แผนที่ และรูปภาพ

ขั้นตอนที่ 5 การใช้หลักสูตร หรือการปฏิบัติการหลักสูตร นำหลักสูตรที่ออกแบบมา นั้นไปใช้กับนักเรียน

ขั้นตอนที่ 6 การประเมินหลักสูตร จากที่นำหลักสูตรไปใช้ จะต้องประสานกับการประเมิน ซึ่งไม่ได้ประเมินเฉพาะผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน แต่จะต้องประเมินส่วนที่เกี่ยวข้อง ที่จำเป็นต้องนำมาประเมิน

ขั้นตอนที่ 7 การดำเนินการหลักสูตรอย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนสุดท้าย ซึ่งเป็นการสร้างระบบที่ต่อเนื่องให้กับหลักสูตร เพื่อสร้างความมั่นใจให้กับบุคคลที่เกี่ยวข้องว่าหลักสูตรมีการจัดการอย่างต่อเนื่อง

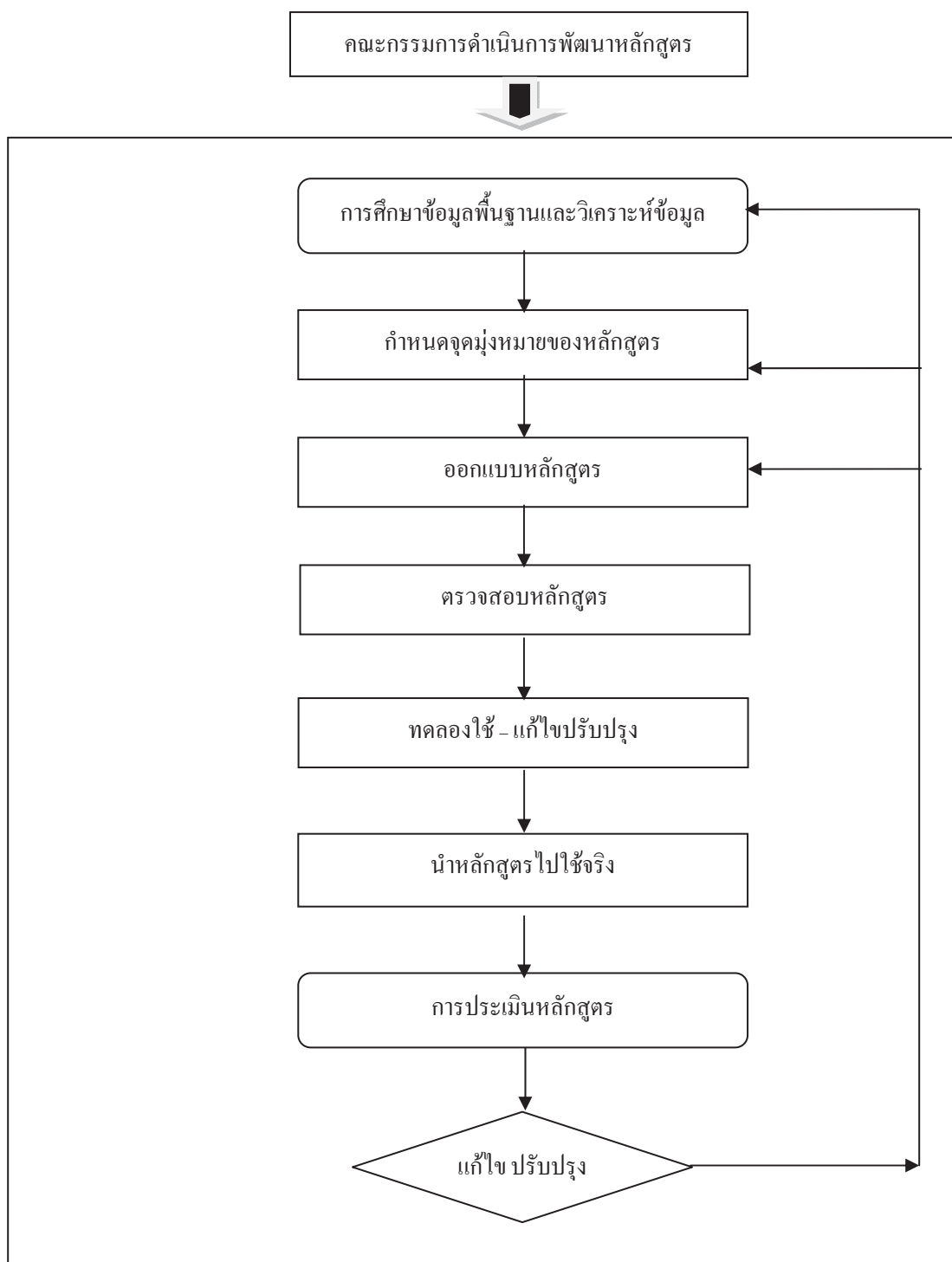
ลักษณะพิเศษของแนวคิดนี้ คือ บรรยายให้เห็นภาพเป็นวงแหวนของผลตอบรับและการปรับเปลี่ยนโดยเส้นประ วงแหวนนี้ยอมให้ดำเนินการตามขั้นตอนและสามารถอ้างอิงกลับมาสู่ขั้นตอนก่อนหน้า และทำการเปลี่ยนแปลงสิ่งที่จำเป็น ดังแผนภูมิที่ 14

แผนภูมิที่ 14 รูปแบบการพัฒนาหลักสูตรของฮันกินส์

ที่มา : Francis P. Hunkins, Curriculum Foundations, Principles and Issues, 2nd ed. (Columbus : Ohio Merrill, 1993), 272.

จากแนวคิดเกี่ยวกับกระบวนการพัฒนาหลักสูตรที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น สรุปได้ว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรประกอบด้วยขั้นตอน ดังแผนภูมิที่ 15 ดังนี้

แผนภูมิที่ 15 สรุปกระบวนการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตรสามารถทำได้ในหลายระดับ ขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายในการพัฒนาหลักสูตรนั้น ๆ ซึ่งสามารถแบ่งได้เป็น 3 ระดับ ได้แก่ 1) หลักสูตรระดับชาติหรือที่เรียกว่าหลักสูตรแม่บทหรือหลักสูตรแกน 2) หลักสูตรระดับท้องถิ่นหรือระดับโรงเรียนเป็นการนำหลักสูตรระดับชาติมาพัฒนาปรับปรุงให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่นเหมาะสมกับผู้เรียนซึ่งปัจจุบันเรียกว่าหลักสูตรสถานศึกษา และ 3) หลักสูตรระดับท้องถิ่น เป็นการหลักสูตรมาพัฒนาสู่การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้

การประเมินหลักสูตร

การประเมินหลักสูตรเป็นขั้นตอนในการศึกษาคุณค่าของหลักสูตรว่าดีหรือไม่อย่างไรบกพร่องในส่วนไหน เพื่อนำผลการประเมินไปปรับปรุงหลักสูตรในโอกาสต่อไป การประเมินหลักสูตรนั้นมีขอบเขตและระยะเวลาการประเมินแตกต่างกันออกไป แล้วแต่จุดประสงค์ของการประเมิน การประเมินหลักสูตรนั้นต้องกำหนดลงไปให้แน่ชัดว่าต้องการประเมินอะไร ข้อมูลที่นำมาประเมินต้องเชื่อถือได้ การวิเคราะห์ผลการประเมินต้องทำอย่างรอบคอบ เป็นกระบวนการตามลำดับขั้นตอนตั้งแต่ กำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน วางแผนและออกแบบการประเมิน รวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล รายงานและสรุปผลการประเมิน เพื่อที่จะนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรต่อไป

ในทางการศึกษานั้น การที่จะทราบว่าการจัดการศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้เพียงใดนั้น ส่วนหนึ่งที่จะประเมินผลได้คือ การประเมินหลักสูตร การประเมินผลหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ชี้ให้เห็นว่า การกำหนดหลักสูตรไปใช้จะได้ผลมากน้อยเพียงใด เพราะฉะนั้น การประเมินหลักสูตรจึงเป็นขั้นตอนที่สำคัญของกระบวนการพัฒนาหลักสูตร และผลที่ได้จากการประเมินหลักสูตรจะเป็นข้อมูลในการตัดสินใจเพื่อแก้ไขปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงหลักสูตรต่อไป ซึ่งมีนักการศึกษาหลายท่านได้ให้รายละเอียดและความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2521 : 192) ให้ความหมายของการประเมินหลักสูตรไว้ว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการพิจารณาเกี่ยวกับคุณค่าของหลักสูตร โดยใช้ผลจากการวัดในแง่มุมต่าง ๆ ของสิ่งที่ประเมินเพื่อนำมาพิจารณาร่วมกัน และสรุปว่าจะให้คุณค่าของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมานั้นอย่างไร มีคุณภาพดีหรือไม่ และได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ มีส่วนใดที่จะต้องปรับปรุงแก้ไข สำหรับ วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวช (2542 : 30) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรเป็นการรวบรวมข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลนำผลมาใช้ในการเปรียบเทียบระหว่างผลการใช้หลักสูตรที่วัดได้กับจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเพื่อหาข้อบกพร่องหรือปัญหาและพิจารณาค่าของหลักสูตร และสำลี รัตสุทธิ (2544 : 30) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตร คือการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการจัดทำ

ทดลองใช้และผลของการใช้หลักสูตร ตลอดจนการตัดสินคุณค่า และคุณภาพประสิทธิภาพของหลักสูตร ซึ่งสอดคล้องกับ สตัฟเฟิลบีม และคณะ (Daniel L. Stufflebeam and other 1971 : 128) และลี ครอนบาช (Lee J. Cronbach 1970 : 231) ที่ว่าการประเมินหลักสูตร คือ กระบวนการหาข้อมูล เก็บรวบรวมข้อมูล และการใช้ข้อมูล เพื่อนำไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจหาทางเลือกในเรื่องโปรแกรมหรือหลักสูตรการศึกษาที่ดีกว่าเดิม ส่วน กู๊ด (Good 1945 : 209) ได้ให้ความหมายว่า การประเมินหลักสูตรคือการประเมินผลของกิจกรรมการเรียนรู้ภายในขอบข่ายของการสอนที่เน้นเฉพาะจุดประสงค์ความถูกต้องของจุดมุ่งหมาย ความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเนื้อหาและผลสัมฤทธิ์ของวัตถุประสงค์เฉพาะ ซึ่งนำไปสู่การตัดสินใจในการวางแผนการจัดโครงการต่อเนื่อง และการหมุนเวียนของกิจกรรมโครงการต่าง ๆ ที่จะจัดให้มีขึ้น นอกจากนี้ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539) กับสุนีย์ ภูพันธ์ (2544, อ้างถึงใน จตุพร จันทรเรือง 2549 : 39-40) และบุญเลี้ยง ทุมทอง (2553 : 294-295) มีความเห็นตรงกันว่า การประเมินหลักสูตรควรมีการดำเนินเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เนื่องจากข้อบกพร่องหรือข้อผิดพลาดของหลักสูตรอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัยและในระยะเวลาต่างกัน ดังนั้น การประเมินหลักสูตรที่ดีจึงควรต้องตรวจสอบเป็นระยะเพื่อลดปัญหาที่อาจเกิดขึ้น โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การประเมินหลักสูตรก่อนนำหลักสูตรไปใช้ (Project Analysis) กล่าวคือ ในช่วงที่มีการสร้างหรือพัฒนาหลักสูตรอาจมีการดำเนินการตรวจสอบทุกขั้นตอนของการจัดทำ นับตั้งแต่การกำหนดจุดมุ่งหมายไปจนถึงการกำหนดการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ซึ่งสามารถทำได้ 2 ลักษณะ ดังนี้ 1) ประเมินเมื่อสร้างฉบับร่างเสร็จแล้ว และก่อนนำไปใช้จริงควรมีการตรวจสอบคุณภาพของฉบับร่างและองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรในขั้นตอนนี้ต้องอาศัยความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตรด้านเนื้อหาวิชา ด้านวิชาชีพครู และด้านการวัดผล และ 2) ประเมินในขั้นการทดลองใช้ เพื่อปรับปรุงแก้ไขส่วนที่ขาดตกบกพร่องหรือเป็นปัญหาให้มีความสมบูรณ์เพื่อประสิทธิภาพของการนำไปใช้ต่อไป ระยะที่ 2 การประเมินหลักสูตรระหว่างการดำเนินการใช้หลักสูตร (Formative Evaluation) ในช่วงที่มีการดำเนินการใช้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นควรมีการประเมินเพื่อตรวจสอบว่าหลักสูตรสามารถนำไปใช้ได้เพียงใดหรือบกพร่องในจุดไหน จะได้แก้ไขปรับปรุงให้เหมาะสม เช่น ประเมินกระบวนการใช้หลักสูตรในด้านการบริหาร การจัดการหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล และการจัดกระบวนการเรียนการสอน และระยะที่ 3 การประเมินหลักสูตรหลังการใช้หลักสูตร (Summative Evaluation) หลังจากมีการใช้หลักสูตรมาระยะหนึ่งแล้วหรือครบกระบวนการเรียบร้อยแล้ว จึงมีการประเมินเพื่อสรุปผลการใช้หลักสูตรว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ พร้อมทั้ง ให้ข้อเสนอแนะสำหรับการใช้หลักสูตรต่อไป ทั้งนี้อาจจะต้องอาศัยข้อมูลทั้ง

สำคัญอีกบางข้อมูล เช่น ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาของผู้เรียน ซึ่งได้แก่การนำไปใช้ในการดำรงชีวิต และการประกอบอาชีพ เข้ามาประกอบการวิเคราะห์และประเมินค่าด้วย

จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร

จากที่กล่าวมาแล้วข้างต้นว่า กระบวนการพัฒนาหลักสูตรเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และมีขอบเขตที่กว้างขวาง การประเมินหลักสูตรก็ต้องครอบคลุมขั้นตอนของการพัฒนาหลักสูตรด้วย การประเมินหลักสูตรแต่ละจุดแต่ละขั้นตอนมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันไปในรายละเอียด แต่โดยทั่วไปแล้วจุดมุ่งหมายใหญ่ของการประเมินหลักสูตรจะมีความใกล้เคียงกัน ดังที่ มินักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้

วิชัย วงษ์ใหญ่ (2537 : 218-219) กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรโดยทั่วไปจะมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ 1) เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตร ว่าสามารถบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่ 2) เพื่อวัดผลเค้าโครงและรูปแบบระบบของหลักสูตร รวมทั้งวัสดุประกอบหลักสูตร และการบริหารหลักสูตรเป็นไปในทางที่ถูกต้องหรือไม่ และ 3) การประเมินหลักสูตรจากผู้เรียนหรือผลผลิต เพื่อตรวจสอบลักษณะที่พึงประสงค์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรหรือไม่เพียงใด ส่วน ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 192-193) กล่าวว่า โดยทั่วไปการประเมินหลักสูตรใด ๆ ก็ตามจะมีจุดมุ่งหมายสำคัญที่คล้ายคลึงกันดังนี้ 1) เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งที่บกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร 2) เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขระบบการบริหารหลักสูตร การนิเทศกำกับดูแล การจัดการกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น 3) เพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปอีกหรือไม่หรือควรยกเลิกการใช้หลักสูตรเพียงบางส่วน หรือยกเลิกทั้งหมด และ 4) เพื่อต้องการทราบคุณภาพของผู้เรียนซึ่งเป็นผลผลิตของหลักสูตรว่า มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามความมุ่งหวังของหลักสูตรหลังจากผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วหรือไม่อย่างไร สำหรับ ทาบา (Taba 1962 : 310) ได้กล่าวว่า การประเมินหลักสูตรกระทำขึ้นเพื่อศึกษากระบวนการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ว่ามีการเปลี่ยนแปลงใดบ้างที่สอดคล้องหรือขัดแย้งกับวัตถุประสงค์ของการศึกษา การประเมินดังกล่าวจะครอบคลุมเนื้อหาทั้งหมดของหลักสูตรและกระบวนการต่าง ๆ ได้แก่ จุดประสงค์ ขอบเขตของเนื้อหาสาระ คุณภาพของผู้ใช้ บริหาร และผู้ใช้หลักสูตร สมรรถภาพของผู้เรียน ความสัมพันธ์ของวิชาต่าง ๆ การใช้สื่อและวัสดุการสอน เป็นต้น

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตรข้างต้น สามารถสรุปได้ว่าการประเมินผลหลักสูตร มีจุดมุ่งหมาย ดังนี้ (บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 293)

1. เพื่อหาคุณค่าของหลักสูตรนั้น โดยดูว่าหลักสูตรที่จัดทำขึ้นนั้นสามารถสนองวัตถุประสงค์ที่หลักสูตรนั้นต้องการหรือไม่ สนองความต้องการของผู้เรียน และสังคมอย่างไร

2. เพื่ออธิบายและพิจารณาว่าลักษณะของส่วนประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตรในแง่ต่าง ๆ เช่น หลักการ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอนและการวัดผลสอดคล้องต้องกันหรือไม่ หรือสนองความต้องการหรือไม่

3. เพื่อตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่ดี เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมกับการนำไปใช้มีข้อบกพร่องที่จะต้องปรับปรุงแก้ไขอะไรบ้าง การประเมินผลในลักษณะนี้มักจะดำเนินไปในช่วงที่การพัฒนาหลักสูตรยังคงดำเนินการอยู่ เพื่อที่จะพิจารณาว่า องค์ประกอบต่าง ๆ ของหลักสูตร เช่นจุดมุ่งหมาย โครงสร้างเนื้อหา การวัดผล มีความสอดคล้องและเหมาะสมหรือไม่ สามารถนำมาปฏิบัติในช่วงการนำหลักสูตรไปทดลองใช้หรือในขณะที่การใช้หลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่ได้มากน้อยเพียงใด ได้ผลเพียงใดและมีปัญหาอุปสรรคอะไรจะได้เป็นประโยชน์แก่นักพัฒนาหลักสูตรให้มีคุณภาพดีขึ้นได้ทันทั่วทั้ง

4. เพื่อตัดสินว่า การบริหารงานด้านวิชาการและบริหารงานด้านหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ให้มีประสิทธิภาพ

5. เพื่อติดตามผลผลิตจากหลักสูตร คือผู้เรียนมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหลังจากการผ่านกระบวนการทางการศึกษามาแล้วตามหลักสูตรว่าเป็นไปตามความมุ่งหวังหรือไม่

6. เพื่อหาทางปรับปรุงแก้ไขสิ่งบกพร่องที่พบในองค์ประกอบต่าง ๆ ในหลักสูตร

7. เพื่อช่วยในการตัดสินว่าควรใช้หลักสูตรต่อไปหรือควรปรับปรุงพัฒนาในสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือยกเลิกการใช้หลักสูตรนั้นหมด การประเมินผลในลักษณะนี้จะดำเนินการหลักจากที่ใช้หลักสูตรไปแล้วระยะหนึ่ง แล้วจึงประเมินเพื่อสรุปผลตัดสินว่าหลักสูตรมีคุณภาพดีหรือไม่บรรลุตามเป้าหมายที่หลักสูตรกำหนดไว้มากน้อยเพียงใด สอนองความต้องการของสังคมเพียงใด และเหมาะสมกับการนำไปใช้ต่อหรือไม่

จากจุดมุ่งหมายของการประเมินผลหลักสูตรดังกล่าว ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการประเมินจะเป็นตัวชี้ให้เห็นถึงคุณภาพการศึกษาของสังคม ซึ่งจะมีผลกระทบต่อคุณภาพของประชากรในการพัฒนาสังคมในอนาคตต่อไป ดังนั้น การประเมินผลหลักสูตรซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งไม่น้อยไปกว่ากระบวนการในการจัดการศึกษาในส่วนอื่น ๆ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในเรื่องนี้ควรจะต้องหาวิธีการที่ดีที่สุดในการที่ประเมินผลหลักสูตร เพื่อที่จะให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง ชัดเจน และจะต้องปฏิบัติให้ครบถ้วนตามขั้นตอนของวิธีการต่าง ๆ ที่นำมาใช้

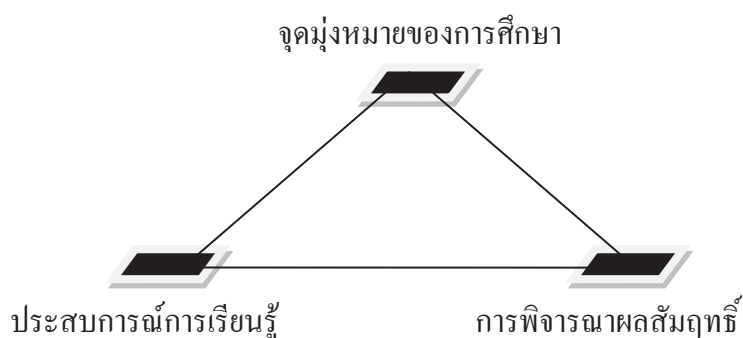
รูปแบบการประเมินหลักสูตร

รูปแบบการประเมินมีอยู่หลายรูปแบบ ดังนั้น ในการออกแบบประเมิน ผู้ประเมินจะต้องพิจารณาว่าจะดำเนินการประเมินอย่างไรจึงจะทำให้ผลการประเมินอย่างไรจึงจะทำให้ผลการประเมินที่ถูกต้องตามสภาพความเป็นจริง ครอบคลุมและตอบสนองความต้องการของผู้ที่จะใช้

ผลประเมินถ้าพิจารณาให้ละเอียด รูปแบบการประเมินบางรูปแบบจะมีความคล้ายคลึงกัน สำหรับการจัดประเภทรูปแบบโดยอาศัยลักษณะ รูปแบบการประเมินบางรูปแบบจะมีความคล้ายคลึงกันสำหรับการจัดประเภทรูปแบบโดยอาศัยลักษณะพฤติกรรมการประเมินเป็นหลัก แบ่งได้เป็น 3 กลุ่ม (สำราญ มีแจ้ง 2544 : 112) คือ

1. รูปแบบที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment Model or Objective Model) ซึ่งเน้นวัตถุประสงค์หรือ จุดมุ่งหมายและดีค่าจุดมุ่งหมายเหล่านี้ เพื่อพิจารณาว่าสิ่งที่จะประเมินบรรลุจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใดผู้มีความคิดในแนวนี้ ได้แก่ ไทเลอร์ (Tyler) ทาบา (Taba) แฮมมอนด์ (Hammond) สกริฟเวน (Scriven) และครอนบาค (Cronbach) ในที่นี้ยกตัวอย่าง รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ โดยมีรายละเอียดดังนี้

รูปแบบการประเมินของไทเลอร์ (Tyler Model of Evaluation) ไทเลอร์ (Tyler 1950 : 110-125) เป็นผู้วางรากฐานการประเมินผลหลักสูตรนับตั้งแต่ปี ค.ศ.1930 และได้ให้คำนิยามของการศึกษาว่า “การศึกษา” คือ การเปลี่ยนพฤติกรรม ดังนั้น การประเมินผลหลักสูตรจึงเป็นการเปรียบเทียบว่าพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงเป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่ได้ตั้งไว้หรือไม่ (Worthen and Sanders 1973 : 19) นอกจากนี้ไทเลอร์มีความเห็นว่ากระบวนการจัดการศึกษานั้นประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 3 อย่างคือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา ประสิทธิภาพการเรียนรู้ และการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ ทั้ง 3 ส่วนนี้จะมีความสัมพันธ์กัน ดังแผนภูมิที่ 16

แผนภูมิที่ 16 ความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษาของไทเลอร์

ที่มา : Ralph W. Tyler, Basic Principles of Curriculum and Instruction (Chicago : University of Chicago Press, 1950) 116.

จากแผนภูมิที่ 16 แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทางการศึกษาตามแนวคิดนี้ พื้นฐานของการจัดหลักสูตร ก็คือ ผู้จัดทำหลักสูตรจะต้องสามารถวางจุดหมายที่ชัดเจนว่า

ต้องการให้ผู้เรียนเปลี่ยนหรือมีพฤติกรรมเป็นอย่างไร พยายามจัดประสบการณ์การสอนเพื่อช่วยผู้เรียนให้เปลี่ยนพฤติกรรมไปตามที่ต้องการ บทบาทของการประเมินหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนและเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาหลักสูตร จึงอยู่ที่การดูผลผลิตของหลักสูตรว่าตรงตามจุดมุ่งหมายหรือไม่ แนวคิดของไทเลอร์จึงยึดความสำเร็จของจุดหมายเป็นหลัก

จุดหมายของการประเมินหลักสูตรของไทเลอร์ ซึ่งถือว่าการประเมินผลหลักสูตรเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอน โดยมีการประเมินผลดังนี้

1.1 กำหนดจุดมุ่งหมายอย่างกว้าง ๆ โดยวิเคราะห์ทรัพยากรของจุดหมาย คือ นักเรียน สังคม และเนื้อหาสาระ ขอบเขตของจุดหมายคือ จิตวิทยาการเรียนรู้และปรัชญาการศึกษา

1.2 กำหนดจุดหมายเชิงพฤติกรรมอย่างชัดเจนเฉพาะเจาะจง ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ต้องการวัดในภายหลัง

1.3 กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ทางการศึกษา เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้

1.4 เลือกวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสม เพื่อให้เนื้อหาหรือประสบการณ์ที่วางไว้ประสบความสำเร็จ

1.5 ประเมินผลโดยใช้วิธีการต่าง ๆ หรือการทดสอบผลสัมฤทธิ์ในการเรียน

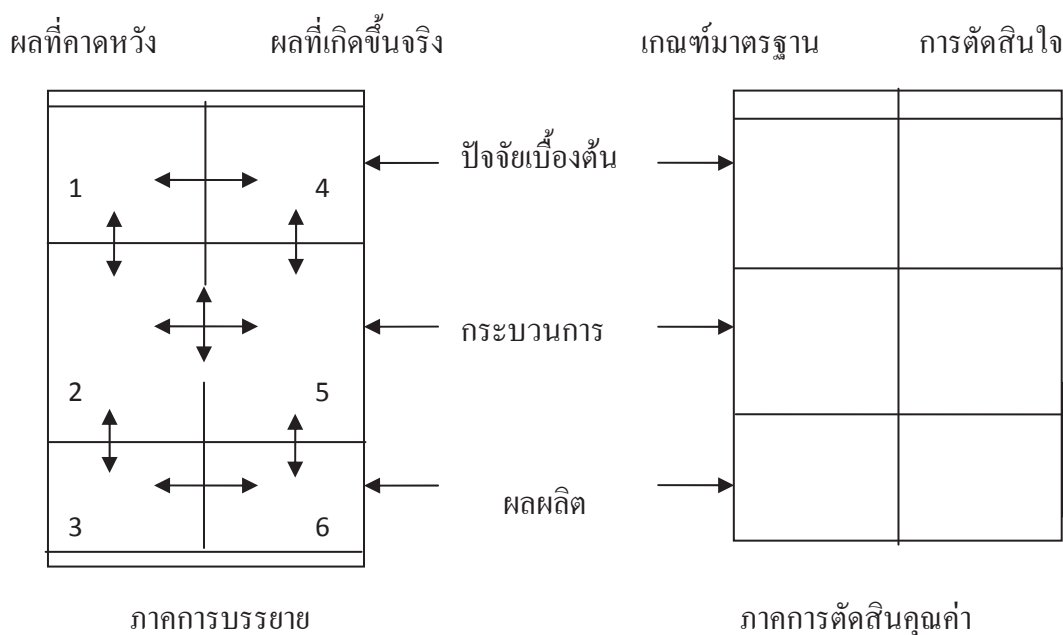
1.6 ถ้าไม่บรรลุจุดมุ่งหมายที่วางไว้ จะต้องมีการตัดสินใจที่จะยกเลิกหรือปรับปรุงหลักสูตรนั้น แต่ถ้าบรรลุตามจุดมุ่งหมายที่วางไว้ก็อาจจะใช้ผลสะท้อนกลับของหลักสูตรนั้นเป็นข้อมูลในการปรับปรุงการกำหนดจุดหมาย หรือใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาคุณค่าของหลักสูตร

การประเมินตามขั้นตอนของไทเลอร์ การเปลี่ยนแปลงแก้ไขหรือปรับปรุงจุดหมายของหลักสูตรที่จะประเมิน จะส่งผลให้เกิดการปรับปรุงวิธีการในการประเมินด้วย (Worthen and Sander 1973 : 156) การประเมินผลแบบนี้จึงเป็นการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินย่อย (Formative Evaluation)

2. รูปแบบการตัดสินใจคุณค่า (Judgment Model) โดยอาศัยเกณฑ์เป็นหลัก เกณฑ์ที่ใช้แบ่งเป็น 2 ประเภท คือเกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่างๆ ที่ช่วยให้บรรลุวัตถุประสงค์ และเกณฑ์ภายนอก ได้แก่ การประเมินผลวัตถุประสงค์ที่บรรลุ เช่น การประเมินผลผลิต การประเมินโดยใช้รูปแบบดังกล่าวต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญ ผู้นำในแนวคิดรูปแบบ การประเมินประเภทนี้ ได้แก่ โปรวัส (Provas) และสเตค (Stake, อ้างถึงในสำราญ มีแจ้ง 2544 : 124-128) ให้ความหมายของการประเมินไว้ว่าเป็นการบรรยายและตัดสินใจคุณค่าโปรแกรมการศึกษาซึ่งเป็นการบรรยายสิ่งที่ถูกประเมินโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินใจคุณค่า ดังนั้นจะเห็นว่าการประเมินตามแนวคิดนี้ประกอบด้วยกิจกรรมหลัก 2 ประการ คือ การบรรยาย (Description) การตัดสินใจ (Judgment) นั่นคือ การบรรยายจะเป็นการอธิบายลักษณะของข้อมูลที่

เก็บรวบรวมได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ กัน ส่วนการตัดสินใจจะต้องมีเกณฑ์มาตรฐาน (Standard) ในการเปรียบเทียบ

แต่เนื่องจากแหล่งข้อมูลมีมากมายและวิธีการเก็บข้อมูลมีหลายวิธี จึงเป็นหน้าที่ของผู้ประเมินจะต้องรวบรวมข้อมูลที่แท้จริงให้ได้ สเตค จึงเสนอว่าข้อมูลที่ควรพิจารณาในการประเมินผลหลักสูตรมี 3 ชนิดด้วยกัน คือ ปัจจัยเบื้องต้น (Antecedences) ได้แก่สิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับหลักสูตร เช่น บุคลิกและนิสัยของนักเรียนและครู เนื้อหาสาระของหลักสูตร สื่อการเรียน สภาพแวดล้อมและชุมชน กระบวนการ (Transactions) ได้แก่ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ทักษะคตินักเรียนเป็นต้นจากข้อมูลที่เก็บรวบรวมมา 3 ประเภท ผู้ประเมินต้องแยกเป็นผลที่คาดหวัง (Intents) และผลที่เกิดขึ้นจริง (Observations) แล้วนำมาเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานเพื่อช่วยในการตัดสินใจ ซึ่งเกณฑ์อาจจะมาจากการกำหนดไว้ก่อน หรือเป็นเกณฑ์ที่มาจากพฤติกรรมของกลุ่ม ดังแสดงในแผนภูมิที่ 17

แผนภูมิที่ 17 รูปแบบการประเมินผลของสเตค

ที่มา : สำราญ มีแจ้ง, การประเมินโครงการทางการศึกษา (กรุงเทพมหานคร : นิชนเอดเวอร์ ไทชิ่งกรุ๊ป, 2544), 126.

จากแผนภูมิที่ 17 รูปแบบการประเมินผลของสเตค ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลเพื่อการอธิบายก่อน คือ ต้องมีการศึกษาความสอดคล้องระหว่างผลผลิต เมื่อได้ผลอย่างไรแล้วจึง

เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้ หรือมาตรฐานที่คาดว่าจะให้เกิดขึ้น แล้วจึงตัดสินใจ นั่นคือจากแผนภูมิตั้งแต่ช่องที่ 1 ถึง 6 ผู้ประเมินต้องพิจารณาข้อมูลใน 2 แนวคิด ในแนวตั้ง ได้แก่ 1-2-3 และ 4-5-6 ควรมีความสัมพันธ์กันเพื่อดูว่าปัจจัยเบื้องต้นอำนวยความสะดวกหรือหรือไม่ ในแนวนอน ได้แก่ ช่อง 1-4, 2-5 และ 3-6 ต้องมีความสอดคล้องกัน เพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลที่ได้ในแต่ละส่วนตามแนวตั้งมีความสอดคล้องกับสิ่งที่คาดหวังไว้หรือไม่ ต้องมีการปรับปรุงในส่วนใดบ้าง

3. รูปแบบที่ช่วยในการตัดสินใจ (Decision Model) ผู้ที่เสนอรูปแบบนี้ ได้แก่ สต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam) และ โพรวัส (Provus) ในที่นี้ขอยกตัวอย่างรูปแบบ ของสต๊ฟเฟิลบีม (Stufflebeam) ที่เรียกว่าการประเมินแบบชิปปี้ (CIPP) หรือ (CIPP Model) ซึ่งย่อมาจาก C (Context) คือ สภาพแวดล้อม I (Input) คือ ปัจจัยเบื้องต้น P (Process) คือ กระบวนการ และ P (Product) คือ ผลผลิต

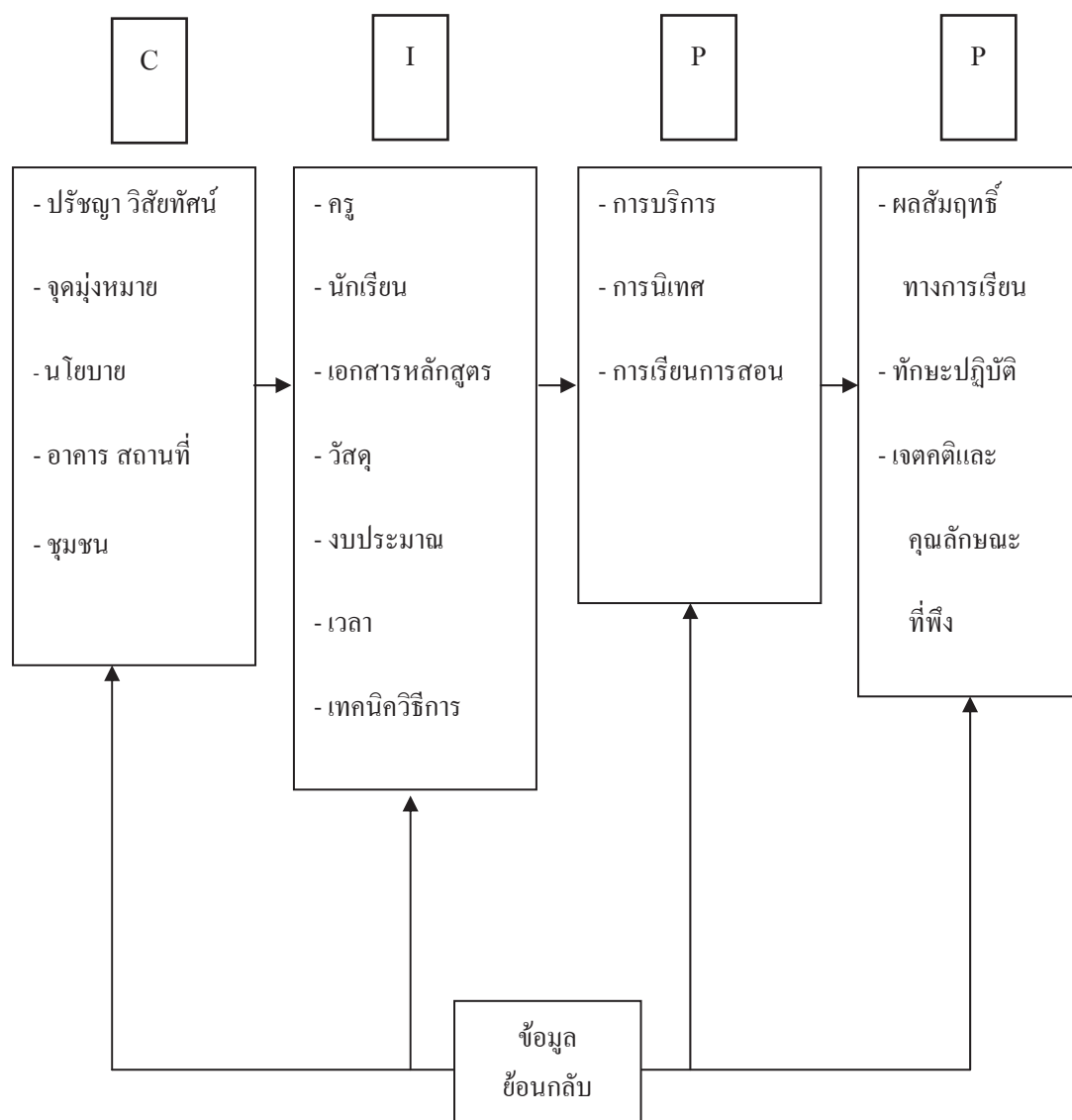
รูปแบบการประเมินแบบชิปปี้(The CIPP Model of Evaluation) Stufflebeam ได้พัฒนารูปแบบการประเมินหลักสูตรแบบครบวงจร เพื่อใช้ในการประเมินทางการศึกษาซึ่งประกอบด้วยการประเมิน 4 ด้าน (สำลี รักสุทธี 2544 : 30-32) ดังนี้

1. การประเมินบริบท (Context Evaluation) คือ การประเมินสภาพแวดล้อมปัจจุบันที่เป็นสภาพพื้นฐานทั่วไปของโรงเรียนและความต้องการที่จะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหลักสูตรว่า สอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการหรือไม่ รวมทั้งความเป็นไปได้ของการดำเนินงานว่ามีความราบรื่นหรืออุปสรรคใดบ้าง ซึ่งผลที่ได้จากการประเมินจะช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับนโยบายการวางแผนหรือการกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและบรรยากาศ รวมถึงผลกระทบ

2. การประเมินตัวป้อนเข้าหรือปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) คือ การประเมินเพื่อตรวจสอบสภาพความพร้อมของทรัพยากรหรือสรรพกำลังว่ามีความเป็นไปได้ในการบรรลุตามวัตถุประสงค์หรือไม่อย่างไร การประเมินในส่วนนี้เพื่อประโยชน์ในการตัดสินใจเกี่ยวกับระบบโครงสร้างรวมทั้งวิธีการดำเนินงานและการบริหารหลักสูตรมีความเหมาะสมหรือไม่ หรือควรที่จะใช้วิธีการใดที่เหมาะสมกว่าสิ่งที่ควรประเมิน ได้แก่ บุคลากร เอกสาร งบประมาณ และเวลา

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) คือ เป็นการประเมินวิธีการขั้นตอนสภาพการทำงานหรือการใช้การใช้หลักสูตรว่ามีประสิทธิภาพเป็นไปตามขั้นตอนที่วางไว้หรือไม่เพียงใด สิ่งที่ควรประเมิน ได้แก่การบริหารหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน การวัดประเมินผล

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) คือ การประเมินผลที่เกิดจากการใช้หลักสูตร เพื่อตัดสินคุณภาพของผลผลิต คุณภาพของหลักสูตร ผลที่ได้ อาจจะเป็นผลที่กำหนดไว้แล้วในวัตถุประสงค์หรือผลกระทบบ หรือผลข้างเคียงก็ได้ การประเมินผลส่วนนี้เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตรว่าจะเก็บรักษา เลิกใช้ หรือปรับปรุงข้อบกพร่องในส่วนต่าง ๆ ดังแผนภูมิที่ 18

แผนภูมิที่ 18 รูปแบบการประเมินของชิปปี้

ที่มา : ลำลี รักสุทธิ, เทคนิคการเขียนหลักสูตร (กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2544), 31.

รูปแบบการประเมินประเภทนี้ไม่เพียงแต่ประเมินว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่เท่านั้น แต่เป็นการประเมินเพื่อให้ได้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยมรการตัดสินใจเกี่ยวกับหลักสูตร

จากแนวคิดและตัวแบบการประเมินผลการใช้หลักสูตรดังกล่าว สรุปได้ว่าการประเมินหลักสูตรจำแนกได้เป็น 2 ขั้นตอน คือ

1. การประเมินก่อนนำหลักสูตรไปใช้ ซึ่งเป็นการประเมินโครงสร้างของหลักสูตร โดยให้ผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ประเมินคุณค่าของหลักสูตร ซึ่งตัวแบบการประเมินนั้นจะใช้ตัวแบบที่ยึดหลักเกณฑ์เป็นหลัก เช่น การประเมินจุดหมายของหลักสูตร ใช้สภาพปัญหาและความจำเป็นเป็นหลักพิจารณา การประเมินเนื้อหาหลักสูตรใช้การพิจารณาจุดหมายเชิงพฤติกรรมเป็นเกณฑ์ เป็นต้น ลักษณะของการประเมินนี้เป็นการประเมินว่าองค์ประกอบของหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องกันเพียงใด

2. ภายหลังจากการประเมินหลักสูตรก่อนนำไปใช้และปรับปรุงบางส่วนที่บกพร่องแล้ว ก็จะนำหลักสูตรไปทดลองใช้จริงและประเมินว่าผู้เรียนนั้นมีการพัฒนาไปตามจุดหมายของหลักสูตรหรือไม่ หลักสูตรนั้นมีความเหมาะสมกับผู้เรียนเพียงใด ปัญหาและข้อบกพร่องที่เกิดจากการใช้หลักสูตรมีอะไรบ้าง ซึ่งข้อมูลที่ได้จากการประเมินจะนำมาใช้ในการตัดสินใจปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรให้มีความเหมาะสมก่อนที่จะนำไปใช้ต่อไป

หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2549

โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก

โรงเรียนคูริยางค์ทหารบกอาจนับได้ว่าเป็นสถาบันแรก ๆ ของกองทัพไทยที่เริ่มมีการผลิตกำลังพล นักดนตรี หรือที่เรียกว่า “ทหารเหล่าคูริยางค์” รับใช้กองทัพไทย โดยมีการพัฒนาตามลำดับนี้

กองคูริยางค์ทหารบก (2546) มีการรับบุคคลพลเรือนเข้าเป็นนักเรียนแถว (นักเรียนคูริยางค์) ตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2478 2480 2482 2483 2491 2496 2500 และ 2505 จำนวนปีละประมาณ 20 คน โดยจะมีรูปแบบจัดการเรียนการสอนและหลักสูตรที่ไม่ได้กำหนดระยะเวลาการศึกษา และไม่ได้กำหนดคุณวุฒิในหลักสูตรให้เป็นที่แน่นอน โดยจะจัดการเรียนการสอนที่เน้นการปฏิบัติเครื่องมือดนตรีเป็นหลัก จนกว่านักเรียนจะมีความสามารถบรรเลงร่วมกับวงดนตรีได้เป็นสำคัญ

พุทธศักราช 2512-2524 มีการเปลี่ยนแปลงการรับจากบุคคลพลเรือน เป็นรับจากนักเรียนนายสิบทหารบก ซึ่งผ่านการฝึกทหารเบื้องต้น (8 สัปดาห์) มาเป็นนักเรียนนายสิบคูริยางค์

ใช้เวลาศึกษา 2 ปี เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว บรรจุเป็นนายสิบประจำการเช่นเดียวกับนายสิบเหล่าอื่น ๆ

พุทธศักราช 2522 กองทัพบกได้อนุมัติหลักสูตรนักเรียนพลดุริยางค์ ระยะเวลาศึกษา 3 ปี โดยรับจากบุคคลพลเรือนที่สำเร็จการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 อายุ 13-16 ปี เข้าเป็นนักเรียนดุริยางค์ พุทธศักราช 2524 มีการรับบุคคลพลเรือนเข้าเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารบกนับเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารบก รุ่นที่ 1-24 จำนวน 40 นาย

พุทธศักราช 2531 กระทรวงศึกษาธิการประกาศเทียบคุณวุฒิการศึกษาหลักสูตรนักเรียนพลดุริยางค์ ระยะเวลาศึกษา 5 ปี ให้ได้รับคุณวุฒิเทียบเท่ามัธยมศึกษาตอนต้น (ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3)

พุทธศักราช 2539 กองทัพบกได้อนุมัติหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก โดยแบ่งเป็น 2 หลักสูตร คือ หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกตอนต้น ระยะเวลาศึกษา 3 ปี คุณวุฒิเทียบเท่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกตอนปลาย ระยะเวลาศึกษา 3 ปี ต่อจากหลักสูตรตอนต้น รวมระยะเวลาศึกษาทั้งสิ้น 6 ปี คุณวุฒิเทียบเท่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

พุทธศักราช 2549 กองทัพบกได้อนุมัติหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก หมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 ระยะเวลาศึกษา 3 ปี คุณวุฒิเทียบเท่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)

แม้ว่าจะมีการรับนักเรียนแถวหรือนักเรียนดุริยางค์ในกองแถวหรือกองดุริยางค์ทหารบก ในชื่อปัจจุบันตั้งแต่ปีพุทธศักราช 2478 แต่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกถือว่าได้รับการสถาปนาเป็นครั้งแรกในปีพุทธศักราช 2513 ด้วยการเป็นหน่วยรองของแผนกวิทยาการและการศึกษา กองดุริยางค์ทหารบกมณฑลทหารบกที่ 1 ในขณะนั้นจนกระทั่งปีพุทธศักราช 2521 มีการปรับปรุงแก้ไขอัตราเฉพาะกิจของมณฑลทหารบกที่ 1 ทำให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นหน่วยขึ้นตรงของกองดุริยางค์ทหารบกมาจนถึงปัจจุบันนี้

การจัดองค์กรภายในโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก คือ ผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารบกโดยตำแหน่ง และได้มอบให้รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จัดการบริหารองค์กรภายในให้มีความเหมาะสม โดยแบ่งเป็น 3 ส่วนราชการ คือ

1. แผนกเตรียมการ บังคับบัญชาโดย นายทหารเตรียมการ ส่วนนี้จะเป็นการทำงานธุรการของโรงเรียน และสนับสนุนการศึกษา (งานส่งกำลังบำรุง และงานงบประมาณ)
2. แผนกการศึกษา บังคับบัญชาโดย หัวหน้าแผนกการศึกษา ส่วนนี้จะเป็นการทำงานสอนนักเรียนตามหลักสูตร และงานกิจกรรมของนักเรียนเสริมหลักสูตร (ทางเทคนิคดนตรี)

3. กองรื้อยนักเรียน บังคับบัญชาโดย ผู้บังคับกองรื้อยนักเรียน ส่วนนี้จะเป็นการทำงานปกครองนักเรียนและกิจกรรมด้านคุณธรรม จริยธรรมอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ด้านเทคนิคดนตรี

ปรัชญาของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก (PHILOSOPHY)

สร้างวินัย

ไฟดนตรี

มีคุณธรรม

วิสัยทัศน์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก (VISION)

โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เป็นสถาบันศึกษาทางดนตรีชั้นนำของกองทัพบก มุ่งผลิตและพัฒนาทหารดุริยางค์ด้วยคุณภาพมาตรฐานเป็นที่ยอมรับในระดับชาติ

พันธกิจโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก (MISSION)

1. ดำเนินการฝึกศึกษาให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกในหลักสูตรผลิต
2. ดำเนินการฝึกศึกษาให้กับกำลังพลเหล่าดุริยางค์ในหลักสูตรตามแนวทางรับราชการ

3. สร้างนวัตกรรมทางดนตรี พร้อมทั้งให้บริการดนตรีแก่ชุมชนและสังคม
4. ทำนุบำรุงศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม และรักษาสีงแวดล้อม

5. บริหารจัดการเชิงธรรมาภิบาล ส่งเสริมบุคลากรทุกคนให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี

เป้าหมาย (GOAL)

1. พัฒนาด้านการเรียนการสอนให้มีคุณภาพ โดยผู้สำเร็จการศึกษาต้องผ่านมาตรฐานวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

2. พัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้ทางด้านวิชาดนตรี วิชาสามัญและวิชาทหาร
3. ส่งเสริมให้บุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งผู้เรียนสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ
4. พัฒนาการบริการทางวิชาการ เพื่อสร้างเสริมความแข็งแกร่งให้กับชุมชนและสังคมบนพื้นฐานความรู้

5. อนุรักษ์และสร้างสรรค์ศิลปวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

6. พัฒนาระบบการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล

สถานภาพหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ปัจจุบันโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีหลักสูตรที่เปิดสอน 2 ประเภท คือ หลักสูตรแนวทางรับราชการ และหลักสูตรผลิตกำลังพล (หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์)

หลักสูตรตามแนวทางรับราชการ เป็นหลักสูตรที่เปิดการศึกษาให้กับข้าราชการเหล่าทหารดุริยางค์ เพื่อเพิ่มโอกาสพิจารณาเลื่อนฐานะตามแนวทางรับราชการ และส่งเสริมพัฒนา

ความรู้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานในปัจจุบัน และเตรียมพร้อมปฏิบัติงานในตำแหน่งที่สูงขึ้น หลักสูตรประเภทนี้มี 3 หลักสูตร หลักสูตรตามแนวทางรับราชการทั้ง 3 หลักสูตร เป็นหลักสูตรระยะสั้นใช้ระยะเวลาศึกษาประมาณ 13 สัปดาห์ ซึ่งจะผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนสลับกันไปในแต่ละปี (ปีละ 1 หลักสูตร) ขึ้นอยู่กับจำนวนและความต้องการเข้ารับการศึกษ หลักสูตรตามแนวทางรับราชการ ได้แก่

1. หลักสูตรชั้นนายร้อย (สำหรับข้าราชการชั้นยศ ร.ต-ร.อ.)
2. หลักสูตรนายสิบอาวุโส (สำหรับข้าราชการยศ จ.ส.อ.)
3. หลักสูตรนายสิบชั้นต้น (สำหรับข้าราชการยศ ส.อ.)

หลักสูตรผลิตกำลังพล (หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์) เป็นหลักสูตรที่เปิดการศึกษาให้กับบุคคลพลเรือนเข้ารับการฝึกศึกษา เพื่อผลิตเป็นนายทหารชั้นประทวนเหล่าทหารดุริยางค์ บรรจุในกองดุริยางค์ทหารบก และหมวดดุริยางค์ในสายวิทยาการของเหล่าทหารดุริยางค์ส่วนภูมิภาคทั่วประเทศ ปัจจุบัน คือ หลักสูตรการศึกษา หมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกหมายเลข ชกท. 021, 022 ระยะเวลาศึกษา 3 ปี คุณสมบัติเทียบเท่าประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบกนี้รับจากบุคคลพลเรือนชาย-หญิงที่อายุ 15-18 ปี สำเร็จการศึกษาหลักสูตรมัธยมศึกษาตอนต้น (ม.3) และมีความรู้พื้นฐานด้านทฤษฎีดนตรีสากลและการปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีเบื้องต้น

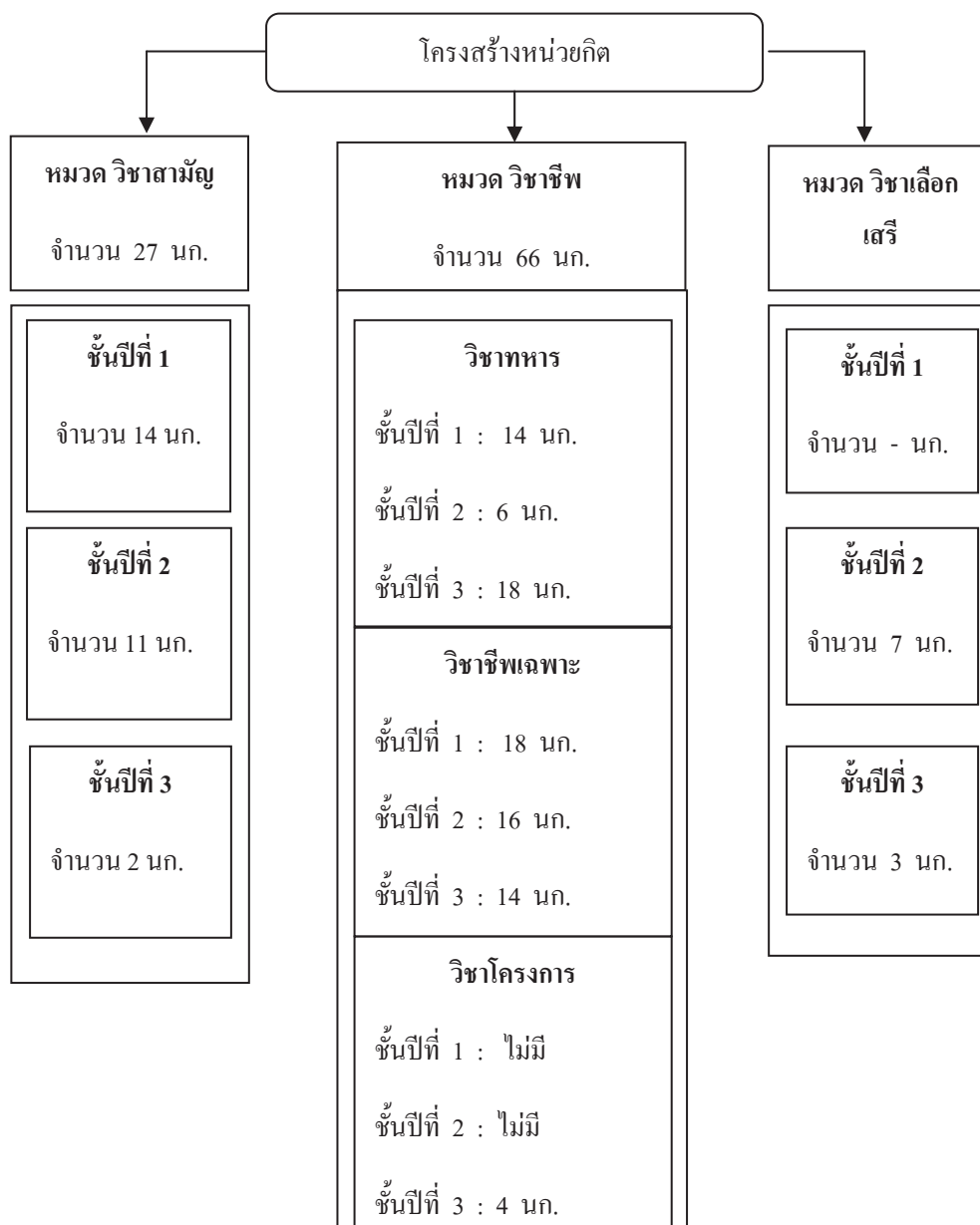
โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษา หมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก หมายเลข ชกท. 021,022 ใช้ระยะเวลาฝึกศึกษา 3 ปี หรือ 156 สัปดาห์ กองทัพบกอนุมัติเมื่อ 25 กรกฎาคม พุทธศักราช 2549 มีหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 103 หน่วยกิต และมีสัดส่วนของวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 3 หมวดวิชาหลัก ดังนี้

1. หมวดวิชาสามัญ เป็นแขนงวิชาพื้นฐานทั่วไป ได้แก่ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ สังคมศึกษา คอมพิวเตอร์ และพลศึกษา มีหน่วยการเรียนรู้ 38 หน่วยกิต
2. หมวดวิชาทหาร เป็นกลุ่มวิชาพื้นฐานทางทหาร ได้แก่ การฝึกทหารเบื้องต้น แบบธรรมเนียมทหาร อาวุธศึกษา การอ่านแผนที่และการใช้เข็มทิศ การยิงปืน การจัดหน้าที่ของ กท. ครุทหาร และการฝึกภาคสนาม มีหน่วยการเรียนรู้ 27 หน่วยกิต
3. หมวดวิชาชีพ (ดุริยางคศาสตร์) เป็นกลุ่มวิชาชีพเฉพาะของทหารเหล่าดุริยางค์ ได้แก่ ทฤษฎีดนตรีปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีโสตประสาทการขับร้องและการวิเคราะห์ พื้นฐานดนตรีไทย ศิลปะเพื่อการดนตรี ขลุ่ยกลอง ประสานเสียง การประพันธ์เพลง การแปรขบวนและออกแบบการแสดง ประวัติดนตรีตะวันตก ไม้สัญญาณ คอมพิวเตอร์ดนตรี การอำนวยเพลง วิชา

เลือกเสรี และโครงการดนตรี มีหน่วยกิตการเรียน 38 หน่วยกิต สรุปหน่วยการเรียนตลอดหลักสูตร นักเรียนดุริยางค์ทหารบก มีจำนวนทั้งสิ้น 103 หน่วยกิต ดังแผนภูมิที่ 19 และตารางแสดงหลักสูตร ดังนี้

แผนผังโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก
ระยะเวลาศึกษา 3 ปี

แผนภูมิที่ 19 แผนผังโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ทั้ง 3 ชั้นปี

ที่มา : โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก, หลักสูตรการศึกษา หมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก (กรุงเทพมหานคร : โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก, 2549), 3.

ตารางที่ 1 แสดงหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

ระยะเวลาการศึกษา 52 สัปดาห์ หรือ 1,820 คาบ

ลำดับ	วิชา	รหัสวิชา	คาบเรียน		หน่วยกิต	
			ภาคต้น	ภาคปลาย	ภาคต้น	ภาคปลาย
1	หมวดวิชาสามัญ					
	1.1 ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร 2	2000-1202	40	-	2	-
2	หมวดวิชาชีพ					
	2.1 วิชาทหาร					
	2.1.1 การฝึกภาคสนาม	2309-1007	40	-	1	-
	2.1.2 การยิงปืน	2309-1008	40	-	1	-
	2.2 วิชาชีพเฉพาะ					
	2.2.1 โสตประสาทการขับร้องและการวิเคราะห์ 3	2309-2006	40	-	1	-
	2.2.2 การแปรขบวนและออกแบบการแสดง 2	2309-2010	40	-	1	-
	2.2.3 ปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี 5	2309-2019	200	-	5	-
	2.2.4 ปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี 6	2309-2020	-	200	-	5
	2.2.5 การอำนวยเพลงเบื้องต้น	2309-2012	40	-	1	-
	2.2.6 ไม้สัญญาณ	2309-2013	40	-	1	-
3	หมวดวิชาเลือกเสรี		120	-	2	-
4	โครงการ	2309-5001	160	-	4	-
5	การฝึกงาน	2309-5002	-	360	-	-
6	เบ็ดเตล็ด					
	6.1 กิจกรรมเสริมหลักสูตร		50	150		
	6.2 เวลาผู้บังคับบัญชา		50	70		
	6.3 เวลาอะไหล่		35	100		
	6.4 หุขุดประจำภาค		15	30		
7	ตอนที่ 5 ความต้องการกระสุนและวัตถุระเบิด					
8	ตอนที่ 6 ความต้องการน้ำมัน					
9	ตอนที่ 7 ความต้องการเกี่ยวกับการเงิน					
	รวม		910	910	910	910
	รวม		1,820		25	

สำหรับวิชาการด้านดนตรี (วิชาเหล่า) ที่ปรากฏในโครงสร้างหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2549 มีจำนวนหน่วยการเรียนรู้ทั้งสิ้น 60 หน่วยกิต สามารถแบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชานำเน้นการปฏิบัติ (Performance) เป็นกลุ่มวิชาที่ว่าด้วยการปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีทั้งการปฏิบัติแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม มีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 34 หน่วยกิต และกลุ่มวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ (Non-performance) หรือทฤษฎีดนตรี เป็นกลุ่มวิชาที่เสริมสร้างทักษะภูมิความรู้ทางดนตรี (Musicianship Course) นอกเหนือจากความสามารถด้านการปฏิบัติ มีหน่วยการเรียนรู้จำนวน 26 หน่วยกิต สำหรับรายชื่อวิชาดนตรีที่ปรากฏในโครงสร้างหลักสูตร และจำนวนหน่วยกิตของแต่ละวิชา มีรายละเอียดตามตารางที่ 2

ตารางที่ 2 แสดงกลุ่มวิชานำเน้นการปฏิบัติและกลุ่มวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ

กลุ่มวิชานำเน้นการปฏิบัติ (Performance)	หน่วยกิต	กลุ่มวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ (Non performance)	หน่วยกิต
1. วิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี	30	1. ทฤษฎีดนตรี	2
2. วิชาลู่กลอง	2	2. โสตประสาทการจับร้องและการวิเคราะห์	3
3. วิชาโยชวาทิต	2	3. พื้นฐานดนตรีไทยและนาฏศิลป์	1
		4. ศิลปะเพื่อการดนตรี	1
		5. ประสานเสียง	2
		6. การแปรขบวนและออกแบบการแสดง	2
		7. ประวัติดนตรีตะวันตก	1
		8. ไม้สัญญาณ	1
		9. การอำนวยการเพลง	1
		10. โครงสร้าง	4
		11. วิชาเลือกเสรี	8
	34		26

การนำเรื่องราว และข้อมูลการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มาบูรณาการในหลักสูตร โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ผู้วิจัยได้นำเนื้อหาในส่วนที่เกี่ยวข้องกับประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญ รูปแบบและบทเพลงในพิธีการ ขั้นตอนการฝึก และการฝึกปฏิบัติจริงของภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มาบูรณาการใช้ในหลักสูตรเพื่อให้ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกได้เรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจดนตรีทางทหาร ทั้งยังเป็นการเตรียมความพร้อม ฝึกฝนการเป็นทหารอาชีพที่มีระเบียบ “สร้างวินัย” เพิ่มขีดความสามารถ ความเข้มแข็ง ส่งงามในการปฏิบัติภารกิจดนตรี “ไฟดนตรี”

พร้อมทั้งสอดแทรกคุณธรรมและจริยธรรมในการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเหล่าดุริยางค์ “มีคุณธรรม” เพื่อให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกได้ เกิดความตระหนัก เห็นคุณค่า และมีความภาคภูมิใจในความเป็น “เหล่าทหารดุริยางค์ กองทัพบก”

ธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของประเทศไทยนั้น จะมีการใช้ธงสีต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายสำหรับกองทัพ ๆ ละสี เพื่อใช้ในยามจัดกองทัพไปทำสงคราม ซึ่งน่าจะถือเป็นต้นแบบของธงชัยเฉลิมพล ในอดีต

ธงชัยเฉลิมพล สร้างขึ้นครั้งแรก ในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม พ.ศ. 2534 (ร.ศ. 110) เป็นธงพื้นสีต่าง ๆ ตามแต่ทหารจะเห็นสมควร ที่มุมธงข้างบนจะมีแพรแดงเป็นรูปธงใดหนึ่งในหกส่วนของธงใหญ่ และมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นอยู่ตรงกลาง ที่พื้นธงนอกจากธงรูปช้างเผือกตรงกลาง แล้วที่มุมจะมีตราสำหรับกองทหารนั้น ธงดังกล่าวใช้เมื่อมีการรับเสด็จในเวลามีพระราชพิธีใหญ่สำหรับกองเกียรติยศตามที่จะไปรดเกล้าฯ ให้รับ และ/หรือใช้เมื่อกองทหารจะไปปราบศัตรูก็จะใช้ธงนี้ไปในกองทัพด้วย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2440 ให้มีการยกเลิกธงดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก โดยทั่วไปธงชัยเฉลิมพลในกองทัพบก สามารถจำแนกออกเป็น 2 ชนิด กล่าวคือ

1. ธงชัยประจำกองทัพ ได้แก่ ธงจุฬาราชูปัทย และธงมหาไพชยนต์ราช्व ธงดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นธงชัยเฉลิมพลประจำ กองทัพแรกของไทย โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้ทรงสร้างธงจุฬาราชูปัทยขึ้นเพื่อพระราชทานแก่กองทัพไทยเมื่อปี พ.ศ. 2418 เป็นธงแทนพระองค์ไปในกองทัพที่ยกไปปราบพวกฮ่อ ที่เข้ามาก่อการจลาจลในแคว้นหัวพันทั้งห้าทั้งหก และแคว้นสิบสองปันนาของไทยในครั้งนั้น ธงจุฬาราชูปัทย คือ ราชวัชสำหรับรัฐบาลสยาม มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า พื้นสีแดง มีรูปช้างไอยราพต (ช้างสามเศียร) ทรงเครื่องยืนบนแท่นมีบุษบกและเครื่องสูง 4 ชั้น 4 องค์ ในกลางบุษบกมีอักษร จ ป ร ไขว้กัน เป็นพระนามาภิไธยย่อในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีจุลมงกุฎ พระเกี้ยวอด อยู่บนพระนามาภิไธยย่อ ธงจุฬาราชูปัทยจะใช้ชักขึ้นในพระนคร เวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวัง และใช้เป็นราชวัชสำหรับพลหลวงที่เรียกว่าทหารกรมต่าง ๆ ถ้าทหารกรมหนึ่งกรมใด จะไปราชการสงคราม แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้เสด็จพระราชดำเนินในกองทัพนั้น ต้องใช้ธงนี้เป็นเครื่องหมายสำคัญแทนพระองค์ และใช้เวลาที่ทหารออกขึ้นแถวรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือเจ้านายต่างประเทศให้เป็นเกียรติยศ ธงนี้ใช้ต่อมาถึงรัชกาลที่ 6 โดยในปี พ.ศ.

2455 รัชกาลที่ 6 ทรงสถาปนาธงแผ่นดินเพิ่มขึ้นใหม่อีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า ธงมหาไพบยนต์ราช มีลักษณะเป็น พื้นขอบนอกเป็นสีแดง พื้นด้านในเป็นสีดำ ตรงกลางมีพานแว่นฟ้าสองชั้นรองรับชิวารุช และมีฉัตร 5 ชั้น อยู่สองข้าง รัชกาลที่ 6 ทรงสร้างขึ้นเพื่อพระราชทานให้เป็น ธงชัยเฉลิมพลประจำ กองทัพอีกธงหนึ่งคู่กับธงจุฑาธุชธิปไตย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ธงจุฑาธุชธิปไตย และธงมหาไพบยนต์ราช

2. ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 มีลักษณะเป็น สีเหลี่ยมผืนผ้า พื้นนอกเป็นสีแดง พื้นในเป็นสีขาว ตรงกลางธงมีรูปพระมหาพิชัยมงกุฎและเครื่องสูง 7 ชั้น 2 ข้าง ธงนี้ใช้เป็นธงประจำกองทหารรักษาพระองค์ปิ่นทอง จนถึงรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2432 โปรดให้เปลี่ยนตราธงประจำกองทหารบกต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในเวลานั้น เป็นธงตราแผ่นดินบนพื้นผ้าแดง และพระราชทานแก่กองทหาร เมื่อ พ.ศ. 2435 รวม 6 กอง ได้แก่ กองทหารม้าใน (ม้าหลวง) กองทหารปืนใหญ่นอก (ปืนใหญ่หลวง) กองทหารราบในมหาดเล็ก กองทหารราบนอกรักษาพระองค์ กองทหารราบนอกล้อมวัง และกองทหารนอกฝ้าย ต่อมา พ.ศ. 2451 โปรดให้เปลี่ยนธงประจำกองทหารบกใหม่ ให้เป็นธงรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นบนพื้นแดง ที่มีมุกช้าย มีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ จ. สี่เหลี่ยม ป. สี่น้ำเงิน ร. สีแดง และรัศมี และ จุลมงกุฎ สีเหลือง อยู่เบื้องบน เป็นธงประจำกองทัพบก พระราชทานแก่ กรมต่าง ๆ รวม 12 กรม จนถึงรัชกาลที่ 6 เมื่อ พ.ศ. 2454 จึงโปรดให้เปลี่ยนใหม่ โดยใช้ธงรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น พื้นแดง ที่มีมุกหน้ามีอักษรพระปรมาภิไธยย่อ วปร. ซึ่งสันนิษฐานว่าใช้เรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 8 โดยเปลี่ยนแต่เพียงพระปรมาภิไธย ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 สมัยรัชกาลที่ 8 มีการออกพระราชบัญญัติธงฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน โดยได้กำหนดลักษณะธงประจำกองทหารให้มีลักษณะและสีฐานอย่างเดียวกับธงไตรรงค์ และศูนย์กลางเป็นรูปอุณาโลม สำหรับธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร องค์พระมหากษัตริย์ จะโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น พระราชทานแก่หน่วย ทหารเป็นคราว ๆ ละหลายธง และในคราวหนึ่ง ๆ ธงจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะผิดกันในส่วนที่เป็นนามหน่วยเท่านั้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยทหาร

นอกจากนี้ยังมี ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 มาตรา 14 วรรค 2 ซึ่งได้กำหนดให้หน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลของทหารบกแล้ว จะมีธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งธงก็ได้ ธงนี้มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่กว้าง 70 เซนติเมตร ยาว 105 เซนติเมตร ตรงกลางของพื้นธงมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีแดง กว้าง 35 เซนติเมตร ยาว 52.5 เซนติเมตร ภายในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้านี้มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาคันธง พื้นธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฎ และเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อ สีเหลือง และมีชื่อหน่วยทหารสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้พระปรมาภิไธยย่อ ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลับดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลือง กว้าง 2 เซนติเมตร ธงนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้เริ่มพระราชทานให้หน่วยมหาดเล็กรักษาพระองค์ เมื่อ พ.ศ. 2496 โดยหน่วยทหารหน่วยแรกที่ได้รับพระราชทาน คือ กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์

ปัจจุบัน ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ 70 เซนติเมตร ตรงกลางของพื้นธงมีอุณาโลมทหารบกและมีชื่อหน่วยทหารสีแดงขลิบริมสีเหลือง เป็นแถวโค้งโอบใต้อุณาโลมทหารบก พื้นธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฎและเลขหมายประจำรัชกาล ของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้า ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลับดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลือง กว้าง 2 เซนติเมตร ธงชัยเฉลิมพล

ของหน่วยทหารในกองบัญชาการทหารสูงสุด มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารบกตามวรรคหนึ่ง (มาตรา 14 พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 วรรค 1 และวรรค 3) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพบก

ธงชัยเฉลิมพล เป็นธงประจำหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และมีความหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ ผืนธง หมายถึง ชาติ บนยอดธงบรรจุพระพุทธรูปและเส้นพระเจ้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งหมายถึง พุทธศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์ ดังนั้น ทหารจึงถือว่าธงชัยเฉลิมพล เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของทหาร ที่ทหารทุกคนต้องเคารพสักการะ และพิทักษ์รักษาไว้ด้วยชีวิต การปฏิบัติต่อธงชัยเฉลิมพลทุกชั้นตอนต้องเป็นไปตามพิธีการและระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โอกาสที่จะเชิญธงชัยเฉลิมพลออกจากที่ตั้งนั้นจะต้องเป็นพิธีการที่มีความสำคัญเกี่ยวกับเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของหน่วยทหารเท่านั้น เช่น พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนของทหาร และไปราชการสงคราม เป็นต้น

ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทย ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่ทหารทุกเหล่าทัพ ธงชัยเฉลิมพลซึ่งพระราชทานนี้ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มี พระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยทรงบรรจุพระกรัณฑ์เส้นพระเจ้าในยอดคันธง และ ยอดคันธงยังเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ซึ่งเรียกว่าพระยอดธง ทรงใช้ค้อนย้ำตรึงหมุดติดฝักันธง ซึ่งหมุดเหล่านี้ทำด้วยโลหะสีทอง จำนวน 15 หมุด หมุดที่ 1 ถึงหมุดที่ 4 มีความหมายถึง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ต่อมาเป็นรูปเครื่องหมายเหล่าทัพ จากนั้นทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ ทรงจิม แล้วจึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ราชองครักษ์เชิญไปทูลเกล้าทูลกระหม่อม ถวาย เพื่อพระราชทานแก่ผู้บังคับหน่วยต่าง ๆ ตามลำดับ หน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแล้วต้องถวายสัตย์ปฏิญาณพร้อมกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงกระทำพิธีพระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ ทุกกรมกอง

ทหารทุกคนระลึกอยู่เสมอว่าธงชัยเฉลิมพลจะปลิวสะบัดอย่างสง่างาม เป็นมิ่งขวัญของพสกนิกรชาวไทยตลอดไป ตราบเท่าที่ประเทศไทยดำรงคงความเป็นเอกราชอยู่ได้ เป็นหน้าที่ของทหารที่จะต้องระวังรักษาธงชัยเฉลิมพลไว้ด้วยความเคารพรักและเทิดทูนไว้อย่างสูงยิ่ง เพราะธงชัยเฉลิมพลย่อมเป็นเกียรติยศของหน่วยทหารนั้น ๆ เมื่อเวลาเข้าสู่สงครามทหารทั้งปวง ต้องพิทักษ์รักษาธงชัยเฉลิมพลของหน่วยตนไว้ด้วยชีวิต ธงชัยเฉลิมพลจึงเป็นเครื่องนำความองอาจ กล้าหาญแห่งหมู่ทหารทั้งปวง ให้เข้าต่อสู้ข้าศึกศัตรูให้ได้ชัยชนะกลับมา ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 พระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร เพื่อใช้ในสงครามต่าง ๆ และหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานนำไปเป็นมิ่งขวัญแก่เหล่าทหารหาญในสมรภูมินั้น ๆ โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารต่าง ๆ ดังนี้

1. ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2461 จำนวน 2 ธง เพื่อใช้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 พระราชทานแก่กองทหารบกถยนต์และกองบินทหารบกของไทย ที่ส่งไปร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร ในทวีปยุโรป
2. ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2483 เพื่อใช้ในสงครามกรณีพิพาทอินโดจีนฝรั่งเศส
3. ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพระราชทาน แก่หน่วยทหารไทยในสงครามเกาหลี และสงครามเวียดนาม รวมทั้งยังได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงชัยเฉลิมพล เพื่อพระราชทานให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ

3.1 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2496 พระราชทานแก่กองพันทหารบก ที่ยังไม่มี ธงชัยเฉลิมพลประจำ จำนวน 40 กองพัน

3.2 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2519 พระราชทานให้กับหน่วยทหารในกองบัญชาการ ทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และ กองทัพอากาศ จำนวน 21 หน่วย

3.3 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2524 พระราชทานให้กับหน่วยทหารของกองทัพบก จำนวน 15 กองพัน

3.4 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2526 พระราชทานให้หน่วยทหาร จำนวน 35 หน่วย แบ่งออกเป็นหน่วยทหารในกองทัพบก จำนวน 31 หน่วย และหน่วยทหารในกองทัพอากาศ จำนวน 4 หน่วย

3.5 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2530 พระราชทาน แก่หน่วยทหาร จำนวน 50 หน่วย

3.6 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2534 พระราชทานแก่หน่วยทหารในกองทัพบก จำนวน 50 หน่วย ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 พระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

3.7 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารฯ เสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้แก่หน่วยทหาร ในสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อเป็นเกียรติ และขวัญกำลังใจของกำลังพล ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งและเสียสละ จำนวน 91 หน่วย ณ พระที่นั่งชุมสาย สนามหน้าศาลาสหทัยสมาคม ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้แก่หน่วยทหาร ในสังกัดกระทรวงกลาโหม

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ธงชัยเฉลิมพลนั้น เป็นธงประจำหน่วยทหารที่ทหารถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยทหาร มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นธงแทนองค์พระมหากษัตริย์ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยจะต้องรักษาไว้ด้วยชีวิต ดังนั้นในพิธีที่มีความสำคัญทางทหาร หรือหน่วยทหารจะเดินทางไปราชการสงคราม หน่วยจะมีการอัญเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าร่วมพิธีหรือไปกับหน่วยด้วยเสมอ สำหรับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เรียกอย่างสามัญว่า พิธีสาบานธง สันนิษฐานว่าได้กระทำครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2471 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ (รัชกาลที่ 7) โดยจัดขึ้นที่ลานพระราชวังดุสิต ในครั้งนั้นเป็นการประกอบพิธีของหน่วยทหารบก ทหารรักษาวัง และทหารเรือที่ประจำอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานพิธีสวนสนามในครั้งนั้นด้วย ดังภาพ

ภาพที่ 8 พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2471

การจัดหน่วยสวนสนามในครั้งนั้นประกอบด้วย

กองบังคับการกองผสม

กองแถวผสม (แถวกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ แถวกรมทหารรักษาวัง และแถวทหารเรือ)

นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายดาบ นักเรียนนายดาบแพทย์ (จัดรวมเป็น 1 กองพัน)

กองบังคับการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์

กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ (จัดเป็นกรม 3 กองพัน)

กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ฯ (จัดเป็นกรม 3 กองพัน)

กรมทหารรักษาวัง จัดเป็น 1 กองพัน (ปัจจุบันคือกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ)

กรมทหารราบที่ 2 (จัดเป็น 1 กองพัน)

กรมทหารราบที่ 3 (จัดเป็น 1 กองพัน)

กรมทหารม้าทุกกรมในกองทัพน้อยที่ 1 (จัดเป็นกรม 2 กองพัน)

กรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์ (จัดเป็นกรม 2 กองพัน)

กรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ พลเสนารักษ์แผนกโรงเรียนแพทย์ทหารบก และ พลเสนารักษ์ทหารรักษาวัง (จัดรวมกันเป็นกรม 2 กองพัน)

กองสัมภาระที่ 1 กองสัมภาระที่ 2 กองเสนารักษ์ที่ 1 กองเสนารักษ์ที่ 2 และ หมวดหมู่สัมภาระ หมวดหมู่เสนารักษ์ และหมวดหมู่สัตว์รักษากองทหารในกรุงเทพ (จัดรวมกันเป็น 1 กองพัน)

ทหารเรือ (จัดเป็นกรม 3 กองพัน)

ปี พ.ศ. 2493 กระทรวงกลาโหมได้สั่งการให้แต่ละเหล่าทัพแยกกัน ดำเนินการจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับกองทัพบกได้จัดให้มีขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายนของทุกปี

พ.ศ. 2500 ได้มีการประกอบพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหารทั้งสามเหล่าทัพ ในเขตพระนครและธนบุรีร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง และต่อมา ก็ได้กำหนดให้หน่วยทหารในแต่ละพื้นที่ดำเนินการจัดพิธีฯ ขึ้น ภายในหน่วย เพื่อลดปัญหาการจราจร โดยกำหนดให้ดำเนินการจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนฯ ขึ้นในวันที่ 25 มกราคมของทุกปี เนื่องจากวันดังกล่าวเป็นวันกองทัพไทย และในวันดังกล่าวทหารใหม่ได้ฝึกเสร็จสิ้นแล้วตามหลักสูตร และพร้อมที่จะทำการรบได้ นอกจากนี้ยังเป็นวันระลึกถึง วีรกรรมที่ยิ่งใหญ่ ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกระทำยุทธหัตถีได้รับชัยชนะต่อข้าศึกด้วย

ต่อมาเมื่อนักประวัติศาสตร์ ได้ตรวจสอบวันกระทำยุทธหัตถีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชใหม่ พบว่า วันกระทำยุทธหัตถีที่ถูกต้องนั้น ตรงกับวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2135 กองบัญชาการทหารสูงสุด (กองบัญชาการกองทัพไทยในปัจจุบัน) จึงมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงวันกองทัพไทยมาเป็นวันที่ 18 มกราคมของทุกปีแทน โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป ในพิธีนี้ทุกหน่วยจะจัดกำลังพลที่เข้ารับราชการใหม่ หรือยังไม่เคยเข้าร่วมพิธี เข้าร่วมในพิธีดังกล่าว เพื่อกล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหน่วยทหาร เพื่อให้เป็นทหารที่สมบูรณ์ และให้ยึดถือสัจจะวาจาที่เปล่งออกมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลาที่รับราชการทหาร สำหรับคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหาร (สุจิตร์ พิธิรกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารในเขตจังหวัดทหารบกกรุงเทพ ประจำปี พุทธศักราช 2555 : 18 มกราคม 2555) มีดังนี้

ข้าพเจ้า (ยศ นาย นามสกุล) ขอกระทำสัตย์ปฏิญาณว่า
 ข้าพเจ้า จักยอมตาย เพื่ออิสรภาพ และความสงบแห่งประเทศชาติ
 ข้าพเจ้า จักรักษาไว้ ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
 ข้าพเจ้า จักอยู่ในศีลธรรมของศาสนา
 ข้าพเจ้า จักเชิดชูและรักษาไว้ ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า
 ข้าพเจ้า จักเชื่อถือผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด ทั้งจักปกครอง
 แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยยุติธรรม
 ข้าพเจ้า จะไม่แพร่งพรายความลับของราชการเป็นอันขาด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นิวัฒน์ วรรณธรรม (2541 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การสอนดนตรีปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา งานวิจัยนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษา สภาพการสอนดนตรีปฏิบัติเครื่องเป่าสากล ในรายวิชา ช 02132 (การปฏิบัติดนตรีประเภทเครื่องเป่า) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง ซึ่งใช้วิธีการศึกษาค้นคว้าจากหนังสือ รวบรวมข้อมูลภาคสนาม โดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญครูผู้สอนจากโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ส่วนกลางและครูผู้สอนดนตรี ปฏิบัติจากสถาบันการศึกษาอื่น ผลการวิจัยพบว่า 1) มีโรงเรียนมัธยมศึกษา กรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง เปิดสอนวิชา ช 02132 (การปฏิบัติดนตรีประเภทเครื่องเป่า) จำนวน 12 โรงเรียน ครูผู้สอนส่วนใหญ่ มีความพอใจในรายวิชาและจำนวนคาบการสอนต่อสัปดาห์ 2) วิธีการสอนพบว่า ทุกโรงเรียนใช้ครูผู้สอนคนเดียว ทำแผนการสอนเอง ปรับความยากง่าย ตามผู้เรียนส่วนใหญ่โรงเรียนเป็นผู้จัดแผนการเรียนให้นักเรียน ในกรณีที่มียุทธศาสตร์มากและเลือกเรียนเครื่องมือไม่เหมือนกัน ครูผู้สอนจะแบ่งนักเรียน ตามกลุ่มเครื่องมือดนตรี และบางโรงเรียนให้นักเรียนเลือกเรียนเครื่องประกอบจังหวะด้วย แต่ละโรงเรียนมีเครื่องดนตรีเป็นสื่อการสอน ซึ่งเพียงพอสำหรับผู้เรียน การสอนจะเป็นการอธิบายในภาคทฤษฎี และการสาธิตในภาคปฏิบัติ และ 3) การวัดผลและประเมินผล ใช้วิธีการสังเกตการณ์พัฒนาการเรียน การร่วมกิจกรรมทางดนตรีของโรงเรียน และการปฏิบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

ชัยวัฒน์ เขว้นรัตน์ (2543 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง สภาพการศึกษาวิชาปฏิบัติดนตรีสากลของภาควิชาดุริยางค์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการศึกษาวิชาปฏิบัติ ดนตรีสากลของภาควิชาดนตรีสากลของภาควิชาดุริยางค์ สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล ศึกษาเฉพาะกลุ่มวิชาบังคับหลักสูตรศิลปบัณฑิต

เอกวิชาดนตรีสากล (หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2530) โดยการสัมภาษณ์และสังเกตแบบมีส่วนร่วม อาจารย์ผู้สอน 17 คน นักศึกษาจำนวน 55 คน ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตร : กลุ่มวิชาชีพบังคับจำนวน 40 หน่วยกิต ทั้งผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษามีความเห็นว่างานหน่วยกิตพอดี สำหรับการเรียนระดับปริญญาตรี เนื้อหาของกลุ่ม วิชาชีพบังคับกับจำนวนคาบมีความสัมพันธ์กัน เนื้อหาของการปฏิบัติกลุ่มเครื่องสาย 1-8 กลุ่มเปียโน ตั้งเกณฑ์ไว้สูงไป กลุ่มการบรรเลงในวงดนตรี 1-8 คำอธิบายรายวิชาไม่ชัดเจนด้านแผนการสอน : เนื่องจากคณะนาฏศิลป์ไม่มีนโยบายให้อาจารย์ต้องส่งแผนการสอน ดังนั้น จึงมีอาจารย์ที่ทำแผนการสอน จำนวน 12 คน ส่วนอีก 5 คนใช้วิธีเตรียมการสอนด้านเทคนิคและวิธีสอน : อาจารย์ผู้สอนส่วนมากใช้วิธีอธิบายและสาธิตให้ดู นอกจากนั้นจะสอนให้รู้จักแก้ปัญหา และวิเคราะห์เพลงสัมพันธ์กัน อาจารย์บางคนนอกจากเครื่องดนตรีและจะใช้สื่อที่เป็นคำร้องอย่างเดียว การวัดและประเมินผล : อาจารย์กำหนดให้นักศึกษาเข้าทำการสอบกลางภาคปลายภาค ส่วนใหญ่มักเก็บคะแนนระหว่างภาคต่อปลายภาคเป็น 70 : 30 สภาพของการศึกษาวิชาปฏิบัติดนตรีสากลในกลุ่มวิชาชีพบังคับด้านแผนการสอน เทคนิค วิธีสอน สื่อและอุปกรณ์การสอน การวัดและประเมินผล โดยส่วนใหญ่แล้วกระบวนการเรียน การสอนเป็นไปด้วยความราบรื่นดี ยกเว้นบางวิชา เช่น กลุ่มเครื่องสาย กลุ่มเปียโน กลุ่มการบรรเลงประสมวง ควรปรับปรุงเนื้อหาวิชา

อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนประถมศึกษา ได้แบ่งขั้นตอนการวิจัยเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน โดยศึกษาเอกสารเกี่ยวกับนโยบายการศึกษา วิเคราะห์หลักสูตร และสำรวจความต้องการเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร 2) การสร้างหลักสูตรได้พัฒนาโครงร่างหลักสูตรที่ประกอบด้วย หลักการ คำอธิบายรายวิชา จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่าย เนื้อหา เวลาเรียน แนวการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การประเมินผล 3) การทดลองใช้หลักสูตร ได้นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 4) การประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตร ได้ประเมินหลักสูตรทางด้านความรู้ ทักษะ เจตคติ ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการสำรวจและศึกษาข้อมูลพื้นฐาน นักเรียนและบุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี 2) ผลการสร้างหลักสูตรพบว่า หลักสูตรประกอบด้วยหลักการ คำอธิบายรายวิชา จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่าย เนื้อหา เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอน สื่อและการประเมินผล และแผนการสอน 10 แผน การสอน ขอบข่ายเนื้อหาประกอบด้วยประวัติความเป็นมา ลักษณะทั่วไปของเพลงอีสาน ผู้เชี่ยวชาญประเมินผล องค์ประกอบหลักสูตรเห็นว่ามีความสอดคล้องและเหมาะสม 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตร พบว่าหลักสูตรใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนวัดพังม่วง

จังหวัดสุพรรณบุรี สอนโดยปราชญ์ชาวบ้านร่วมกับครูผู้สอนและผู้วิจัย เป็นเวลา 60 คาบ และ 4) ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร พบว่านักเรียนนักเรียนมีความรู้เรื่องเพลงอีแซว สามารถแสดงเพลงอีแซวได้ และมีเจตคติที่ดีต่อหลักสูตรและปรับปรุงหลักสูตรในเรื่อง ระยะเวลา ให้มีความยืดหยุ่น ใบบาน ให้มีความน่าสนใจ และคำอธิบายรายวิชา ให้เหมาะสมกับสภาพนักเรียน

ชีวิรัตน์ สาลีประเสริฐ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่อง การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุอำเภออุทุมพร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มีขั้นตอน การพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลอง ใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่านโยบายของหน่วยงาน ต่าง ๆ ต้องการให้สถาบันการศึกษา องค์กรต่าง ๆ และชุมชน มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ฟื้นฟู มรดก ทางศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยให้จัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน ส่วนนักเรียนและบุคคลที่ เกี่ยวข้องมีความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ อำเภออุทุมพร ควรนำวิทยากรภายในท้องถิ่นมาร่วมสอนและมีการศึกษาแหล่งโบราณสถาน โบราณวัตถุต่าง ๆ องค์ประกอบของหลักสูตรประกอบด้วย หลักการ จุดหมาย โครงสร้าง คำอธิบายรายวิชา ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการเรียน การสอน การวัดผลและประเมินผล และแผนการสอน 6 แผน ขอบข่ายเนื้อหาเกี่ยวกับแหล่ง โบราณสถานโบราณวัตถุอำเภออุทุมพร ความสำคัญของการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ การอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุอำเภออุทุมพร ความหมาย ประเภท และสาเหตุการเสื่อมของ โบราณสถานโบราณวัตถุ ประวัติความเป็นมาของแหล่งโบราณสถานโบราณวัตถุอำเภออุทุมพร ผู้เชี่ยวชาญประเมินองค์ประกอบของหลักสูตรพบว่า มีความสอดคล้องและเหมาะสม นำหลักสูตร ไปใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยมีการสอนร่วมกันระหว่าง ผู้วิจัย ผู้สอน เจ้าหน้าที่ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติอุทุมพร และผู้รู้ในท้องถิ่น มีการไปทัศนศึกษา ผลการประเมินหลักสูตร พบว่านักเรียนมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุก่อนและหลังใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนสามารถจัดทำผลงานได้ คือ ภาพสามมิติ แผ่นพับ นิทาน ภาพตัดต่อ หนังสือเล่มเล็ก และเกมบันไดงู เกี่ยวกับการอนุรักษ์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และปฏิบัติกิจกรรมการอนุรักษ์ได้ นักเรียนมีความคิดเห็นที่ดีต่อหลักสูตร และผู้สอน กับผู้เรียนมีความคิดเห็นว่าควรเพิ่มระยะเวลาในแต่ละแผน การสอน และมีการปรับปรุงหลักสูตร ในเรื่องระยะเวลาให้มีความยืดหยุ่นและเหมาะสมกับเนื้อหา

นิคม ศรีรักสูงเนิน (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของ กลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้ งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปที่เป็นข้อมูลพื้นฐาน ของกิจกรรม วงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานได้และเพื่อศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตทั้ง

4 สถาบัน ได้แก่ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา บุรีรัมย์ สุรินทร์ และอุบลราชธานี ซึ่งใช้ระเบียบ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้องและข้อมูลที่ได้จากสังเกต และการสัมภาษณ์ระหว่าง พ.ศ. 2542-2543 ผลการวิจัย พบว่า สภาพทั่วไปที่เป็นข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับกิจกรรมวงโยชวาทิตทั้ง 4 สถาบัน สังกัดโปรแกรมวิชาดนตรี คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองอธิการบดีและอธิการบดี ตามลำดับ การจัดหลักสูตรทั่วไปมี 3 หลักสูตร มี 3 สาขาวิชา คือ สาขาการศึกษา สาขาวิทยาศาสตร์และสาขาศิลปศาสตร์ หลักสูตรสาขาวิชาดนตรีมี 2 สาขา คือ สาขาการศึกษา และสาขาศิลปศาสตร์ หลักสูตรรายวิชาวงโยชวาทิตมี 5 รายวิชา คือ วิชาปฏิบัติวงโยชวาทิต 1-3 วิชาหลักการโยชวาทิตและวิชาการสอนโยชวาทิต กิจกรรมวงโยชวาทิตของ 4 สถาบัน พบว่า นโยบายมีความคล้ายคลึงกัน เพื่อสนอง เจตนารมณ์ของหลักสูตร มีแผนงานเพื่อพัฒนางานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น ด้านบุคลากร มีอาจารย์ผู้สอนและผู้ควบคุม 21 คน การจัดการเรียนการสอน ทุกสถาบัน ให้เลือกเรียนรายวิชาหลักการโยชวาทิต ส่วนสถาบันราชภัฏสุรินทร์เปิดเพิ่มอีก คือ การสอนโยชวาทิต ด้านเครื่องดนตรี มี 117 ชิ้น ใช้ได้ 87 ชิ้น มีมากที่สุดคือ สถาบันราชภัฏสุรินทร์ 44 ชิ้น และน้อยที่สุด คือ สถาบันราชภัฏนครราชสีมา 20 ชิ้น ปัญหาและอุปสรรคที่เป็นปัญหามาก คือ เครื่องดนตรีมีน้อย นักศึกษาให้ความสนใจ สมัครเป็นสมาชิกวงไม่มาก อาจารย์ผู้สอนมีภาระงานมาก สถานที่ฝึกซ้อมไม่เหมาะสมเท่าที่ควร ส่วนปัญหาด้านอื่น ๆ เป็นปัญหาที่หลากหลาย อาจารย์ผู้สอนดนตรีและผู้ควบคุมพอแก้ไขได้

กัทธยา สามงามยา (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง แคนวอประยุดต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา มีขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร 4 ขั้นตอน คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาหลักสูตร 3) การทดลองใช้หลักสูตร และ 4) การประเมินผล และปรับปรุงหลักสูตร ผลการวิจัยพบว่า 1) นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องมีความต้องการให้มีการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องแคนวอประยุดต์ โดยมีปราชญ์ชาวบ้านสอน 2) หลักสูตรที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วย หลักการ คำอธิบายรายวิชา จุดหมาย โครงสร้าง ขอบข่ายเนื้อหา เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนการสอน สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผล และแผนการสอน 3) นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สอนโดยปราชญ์ชาวบ้าน พบว่า ปราชญ์ชาวบ้านมีความรู้ความเข้าใจในการนำหลักสูตรไปใช้ นักเรียนมีความกระตือรือร้น และสามารถเป่าแคนได้ และ 4) การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรพบว่านักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแคนวอประยุดต์ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกัน และสามารถเป่าแคนได้ และมีความคิดเห็นว่าการหลักสูตรมีความหลากหลาย

มังกร จินดาวัฒน์ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การจัดวงโยชวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตมูลนิธิ คณะเซนต์คาเบรียลแห่งประเทศไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพของ

วงโยชวาทิต และ เพื่อศึกษาการจัดวงโยชวาทิต การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาทางมานุษยวิทยา ใช้ระเบียบ วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาข้อมูลจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง และศึกษางานดนตรีภาคสนาม ผลการศึกษา พบว่า สภาพของวงโยชวาทิตทั้ง 4 โรงเรียน ผู้บริหารได้ให้นโยบายแนวกว้างเพื่อให้ครูดนตรีสามารถจัดกิจกรรมที่หลากหลายเหมาะสมตามสภาพของนักเรียนและอุปกรณ์ที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านหน่วยงานที่สังกัดเหมือนกัน คือ สังกัดหมวดดนตรี, ฝ่าย กิจกรรมและผู้อำนวยการตามลำดับ ด้านจำนวนครูดนตรี 1-4 คน ด้านจำนวนนักเรียนมีประมาณ 45-50 คน ด้านเครื่องดนตรีมี 2 ประเด็น คือ โรงเรียนที่พร้อม คือ โรงเรียนอัสสัมชัญ และโรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนที่ไม่มีความพร้อม คือ โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และโรงเรียนอัสสัมชัญลำไย ด้านสถานที่ฝึกซ้อมประเภทนั่ง-เดินบรรเลง โรงเรียนที่พร้อม คือ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และโรงเรียนอัสสัมชัญลำไย ส่วนโรงเรียนอัสสัมชัญ ยังขาดความพร้อม การจัดวงโยชวาทิตของทั้ง 4 โรงเรียน พบว่า ทั้ง 4 โรงเรียนมีการวางแผนงานไว้ล่วงหน้าเพื่อเป็นแนวทางที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน ด้านการรับและคัดเลือกเด็กใหม่ มีการประชาสัมพันธ์ และมีวิธีการคัดเลือกเด็กให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีแต่ละชนิด ด้านการเลือกบทฝึก-บทเพลงและผังการจัดวง มี 2 ประเด็น คือ ครูเป็นผู้เลือกบทฝึก-บทเพลง คือ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนอัสสัมชัญธนบุรี และโรงเรียนอัสสัมชัญลำไย ส่วนโรงเรียนอัสสัมชัญนักเรียนเป็นผู้เลือกแต่อยู่ในความดูแลของครู ด้านการซ้อม แต่ละโรงเรียนมีการจัดระบบการฝึกซ้อมตามสภาพของโรงเรียน ด้านการแสดง มีทั้งงานประจำ ที่ต้องแสดงภายในโรงเรียนและงานจรเพื่อรับใช้สังคมภายนอก ด้านการประเมินผล 3 โรงเรียน ประเมินผลโดยการสังเกตของครูดนตรี คือ โรงเรียนเซนต์คาเบรียล โรงเรียนอัสสัมชัญ ธนบุรี และโรงเรียนอัสสัมชัญลำไย สำหรับโรงเรียนอัสสัมชัญ ใช้วิธีการประเมินผล ด้วยแบบทดสอบทางดนตรีโดยครูเป็นผู้ควบคุม สำหรับปัญหาและอุปสรรค ที่เป็นปัญหาสำคัญมากที่สุด คือ การสนับสนุนที่ไม่ต่อเนื่อง และไม่ถูกต้องเพราะต้องเป็นไปตามความชอบของผู้บริหารแต่ละยุคสมัย มิได้เป็นไปตามแผน และนโยบายที่วางไว้ ปัญหารองลงมา เช่น สภาพเครื่องดนตรีและห้องซ้อมดนตรีไม่เหมาะสม ครูดนตรีมีน้อยอีกทั้งต้องทำหน้าที่ยื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมายด้วย ส่วนปัญหาอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับดนตรีเป็นปัญหาที่หลากหลาย ครูดนตรีหรือผู้ควบคุมวงสามารถแก้ไขได้

จารึก สุขพงศ์ (2546 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การศึกษาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรี สำหรับนักเรียนความสามารถพิเศษทางดนตรี วิทยานิพนธ์ (ค.ม.) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 2546 ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรี สำหรับนักเรียนผู้มีความสามารถพิเศษทางด้านดนตรี ของโรงเรียนมัธยมสังคีตวิทยา กรุงเทพมหานคร ประชากร คือ ผู้ทรงคุณวุฒิศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารโรงเรียนและครูผู้สอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่ง

โครงสร้าง แบบสังเกตการสอนในชั้นเรียนและแบบศึกษาเอกสารวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา นำเสนอผลการวิเคราะห์ในรูปแบบความเรียง ผลการวิจัยพบว่า การจัดทำหลักสูตรโรงเรียนได้เชิญผู้ทรงคุณวุฒิและศึกษานิเทศก์ มาให้คำแนะนำและช่วยเหลือครูผู้สอนในการจัดทำหลักสูตร มีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานก่อนจัดทำหลักสูตร กำหนดจุดประสงค์หลักสูตรโดยมุ่งเน้นพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรี กำหนดเนื้อหาสาระและกิจกรรมออกเป็น 2 สาขาวิชา คือ สาขาดนตรีไทยและสาขาดนตรีสากล กำหนดเกณฑ์วิธีวัดผลและประเมินผลการเรียนทั้งด้านทฤษฎี และทักษะปฏิบัติ โดยกำหนดให้ครูผู้สอนวัดผลตามสภาพจริง การใช้หลักสูตร 1) ในด้านการบริหารหลักสูตร โรงเรียนจัดเตรียมบุคลากรโดยการจัดอบรม ประชุม สัมมนาเกี่ยวกับหลักสูตรดนตรี ฝ่ายวิชาการ งานอาคารสถานที่และตัวแทนกลุ่มสาระการเรียนรู้ เป็นผู้รับผิดชอบจัดครูเข้าสอนและตารางสอน โดยคำนึงถึงวุฒิทางการศึกษาของครูผู้สอน สำหรับงบประมาณที่ได้รับมีสองส่วนคือ เงินบำรุงการศึกษาจากรัฐบาลและเงินบริจาค ในโครงการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพทางด้านดนตรี โรงเรียนจัดอาคารสถานที่โดยมุ่งเน้นบรรยากาศ เพื่อให้เหมาะสมกับวิชาการและทักษะปฏิบัติดนตรี สื่อการเรียนรู้ส่วนใหญ่เป็นเครื่องดนตรี ผู้บริหารดำเนินการนิเทศภายในอย่างสม่ำเสมอ โรงเรียนนำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนมาใช้ ประสัมพันธ์หลักสูตร ปัญหาที่ประสบในด้านการบริหารหลักสูตรคือ ครูผู้สอนรายวิชาที่เป็นทักษะปฏิบัติมีไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียน ทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการใช้หลักสูตร และ 2) ในด้านการสอนครูผู้สอนทุกคนจัดทำแผนการสอนและมีวิธีการสอนที่หลากหลาย จัดกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียน ได้มีโอกาสฝึกประสบการณ์ทางด้านดนตรีโดยตรง จัดสอนซ่อมเสริมให้นักเรียนเป็นรายกลุ่มและรายบุคคล วัดผลและประเมินผลตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ ปัญหาที่ประสบในด้านการสอน คือนักเรียนมีพื้นฐานความรู้ทั้งด้านทฤษฎีและทักษะปฏิบัติต่างกันมาก จึงเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินการจัดการเรียนรู้

จตุพร จันทรเรือง (2549 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 3) ทดลองใช้หลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และ 4) ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่า นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องเห็นความสำคัญและต้องการให้นำภูมิปัญญาเพลงบอกมาใช้ในการจัดการเรียนรู้ คาดหวังให้ผู้เรียนร้องเพลงและแต่ง

เพลงบอกได้ โดยให้ผู้รู้ท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้และประเมินผล 2) ผลการพัฒนาหลักสูตร พบว่าหลักสูตรประกอบด้วย ความสำคัญ วิสัยทัศน์ คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สารการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน แนวการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 6 แผน เกี่ยวกับ 1) ประวัติความเป็นมาและความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับเพลงบอก 2) ท้องถิ่นกับเพลงบอก 3) คุณค่าเพลงบอก 4) การร้องเพลงบอก 5) การแต่งกลอนเพลงบอก และ 6) การสืบสานเพลงบอก และหลักสูตรมีความสอดคล้อง 3) ผลการทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านจื๋นาก จำนวน 15 คน ใช้เวลา 20 ชั่วโมง โดยจัดการเรียนรู้ โดยผู้รู้ท้องถิ่นและครู พบว่านักเรียนมีความกระตือรือร้นในการฝึกปฏิบัติ มีการประเมินตนเอง และ 4) ผลการประเมินและปรับปรุงหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้เกี่ยวกับเพลงบอก ก่อนและหลังใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนมีความสามารถในการร้องเพลงบอกและแต่งกลอนเพลงบอก มีความพึงพอใจต่อหลักสูตรในระดับมาก และเห็นว่าหลักสูตรเรื่องเพลงบอกทำให้มีความสุขในการเรียน

สมเกียรติ จุลโอภาส (2551 : บทคัดย่อ) ศึกษาเรื่อง การวิจัยศึกษาเปรียบเทียบ หลักสูตรนักเรียนคุรียงค์ โรงเรียนคุรียงค์เหล่าทัพ มุ่งสืบค้นแจกแจง ความเหมือน และความแตกต่างให้ทราบถึงแนวโน้มและทิศทางของแต่ละหลักสูตร โดยใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ วิเคราะห์บริบทเนื้อหาของโครงสร้างหลักสูตรเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรนักเรียนคุรียงค์ให้มีความมาตรฐานสูงขึ้น ด้วยวิธีวิจัยประเภทการศึกษาเปรียบเทียบ ผลการวิจัยพบว่า โครงสร้างหลักสูตรนักเรียนคุรียงค์โรงเรียนคุรียงค์เหล่าทัพมีความแตกต่าง ผันแปรจากสถาบันหนึ่งสู่อีกสถาบันหนึ่งในเรื่องคุณสมบัติของผู้เรียน และระยะเวลาการศึกษาของโรงเรียนคุรียงค์ทหารบก และโรงเรียนคุรียงค์ทหารเรือมีลักษณะเหมือนกัน ในขณะที่โรงเรียนคุรียงค์ทหารอากาศมีความแตกต่าง นอกจากนี้พบว่าโครงสร้างหลักสูตรของทั้ง 3 สถาบัน มีองค์ประกอบพื้นฐาน 3 กลุ่มเหมือนกัน คือ กลุ่มวิชาดนตรี กลุ่มวิชาทหาร และกลุ่มวิชาสามัญ

งานวิจัยต่างประเทศ

คลิงเกอร์ (Klinger 1996 : 985-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา วัฒนธรรมและการศึกษาดนตรี จากวัฒนธรรมต่าง ๆ ในระดับประถมศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษาเพื่อศึกษาความเป็นมาของดนตรีโลกจากวัฒนธรรม ใช้เวลาในการศึกษา 3 ปี รวบรวมข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ สื่อ และเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการศึกษาพบว่าครูออกแบบหลักสูตรการศึกษาดนตรีจากวัฒนธรรมต่าง ๆ ครูได้เลือกเรียนจุดเริ่มต้นของดนตรีคือวัฒนธรรม ครูควรเตรียมความสนุกสนานและความหมายที่สมบูรณ์สำหรับเด็ก ครูบางคนไม่เข้าใจองค์แท้นในบทบาทของครูในการสอนดนตรี

กันชา (Cuncha 1997 : 2884-A, อ้างถึงใน ญัฐกานต์ เรือนคำ 2546 : 44) มีความคิดเห็นว่าการศึกษาระบบการพัฒนาหลักสูตร โภชนาการศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาระบบการพัฒนาหลักสูตร โดยให้บุคลากรในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการออกแบบหลักสูตร พบว่าการให้ชุมชนมีอำนาจในการกำหนดนโยบายกระบวนการ และการวางแผน ทำให้สามารถส่งเสริมการปฏิบัติงานร่วมกันของประชาชนสามารถพัฒนาแนวทางสู่ความสำเร็จ และทำให้ประชาชนมีความเสียสละมอบเครื่องมือที่ส่งเสริมหลักสูตรพร้อมทั้งทำให้ประชาชน และผู้มีความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตรสามารถออกแบบหลักสูตรร่วมกันได้

วิทเทอร์ (Wither 2000 : 2175) ศึกษาเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น และการจัดการศึกษาพื้นฐาน เพื่อพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของสถาบันการศึกษา YVLEI พบว่าโรงเรียนมีการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของหลักสูตรว่าปรับปรุงหลักสูตรให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้เด็กเกิดความคิด ใช้ประสาทสัมผัสทุกส่วนของเด็กกับสิ่งแวดล้อม ให้โอกาสนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้กับชุมชน ซึ่งหลักสูตรได้พัฒนาทุกระดับชั้น โดยเฉพาะชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เน้นในเรื่องระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัด โดยร่วมกันระหว่างครู ชุมชน นักเรียน และผู้นำชุมชน จะจัดเนื้อหากิจกรรมการเรียนการสอนตามมาตรฐาน ซึ่งเป็นที่ยอมรับ

โฮ และ ลอร์ (Ho and Law : 2004) ศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรดนตรีของฮ่องกง จีนแผ่นดินใหญ่ และไต้หวัน (Challenges to Globalisation, Localisation and Sinophilia in Music Education : A Comparative study of Hong Kong, Shanghai and Taipei) เขาทั้งสองกล่าวว่า ที่ผ่านมานั้นหลักสูตรทางดนตรีของ ฮ่องกง จีนแผ่นดินใหญ่ และไต้หวัน ล้วนแล้วแต่มุ่งไปในดนตรีตะวันตก แต่ด้วย สิ่งที่สำคัญของวิทยาการสมัยใหม่ทางดนตรีและตัวอย่างใหม่ 3 เรื่อง อันได้แก่ โลกาภิวัตน์ ลักษณะท้องถิ่น และรากเหง้าทางวัฒนธรรม (Sinophilia) เริ่มมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้น ฮ่องกง เชียงไฮ้ และไทเป ต่างมีพื้นฐานทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมร่วมกัน ประชาชนส่วนใหญ่เป็นชาวจีน แต่ปัจจุบันนี้ สภาพทางสังคมการเมืองมีความหลากหลายมาก งานวิจัยชิ้นนี้มุ่งค้นหา วัฒนธรรม การฝึกหัดดนตรี และการแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ 3 เรื่องดังกล่าวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในฮ่องกง เชียงไฮ้ และไทเป โดยการทดสอบความเหมือนและความแตกต่าง ข้อมูลต่าง ๆ ได้จาก การตอบแบบสอบถามของนักเรียนเกรด 7-9 จำนวน 5,133 คน (ฮ่องกง 1,750 คน เชียงไฮ้ 1,741 คน และไทเป 1,642 คน) และสัมภาษณ์โดย ครูดนตรี 46 คน ของพวกเขา ระหว่างเดือนมีนาคมและ สิงหาคม ค.ศ. 2004 ข้อมูลในการสำรวจแสดงให้เห็นว่านักเรียนจากทั้ง 3 เมือง สนใจดนตรีคลาสสิก และดนตรีป๊อปปูล่าของตะวันตก มากกว่าดนตรีท้องถิ่น และดนตรีจากวัฒนธรรมอื่น ๆ

สรุป

จากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร สรุปได้ว่า หลักสูตร หมายถึง แผนหรือข้อกำหนดที่เกี่ยวกับการจัดมวลประสบการณ์ เพื่อใช้เป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ผู้เรียนได้รับผลสำเร็จตามศักยภาพของตนเอง และสามารถใช้ชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข หลักสูตรมีความสำคัญต่อการกำหนดทิศทางของการจัดการศึกษา โดยหลักสูตรต้องมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ 1) จุดมุ่งหมาย 2) เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ 3) กิจกรรมการเรียนการสอน และ 4) การประเมินผล หลักสูตรจะมีประสิทธิภาพมากเพียงใด ขึ้นอยู่กับกระบวนการพัฒนาหลักสูตร ซึ่งการพัฒนาหลักสูตร หมายถึง กระบวนการจัดทำหลักสูตรขึ้นมาใหม่หรือการปรับปรุงหลักสูตรที่มีอยู่แล้วให้ดีขึ้น รวมถึงกระบวนการวางแผนจัดกิจกรรมสำหรับผู้เรียนโดยให้สอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของสังคมหรือหน่วยงานต้นสังกัด เพื่อให้ผู้เรียนมีพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษางานพัฒนาหลักสูตรเป็นงานที่ซับซ้อน ต้องทำอย่างเป็นระบบระเบียบ ตามขั้นตอนที่กำหนด การเลือกรูปแบบในการพัฒนาหลักสูตรเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็น เนื่องจากรูปแบบการพัฒนาหลักสูตรจะเป็นแนวทางเพื่อให้การพัฒนาหลักสูตรเป็นไปด้วยความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น แนวคิดในการพัฒนาหลักสูตรมีนักทฤษฎี นักการศึกษาได้นำเสนอไว้หลายรูปแบบ แต่จากการศึกษาค้นคว้าจะพบว่ากระบวนการพัฒนาหลักสูตรสามารถสรุปขั้นตอนได้ดังนี้ คือ 1) ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) พัฒนาหลักสูตร 3) การนำหลักสูตรไปใช้ และ 4) ประเมินผล และปรับปรุง

สำหรับการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นการพัฒนาหลักสูตรที่นำกรอบสาระการเรียนรู้การปฏิบัติงานในสายงานของทหารเหล่าดุริยางค์ที่มีความสำคัญและเป็นอัตลักษณ์ของเหล่าทหารทั่วไปมาบูรณาการใช้จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก เพราะได้บรรจุเนื้อหา ประวัติความเป็นมาและความสำคัญ รวมทั้งรูปแบบการจัดวง บทเพลงในพิธีการดังกล่าว นอกจากนี้ นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 จะได้รับการฝึกทักษะการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เสมือนจริงตามลำดับขั้นตอนเพื่อให้เกิดความรอบรู้และชำนาญงานมากขึ้น โดยมีครูผู้สอนร่วมกับผู้มีประสบการณ์ทำการสอนร่วมกัน และเมื่อจัดทำหลักสูตรเสร็จแล้วต้องมีการประเมินผลหลักสูตร ซึ่งก็คือ กระบวนการหาข้อมูล เก็บข้อมูลเพื่อพิจารณา วิเคราะห์ให้คุณค่าของหลักสูตรและนำมาสรุป ตัดสินว่าหลักสูตรที่สร้างขึ้นมานั้นมีคุณค่าประการใด มีคุณภาพดีหรือไม่ หรือได้ผลตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดหรือไม่ มีส่วนใดที่ต้องปรับปรุงแก้ไข จุดมุ่งหมายของการประเมินหลักสูตร เพื่อพิจารณาและตัดสินคุณค่าของหลักสูตรว่า

ส่วนประกอบต่าง ๆ มีความสอดคล้องกันหรือไม่ และมีผลผลิตเป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้หรือไม่ เพื่อจะได้หาแนวทางปรับปรุงแก้ไขต่อไป สำหรับงานวิจัยที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่เป็นงานวิจัยในประเทศด้านการพัฒนาหลักสูตร อาทิเช่น การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องแผนวประยุคต์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี สำหรับนักเรียนประถมศึกษา การศึกษาเรื่องสภาพการศึกษาวิชาชีพบัณฑิตตรีสากลของภาควิชาดุริยางค์สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล การศึกษาเรื่องการสอนดนตรีปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา และการศึกษาเรื่อง การวิจัยศึกษาเปรียบเทียบหลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์เหล่าทัพ เป็นต้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก เป็นลักษณะของการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) ใช้แบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest - Posttest Design (แบบกลุ่มเดียวทดสอบก่อนและหลัง) โดยใช้นักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียน ที่ 2 ปีการศึกษา 2554 แห่งโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน เป็นหน่วยการวิเคราะห์ ผู้วิจัย ได้กำหนดรายละเอียดการดำเนินการวิจัย มี 4 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (R_1 : Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (D_1 : Development) : พัฒนาหลักสูตร

ขั้นตอนที่ 3 วิจัย (R_2 : Research) : ทดลองใช้หลักสูตร

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D_2 : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเป็นกรอบดำเนินการวิจัย ดังแผนภูมิที่ 20

แผนภูมิที่ 20 กรอบดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 วิจัย (R₁ : Research) : ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับความต้องการ ความคิดเห็น ข้อมูล การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตของกองดุริยางค์ทหารบก โดยวิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกหมายเลขหลักสูตร 901 - ณ - 021, 022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก ศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จากนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 แห่งโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าแผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าหมวดโยชวาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน ครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 54 คน ศึกษาข้อมูลการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตของกองดุริยางค์ทหารบกเพื่อนำข้อมูลมาประกอบการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อให้สอดคล้องกับการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเหล่าดุริยางค์ทหารบกต่อไป

วิธีดำเนินการ ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

1. วิเคราะห์หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกหมายเลขหลักสูตร 901 - ณ - 021, 022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก และนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก ที่สอดคล้องกับการจัดทำหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

2. ศึกษาข้อมูลพื้นฐานความต้องการ การพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จากนักเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน เกี่ยวกับรูปแบบของหลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลโดยการตอบแบบสอบถาม

3. ศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จากผู้บังคับบัญชาและผู้เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บังคับกองดุริยางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารบก โดยการสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการ และทำการสนทนากลุ่มกับ หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าสำนักงานประกัน

คุณภาพการศึกษาโรงเรียนศรียางค์ทหารบกหัวหน้าหมวดโยชวาทิต แผนกดนตรีกองศรียางค์ทหารบก หัวหน้าฝ่ายศรียางค์โรงเรียนศรียางค์ทหารบก และครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรีโรงเรียนศรียางค์ทหารบก เพื่อร่วมให้ข้อมูลแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล

4. ศึกษาข้อมูลการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตของกองศรียางค์ทหารบก ในส่วนงานของหมวดโยชวาทิต โดยศึกษาจากเอกสาร บันทึกการปฏิบัติการกิจของหน่วย และสัมภาษณ์กำลังพลผู้ปฏิบัติงานของหมวดโยชวาทิตแผนกดนตรีกองศรียางค์ทหารบก อย่างไม่เป็นทางการ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานและข้อมูลที่เกี่ยวข้องโดยการใช้แบบสอบถามกับนักเรียนศรียางค์ทหารบก จำนวน 39 คน การสัมภาษณ์อย่างเป็นทางการกับผู้บังคับบัญชาระดับอำนาจการ จำนวน 4 คน สำหรับกำลังพลผู้ปฏิบัติงานของวงโยชวาทิต จำนวน 3 คน ใช้การสัมภาษณ์แบบไม่เป็นทางการ และการสนทนากลุ่มกับครูผู้สอน จำนวน 11 คน รวมทั้งสิ้น 57 คน โดยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลดังกล่าวประมาณ 2 สัปดาห์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) จำนวน 1 ฉบับ เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนศรียางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 แห่งโรงเรียนศรียางค์ทหารบก เรื่องความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รวมทั้งสิ้น 39 คน แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 11 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตอนที่ 1 สอบถามข้อมูลทั่วไป เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ กลุ่มเครื่องมือดนตรีที่ปฏิบัติและการรู้จักการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สอบถามความต้องการของนักเรียนศรียางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เกี่ยวกับ รูปแบบของหลักสูตร สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ จำนวน 1 ข้อ

การสร้างแบบสอบถาม ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามโดยมีขั้นตอนในการสร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
 2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
 3. สร้างแบบสอบถามตามขอบเขตเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด จากนั้นนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบ ให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
 4. นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรดนตรี ด้านเนื้อหา และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณา ลงความเห็นและให้คะแนนเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขโดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้
 - + 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
 - 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามในแบบสอบถามไม่มีความสอดคล้องกับจุดประสงค์
- แล้วนำคะแนนที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละคนมาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Objective Congruence : IOC) จากสูตร

$$IOC = \frac{\Sigma R}{N}$$

IOC หมายถึง ดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามในแบบสอบถาม

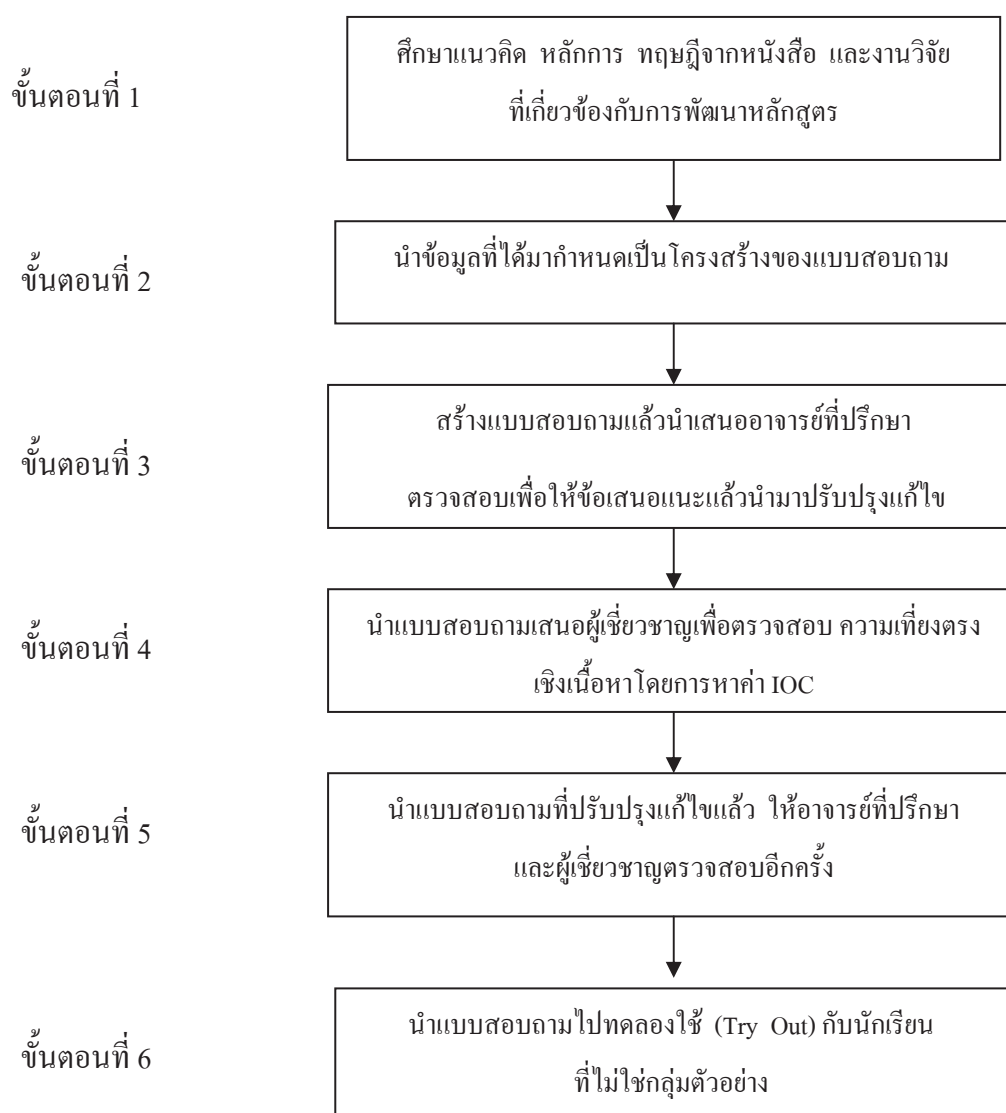
ΣR หมายถึง ผลรวมของคะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

N หมายถึง จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ เท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสอบถามมีความเหมาะสมสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 177)

5. นำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขในกรณีมีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะ จากนั้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนคุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 2 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข ด้านการใช้ภาษาและการเรียบเรียง ถ้อยคำสำนวนอีกครั้ง ก่อนนำไปใช้ โดยสรุปขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามได้ดังแผนภูมิที่ 21 ดังนี้

แผนภูมิที่ 21 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับความต้องการหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จำนวน 1 ฉบับ โดยวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปใน ตอนที่ 1 ด้วยการใช่วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ในตอนที่ 2 และข้อเสนอแนะใน ตอนที่ 3 ด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) ซึ่งเป็นแบบสัมภาษณ์ชนิดมีโครงสร้าง (Structured Interview) จำนวน 1 ฉบับ สำหรับการสัมภาษณ์ผู้บังคับบัญชาในระดับอำนาจการ และแบบสัมภาษณ์ชนิดไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview) จำนวน 1 ฉบับ สำหรับ สัมภาษณ์ กำลังพลของหมวดโยชวาทิตแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก เกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนา หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รวมทั้งสิ้น 7 นาย โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ชั้นยศ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งการทำงานปัจจุบัน ประสบการณ์ ระยะเวลาการทำงานในกองดุริยางค์ทหารบก ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติการกิจ ดนตรีทางทหาร จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและองค์ประกอบที่จำเป็น ของการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 สัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตร การสร้างแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยดำเนินการโดยมีขั้นตอนในการสร้าง ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาหลักสูตร

2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็น โครงสร้างของ เครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

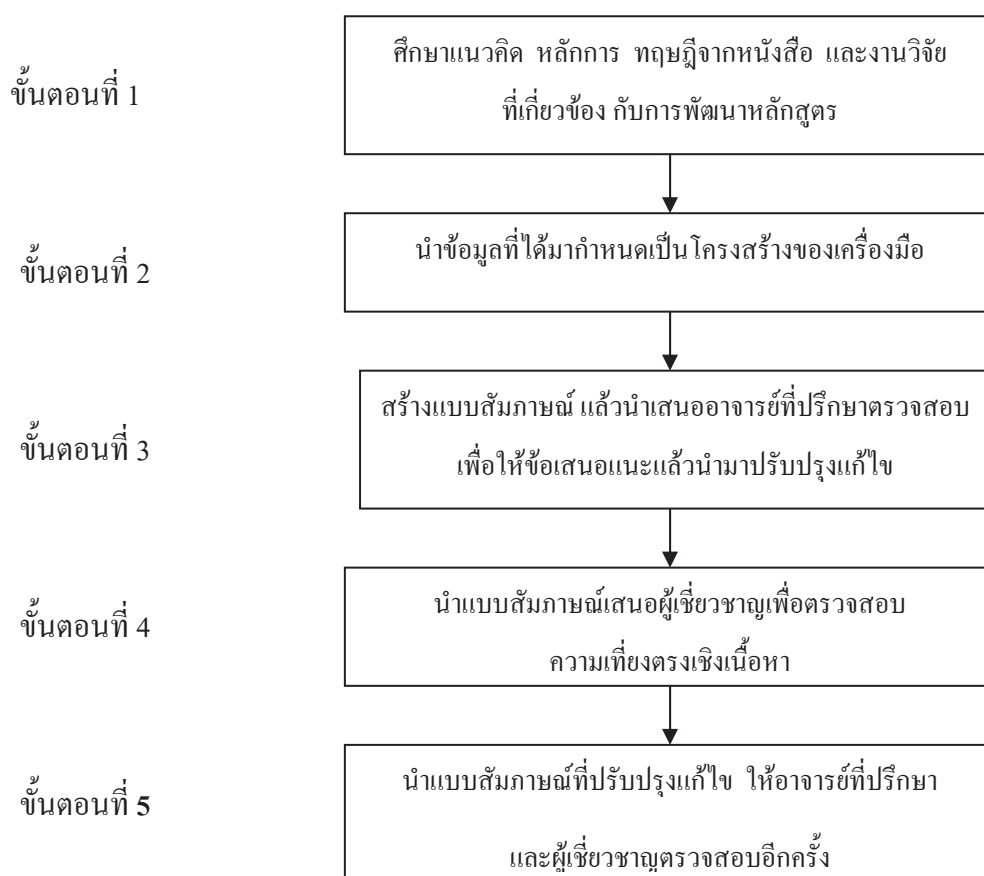
3. สร้างแบบสัมภาษณ์ตามขอบเขตเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด จากนั้นนำ แบบสัมภาษณ์ที่สร้างเสร็จเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะแล้ว นำมาปรับปรุงแก้ไข

4. นำแบบสัมภาษณ์เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา และด้านการวัด และประเมินผล เพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำ

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณา
 ลงความเห็นและให้คะแนน

ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ เท่ากับ 1.00 แสดงว่าข้อคำถามในแบบสัมภาษณ์มีความ
 เหมาะสม และ สอดคล้องกับจุดประสงค์ และตรงกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม
 (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 177)

5. นำแบบสัมภาษณ์ไปปรับปรุงแก้ไขในกรณีมีคำแนะนำจากผู้เชี่ยวชาญ จากนั้น
 นำแบบสัมภาษณ์ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีก
 ครั้ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยสรุปขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์ตาม
 แผนภูมิที่ 22 ดังนี้

แผนภูมิที่ 22 แสดงขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจงโยชวาติตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 ฉบับ โดยการวิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไปในตอนต้นที่ 1 ใช้สถิติค่าร้อยละ จากนั้นนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายและวิเคราะห์ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ส่วนในตอนต้นที่ 2 และตอนต้นที่ 3 โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และนำเสนอแบบพรรณนาความเรียง และวิเคราะห์แบบสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้างเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการงโยชวาติตของกองดุริยางค์ทหารบก แนวทางการจัดการเรียนรู้และการประเมินผลเกี่ยวกับหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจงโยชวาติตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

3. ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) โดยการสนทนาในประเด็นความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจงโยชวาติตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์ มาร่วมกันวิเคราะห์ ซึ่งกลุ่มบุคคลที่ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าหมวดโยชวาติต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าฝ่ายดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก รวมทั้งสิ้น 11 นาย กำหนดระยะเวลาในการสนทนากลุ่ม 2 ชั่วโมง และกำหนดประเด็นการสนทนากลุ่มเป็น 3 ตอน จำนวน 15 ข้อ ตามรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ชื่อ เพศ อายุ ชั้นยศ ระดับการศึกษาสูงสุด ตำแหน่งการทำงานปัจจุบัน ประสบการณ์ระยะเวลาการทำงานในกองดุริยางค์ทหารบก ความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจดนตรีทางทหาร

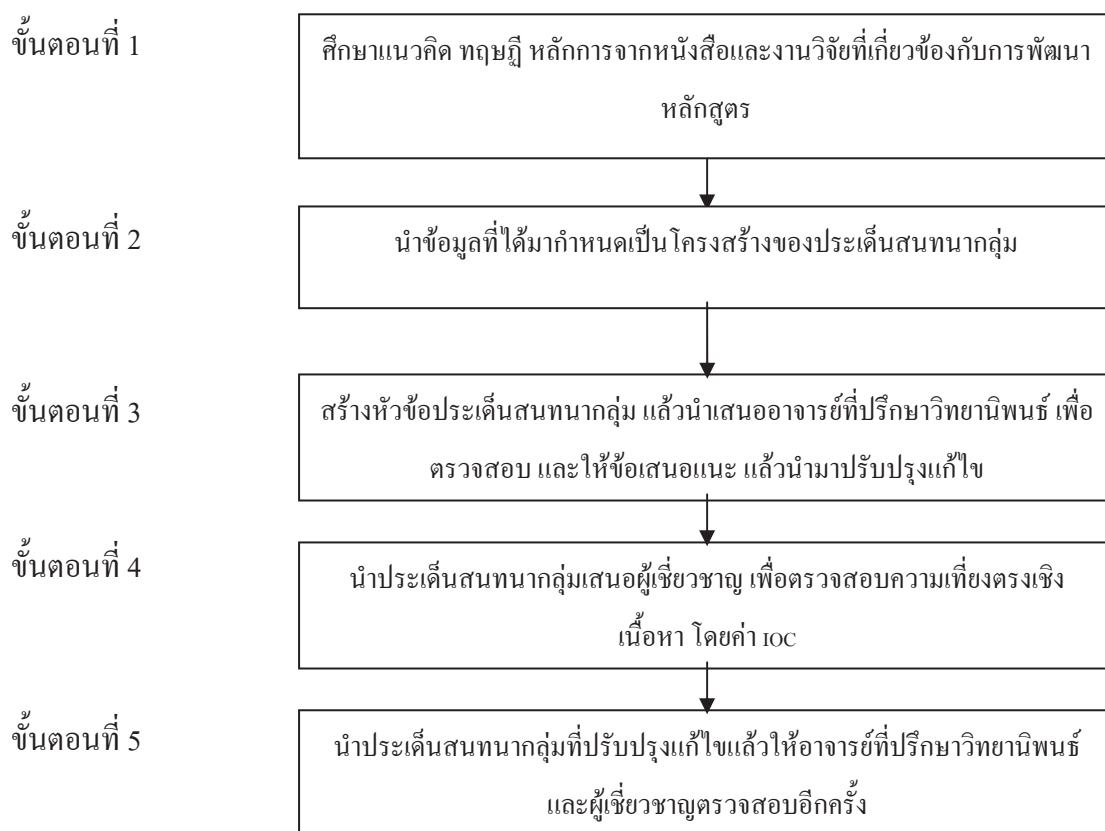
ตอนที่ 2 ประเด็นที่ใช้ในการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความสำคัญและความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจงโยชวาติตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลที่ได้จากการสอบถาม และการสัมภาษณ์ ได้แก่ 1) จุดประสงค์ของหลักสูตร 2) เนื้อหาสาระการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติภารกิจงโยชวาติตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ 3) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม 4) โครงสร้าง/เวลา สื่อและสถานที่ในการจัดการเรียนรู้ 5) แนวทางในการวัด

และประเมินผล และ 6) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จำนวน 6 ข้อ

การสร้างประเด็นสนทนากลุ่ม มีขั้นตอนในการสร้างดังนี้

1. ศึกษาแนวคิด หลักการ ทฤษฎีจากหนังสือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตร
2. นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดเป็นโครงสร้างของเครื่องมือ และขอบเขตของเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ โดยขอคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
3. สร้างประเด็นสนทนากลุ่มตามขอบเขตเนื้อหาในพฤติกรรมบ่งชี้ที่กำหนด จากนั้นนำประเด็นสนทนากลุ่มที่สร้างเสร็จ เสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบให้ข้อเสนอแนะแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำประเด็นสนทนากลุ่ม เสนอผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านวิธีสอน และด้านการวัดและประเมินผล เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง ซึ่งค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ เท่ากับ 1.00
5. นำประเด็นสนทนากลุ่มที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบอีกครั้ง เพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้ ดังแผนภูมิที่ 23 ดังนี้

แผนภูมิที่ 23 แสดงขั้นตอนการสร้างประเด็นสนทนากลุ่ม

ขั้นตอนการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)

1. ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคืบหน้าเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โดยมีผู้จัดบันทึกการสนทนากลุ่ม (Note Taker) จำนวน 1 คน และเจ้าหน้าที่บริการทั่วไป (Provider) จำนวน 3 คน

2. กำหนดผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Discussion) ที่มีส่วนเกี่ยวข้องต่อการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ได้แก่ หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าหมวดโยธวาทิตแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน และครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 7 คน รวมทั้งสิ้น 11 คน

3. ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้ดำเนินการสนทนา (Moderator) กำหนดประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็น ขอบข่ายเนื้อหา กระบวนการเรียนการสอน การวัดและการประเมินผล ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม จำนวน 11 คน มีผู้ช่วยในการสนทนากลุ่มเป็นข้าราชการโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 2 คน โดยมีหน้าที่ในการจดบันทึกการสนทนากลุ่ม (Note Taker) จำนวน 1 คน และมีหน้าที่ในการบันทึกภาพและอำนวยความสะดวก (Assistant) ในการสนทนากลุ่ม จำนวน 1 คน และอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เป็นผู้สังเกตการณ์ในการจัดสนทนากลุ่ม

4. เริ่มการสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยแนะนำผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และคณะของผู้วิจัย สร้างบรรยากาศความเป็นกันเอง จากนั้นจึงชี้แจงวัตถุประสงค์ของการสนทนากลุ่มในครั้งนี้ และกล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

5. เริ่มการสนทนากลุ่มตามประเด็นสนทนากลุ่ม โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำประเด็นมาตั้งคำถามในการสนทนากลุ่มให้ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มทุกคนได้เสนอความคิดเห็นในแต่ละประเด็น แล้วผู้วิจัยสรุปแต่ละประเด็นของข้อคำถามอีกครั้ง เพื่อสร้างความเข้าใจตรงกันและควบคุมระยะเวลาในการสนทนากลุ่มให้เป็นไปตามเวลาที่กำหนด

6. เมื่อผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มแสดงความคิดเห็นครบทุกประเด็นคำถาม ผู้วิจัยกล่าวขอบคุณ พร้อมทั้งมอบของที่ระลึกสำหรับผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม และปิดการสนทนากลุ่ม

7. จัดเตรียมข้อมูลที่ได้จากการสนทนากลุ่มเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เกี่ยวกับความคิดเห็นในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 3 ตอน โดยในตอนที่ 1 วิเคราะห์สถานภาพและข้อมูลทั่วไป ใช้สถิติคำร้อยละ ส่วนตอนที่ 2 และตอนที่ 3 วิเคราะห์ความคิดเห็นตามประเด็นคำถาม โดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นแบบเขียนพรรณนาความเรียง

จากขั้นตอนที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ผู้วิจัยได้สรุปวิธีดำเนินการวิจัย ดังตารางที่ 3 ต่อไปนี้

ตารางที่ 3 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 1

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อวิเคราะห์ หลักสูตร โรงเรียน ดุริยางค์ทหารบก หมายเลขหลักสูตร 901 - ณ - 021, 022 สำหรับนักเรียน ดุริยางค์ทหารบก และนโยบายด้าน การศึกษาของ กองทัพบก	ศึกษาและวิเคราะห์ หลักสูตร โรงเรียน ดุริยางค์ทหารบก หมายเลขหลักสูตร 901 - ณ - 021, 022 สำหรับนักเรียน ดุริยางค์ทหารบก และนโยบายด้าน การศึกษาของ กองทัพบก	- หลักสูตร โรงเรียนดุริยางค์ ทหารบกหมายเลข หลักสูตร 901 - ณ - 021, 022 สำหรับนักเรียน ดุริยางค์ทหารบก และนโยบายด้าน การศึกษาของ กองทัพบก	- แบบวิเคราะห์ เนื้อหา	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. เพื่อศึกษาความ ต้องการเกี่ยวกับ สาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และ การวัดและ ประเมินผลและ รูปแบบของ หลักสูตร	สอบถามนักเรียน	- นักเรียนดุริยางค์ ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 39 คน	- แบบสอบถาม	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) - ร้อยละ (%)
3. เพื่อศึกษาความ คิดเห็นและ ข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการพัฒนา หลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล สำหรับ โรงเรียน ดุริยางค์ทหารบก	1. การสัมภาษณ์	- ผู้บังคับกอง โรงเรียนดุริยางค์ ทหารบก 1 คน - รองผู้บังคับกอง โรงเรียนดุริยางค์ ทหารบก 1 คน - หัวหน้าแผนก ดนตรี 1 คน - หัวหน้าแผนก วิทยาการ 1 คน	- แบบสัมภาษณ์ แบบมี โครงสร้าง	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ตารางที่ 3 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
	2. สันทนากลุ่ม	- หัวหน้าหมวด โยธวาฑิต จำนวน 1 คน - หัวหน้าแผนก การศึกษา จำนวน 1 คน	- ประเด็นสนทนา กลุ่ม	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) - ร้อยละ (%)
		- หัวหน้า สำนักงานประกัน คุณภาพการศึกษา จำนวน 1 คน - หัวหน้า ฝ่ายดุริยางค์ จำนวน 1 คน - ครูผู้สอน จำนวน 7 คน		
4. เพื่อศึกษาข้อมูล การปฏิบัติการกิจ ดนตรีของหมวด โยธวาฑิตแผนก ดนตรีกองดุริยางค์ ทหารบก	1. ศึกษาเอกสาร 2. การสัมภาษณ์	- เอกสาร บันทึก การปฏิบัติการกิจ ดนตรี - กำลังพล ผู้ปฏิบัติงาน วงโยธวาฑิต จำนวน 3 คน	- แบบการ วิเคราะห์เนื้อหา - แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มี โครงสร้าง	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 2 พัฒนา (D₁ : Development) : พัฒนาหลักสูตร

วัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาฑิตในพิธี
กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ฉบับร่าง

วิธีการดำเนินการพัฒนาหลักสูตร

นำข้อมูลที่ได้จากการสังเคราะห์ขั้นตอนที่ 1 คือ ขั้นศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนย่อย 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 2) ประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 3) การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง โดยผู้วิจัยร่วมกับครูผู้สอนนำข้อมูลที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาโรงเรียนศรียางค์กู่ทหรรบก หมายเลขหลักสูตร 901 - ณ - 021, 022 ของชั้นปีที่ 3 การศึกษาความคิดเห็นและความคิดเห็นและความต้องการเกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้การวัดและประเมินผล และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ที่ผ่านการร่วมกันวิเคราะห์แล้วดำเนินการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างที่ประกอบด้วย 1) แนวคิด 2) หลักการ 3) จุดหมาย 4) คุณสมบัติของผู้เรียน 5) คำอธิบายรายวิชา 6) ผลการเรียนรู้ 7) โครงสร้าง/เวลาเรียน 8) ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ 9) รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 10 Ds.model 10) สื่อการจัดการเรียนรู้ 11) แผนการจัดการเรียนรู้ และ 12) การวัดและการประเมินผล และนำหลักสูตรฉบับร่างนำเสนอที่ประชุมผู้เกี่ยวข้อง ประกอบด้วย คณะกรรมการโรงเรียนศรียางค์กู่ทหรรบก และ ครูผู้สอนกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือคนตรี เพื่อร่วมพิจารณาอีกครั้ง

2. การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง เมื่อสร้างหลักสูตรฉบับร่างเสร็จต้องมีการดำเนินการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรก่อนนำไปทดลองใช้ โดยตรวจสอบด้านความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของโครงสร้างหลักสูตร โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สิ่งที่ต้องการตรวจสอบ คือ ส่วนประกอบของหลักสูตร ได้แก่ แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้าง/เวลาเรียน สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และ การวัดและการประเมินผล เป็นการพิจารณาว่ามีความเหมาะสมกับสภาพปัญหาความจำเป็นกับการพัฒนาหลักสูตรหรือไม่ และสอดคล้องกันหรือไม่ เพียงใด

2.2 ผู้ตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรภาพหลักสูตรฉบับร่าง นำหลักสูตรฉบับร่างที่พัฒนาขึ้น ไปตรวจสอบก่อนนำไปทดลองใช้ โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ตรวจสอบความเหมาะสมและความสอดคล้อง แล้วจึงให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

2.2.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนาหลักสูตร ตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นว่ามีความเหมาะสมสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของหลักสูตรหรือไม่ และตรวจสอบ แผนการจัดการเรียนรู้ว่ามีความสอดคล้องกับหลักสูตรหรือไม่

2.2.2 ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา ตรวจสอบเกี่ยวกับความถูกต้องของเนื้อหาและระยะเวลาในการทดลองใช้หลักสูตร

2.2.3 ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลตรวจสอบความเหมาะสม และความสอดคล้องของการประเมินผลการพัฒนาหลักสูตร

2.3 เครื่องมือที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ คือ แบบประเมินหลักสูตรฉบับร่าง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความสอดคล้องของส่วนประกอบต่าง ๆ ในโครงร่างหลักสูตร และข้อเสนอแนะ

2.4 การเก็บรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล นำเครื่องมือที่สร้างขึ้น พร้อมทั้งหลักสูตรฉบับร่างให้ผู้เชี่ยวชาญแต่ละท่านพิจารณาตรวจสอบคุณภาพของโครงร่างหลักสูตรโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความคิดเห็น ส่วนประกอบของหลักสูตรฉบับร่าง โดยคำนวณค่า IOC ได้เท่ากับ 1.00 แสดงว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้องสำหรับการนำไปทดลองใช้ และใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อเสนอแนะ แล้วจึงนำเสนอโดยการเขียนพรรณนาความ

3. การปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง นำผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่างของผู้เชี่ยวชาญมาเป็นข้อมูลในการปรับปรุงหลักสูตร เพื่อให้หลักสูตรมีความเหมาะสมที่จะนำไปทดลองใช้

การสร้างแผนการเรียนรู้

การสร้างแผนการเรียนรู้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ผู้วิจัยได้สร้างดังต่อไปนี้

1. ศึกษาหลักสูตรการศึกษาโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หมายเลขหลักสูตร 901 – ณ – 021, 022 พุทธศักราช 2549 เอกสารการปฏิบัติการกิจดนตรีของหมวดโยชวาทิต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรการดนตรี

2. วิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ เพื่อนำมาสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

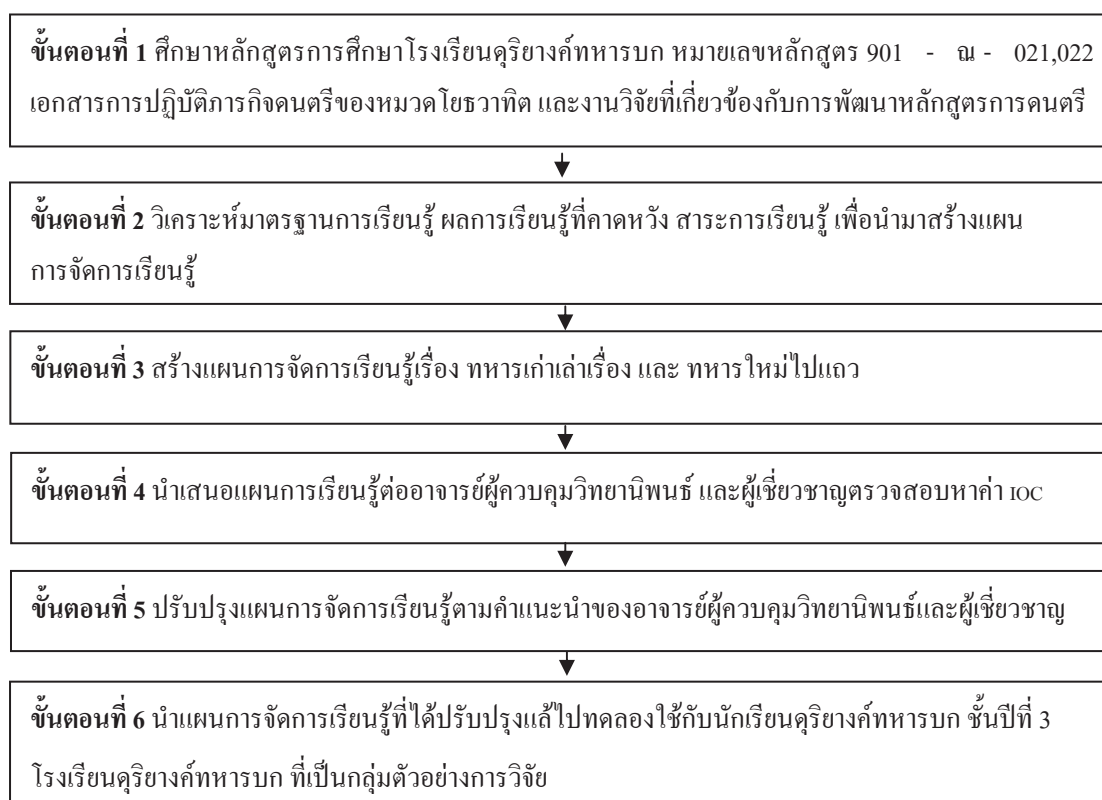
3. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” และภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

4. นำเสนอแผนการเรียนรู้ต่ออาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบจำนวน 3 ท่านคือ 1) ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตร 2) ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา และ 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล เพื่อตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำมาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง

ค่าดัชนี IOC ที่คำนวณได้ เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแผนการเรียนรู้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับจุดประสงค์หรือกับลักษณะเฉพาะของกลุ่มพฤติกรรม (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 177)

5. ปรับปรุงแผนการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
6. นำแผนการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” และภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ไปทดลองสอนกับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554

จากขั้นตอนการสร้างแผนการเรียนรู้ สามารถสรุปได้ดังแผนภูมิที่ 24

แผนภูมิที่ 24 แสดงขั้นตอนการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้

จากขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยได้สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย ดังตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 4 สรุปวิธีการดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 2

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อพัฒนา หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล	พัฒนาหลักสูตร ฉบับร่าง ประกอบด้วย - แนวคิด - หลักการ - จุดมุ่งหมาย - คุณสมบัติของผู้เรียน - คำอธิบายรายวิชา - ผลการเรียนรู้ - โครงสร้าง/เวลาเรียน - ขอบข่ายสาระ การเรียนรู้ - รูปแบบการจัดการเรียนรู้ - สื่อการจัดการเรียนรู้ - แผนการจัดการเรียนรู้ - การวัดและประเมินผล	- ผู้วิจัย - คณะกรรมการ โรงเรียนคูริยางค์ ทหารบก - ครูผู้สอน - ผู้เชี่ยวชาญ ด้านหลักสูตร - ผู้เชี่ยวชาญ ด้านเนื้อหา - ผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวัดและ การประเมินผล		- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
2. เพื่อประเมิน หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล ฉบับร่าง	- ตรวจสอบความเหมาะสม ขององค์ประกอบใน การพัฒนาหลักสูตร - ตรวจสอบความ สอดคล้องของ องค์ประกอบของหลักสูตร - สัมภาษณ์	- อาจารย์ที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์ - ผู้เชี่ยวชาญด้าน พัฒนาหลักสูตร ด้านเนื้อหา และ ด้านวัดและ การประเมินผล จำนวน 3 คน	- แบบประเมิน หลักสูตร ฉบับร่าง - แบบ สัมภาษณ์	- หาคำดัชนีความ สอดคล้อง (IOC) - วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
3. การปรับปรุง หลักสูตร	- ปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ที่พัฒนาขึ้นตามข้อมูล การประเมินจากผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำมาทดลองใช้	- ผู้วิจัย	- หลักสูตร ฉบับร่าง	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

ขั้นตอนที่ 3 (R₂ : Research) : ทดลองใช้หลักสูตร

วัตถุประสงค์เพื่อทดลองใช้หลักสูตรกับนักเรียนคุรียangkัทหารบก ชั้นปีที่ 3 แห่งโรงเรียนคุรียangkัทหารบก จำนวน 39 คน ทั้งนี้เพื่อพิจารณาถึงผลที่เกิดขึ้นจากกระบวนการทดลองใช้หลักสูตรดังกล่าว ซึ่งในการทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีแบบแผนการวิจัยแบบ One Group Pretest-Posttest คือ กลุ่มเดียวสอบก่อนและหลัง (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 143-144)

แบบแผนการวิจัย

สอบก่อน	ทดลอง	สอบหลัง
T ₁	X	T ₂

T₁ หมายถึง ทดสอบผลการเรียนรู้ก่อนใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

X หมายถึง การทดลองใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

T₂ หมายถึง ทดสอบผลการเรียนรู้หลังใช้หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

วิธีการดำเนินการ

วิธีการดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ถึงผู้บังคับกองโรงเรียนคุรียangkัทหารบกเพื่อขอความอนุเคราะห์ในการทดลองใช้หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น
2. ทดลองใช้หลักสูตร ผู้วิจัยทดลองใช้กับนักเรียนคุรียangkัทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนคุรียangkัทหารบก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 โดยดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรีของโรงเรียนคุรียangkัทหารบก
3. ในการทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียangkัทหารบก มีขั้นตอนดังนี้

3.1 ผู้วิจัยแนะนำวิธีการและขั้นตอนในการเสนอแผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง ทหารเก่าเล่าเรื่อง และ ทหารใหม่ไปแถว กับครูผู้สอนวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี เพื่อนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้กับนักเรียนชั้นปีที่ 3 โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก

3.2 ผู้วิจัย ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในภาคทฤษฎี “ทหารเก่า เล่าเรื่อง” โดยจัดกิจกรรมในห้องเรียน และนอกห้องเรียน ทั้งรายบุคคลและกระบวนการกลุ่ม ประกอบด้วย การสนทนา ชักถาม ให้นักเรียนปฏิบัติตามในกิจกรรม ศึกษา จากเอกสาร หนังสือ ใช้สื่อและเทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนอยากรู้อยากอยากเห็น ฝึกให้นักเรียนคิดประเด็นคำถาม พานักเรียนออกไปเรียนรู้นอกสถานที่จริง ฝึกการสังเกต สัมภาษณ์ รวบรวมข้อมูล และศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากใบความรู้ หนังสือในห้องสมุด อินเทอร์เน็ตเกี่ยวกับบทบาท ภารกิจของ ภารกิจดนตรีทางทหารต่าง ๆ แล้วนำข้อมูลและความรู้ที่ได้รับมาร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย และแสดงความคิดเห็น และ สรุปเป็นความรู้ใหม่เพื่อกำหนดรูปแบบของภารกิจ เน้นการนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตการรับราชการจริง

3.3 ผู้วิจัย ดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ ไปแถว” โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาคสนาม เน้นการฝึกทักษะเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิบัติภารกิจดนตรีตามที่ได้รับมอบหมาย ใช้สถานการณ์จำลองพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

3.4 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับนักเรียนเรียนจบหลักสูตรแล้ว มีการวัดและประเมินผลการเรียนรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของนักเรียน และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปประเมินผลหลักสูตร ในขั้นต่อไป

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. แผนการจัดการเรียนรู้ ทหารเก่าเล่าเรื่อง และ ทหารใหม่ไปแถว ที่จัดการเรียนรู้โดยผู้วิจัยร่วมกับผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบก
3. เอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ ใบความรู้ ใบกิจกรรม หนังสือ หมายกำหนดการ สฐิบัตรพระราชพิธี หรือพิธีการที่เกี่ยวข้องกับการกิจดนตรีทางทหารอ่านเพิ่มเติม เป็นต้น

จากขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธี
กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สรุปวิธี ดำเนินการวิจัย ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 3

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	การวิเคราะห์
เพื่อทดลองใช้ หลักสูตร	1. ทดสอบผล การเรียนรู้ก่อนใช้ หลักสูตร 2. จัดการเรียนรู้ตาม แผนการเรียนรู้ ที่กำหนดไว้ 3. ทดสอบย่อย ประจำแผน การเรียนรู้ 3. ทดสอบผล การเรียนรู้หลังการ ใช้หลักสูตร	- นักเรียนครูยางค์ ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 39 คน	- หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล - แผนการจัด การเรียนรู้ 4 แผน - เอกสาประกอบ หลักสูตร - แบบทดสอบ	- วิเคราะห์ เนื้อหา (Content Analysis) - ร้อยละ (%) - ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

ขั้นตอนที่ 4 พัฒนา (D₂ : Development) : ประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

วัตถุประสงค์เพื่อประเมินผลหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำ
สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนครูยางค์ทหารบก เพื่อนำผลการประเมินมา
ปรับปรุงแก้ไขให้เป็นหลักสูตรฉบับสมบูรณ์

วิธีดำเนินการ

ในการประเมินหลักสูตรผู้วิจัยดำเนินการประเมินหลังการใช้หลักสูตร โดยมี
รายละเอียดดังนี้

1. ประเมินผลการเรียนรู้โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจ
วงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล แล้วนำผลการทดสอบมาหาค่าความ
ต่างของคะแนนเฉลี่ยก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตร

2. ประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ
ตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยใช้แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจ

3. สัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โดยสัมภาษณ์เกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และประโยชน์ที่ได้รับ

4. การปรับปรุง การแก้ไขหลักสูตรโดยนำผลการประเมินผลและข้อเสนอมาใช้ในการปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์และเหมาะสมในการนำไปใช้

การปรับปรุง แก้ไขหลักสูตร

โดยนำผลการประเมินหลักสูตรและข้อเสนอแนะมาใช้ในการปรับปรุง แก้ไขให้หลักสูตรมีความสมบูรณ์ และเหมาะสมในการนำไปใช้

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผล

เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรชีวิตในพิธีกรรมทำสังคายนาตบตบชัชเชลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ประกอบด้วย แบบทดสอบผลการเรียนรู้ แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจคนตรี และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร มีรายละเอียดดังนี้

1. แบบทดสอบผลการเรียนรู้ ใช้ในการประเมินผลการเรียนรู้เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรชีวิตในพิธีกรรมทำสังคายนาตบตบชัชเชลิมพล ในภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” มีขั้นตอนการสร้างดังนี้

1.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบและหลักเกณฑ์ให้คะแนนจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบทดสอบ การประเมินผลภาคปฏิบัติ และคู่มือวัดผล และการประเมินผลหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พุทธศักราช 2549

1.2 สร้างแบบทดสอบ ให้สอดคล้องกับผลการเรียนรู้ และครอบคลุมเนื้อหาสาระในหลักสูตร สำหรับข้อสอบที่จัดทำครั้งนี้มี 1 ฉบับ จำนวน 26 ข้อ คะแนนเต็ม 50 คะแนน ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 แบบปรนัยชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice) 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ (โดยเลือกจากข้อสอบจำนวน 30 ข้อ ตัดออก 10 ข้อ เนื่องจากเป็นข้อที่ไม่ได้คุณภาพตามผลการวิเคราะห์คุณภาพข้อสอบ) มีวิธีการตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูกได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน ตอนที่ 2 แบบอัตนัย (ข้อเขียนเติมคำ) จำนวน 5 ข้อ ๆ ละ 2 คำตอบ มีวิธีการตรวจให้คะแนน คือ ตอบถูก 1 คำได้ 1 คะแนน ตอบผิดได้ 0 คะแนน และตอนที่ 3 แบบอัตนัย (ข้อเขียนอธิบายในตาราง) จำนวน 1 ข้อ แบบทดสอบแบบอัตนัย (ข้อเขียนอธิบายในตาราง) คะแนนเต็ม 20 คะแนน

เกณฑ์การให้คะแนนแบบทดสอบแบบอัตนัย (ข้อเขียนอธิบายในตาราง) แต่ละขั้นตอนมีค่าคะแนน เท่ากับ 2 คะแนน ดังนี้

2 คะแนน หมายถึง เขียนอธิบาย มีสาระสำคัญ อ่านได้ใจความและเข้าใจง่าย ครบทุกช่อง (คะแนนเพิ่มอีก 2 คะแนน เมื่อเขียนครบทุกขั้นตอน)

1 คะแนน หมายถึง เขียนอธิบาย มีสาระสำคัญ อ่านได้ใจความ พอเข้าใจ โดยสังเขป ไม่ ครบทุกช่อง

0 คะแนน หมายถึง ไม่สามารถเขียนอธิบายสาระสำคัญได้

1.3 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้น ให้อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ดูความเหมาะสม ความถูกต้องตามเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

1.4 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบคุณภาพเที่ยงตรงด้านเนื้อหา โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ระหว่างข้อคำถามกับ จุดประสงค์ ได้เท่ากับ 1.00

1.5 นำแบบทดสอบที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนคุรียังกัทหารบก ชั้นปีที่ 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน

1.6 นำแบบทดสอบมาหาค่าระดับความยากง่าย (Difficulty) โดยใช้สูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

P หมายถึง ค่าความยากของคำถามแต่ละข้อ

R หมายถึง จำนวนผู้ตอบถูกในแต่ละข้อ

N หมายถึง จำนวนผู้เข้าสอบทั้งหมด

โดยข้อสอบมีค่าระดับความยากง่ายระหว่าง 0.40-0.70 ซึ่งข้อสอบที่ใช้ได้ต้องมีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.20 - 0.80 (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 188)

1.7 นำแบบทดสอบมาหาค่าอำนาจจำแนก (Discrimination) โดยใช้สูตรดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 186-187)

$$D = \frac{R_u - R_l}{N / 2}$$

D หมายถึง ค่าอำนาจจำแนก

R_u หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มเก่ง

R_l หมายถึง จำนวนนักเรียนที่ตอบถูกในกลุ่มอ่อน

N หมายถึง จำนวนนักเรียนในกลุ่มเก่งและกลุ่มอ่อน

ข้อสอบมีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30-0.85 และนำแบบทดสอบมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบตอนที่ 1 โดยนำผลการทดลองใช้ มาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตรของ Kuder-Richardson (KR-20) ซึ่งมีสูตรคำนวณดังนี้ (มาเรียม นิลพันธุ์ 2547 : 90)

$$r_{tt} = \left(\frac{n}{n-1} \right) \left(\frac{1 - \sum pq}{s^2} \right)$$

r_{tt} หมายถึง ค่าความเชื่อมั่น (ความคงตัวภายในของข้อสอบ)

n หมายถึง จำนวนข้อ

p หมายถึง สัดส่วนของคนทำถูกในแต่ละข้อ $= 1 - p$

q หมายถึง สัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ

s^2 หมายถึง ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.91 และ ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบทดสอบอัตรณ์ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของ Cronbach ดังนี้

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(\frac{1 - \sum s_i^2}{s_t^2} \right)$$

α แทน สัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น

n แทน จำนวนข้อคำถาม

s_i^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนเป็นรายข้อ

s_t^2 แทน ความแปรปรวนของคะแนนรวมทั้งฉบับ

ค่าความเชื่อมั่นได้เท่ากับ 0.80 ซึ่งเป็นค่าความเชื่อมั่นที่ดี และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูลเพื่อการวิจัยได้ดี

1.8 นำแบบทดสอบที่หาค่าความเชื่อมั่นแล้วไปทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการทดลองใช้หลักสูตรเรื่องเรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรชีวิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 แห่งโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบก่อนและหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t - test Dependent เพื่อหาค่าความต่างก่อนและหลังการใช้หลักสูตร

2. แบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประเมินตามโครงสร้างด้านเนื้อหา ขั้นตอนกระบวนการปฏิบัติของวงโยธวาทิต โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติ 10 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) นำแถวทหารเข้าประจำที่ 2) การรับประธานในพิธี 3) การตรวจพลสวนสนาม 4) การเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี 5) การกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธีจบ 6) การเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร 7) การเดินสวนสนาม 8) การส่งประธานในพิธีกลับ 9) นำแถวทหารกลับ และ 10) การปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยวโดยเกณฑ์การประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ผู้วิจัยเลือกใช้เกณฑ์การให้คะแนนตามแนวทางของระเบียบการตรวจสอบการฝึกการบรรเลงของหมวดดุริยางค์ (ตส. ทบ. 56-1) มาประยุกต์เป็นเกณฑ์แบบ Rubric และแบบประเมินมีส่วนบันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากผู้ประเมิน โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบประเมินจากเอกสาร ระเบียบการตรวจสอบการฝึกการบรรเลงของหมวดดุริยางค์ (ตส.ทบ. 56-1) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาประมวลเพื่อกำหนดโครงสร้างและขอบเขตเนื้อหาของเครื่องมือ แล้วดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ขั้นตอนที่ 3 นำแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องเชิงเนื้อหา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในประเด็นข้อคำถาม

ขั้นตอนที่ 4 นำแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งได้เท่ากับ 1.00 แสดงว่าแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา

ขั้นตอนที่ 5 นำแบบประเมินความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มาปรับปรุงแก้ไขในประเด็นที่ผู้เชี่ยวชาญเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือก่อนนำไปใช้

การประเมินความสามารถการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ
 ตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการประเมินลักษณะกลุ่ม
 หรือประเมินการปฏิบัติภารกิจบรรเลงเป็นส่วนรวมในรูปแบบของวงโยชวาทิตสนาม ตามขั้นตอน
 การปฏิบัติและตัวบ่งชี้ มีผู้ประเมิน 3 คน ประกอบด้วย หัวหน้าหมวดโยชวาทิต ครูผู้สอนร่วม และ
 ผู้วิจัย (ผู้สอนหลัก) ร่วมกันประเมิน โดยการสังเกตขั้นตอนการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิต ในพิธี
 กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ตั้งแต่เริ่มต้น
 จนกระทั่งภารกิจเสร็จสมบูรณ์ แล้วบันทึกผลคะแนนและสรุปผลคะแนนพร้อมทั้งบันทึกผล
 การประเมินระดับความสามารถ แล้วนำผลการประเมินระดับความสามารถทั้งหมดมาวิเคราะห์
 สรุปผลการประเมินร่วมกัน

การวิเคราะห์ข้อมูล นำผลจากการประเมินมาวิเคราะห์โดยใช้ระดับความสามารถ
 เสนอค่าเป็นร้อยละ และการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

เกณฑ์การประเมินผู้วิจัยได้แนวทางจาก (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ
 เทคโนโลยี, 2546 : 77) ดังนี้

คะแนน 1-25 คะแนน หมายถึง ปรับปรุง

คะแนน 26-30 คะแนน หมายถึง ปานกลาง

คะแนน 31-35 คะแนน หมายถึง สูง

คะแนน 36-40 คะแนน หมายถึง สูงมาก

สำหรับการให้ค่าที่วัดได้ ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์ที่ใช้การประเมินความสามารถ
 การปฏิบัติโดยการพัฒนาจากแนวความคิดของ Brennan (บุญชม ศรีสะอาด 2543 : 87) โดยมี
 ลำดับค่าเฉลี่ยในการทำประเมิน ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 1.00-2.99 คะแนน หมายถึง ระดับความสามารถ ต้องปรับปรุง

ค่าเฉลี่ย 3.00-3.14 คะแนน หมายถึง ระดับความสามารถ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 3.15-3.49 คะแนน หมายถึง ระดับความสามารถ สูง

ค่าเฉลี่ย 3.50-4.00 คะแนน หมายถึง ระดับความสามารถ สูงมาก

3. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธี
 กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและความรู้สึกของ
 นักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับ
 โดยมีขั้นตอนการสร้างดังนี้

3.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบสัมภาษณ์จากเอกสารและงานวิจัยต่าง ๆ

3.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นแบบพรรณนาความเกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้และประโยชน์ที่ได้รับ และตอนที่ 2 ให้นักเรียนเขียนแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะแบบปลายเปิด (Open Ended) โดยให้นักเรียนตอบแบบสัมภาษณ์หลังเรียน

3.3 นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้องเชิงเนื้อหา และนำไปปรับปรุงแก้ไข

3.4 นำเครื่องมือที่ปรับปรุง แก้ไขให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) และนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะเพื่อความสมบูรณ์ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) จากขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ผู้วิจัยได้สรุปวิธีการดำเนินการวิจัยตารางที่ 6 ดังนี้

ตารางที่ 6 สรุปวิธีดำเนินการวิจัย จากขั้นตอนที่ 4

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	วิเคราะห์ข้อมูล
1. เพื่อประเมินผล การเรียนรู้เรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยธวาทิตใน พิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล	- ทดสอบ การเรียนรู้ ก่อนและหลังการใช้ หลักสูตร	- นักเรียน ดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 39 คน	- แบบทดสอบผล การเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติการกิจ วงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.) - ค่าความ แตกต่างก่อนและ หลังการใช้ หลักสูตร (t-test แบบ Dependent)
2. เพื่อประเมิน ความสามารถใน การปฏิบัติการกิจ วงโยธวาทิตใน พิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล	- ประเมิน ความสามารถใน การปฏิบัติการกิจ วงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล หลังการใช้หลักสูตร		- แบบประเมิน ความสามารถ ภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”	- ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) - ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (S.D.)

ตารางที่ 6 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	วิธีการ	กลุ่มเป้าหมาย/ เอกสาร	เครื่องมือ	วิเคราะห์ข้อมูล
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร	- สัมภาษณ์ความคิดเห็น หลังการใช้หลักสูตร	- หลักสูตรฉบับร่าง	- แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นต่อหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจกรรมจิตวิทยาพิชิตกระทำผิด ประเมินตนเอง	- วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
4. เพื่อปรับปรุงหลักสูตร	- นำผลการประเมินด้านต่าง ๆ มาปรับปรุงแก้ไข			

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ผลการวิเคราะห์หลักสูตร การศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ -021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554) 2) ผลการศึกษาความต้องการของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 3) ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง และ 4) ผลการศึกษาข้อมูลการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตของกองดุริยางค์ทหารบก ในที่นี้จะกล่าวถึงผลการวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละขั้นตอนตามลำดับ

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554)

ผลการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554) พบว่า หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก เป็นหลักสูตรผลิตกำลังพล นักดนตรีของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก ตามแนวทาง แผนงานและนโยบายของกองทัพบกโดยกองดุริยางค์ทหารบกได้มอบหมายให้โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นหน่วยจัดการศึกษามีเป้าหมายหลักเพื่อผลิตนายทหารชั้นประทวนเหล่าดุริยางค์บรรจุในกองดุริยางค์ทหารบกและหมวดดุริยางค์ในสายวิทยาการของเหล่าดุริยางค์ทั่วประเทศ มีโครงสร้างและสัดส่วนของรายวิชาต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร 3 หมวดวิชา ได้แก่หมวดวิชาดุริยางคศาสตร์หรือวิชาดนตรี หมวดวิชาสามัญ และหมวดวิชาทหาร สำหรับวิชาดนตรีที่ปรากฏในโครงสร้างหลักสูตรหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สามารถวิเคราะห์แบ่งได้ออกเป็น 2 กลุ่มวิชา คือ กลุ่มวิชานำเน้นการปฏิบัติ

(Performance) เป็นกลุ่มวิชาที่มีสาระว่าด้วยการปฏิบัติเครื่องมือดนตรีทั้งการปฏิบัติแบบเดี่ยวและแบบกลุ่ม ได้แก่วิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรีและวิชาโยชวาทิต ส่วนกลุ่มวิชาไม่เน้นการปฏิบัติ (Non-performance) เป็นกลุ่มวิชาที่เสริมสร้างทักษะภูมิความรู้ทางดนตรี (Musicianship Courses) ที่นอกเหนือจากความสามารถด้านการปฏิบัติ ได้แก่วิชาทฤษฎีดนตรี วิชาโสตประสาท เป็นต้น สนับสนุนให้การจัดการเรียนการสอนเป็นไปในรูปแบบที่บูรณาการ จัดการเรียนการสอนที่มีความหมาย สามารถนำความรู้ไปใช้ได้ทั้งในและนอกโรงเรียน เน้นการพัฒนา การนำไปใช้จริงในการดำเนินชีวิตและการรับราชการในกองทัพบก ช่วยผู้เรียนให้ได้คิดอย่างมีวิจารณญาณ ตัดสินใจแก้ปัญหาต่าง ๆ ยอมรับและเข้าใจในความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน และรับผิดชอบต่อสังคมส่วนรวม คาดหวังให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นผู้มีวินัย ใฝ่ดนตรี และมีคุณธรรม จัดการกับการเรียนรู้ของตนเอง และเน้นการปฏิบัติให้ผู้เรียนได้พัฒนาการคิดตัดสินใจ สร้างสรรค์ความรู้ด้วยตนเอง มีลักษณะความเป็นผู้นำ มีอุดมการณ์ทหารของชาติ เน้นการจัดกิจกรรมที่เป็นจริงเพื่อให้ผู้เรียนนำความรู้ความสามารถไปใช้ในชีวิตจริง เมื่อผู้เรียนจบการศึกษาตามหลักสูตรผู้เรียนจะต้องมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับอัตลักษณ์ของกองทัพบก เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถในการสาขางานวิทยาการของทหารเหล่าดุริยางค์ เป็นกำลังพลทหารเหล่าดุริยางค์ที่มีประสิทธิภาพ พร้อมรับภารกิจตามสาขางานที่ได้รับมอบหมายและยึดมั่นในคำปฏิญาณตนต่อองค์จอมทัพไทย

หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ได้กำหนดขอบข่ายสาระเพื่อให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก โดยเป็นการบูรณาการมวลสาระความรู้และทักษะปฏิบัติของรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี วิชาโยชวาทิต วิชาไม้สังข์ญาน วิชาการอำนวยการเพลงและวิชาแปรขบวนและออกแบบการแสดง ร่วมกับแนวคิดที่เป็นแนวทางในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของกองทัพบกตามความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพล (พันเอกวิชา สิงหสุรศักดิ์ 2551 : บทคัดย่อ) ดังนั้นผู้วิจัยจึงนำสาระและทักษะปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติการกิจดนตรีของวงโยชวาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก มาพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เพื่อตอบสนองต่อแนวทาง แผนงานและนโยบายดังกล่าวข้างต้น

ผลการศึกษาความต้องการของนักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความต้องการของนักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสอบถามนักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก 1) สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตร ในด้านสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ของหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก และ 3) ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสอบถาม

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่ตอบแบบสอบถาม โดยจำแนกตามเพศ อายุ ปฏิบัติเครื่องมือดนตรี อาชีพของบิดาและมารดา การเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และความสนใจเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (%) ดังตารางที่ 7

ตารางที่ 7 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	34	87.17
หญิง	5	12.83
รวม	39	100.00
2. อายุ		
20 ปี	16	41.03
19 ปี	14	35.89
18 ปี	6	15.39
21 ปี	3	7.69
รวม	39	100.00

ตารางที่ 7 (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
3. ปฏิบัติเครื่องมือดนตรี		
กลุ่ม BRASS	21	53.84
กลุ่ม WOODWIND	15	38.48
กลุ่ม STRING	2	5.12
กลุ่ม PERCUSSION	1	2.56
รวม	39	100.00
4. อาชีพบิดา		
รับจ้าง	16	41.03
รับราชการ	11	28.20
เกษตรกร	9	23.07
อื่น ๆ ได้แก่ ค้าขาย	3	7.69
รวม	39	100.00
5. อาชีพมารดา		
รับจ้าง	17	43.51
รับราชการ	9	23.07
เกษตรกร	7	17.94
อื่น ๆ ได้แก่ ค้าขาย	6	15.38
รวม	39	100.00
6. เคยเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล		
เคย	-	-
ไม่เคย	39	100.00
รวม	39	100.00
7. มีความสนใจเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล		
สนใจ	39	100.00
ไม่สนใจ	-	-
รวม	39	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชาย จำนวน 34 คน คิดเป็น ร้อยละ 87.17 เป็นเพศหญิง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 12.83 ส่วนใหญ่อายุ 20 ปี จำนวน 16 คน คิดเป็น

ร้อยละ 41.04 ส่วนใหญ่ปฏิบัติเครื่องมือดนตรีกลุ่ม BRASS จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 53.84 รองลงมาเป็นกลุ่ม WOODWIND จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 38.42 กลุ่ม STRING จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 5.12 และกลุ่ม PERCUSSION จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2.56 ตามลำดับอาชีพของบิดาและมารดาส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง จำนวน 16 คนและ 17 คน คิดเป็นร้อยละ 41.04 และร้อยละ 43.51 ตามลำดับ และผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ไม่เคยเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลมาก่อน จำนวน 39 คน คิดเป็น ร้อยละ 100.00 ส่วนความสนใจเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ส่วนใหญ่มีความสนใจ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตอนที่ 2 ความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับหลักสูตรในด้านสาระการเรียนรู้ การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ของหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (%) ดังตารางที่ 8

ตารางที่ 8 แสดงจำนวนและร้อยละของความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก

ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
1. ด้านสาระการเรียนรู้		
1.1 ประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล	39	100.00
1.2 ประวัติความเป็นมาของพิธีสวนสนามสาบานธง	39	100.00
1.3 บทเพลงพิธีการ	39	100.00
1.4 การฝึกปฏิบัติตามพิธีจริง	39	100.00
1.5 ขั้นตอนการประกอบพิธีที่สำคัญ	39	100.00
1.6 รูปแบบการจัดวงโยธวาทิต	39	100.00
1.7 ภารกิจของทหารเหล่าคูริยางค์	32	82.10
1.8 เครื่องแต่งกาย	29	74.40
1.9 บุคคลสำคัญในพิธีการ	24	61.53

ตารางที่ 8 (ต่อ)

ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)	จำนวน	ร้อยละ
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้		
2.1 การจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ	39	100.00
2.2 การฝึกปฏิบัติโดยการลงพื้นที่จริง	39	100.00
2.3 การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอน	39	100.00
2.4 การจัดกิจกรรมโดยครูร่วมกับผู้มีประสบการณ์	39	100.00
2.5 การเชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ความรู้แก่นักเรียน	39	100.00
2.6 การสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์	39	100.00
2.7 การศึกษาจากใบความรู้ที่ครูเตรียมให้	39	100.00
2.8 การจัดกิจกรรมกลุ่มในการศึกษาค้นคว้า	39	100.00
2.9 การเปิดเว็บไซต์	39	100.00
2.10 การศึกษานอกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก	34	87.20
2.11 การรายงานเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา	29	74.40
3. ด้านการวัดและประเมินผล		
3.1 การตรวจผลงาน (ใบงาน)	39	100.00
3.2 การประเมินความสามารถการปฏิบัติภารกิจจริง	39	100.00
3.3 การสังเกตพฤติกรรมลงพื้นที่ปฏิบัติการกิจจริง	39	100.00
3.4 การทดสอบโดยข้อสอบ	39	100.00
3.5 การสัมภาษณ์ความคิดเห็น	35	89.74
3.6 การสอบถาม	30	76.92
3.7 การทำโครงการ	20	51.30
4. ด้านผู้ประเมิน		
4.1 ครูผู้สอน	39	100.00
4.2 หัวหน้าหมวดโยธาพิศ	39	100.00
4.3 ผู้มีประสบการณ์	39	100.00
4.4 ประเมินตนเอง	10	25.64
4.5 เพื่อน	3	7.70
5. ด้านเอกสาร และใบงาน		
5.1 มีความทันสมัย (ICT)	39	100.00
5.2 ใช้ตัวหนังสือที่อ่านง่ายและภาษาที่เข้าใจง่าย	39	100.00
5.3 เนื้อหาพอเหมาะและมีภาพประกอบ	39	100.00
5.4 ภาพประกอบต้องมีสีสันสวยงาม	31	79.50
5.5 มีเนื้อหามากเพื่อให้ได้ความรู้เยอะ ๆ	15	38.50

จากตารางที่ 8 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ต้องการหลักสูตรด้านสาระการเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล ประวัติความเป็นมาของพิธีสวนสนาม สาบานธง บทเพลงพิธีการ การฝึกปฏิบัติตามพิธีจริง ขั้นตอนการประกอบพิธีที่สำคัญ และรูปแบบการจัดวงโยธวาทิต จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ ภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์ จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 82.10 เครื่องแต่งกาย จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 และบุคคลสำคัญในพิธีการ จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 61.53 ตามลำดับ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตร ส่วนใหญ่ต้องการการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ การฝึกปฏิบัติโดยการลงพื้นที่จริง การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอน การจัดกิจกรรมโดยครูร่วมกับผู้มีประสบการณ์ การเชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ความรู้แก่นักเรียน การสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์ การศึกษาจากใบความรู้ที่ครูเตรียมให้ การจัดกิจกรรมกลุ่มในการศึกษาค้นคว้า และการเปิดเว็บไซต์ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ การศึกษานอกสถานที่จากแหล่งเรียนรู้ภายนอก จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 87.20 และการรายงานเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา จำนวน 29 คน คิดเป็นร้อยละ 74.40 ตามลำดับ ด้านการวัดและประเมินผลส่วนใหญ่ต้องการการตรวจผลงาน (ใบงาน) การประเมินความสามารถการปฏิบัติภารกิจจริง การสังเกตพฤติกรรมลงพื้นที่ปฏิบัติภารกิจจริง และการทดสอบโดยข้อสอบ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ การสัมภาษณ์ความคิดเห็น จำนวน 35 คน คิดเป็นร้อยละ 89.74 การสอบถาม จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และการทำโครงงาน จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 51.30 ตามลำดับ ด้านผู้ประเมินส่วนใหญ่ต้องการให้ครูผู้สอน หัวหน้าหมวดโยธวาทิต และผู้มีประสบการณ์เป็นผู้ประเมิน จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือประเมินตนเอง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 25.64 และเพื่อน จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 7.70 ตามลำดับ ด้านเอกสารและใบงานส่วนใหญ่ต้องการให้มีความทันสมัย (ICT) ใช้ตัวหนังสือที่อ่านง่ายและภาษาที่เข้าใจง่าย และเนื้อหาพอเหมาะและมีภาพประกอบ จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 รองลงมาคือ มีภาพประกอบต้องมียี่สิบสามขงาม จำนวน 31 คน คิดเป็นร้อยละ 79.50 และมีเนื้อหามากเพื่อให้ได้ความรู้เยอะๆ จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 38.50 ตามลำดับ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

จากการศึกษาข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของนักเรียน พบว่า นักเรียนต้องการเรียนรู้สาระเกี่ยวกับรูปแบบภารกิจดนตรีของทหารเหล่าดุริยางค์ที่สำคัญและจำเป็นใช้ในการรับราชการ ต้องการให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการออกปฏิบัติราชการกับภารกิจการแสดงดนตรีจริงๆ

ผลการศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม โดยสัมภาษณ์ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน หัวหน้าแผนกดนตรี จำนวน 1 คน และหัวหน้าแผนกวิทยากร จำนวน 1 คน สนทนากลุ่มกับหัวหน้าหมวดโยธาทิต จำนวน 1 คน หัวหน้าการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา จำนวน 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์ จำนวน 1 คน และครูผู้สอนกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรี จำนวน 7 คน

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกดนตรี และหัวหน้าแผนกวิทยากร โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม สัมมนาที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร และประสบการณ์เกี่ยวกับการร่วมในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่ใช้ในการจัดการศึกษา วิเคราะห์โดยใช้สถิติค่าร้อยละ (%)

จากผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 อายุ 61 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุ 54 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 อายุ 50 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และอายุ 45 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 การศึกษาสูงสุด ระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 และระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ตำแหน่ง ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 หัวหน้าแผนกดนตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และหัวหน้าแผนกวิทยากร จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 มีประสบการณ์การทำงาน 7 ปี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 และ 1 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์ในการศึกษาอบรม สัมมนาที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และส่วนใหญ่มิมีประสบการณ์เกี่ยวกับการร่วมในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่นำมาใช้ในการจัดการศึกษา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 ระบุเป็นผู้ควบคุมวงโยธาทิต จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 และเป็นผู้บังคับกองพันสวนสนาม จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ องค์ประกอบที่จำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ เนื้อหาสาระของหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีรายละเอียดดังนี้

1. ความสำคัญของการพัฒนาหลักสูตร โดยภาพรวมพบว่า ผู้ให้สัมภาษณ์ทุกคนเห็นสอดคล้องกันว่าหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งเพราะมีความสอดคล้อง ตรงตามความต้องการและเป็นไปตามแนวทางนโยบายการศึกษาของกองทัพบกทั้งยังสามารถตอบสนองภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก เป็นการบูรณาการองค์ความรู้และประสบการณ์ในการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่มีความสำคัญยิ่งต่อเหล่าทหารและเป็นการกิจที่กองดุริยางค์ทหารบกต้องร่วมปฏิบัติเป็นประจำทุกปี เป็นเกียรติและศักดิ์ศรีอันสง่างามที่แสดงถึงศักยภาพของทหารเหล่าดุริยางค์ต่อสาธารณะชนและผู้บังคับบัญชาทุกระดับชั้นมาจัดทำเป็นหลักสูตรใช้ในการเรียนการสอนของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ซึ่งถือเป็นการริเริ่มในการพัฒนาการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับภารกิจของหน่วย โดยโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกยังไม่เคยมีหลักสูตร และรูปแบบการเรียนการสอนในลักษณะนี้มาก่อน อีกทั้งยังเป็นการส่งเสริมให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกได้เป็นผู้ “มีวินัย ใฝ่ดนตรี และมีคุณธรรม” ด้วยการสอดแทรก ปลุกจิตสำนึกความเป็นทหารดุริยางค์ ทหารอาชีพและความจงรักภักดีเทิดทูนในสถาบันพระมหากษัตริย์ในฉันทะ “องค์จอมทัพไทย” ภายใต้สัญลักษณ์และรูปแบบพิธีกรรมเกี่ยวกับ “ธงชัยเฉลิมพล”

2. องค์ประกอบในหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พบว่าผู้ให้สัมภาษณ์มีความคิดเห็นว่าควรมี 1) จุดประสงค์ทั่วไปที่เน้นให้เกิดกับตัวผู้เรียนในด้าน ความรู้ ทักษะความสามารถ และคุณธรรม และอุดมการณ์ทหารของชาติ 2) ด้านเนื้อหา ควรมีเรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รูปแบบการจัดหน่วย บทเพลงที่บรรเลงในพิธีการ ขั้นตอนการปฏิบัติและการลงมือปฏิบัติจริงตามสถานการณ์จำลอง 3) โครงสร้างหลักสูตร ควรจัดให้เหมาะสมกับความเป็นนักเรียนทหารชั้นสูงสุด เนื้อหาต้องครอบคลุมทุกขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีเสมือนจริงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ และจะใช้เวลาที่ชั่วโมงต้องดูให้เหมาะสมกับเนื้อหา 4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เน้นการปฏิบัติ ตัวอย่างเช่น ให้นักเรียนได้ปฏิบัติการบรรเลงเพลงพิธีการและการเดินรูปขบวนตามลำดับพิธีจริง เชิญวิทยากรผู้รู้จากภายนอกเข้ามาสอนนักเรียน นอกจากนั้นสื่อการเรียนรู้ต้องเป็นสื่อของจริง มีความทันสมัย น่าสนใจ ซึ่งจะทำให้ให้นักเรียนเกิดแรงจูงใจในการเรียนรู้ และควรนำเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเป็นสื่อ

เช่น อินเทอร์เน็ต และ 5) การวัดและประเมินผล ควรเน้นการประเมินตามสภาพจริง ควรเน้นการปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ในการวัดและประเมินผลต้องกำหนดเกณฑ์ในการประเมินให้ชัดเจน ในการประเมินภาคทฤษฎีใช้แบบทดสอบ และในภาคปฏิบัติใช้ประเมินจากการแสดงผลงาน การปฏิบัติตามสถานการณ์จำลองของพิธีจริง เพราะสามารถประเมินการปฏิบัติของนักเรียนได้อย่างครอบคลุม นอกจากนั้นควรประเมินความคิดเห็นของนักเรียนด้วย เพื่อจะได้ทราบถึงทัศนคติในการเรียนรู้หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และนอกจากครูผู้สอนแล้วควรมีบุคลากรผู้ชำนาญการของกองดุริยางค์ทหารบกได้ร่วมประเมินผลการเรียนรู้ของนักเรียนด้วย เช่น หัวหน้าหมวดโยชวาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก เป็นต้น

ตอนที่ 3 ปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีรายละเอียดดังนี้

1. ปัญหาและอุปสรรค ในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พบว่าผู้รับผิดชอบในการพัฒนาหลักสูตรส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจกระบวนการและวิธีการพัฒนาที่ถูกต้องไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้แก่ครูผู้สอนได้อย่างแท้จริง ส่งผลต่อเนื่องไปถึงตัวนักเรียน แนวทางในการแก้ไขปัญหาก็คือบุคลากรทางการศึกษาที่มีหน้าที่ไปให้ความรู้แก่ครูผู้สอนต้องมีความชำนาญ เชี่ยวชาญในเรื่องการพัฒนาหลักสูตรจึงจะสร้างความเข้าใจและให้แนวทางการปฏิบัติที่ถูกต้องให้แก่ครูผู้สอนได้

2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ประมวลได้ว่า ควรจัดทำหลักสูตรโดยการสำรวจ ศึกษาและวิเคราะห์ความต้องการของสถานศึกษา หน่วยงาน แผนงานและนโยบายทางการศึกษาตามสายบังคับบัญชาและสำรวจความสนใจของผู้เรียน เพื่อนำมากำหนดองค์ประกอบของหลักสูตร ซึ่งจุดเน้นที่สำคัญ คือ ข้อเท็จจริงที่ควรนำมาประยุกต์ปรับใช้กับหลักสูตรในปัจจุบัน เพื่อการพัฒนาหลักสูตรที่มีประสิทธิภาพต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ได้แก่ หัวหน้าหมวดโยชวาทิต หัวหน้าการศึกษา หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์ และครูผู้สอนกลุ่มวิชาดุริยางค์ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ การศึกษาสูงสุด ตำแหน่ง ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน สถานภาพ และความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติ

ภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ (%)
ดังรายละเอียดในตารางที่ 9

ตารางที่ 9 แสดงจำนวนและร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	9	81.82
หญิง	2	18.18
รวม	11	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	1	9.09
30-40 ปี	7	63.64
41-50 ปี	2	18.18
มากกว่า 50 ปี	1	9.09
รวม	11	100.00
3. การศึกษาสูงสุด		
ปริญญาตรี	8	72.73
ปริญญาโท	2	18.18
อนุปริญญา	1	9.09
รวม	11	100.00
4. ตำแหน่ง		
อาจารย์	5	45.45
ประจำหมวด	5	45.45
ประจำกองร้อย	1	9.09
รวม	11	100.00
5. สถานภาพ		
ครูผู้สอนกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี	7	63.64
หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา	1	9.09
หัวหน้าการศึกษา	1	9.09
หัวหน้าหมวดโยธวาทิต	1	9.09
หัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์	1	9.09
รวม	11	100.00

ตารางที่ 9 (ต่อ)

สถานภาพและข้อมูลทั่วไป	จำนวน	ร้อยละ
6. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
ต่ำกว่า 5 ปี	2	18.18
5-10 ปี	4	36.36
11-20 ปี	3	27.28
มากกว่า 20 ปี	2	18.18
รวม	11	100.00
7. ความรู้เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจ วโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล		
ไม่มี	9	81.82
มี	2	18.18
รวม	11	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่าผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 เพศหญิง จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ส่วนใหญ่อายุ 30 - 40 ปี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 รองลงมาอายุมากกว่า 41 - 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และอายุต่ำกว่า 30 ปีเท่ากับอายุมากกว่า 50 ปี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 ตามลำดับ การศึกษาสูงสุดส่วนใหญ่คือ ระดับปริญญาตรี จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 72.73 รองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 และระดับปริญญาตรี จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 ตามลำดับ ตำแหน่งส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ เท่ากับประมาณ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 90.90 รองลงมาคือประจำกองร้อย จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 9.09 สถานภาพส่วนใหญ่เป็นครูผู้สอน กลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 63.64 รองลงมาเป็นหัวหน้าสำนักงาน ประกันคุณภาพการศึกษา เท่ากับหัวหน้าการศึกษา หัวหน้าหมวดโยชวาทิต และหัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบันส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 5 -10 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 รองลงมาคือระหว่าง 11-20 ปี จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 27.28 และต่ำกว่า 5 ปี เท่ากับมากกว่า 2 ปี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 36.36 ด้านความรู้เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลส่วนใหญ่ไม่มีความรู้ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 81.82 และมีความรู้จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 18.18 โดยระบุคือ มีความรู้เกี่ยวกับหลักสูตรครุฑทหาร และเคยพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ของหัวหน้าหมวดโยชวาทิต หัวหน้าการศึกษา หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์ และครูผู้สอนกลุ่มวิชาดุริยางค์ ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ดังนี้

1. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการปฏิบัติการกิจดนตรีและสะท้อนถึงการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่นักเรียนควรรู้จักและเรียนรู้ พบว่าผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ส่วนใหญ่ต้องการให้นักเรียนได้เรียนรู้ในเรื่องประวัติ ความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รูปแบบ รูปขบวนของวงโยชวาทิต บทเพลงที่บรรเลงในพิธีการ และการปฏิบัติการกิจตามสถานการณ์จำลอง

2. ความคิดเห็นเกี่ยวกับการร่วมส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พบว่าผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ทุกท่านพร้อมที่จะให้ความร่วมมือและให้การสนับสนุน และทุกท่านมีความเห็นตรงกันว่าต้องเน้นกิจกรรมที่ได้ลงมือปฏิบัติจริง เพื่อให้ได้รับประสบการณ์ตรง และเข้าใจในเนื้อหาได้ง่ายขึ้น

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นของหัวหน้าหมวดโยชวาทิต หัวหน้าการศึกษา หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์ และครูผู้สอนกลุ่มวิชาดุริยางค์ เกี่ยวกับองค์ประกอบของหลักสูตร

1. เกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตร สรุปได้ว่า ผู้ร่วมสนทนากลุ่มส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าควรกำหนดจุดประสงค์ดังนี้ ให้นักเรียนมีความรู้ในเรื่อง ประวัติความเป็นมา แนวทางการฝึกปฏิบัติตลอดจนได้ลงมือปฏิบัติจริงเกี่ยวกับการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม อุดมการณ์ทหารของชาติ ให้นักเรียนเกิดทักษะในการปฏิบัติการกิจดนตรี การกล้าแสดงออก เช่น การให้ผู้เรียนได้แสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นต้น

2. เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร สรุปได้ว่า นักเรียนควรเรียนรู้ในเรื่องต่อไปนี้
 1) ประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล 2) ประวัติความเป็นมาของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 3) รูปแบบ การจัดกำลังพลของวงโยชวาทิตทหาร 4) บทเพลงที่บรรเลงในพิธีการ 5) รูปแบบและแผนการฝึกซ้อม และ 6) การลงมือปฏิบัติในสถานการณ์จำลองการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยในการจัดเนื้อหาและประสบการณ์ควรคำนึงถึง

ผู้เรียนซึ่งเป็นนักเรียนคุรียงค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ควรปรับเนื้อหาให้มีความครอบคลุม เกิดแนวทางนำไปใช้งานจริงได้ และเนื้อหาต้องมีทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ

3. เกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้ สรุปได้ว่า ให้มีการเรียนการสอนโดยครูผู้สอนร่วมกับผู้รู้ มีประสบการณ์ตรงมาให้ข้อมูล คำแนะนำ และให้ความรู้กับนักเรียน ศึกษาจากใบความรู้ที่มีเนื้อหาเข้าใจง่าย มีภาพประกอบการรายงานเกี่ยวกับความรู้ที่ได้ศึกษามา ใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต ประการสำคัญคือการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนทหารซึ่งถือว่าเป็นการเรียนที่มีรูปแบบเฉพาะ ผู้สอนจึงควรออกแบบรูปแบบการจัดการเรียนรู้ขึ้นเองโดยเน้นการปฏิบัติให้นักเรียนได้ลงสนามฝึกซ้อมและแสดงผลงานเพื่อรับการประเมิน

4. เกี่ยวกับระยะเวลาในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ พบว่าควรกำหนดเวลาให้สอดคล้องกับเนื้อหาของหลักสูตรทั้งในภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ ประมาณ 16-20 ชั่วโมง

5. เกี่ยวกับแนวทางในการวัดและประเมินผล สรุปได้ว่า ควรกำหนดให้มีการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาภาคทฤษฎี เช่น ประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล ฯลฯ มีการประเมินการปฏิบัติจากการแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลโดยสร้างบรรยากาศการประเมินให้เป็นรูปแบบการตรวจสอบการฝึกของเหล่าทหารคุรียงค์ ส่วนผู้ที่จะร่วมประเมินผล มีความเห็นสอดคล้องกันว่า ได้แก่ ผู้วิจัย ผู้สอนร่วม และหัวหน้าหมวดโยธวาทิต

6. มีข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ว่า หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ควรกำหนดโครงสร้างและองค์ประกอบของหลักสูตรตามที่ร่วมกันวิเคราะห์ เอกสารประกอบหลักสูตรควรมีเนื้อหา แนวทางการปฏิบัติที่ชัดเจน มีภาพประกอบที่น่าสนใจทันต่อเหตุการณ์ และมีสื่อที่สวงามตามสมควร สื่อในการเรียนรู้ นอกจาก สื่อของจริงแล้ว ควรจะใช้สื่อที่ทันสมัย เช่น อินเทอร์เน็ต เพื่อให้นักเรียนมีวิธีสืบเสาะหาความรู้ได้กว้างขวางขึ้น และควรใช้เทคโนโลยี เช่น การถ่ายภาพ การถ่ายวีดิทัศน์ ในขณะที่นักเรียนลงมือปฏิบัติการฝึกซ้อมภาคสนาม เพื่อจะได้นำภาพเหล่านั้นมาเป็นข้อมูลย้อนกลับให้นักเรียนได้เห็นภาพการเรียนรู้ของตนเอง และเป็นการประเมินตนเองได้อีกทางหนึ่งด้วย

ผลการศึกษาข้อมูลการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตของกองคุรียงค์ทหารบก

จากการสนทนา สัมภาษณ์อย่างไม่เป็นทางการกับกำลังพลวงโยธวาทิต และตรวจสอบบันทึกการปฏิบัติภารกิจของวงโยธวาทิตแผนกดนตรีกองคุรียงค์ทหารบก สรุปได้ว่าวงโยธวาทิตแผนกดนตรีกองคุรียงค์ทหารบกให้ความสำคัญกับการปฏิบัติภารกิจในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ในฐานะเป็นตัวแทนของทหารเหล่าคุรียงค์ไปปฏิบัติหน้าที่นำแถวทหารสวนสนาม เพื่อให้สมเกียรติ สมศักดิ์ศรีแก่ธงชัยเฉลิมพลที่เหล่าทหารยึดถือเป็นธงสัญลักษณ์แทน

“องค์จอมทัพไทย” และเป็นพิธีที่ศักดิ์สิทธิ์ ดังนั้นผู้ที่ได้รับหน้าที่ไปปฏิบัติภารกิจดังกล่าวต้องเป็นผู้ที่มีความพร้อมทั้งร่างกายและจิตใจในการอดทนฝึกซ้อมทั้งควรเป็นผู้ที่มีภูมิความรู้ และทักษะพื้นฐานการปฏิบัติภารกิจมาก่อนจึงจะทำให้ผลการปฏิบัติมีความสมบูรณ์และเกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้จากการตรวจสอบเอกสารการปฏิบัติภารกิจที่เกี่ยวข้องคล้ายคลึงกัน เช่น แถวสวนสนามวันทหารผ่านศึก แถวสวนสนามการตรวจสอบทหารใหม่ และแถวสวนสนามอำลาธงชัยเฉลิมพลของทหารกองประจำการ เป็นต้น พบว่าเป็นภารกิจหลักที่วงโยชวาทิตแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบกต้องร่วมปฏิบัติกับทหารทุกหน่วยที่ร้องขอ ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคในฐานะต้องเป็นทหารต้นขบวนสวนสนามทั้งสิ้น ดังนั้นการพัฒนาหลักสูตรที่บูรณาการภารกิจวงโยชวาทิตเพื่อเป็นมวลสาระ ประสบการณ์ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกชั้นปีที่ 3 ได้ศึกษาจึงเหมาะที่จะเป็นการเตรียมความพร้อมรับปฏิบัติหน้าที่ของเหล่าทหารดุริยางค์ได้เป็นอย่างดีที่สุด โดยเนื้อหาสาระการเรียนรู้ควรประกอบด้วยประวัติ ความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รูปแบบการจัดวง บทเพลงในพิธีการ และการปฏิบัติจริงตามลำดับพิธีการในภาคสนาม เพื่อให้เกิดความชำนาญ คู่กันเคย และได้ผลอย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554) การสอบถามความต้องการของนักเรียนดุริยางค์ทหารบกชั้นปีที่ 3 การสัมภาษณ์ การสนทนากลุ่ม เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง และการศึกษาข้อมูลการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตของกองดุริยางค์ทหารบก สรุปได้ว่า หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นหลักสูตรที่เหมาะสมและสอดคล้องกับแนวทางการรับราชการของทหารเหล่าดุริยางค์ โดยมีสาระการเรียนรู้ที่ออกแบบมาเพื่อบูรณาการ ส่งเสริมศักยภาพและขีดความสามารถการปฏิบัติภารกิจดนตรีของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ในทุก ๆ ด้าน มีแนวทางในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของกองทัพบก เตรียมความพร้อมในการเป็นทหารอาชีพให้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก และมีลักษณะที่เหมาะสมต่อการจัดการเรียนการสอนแบบบูรณาการด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, กรมวิชาการ 2544 : 3) ดังนั้น โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำอัตลักษณ์ภารกิจดนตรีทางทหารของกองดุริยางค์ทหารบกมาร่วมจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและของกองทัพบก เพื่อให้ผู้เรียนมีเจตคติที่ดีต่อกองทัพ และเหล่าทหารดุริยางค์ที่ตนเองสังกัดอยู่ เพื่อที่จะได้รู้จักรัก เห็นคุณค่าในเกียรติภูมิของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก และจากการศึกษาความคิดเห็นและความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีความเห็นสอดคล้องกันว่าสมควรนำข้อมูลของเหล่าทหาร

ครูิยางค์เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลมาใช้เป็นสาระและเนื้อหาในหลักสูตร และคาดหวังให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิต และสามารถจัดแสดงการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามลำดับขั้นตอนจริงได้ ซึ่งก่อให้เกิดทักษะ มีความพร้อมในการปฏิบัติภารกิจคนตรีของหน่วย มีกระบวนการในการทำงานกลุ่ม การกล้าแสดงออก การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนได้เรียนรู้ทั้งในโรงเรียน และนอกสถานที่ ให้ผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญพิเศษในองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องและครูผู้สอนร่วมกันเป็นผู้จัดการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปฏิบัติในภาคสนาม ควรวัดผลและประเมินผลตามสภาพจริง ใช้วิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องตามแนวทางการวัดและประเมินผลของกองทัพบก โดยให้มีหลายฝ่ายร่วมกันประเมิน ผู้วิจัยได้สรุปข้อมูลจากทุกขั้นตอนที่กล่าวมากำหนดเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่างต่อไป

ผลการพัฒนาหลักสูตร

การพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ข้อมูลขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ 1) วิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนคูริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554) 2) สอบถามความต้องการของนักเรียนคูริยางค์ทหารบกชั้นปีที่ 3 3) สัมภาษณ์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรกับผู้บังคับกองโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก รอง และ 4) ศึกษาข้อมูลการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตของกองคูริยางค์ทหารบกเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาหลักสูตร โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1) การพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง 2) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ และ 3) การปรับปรุงแก้ไขหลักสูตร ผลปรากฏดังนี้

ผลการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง

จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งคำแนะนำจากอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ ผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านหลักสูตร ด้านเนื้อหา และด้านการวัดประเมินผล นำมาพัฒนาโครงสร้างหลักสูตรประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติของผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้าง/เวลาเรียน สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

แนวคิด

เป็นสาระ มวลความรู้และการจัดให้ฝึกประสบการณ์ตามสภาพความต้องการ และอัตลักษณ์ภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนดุริยางค์ทหารบกแสวงหาความรู้ เรียนรู้และฝึกทักษะการปฏิบัติได้ด้วยตนเองร่วมกับครูผู้สอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้และการถ่ายทอดมวลประสบการณ์ตรงจากผู้รู้และผู้ชำนาญการ มุ่งพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถปลูกจิตสำนึกนักเรียนทหารตามแนวทางในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของกองทัพบก และบูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติตามมาตรฐานวิชาชีพโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

หลักการ

เพื่อพัฒนาและบูรณาการหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกให้เป็นไปตามแนวทาง นโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก และสอดคล้องกับสภาพความต้องการปฏิบัติการกิจกรรมทางทหารของกองดุริยางค์ทหารบก ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติจากแหล่งเรียนรู้และผู้ชำนาญการ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตร ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่เป็นไปตามแนวทาง นโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก และสอดคล้องกับสภาพความต้องการปฏิบัติการกิจกรรมทางทหารของกองดุริยางค์ทหารบก
2. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้
3. จัดการเรียนรู้โดยมีผู้รู้ ผู้ชำนาญการภารกิจวงโยชวาทิตกองดุริยางค์ทหารบก ร่วมในการจัดการศึกษา
4. บูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ พัฒนาขีดความสามารถของนักเรียนดุริยางค์ทหารบกให้พร้อมรับปฏิบัติการของทหารเหล่าดุริยางค์
5. มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ควบคู่การฝึกทักษะปฏิบัติ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม และปลูกฝังหลักนิยมอุดมการณ์ทหารของชาติ ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นผู้ที่มีวินัย ใฝ่คุณธรรม มีคุณธรรม

จุดมุ่งหมาย

มุ่งพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถนักเรียนดุริยางค์ทหารบกให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมรับปฏิบัติการกิจกรรมทางทหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และคุณลักษณะทางทหารที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติการกิจกรรมทางทหารที่จำเป็นในการปฏิบัติงานราชการของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก
2. เข้าใจประวัติ ความเป็นมาความสำคัญและองค์ประกอบความรู้ของการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

3. ฝึกทักษะ ประสบการณ์และหาความชำนาญการปฏิบัติการกิจวงโยทวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

4. ส่งเสริมความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และอุดมการณ์ทหารของชาติ

5. ให้นักเรียนศรียาภรณ์ทหารบกเป็นผู้มีวินัย ใฝ่คุณธรรม และมีคุณธรรม ตามหลักปรัชญาของโรงเรียนศรียาภรณ์ทหารบก

คุณสมบัติของผู้เรียน

เพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จและสอดคล้องตามแนวทางของแนวคิด หลักการ และจุดหมายของหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยทวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียาภรณ์ทหารบก และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนสูงสุด จึงกำหนดคุณสมบัติของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. เป็นนักเรียนศรียาภรณ์ทหารบก ชั้นปีที่ 3
2. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาแปรขบวนและออกแบบการแสดง 1
3. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาโยทวาทิต 2
4. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือ 4
5. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาการอำนวยการร้องเพลงเบื้องต้น
6. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาไม้สัญญาณ

คำอธิบายรายวิชา

ศึกษาและฝึกปฏิบัติโดยนำอัตลักษณ์ภารกิจวงโยทวาทิตทหารมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ให้นักเรียนศรียาภรณ์ทหารบกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล และพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รูปแบบการจัดวงโยทวาทิตทหาร บทเพลงที่เกี่ยวข้องในพิธีการ และแผนการฝึกปฏิบัติตามลำดับพิธี สามารถจัดแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยทวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รู้จักกระบวนการแสวงหาความรู้ และกระบวนการแก้ปัญหา มีเจตคติที่ดี เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติการกิจดนตรีของเหล่าทหารศรียาภรณ์กองทัพบก ปลุกจิตสำนึกในความเป็นทหารของชาติ และยึดมั่นในคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ผลการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. รู้และเข้าใจประวัติ และรูปแบบของวงโยทวาทิตทหาร

3. รู้และเข้าใจประวัติ และบทบาทของเพลงในพิธีการ
 4. รู้และเข้าใจลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 5. เห็นความสำคัญของแผนการฝึกซ้อมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 6. สร้างแผนผังความรู้ สรุปลำดับขั้นตอนการปฏิบัติพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 7. สามารถแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามสถานการณ์จำลอง
 8. วงโยธวาทิตของนักเรียนศรียาภรณ์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 สามารถผ่านการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
 9. มีความตระหนัก เห็นความสำคัญและเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
- โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน
- หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียาภรณ์ทหารบก ได้จัดหมวดสาระความรู้ และประสบการณ์ ให้นักเรียนศรียาภรณ์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ได้เรียนรู้ใช้เวลาจำนวน 20 ชั่วโมง ดังรายละเอียดโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน ในตารางที่ 10
- ตารางที่ 10 โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียนหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียาภรณ์ทหารบก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่/ เรื่อง	สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทหารเก่าเล่าเรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	- ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล - พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	3	-
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทหารเก่าเล่าเรื่อง รูปแบบวงโยธวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ	- ประวัติและรูปแบบวงโยธวาทิตทหาร - ประวัติของบทเพลงในพิธีการ	3	-

ตารางที่ 10 (ต่อ)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่/ เรื่อง	สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
		ทฤษฎี	ปฏิบัติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ทหารเก่าเล่าเรื่อง แผนการฝึก ปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล	- ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่ - ขั้นตอนการต้อนรับประธานในพิธี - ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี - ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำ แถวทหาร - ขั้นตอนการเดินสวนสนาม - ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ - ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ - ขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว	4	-
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ทหารใหม่ไปแถว สถานการณ์ จำลองการปฏิบัติในพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	- ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่ - ขั้นตอนการต้อนรับประธานในพิธี - ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี - ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำ แถวทหาร - ขั้นตอนการเดินสวนสนาม - ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ - ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ - ขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว	-	10
รวม		10	10
รวมเวลาเรียน		20	

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ใช้หลักการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ (Skills Performance) โดยผู้วิจัยได้

กำหนดรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ เป็น 10 องค์ประกอบ (10 Ds. Model) ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” กล่าวคือ ผู้สอนและผู้สอนร่วม หรือผู้ชำนาญการพิเศษ (T) จะทำหน้าที่บรรยายเนื้อหา (DESCRIBE) ประกอบสื่อการสอนต่าง ๆ ร่วมกับการทำกิจกรรมการซักถาม สนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (S) เพื่อให้เกิดการอภิปราย ขยายความเข้าใจ (DISCUSS) และมีการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน (DEVELOP) จนผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การฝึกการออกแบบหรือจัดทำรูปแบบของผลการเรียนรู้ (DESIGN) ตามแผนการเรียนรู้นั้น ๆ ได้ เช่น รูปแบบวงโยชวาทิตที่มีกำลังพลจำนวน 45 คน และ 15 คน หรือ แบบแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนต้องทำหน้าที่กำกับ ดูแล และควบคุมให้รูปแบบและแผนการเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติ (DIRECT) ได้อย่างสอดคล้อง เช่น การการดูแลให้คำปรึกษาคำแนะนำและการนำแผนการฝึกซ้อมไปสู่การปฏิบัติในภาคสนาม เป็นต้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” กล่าวคือ ผู้สอนและผู้สอนร่วม (T) จะทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ สาธิตการปฏิบัติ (DEMONSTRATE) ในแต่ละขั้นตอนให้ผู้เรียน (S) เข้าใจ พร้อมทั้งแนะนำ ดูแลให้ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิต (DO) ก่อนจะมอบหมายให้นำแบบอย่างจากการฝึกปฏิบัติตามในขั้นตอนแรกไปทำการแยกฝึกซ้อม ทบทวนเพื่อหาความชำนาญ (DRILL) โดยร่วมกับการทำกิจกรรมการซักถาม สนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการอภิปราย ขยายความเข้าใจ (DISCUSS) จนผู้เรียนเกิดแนวทางปฏิบัติและมีการปรับปรุง พัฒนาผลการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและความถูกต้องตามเป้าหมายการฝึกซ้อม (DYNAMIC and DEVELOP) โดยขั้นตอนสุดท้ายผู้เรียนจะปฏิบัติการแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล (DISPLAY) เพื่อรับการประเมินความสามารถภาคปฏิบัติต่อไป

แนวการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จึงได้จัดแนวดำเนินการดังนี้

จัดกิจกรรมการเรียนรู้ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอดคล้องกับความสนใจและสภาพของผู้เรียน เน้นเรียนรู้จากประสบการณ์จริงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนเพื่อสร้างความเข้าใจและองค์ประกอบความรู้ขั้นพื้นฐานแล้วนำสู่การฝึกปฏิบัติในสถานการณ์จำลองของพิธีการจริงเกี่ยวกับภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อให้ให้นักเรียนเกิดคุณลักษณะด้านความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิต และ

สามารถจัดแสดงการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลตามลำดับขั้นตอนจริงได้ ซึ่งก่อให้เกิดทักษะ มีความพร้อมในการปฏิบัติการกิจดนตรีของหน่วย มีกระบวนการในการทำงานกลุ่ม การกล้าแสดงออก การยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน จัดการเรียนรู้โดยให้ผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบกในด้านการเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้ร่วมกับครูผู้สอน ใช้สื่อที่ทันสมัยเพื่อความน่าสนใจของบทเรียนจัดสภาพแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเรียนรู้อย่างมีความสุข โดยสื่อและแหล่งเรียนรู้ ได้แก่ ผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษด้านดนตรีของกองดุริยางค์ทหารบก ใบความรู้ ใบกิจกรรม/แบบฝึกหัด กิจกรรมการเรียนรู้ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มัลติมีเดีย อินเทอร์เน็ต และแหล่งเรียนรู้นอกสถานที่ การวัดและประเมินผล เน้นการประเมินตามสภาพจริง ใช้วิธีการที่หลากหลายและสอดคล้องตามแนวทางการวัดและประเมินผลของกองทัพบก โดยมีผู้วิจัย ครูผู้สอนร่วม และหัวหน้าหมวดโยชวาทิตแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก ร่วมกันประเมิน โดยครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านความรู้ความเข้าใจ : ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทำแบบฝึกหัด ตรวจใบกิจกรรมกลุ่ม ใบกิจกรรมรายบุคคล และสังเกตจากการรายงาน 2) ด้านความสามารถ : สังเกตจากการร่วมทำกิจกรรมการฝึกซ้อมในภาคสนาม ประเมินความสามารถในการปฏิบัติตามสถานการณ์จำลองภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และ 3) ด้านเจตคติ : ประเมินความคิดเห็นของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตร

แผนการจัดการเรียนรู้

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เป็นการดำเนินการตามหลักสูตร เป็นการจัดการเพื่อให้ผู้เรียนเกิดผลการเรียนรู้ตามที่คาดหวังของหลักสูตร ดังนั้นจึงต้องมีการดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการดังนี้ ในการจัดการเรียนรู้ได้จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้ และดำเนินการตามที่วางแผนไว้ ซึ่งประกอบด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ได้แก่

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 : ทหารเก่าเล่าเรื่อง สาระเกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 : ทหารเก่าเล่าเรื่อง สาระเกี่ยวกับประวัติ ความเป็นมา รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ ใช้เวลาเรียน 3 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 : ทหารเก่าเล่าเรื่อง สาระเกี่ยวกับแผนการฝึกซ้อม การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ใช้เวลาเรียน 4 ชั่วโมง

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 : ทหารใหม่ไปแถว สาระเกี่ยวกับการฝึกปฏิบัติและ การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามสถานการณ์จำลอง ใช้เวลาเรียน 10 ชั่วโมง

ผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่าง

การประเมินหลักสูตรฉบับร่าง ประเมินก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยมีผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญด้านพัฒนาหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาดนตรี และผู้เชี่ยวชาญ ด้านการวัดและประเมินผล เป็นผู้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พิจารณาความสอดคล้อง ขององค์ประกอบหลักสูตรฉบับร่าง ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ แนวดำเนินการตามหลักสูตรและแผนการจัดการเรียนรู้ เนื้อหาเกี่ยวกับเวลาในแต่ละแผนการจัดการ เรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นำ ข้อเสนอแนะที่ต้องปรับปรุงแก้ไข วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ผลการประเมินหลักสูตรฉบับร่างโดย ผู้เชี่ยวชาญพบว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตรมีค่าเท่ากับ 1.00 โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. ความสอดคล้องระหว่างองค์ประกอบในหลักสูตรฉบับร่าง ได้แก่ แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร/ เวลาเรียน แนวการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและ ประเมินผล ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ดังนั้น องค์ประกอบของหลักสูตรมีความสอดคล้อง
2. ความสอดคล้องระหว่างแนวการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกับการจัด กิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผน ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ดังนั้นแนวการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง
3. ความสอดคล้องระหว่างส่วนประกอบในแผนการจัดการเรียนรู้ทั้ง 4 แผน ได้แก่ สาระสำคัญ ผลการเรียนรู้ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ /แหล่งการเรียนรู้ การประเมินผล กิจกรรมเสนอแนะ ผลการประเมินของ ผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ดังนั้นส่วนประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง
4. ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับเวลาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ดังนั้นสาระการเรียนรู้กับเวลา ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง

5. ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับเวลาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ดังนั้นกิจกรรมการเรียนรู้กับเวลา ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง

6. ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 10 Ds. กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการประเมินของผู้เชี่ยวชาญ ค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 1.00 ดังนั้นรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 10 Ds. กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ มีความสอดคล้อง

ผลการปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง

จากการตรวจสอบหลักสูตรฉบับร่างโดยอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และการตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของอาจารย์ผู้ควบคุมวิทยานิพนธ์ และผู้เชี่ยวชาญมาสังเคราะห์ และนำข้อมูลมาใช้ในการปรับปรุงหลักสูตรฉบับร่าง ก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนคุรียงค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนคุรียงค์ทหารบก ทั้งนี้มีประเด็นการปรับปรุงแก้ไขดังนี้

1. ปรับองค์ประกอบของหลักสูตร ในส่วนตารางโครงสร้างหลักสูตร ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง และสาระการเรียนรู้ ควรปรับเพิ่มชื่อแผนหรือเนื้อหาไปในช่องแรกของตารางเพื่อกำกับว่าในเนื้อหานั้น ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง สาระการเรียนรู้ แต่ละแผนเป็นอย่างไร ปรับด้านภาษาจากผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง มาเป็นผลการเรียนรู้ และในแต่ละแผนการเรียนรู้ให้เขียนอธิบายหรือเพิ่มรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สอดคล้องกับแนวทางการจัดกิจกรรมของหลักสูตร ส่วนคำอธิบายรายวิชาให้ปรับเนื้อหาเพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร ปรับโครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน ให้เพิ่มจำนวนชั่วโมงของแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 1 แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 2 แผนละ 1 ชั่วโมง จากเดิม 2 ชั่วโมงมาเป็น 3 ชั่วโมง และแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 3 ปรับลดจำนวนชั่วโมงลง 2 ชั่วโมง จากเดิม 6 ชั่วโมงมาเป็น 4 ชั่วโมง เพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ครบถ้วนและมีเวลาทบทวน ทำแบบฝึกหัดท้ายบท ทั้งยังเป็นการจัดเวลาให้สอดคล้องกับการทำกิจกรรมต่างๆ เช่น การทดสอบความรู้ก่อน และหลังเรียน

2. ปรับวิธีการวัดและประเมินผล ด้านความสามารถภาคปฏิบัติ โดยปรับประเด็นการประเมินจากเดิมเป็นแบบเติมจำนวนคะแนนในแต่ละขั้นตอน มาเป็นการประเมินโดยรูปแบบของ Rubric แทน

3. ปรับแผนการจัดการเรียนรู้ เพิ่มข้อความอธิบายได้รูปภาพที่ปรากฏในแต่ละแผนการเรียนรู้เพื่อให้เข้าใจง่ายขึ้น แก้กัมพิด และการใช้ภาษาปรับให้ผู้อ่านเข้าใจตรงกันง่ายขึ้น

จากผลการประเมินหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ฉบับร่างก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน โดยการตรวจสอบด้วยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ประเด็นต่าง ๆ ตามแบบประเมินค่าความสอดคล้อง พบว่า ผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่า ทุกประเด็นมีความสอดคล้อง ค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 มีการปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญในด้านองค์ประกอบของหลักสูตร ปรับวิธีการวัดและประเมินผล ด้านความสามารถภาคปฏิบัติ ปรับด้านภาษาในแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนั้นจึงสรุปได้ว่าหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ฉบับร่าง มีความเหมาะสมในการนำไปทดลองใช้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 แห่งโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ผลการทดลองใช้หลักสูตร

ผลการทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล กับเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 ระหว่างวันที่ 27 กุมภาพันธ์ ถึงวันที่ 9 มีนาคม 2555 โดยผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบก ครูผู้สอนร่วม และผู้วิจัยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ มีการบันทึกหลังการจัดกิจกรรม การเรียนรู้ และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ทุกแผน พบว่า

ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้

ก่อนการทดลองใช้หลักสูตรผู้วิจัยได้ชี้แจงทำความเข้าใจกับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 เกี่ยวกับจุดประสงค์ของการจัดการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ การดำเนินการทดลองใช้หลักสูตร และแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ โดยเฉพาะรูปแบบการจัดการเรียนรู้ในภาคปฏิบัติที่ต้องใช้กิจกรรมกลุ่มเป็นหลัก เนื่องจากจะต้องมีการฝึกปฏิบัติทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นส่วนรวมที่ใช้ความร่วมมือ และกระบวนการทำงานของกลุ่มในสภาพแวดล้อมที่เป็นที่โล่งแจ้ง อากาศร้อนและต้องฝึกซ้อมการปฏิบัติในเวลาที่มืออย่างจำกัด ฝึกฝนความอดทน ปรับสภาพให้ยอมรับกับความกดดันที่อาจเกิดขึ้นได้ในระหว่างปฏิบัติหน้าที่ จึงต้องให้นักเรียนทำความเข้าใจในการทำงานร่วมกันใน หลังจากนั้นให้นักเรียนทดสอบก่อนเรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง”

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 1 : ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 2 : รูปแบบวงโยธวาทิต ทหารและบทเพลงในพิธีการ และแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 3 : แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” โดยผู้สอนและผู้สอนร่วม หรือผู้ชำนาญการพิเศษ (T) จะทำหน้าที่บรรยายเนื้อหา (DESCRIBE) ประกอบสื่อการสอนต่างๆร่วมกับการทำกิจกรรมการซักถาม สนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (S) เพื่อให้เกิดการอภิปราย ขยายความเข้าใจ (DISCUSS) และมีการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน (DEVELOP) จนผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การฝึกการออกแบบหรือจัดทำรูปแบบของผลการเรียนรู้ (DESIGN) ตามแผนการเรียนรู้นั้นๆได้ เช่น รูปแบบวงโยธวาทิตที่มีกำลังพลจำนวน 45 คน และ 15 คน หรือ แบบแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนต้องทำหน้าที่กำกับ ดูแลและควบคุมให้รูปแบบและแผนการเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติ (DIRECT) ได้อย่างสอดคล้อง เช่น การการดูแลให้คำปรึกษาคำแนะนำและการนำแผนการฝึกซ้อมไปสู่การปฏิบัติในภาคสนาม เป็นต้น และในท้ายขั้นตอนการสรุปของแต่ละแผนการเรียนรู้ นักเรียนจะได้รับมอบหมายให้ทำใบกิจกรรมต่างๆเพื่อทบทวนความรู้ความเข้าใจอีกครั้งก่อนเริ่มเรียนในแผนการเรียนรู้ต่อไป

จากการทำกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความสนใจและตั้งใจรับการศึกษาในสาระความรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ สามารถร่วมกิจกรรมตามหลักสูตรได้จากการทดสอบความรู้ท้ายแผนพบว่านักเรียนมีความรู้เพิ่มขึ้นจากเดิมในทุกๆแผนการเรียนรู้เป็นลำดับ และทุกครั้งที่ทำการสอนโดยมีผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษมาร่วมสอนและทำกิจกรรมยังเป็นสิ่งที่สร้างความสนใจในบทเรียนให้แก่ นักเรียนได้เป็นอย่างดี เพราะนักเรียนได้มีโอกาสรับการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ตรงจากข้าราชการที่สังกัดในเหล่าเดียวกันทั้งยังเป็นการกระตุ้นสร้างความกระตือรือร้นและร่วมมือกันทำกิจกรรมตามหลักสูตรเป็นอย่างดี และนักเรียนมีความสนุกสนานในการเรียน สอดคล้องกับคะแนนผลการเรียนรู้หลังเรียนภาคทฤษฎีของนักเรียนคุรียังค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่พบว่ามีระดับคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าคะแนนผลการเรียนรู้ก่อนเรียนอยู่ที่ 70.56 เปอร์เซนต์

แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 4 : สถานการณ์จำลองการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ทั้งหมดจำนวน 9 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่ ขั้นตอนการต้อนรับประธานในพิธี ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร ขั้นตอนการเดินสวนสนาม ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ และขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ

“ทหารใหม่ไปแถว” โดยผู้สอนและผู้สอนร่วม (T) จะทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ สาธิตการปฏิบัติ (DEMONSTRATE) ในแต่ละขั้นตอนให้ผู้เรียน (S) เข้าใจ พร้อมทั้งแนะนำ ดูแลให้ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิต (DO) ก่อนจะมอบหมายให้นำแบบอย่างจากการฝึกปฏิบัติตามในขั้นตอนแรกไปทำการแยกฝึกซ้อม ทบทวนเพื่อหาความชำนาญ (DRILL) โดยร่วมกับการทำกิจกรรมการซักถาม สนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการอภิปราย ขยายความเข้าใจ (DISCUSS) จนผู้เรียนเกิดแนวทางปฏิบัติและมีการปรับปรุง พัฒนาผลการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและความถูกต้องตามเป้าหมายการฝึกซ้อม (DYNAMIC and DEVELOP) โดยขั้นตอนสุดท้ายผู้เรียนจะปฏิบัติ การแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล (DISPLAY) เพื่อรับการประเมินความสามารถภาคปฏิบัติต่อไป และในส่วนของ การรับการประเมินภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันวางแผน รูปแบบบรรยากาศ สภาพพื้นที่การฝึกให้เป็นไปในรูปแบบการตรวจสอบการฝึกของทหารเหล่าดุริยางค์ คือการเชิญผู้บังคับบัญชา อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้สนใจเข้ารับชมการแสดง โดยมีผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นประธาน มีผู้ประเมิน 3 คน การจัดป้ายนิทรรศการ ภาพวีดีโอ กิจกรรมการเรียนการสอนตลอดหลักสูตร และสูจิบัตร เป็นต้น

จากการทำกิจกรรมพบว่า นักเรียนมีความตั้งใจรับการฝึกศึกษาและขยันฝึกซ้อมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ ทั้งเป็นส่วนรวมและรายบุคคลในสภาพอากาศที่ร้อนจัดและแรงกดดันทั้งจากระยะเวลาที่จำกัดและสภาพพื้นที่ไม่เอื้ออำนวย กล่าวคือ เป็นช่วงเวลาที่โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกกำลังทำการทดสอบความสามารถทางดนตรีของบุคคลพลเรือนเพื่อเข้าเป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ประจำปีการศึกษา 2555 ทำให้สภาพการจราจรและพื้นที่ฝึกที่จัดไว้บางส่วนต้องทำเป็นที่จอดรถ แต่ผลจากความตั้งใจและมุ่งมั่นทั้งผู้สอนและความมีระเบียบ ภูมิต้านทานของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 จึงทำให้สามารถร่วมกันฟันฝ่า แก้ปัญหาลุล่วงและดำเนินการฝึกซ้อมเป็นผลสำเร็จตามเป้าหมายของการเรียนในภาคปฏิบัติ โดยผลจากการแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจในสถานการณ์จำลองของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่นักเรียนได้รับการประเมิน ในวันศุกร์ ที่ 9 มีนาคม พ.ศ. 2555 ปรากฏว่าได้รับคำชมเชยทั้งจากผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คณะนายทหารจากกองดุริยางค์ทหารบก ผู้ร่วมรับชมจากมหาวิทยาลัยศิลปากร สอดคล้องกับผลคะแนนระดับความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่พบว่าอยู่ในระดับ สูงมาก

ในการจัดการเรียนรู้ทุกแผน ผู้วิจัยใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น กล้องถ่ายภาพดิจิทัลเพื่อบันทึกภาพเคลื่อนไหวในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อนำมาเป็นข้อมูลย้อนกลับให้กับนักเรียนได้ชมการปฏิบัติที่ผ่านมาและร่วมแสดงความคิดเห็น นอกจากนั้นยังทำการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของ

นักเรียนคุรียังกัทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เกี่ยวกับ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ บรรยาภาสในการเรียนรู้ และ ประโยชน์ที่ได้รับ หลังการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร พบว่านักเรียนให้ความสนใจ และนำข้อมูลย้อนกลับที่ได้รับมาพัฒนาตนเองในกิจกรรมต่อไป

ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร

ผลการประเมินผลหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคุรียังกัทหารบก โดยทดลองใช้กับนักเรียนคุรียังกัทหารบกชั้นปีที่ 3 โรงเรียนคุรียังกัทหารบก มีครูผู้สอนร่วม ผู้ชำนาญการ และผู้วิจัยร่วมประเมินหลังการใช้หลักสูตร โดยการประเมินผลนักเรียน 3 ด้าน คือ 1) ผลการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 2) ความสามารถในการปฏิบัติตามสถานการณ์จำลองพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยมีครูผู้สอนร่วม หัวหน้าหมวดโยชวาทิต และผู้วิจัยประเมินร่วมกัน และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โดยมีผลการประเมินดังนี้

ผลการประเมินหลังการใช้หลักสูตร

การประเมินหลังการใช้หลักสูตร โดยการประเมินผลนักเรียน 3 ด้าน คือ 1) ผลการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 2) ความสามารถในการปฏิบัติตามสถานการณ์จำลองพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยมีครูผู้สอนร่วม หัวหน้าหมวดโยชวาทิต และผู้วิจัยประเมินร่วมกัน และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร โดยมีผลการประเมินดังนี้

ผลการประเมินผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

การประเมินผลการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการประเมินผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยใช้แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ (ก่อนเรียน – หลังเรียน) จำนวน 1 ชุด แบ่งออกเป็น 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อสอบแบบเลือกตอบ มีตัวเลือก 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ คะแนน 20 คะแนน ตอนที่ 2 แบบอัตนัย (ข้อเขียน) จำนวน 5 ข้อ คะแนนเต็มข้อละ 2 คะแนน รวม 10 คะแนน และตอนที่ 3 แบบอัตนัย (ข้อเขียนตารางแผนการฝึกซ้อม) จำนวน 1 ข้อ คะแนนเต็มข้อละ 2 คะแนน รวม 20 คะแนน ดังนั้นแบบทดสอบชุดนี้มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน นำผลการประเมินก่อนการใช้หลักสูตรเปรียบเทียบกับหลังการใช้หลักสูตร สรุปได้ดังรายละเอียดในตารางที่ 11

ตารางที่ 11 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ก่อนและหลังการใช้ หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ก้อหารบกด้วย t-test แบบ Dependent

การใช้หลักสูตร	จำนวนนักเรียน (n)	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t	Sig.
ก่อนการใช้หลักสูตร	39	50	14.72	2.62	-36.45	.000**
หลังการใช้หลักสูตร	39	50	35.28	2.70		

** มีนัยสำคัญที่ระดับ .05

จากตารางที่ 11 พบว่า คะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนก่อนการทดลองใช้ และหลังการทดลองใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัย โดยคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้หลังการทดลองใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 35.28$, S.D. = 2.70) สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยผลการเรียนรู้ก่อนการทดลองใช้หลักสูตร ($\bar{X} = 14.72$, S.D. = 2.62)

ในการประเมินผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งได้ประเมินครอบคลุมตามผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ เมื่อนำผลการเรียนรู้ของนักเรียนมาพิจารณาตามผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนดังรายละเอียดในตารางที่ 12

ตารางที่ 12 แสดงค่าเฉลี่ย $\bar{X}$ และร้อยละ (%) ของคะแนนจากการประเมินผลการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	N	คะแนน เต็ม	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$ (%)	ลำดับ ที่
ผลการเรียนรู้ 1. รู้และเข้าใจประวัติ ความเป็นมาความสำคัญ ของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล สาระการเรียนรู้ ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิม พลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิม พล	39	11	8.82	1.10	80.19	1
ผลการเรียนรู้ 2. รู้และเข้าใจประวัติ และรูปแบบของ วงโยชวาทิตทหาร 3. รู้และเข้าใจประวัติ และบทบาทของเพลงใน พิธีการ สาระการเรียนรู้ ประวัติ รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทบาท ของเพลงในพิธีการ	39	9	7.05	0.97	78.35	2
ผลการเรียนรู้ 4. รู้และเข้าใจลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของ วงโยชวาทิต 5. เห็นความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณ ตนต่อธงชัยเฉลิมพล 6. สร้างแผนผังความรู้ สรุปลำดับขั้นตอน การปฏิบัติพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล สาระการเรียนรู้ แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล ตามลำดับพิธี	39	30	19.38	1.62	64.62	3

จากตารางที่ 12 พบว่า คะแนนผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนเมื่อแยกตามผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้แต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีคะแนนเป็นลำดับที่ 1 ในผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 8.82 คิดเป็นร้อยละ 80.19 รองลงมา ลำดับที่ 2 คือผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ประวัติ รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทบาทของเพลงในพิธีการ คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 7.05 คิดเป็นร้อยละ 78.35 และนักเรียนมีคะแนนเป็นลำดับสุดท้ายในผลการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามลำดับพิธี คะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 19.38 คิดเป็นร้อยละ 64.62

ผลการประเมินด้านความสามารถในภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่”ไปแล้ว

การประเมินความสามารถการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 มีรูปแบบการประเมินลักษณะกลุ่มหรือประเมินการปฏิบัติการบรรเลงเป็นส่วนรวมในรูปแบบของวงโยชวาทิตสนาม ตามขั้นตอนการปฏิบัติและตัวบ่งชี้ มีผู้ประเมิน 3 คน ประกอบด้วย หัวหน้าหมวดโยชวาทิต ครูผู้สอนร่วม และผู้วิจัย (ผู้สอนหลัก) ร่วมกันประเมิน โดยการสังเกตขั้นตอนการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งภารกิจเสร็จสมบูรณ์ แล้วบันทึกผลคะแนนและสรุปผลคะแนนพร้อมทั้งบันทึกผลการประเมินระดับความสามารถ แล้วนำผลการประเมินระดับความสามารถทั้งหมดมาวิเคราะห์สรุปผลการประเมินร่วมกัน ใช้เกณฑ์ระดับความสามารถ 4 ระดับ คือ สูงมาก สูง ปานกลาง และ ต่ำ มีผลการประเมินดังตารางที่ 13

ตารางที่ 13 แสดงผลการประเมินความสามารถปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ในสถานการณ์จำลองการปฏิบัติภารกิจวงโยธาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ซึ่งประเมินเป็นแบบกลุ่ม

รายการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติ	คะแนนเต็ม (40)	$\bar{X}$	S.D.	ระดับความสามารถ
1. นำแถวทหารเข้าประจำที่	4	3.67	0.58	สูงมาก
2. การต้อนรับประธานในพิธี	4	3.33	0.58	สูง
3. การตรวจพลสวนสนาม	4	3.33	0.58	สูง
4. การเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี	4	3.33	0.58	สูง
5. การกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี	4	3.67	0.58	สูงมาก
6. การเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร	4	3.67	0.58	สูงมาก
7. การเดินสวนสนาม	4	3.33	0.58	สูง
8. การส่งประธานในพิธีกลับ	4	3.67	0.58	สูงมาก
9. การนำแถวทหารกลับ	4	3.67	0.58	สูงมาก
10. การปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว	4	3.67	0.58	สูงมาก
รวม	40	3.53	0.17	สูงมาก

จากตารางที่ 13 พบว่า ความสามารถในการปฏิบัติภารกิจวงโยธาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โดยภาพรวมมีระดับความสามารถอยู่ในระดับสูงมาก ($\bar{X} = 3.53$, S.D. = 0.17) เมื่อพิจารณาเป็นรายขั้นตอนการปฏิบัติ แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ ระดับความสามารถในการปฏิบัติภารกิจระดับสูงมาก จำนวน 6 ขั้นตอนการปฏิบัติ คือ นำแถวทหารเข้าประจำที่ การกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี การเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร การส่งประธานในพิธีกลับ การนำแถวทหารกลับ และการปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว ตามลำดับ และระดับความสามารถในการปฏิบัติภารกิจระดับสูง จำนวน 4 ขั้นตอนการปฏิบัติ คือ การต้อนรับประธานในพิธี การตรวจพลสวนสนาม การเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี และการเดินสวนสนาม เมื่อพิจารณาตามรายการประเมิน

ผลการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

การสอบถามและสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ที่มีต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ผู้วิจัยได้ทำการสัมภาษณ์นักเรียนเป็นส่วนรวมและให้นักเรียนตอบแบบ

สัมภาษณ์ตามความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร เกี่ยวกับ กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ บรรยากาศในการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ โดยให้นักเรียนเขียนแบบเรียงความตามประเด็นสัมภาษณ์หลังจากการทดลองใช้หลักสูตรเสร็จสิ้นลง ผลการสอบถามความคิดเห็นมีรายละเอียดสรุปได้ดังนี้

ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ นักเรียนให้ความเห็นว่าทั้งผู้วิจัยและครูผู้สอนทุกคนให้ความเป็นกันเองกับตัวนักเรียนมาก ใจดี สอนสนุกและสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรมคุณลักษณะที่ดี ที่เป็นของการรับราชการในสายเหล่าดุริยางค์ได้อย่างน่าสนใจ ทำให้นักเรียนรู้สึกเป็นกันเองกล้าที่จะถามเวลาที่สงสัย หรืออยากรู้อะไรเพิ่มเติมก็ไม่กลัว เพราะเมื่อนักเรียนถามทั้งครูผู้สอนและผู้วิจัย ก็พยายามที่จะตอบคำถามเพื่อให้นักเรียนได้รับความรู้ ซึ่งยังเพิ่มความน่าสนใจในบทเรียน เพราะครูผู้สอนทุกคนและผู้วิจัย สามารถสร้างบรรยากาศที่เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้นักเรียนนั้นมีความพร้อมและกระตือรือร้นเพื่อทำกิจกรรมทุกอย่างตามแผนของหลักสูตรที่กำหนดไว้

ด้านกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความรู้สึกชอบกิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ครูและผู้สอนทุกคน และผู้วิจัยจัดให้ กิจกรรมการเรียนการสอนที่นักเรียนชอบที่สุดจะเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในภาคปฏิบัติ โดยนักเรียนให้ความเห็นว่าที่นักเรียนชอบเพราะการเรียนโดยกิจกรรมที่เป็นการฝึกประสบการณ์จริง ตามลำดับขั้นตอนของพิธีการทำให้สามารถนำความรู้ความชำนาญไปใช้ประโยชน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งยังได้รับการฝึกฝน ปลูกฝังคุณลักษณะที่ดีในการปฏิบัติงานราชการในสายเหล่าดุริยางค์จากผู้ที่มีความรู้ ความชำนาญการพิเศษอีกด้วย นักเรียนสนุกสนานในการเรียนรู้สีกอยากเรียน และการได้ไปเรียนในสถานที่จริง ได้เห็นของจริง ปฏิบัติจริง ได้พูดคุย สอบถามกับผู้รู้จริง ๆ ทำให้นักเรียนยิ่งเกิดความรู้สึกว่าสิ่งที่ตนเองเรียนนั้นมีคุณค่า ทำให้เข้าใจในบทเรียนได้เป็นอย่างดี นอกจากนั้นกิจกรรมเหล่านี้ยังเป็นเรื่องใหม่สำหรับนักเรียน ทั้งในเรื่องการไปศึกษานอกสถานที่ การจัดรูปแบบการแสดงผลงานภาคปฏิบัติ ทำให้นักเรียนรู้สึกว่าเป็นเรื่องที่น่าสนใจมาก เพราะตนเองไม่เคยได้ปฏิบัติ พอได้ลงมือปฏิบัติแล้วรู้สึกชอบมาก อยากเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนี้อีกในหลาย ๆ วิชา

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ นักเรียนให้ความเห็นว่าจากการที่นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล นักเรียนได้รับประโยชน์มากมายทั้งในเรื่องความรู้เกี่ยวกับประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล ความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ได้เรียนรู้และฝึกออกแบบรูปขบวนแถวทหารดุริยางค์ที่มีจำนวนกำลังพลที่แตกต่างกันตามลักษณะความจำเป็นของหน่วยเพื่อใช้ในการนำแถวสวนสนามหรือพิธีการอื่น ๆ ได้รู้จักและฝึกการออกแบบแผนการฝึกซ้อมให้ได้ผลการฝึกซ้อมที่ตรง

วัตถุประสงค์ตามกำหนด และนักเรียนมีความเห็นสอดคล้องกันว่ากิจกรรมการเรียนการสอนในแผนการเรียนรู้ที่ 4 “ทหารใหม่ไปแถว” ทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์และมีคุณค่าต่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการรับราชการของเหล่าดุริยางค์มากที่สุด เพราะนอกจากความรู้ความเข้าใจจากการฝึกซ้อมที่ผู้สอนถ่ายทอดให้จากประสบการณ์ตรงแล้ว นักเรียนยังได้รับประสบการณ์จากการจัดรูปแบบการแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามสภาพจริงเพื่อประเมินความสามารถ อันเป็นแนวทางการรับการประเมินและตรวจสอบการฝึกของทหารเหล่าดุริยางค์ในอนาคตต่อไป และจากคุณประโยชน์ดังกล่าวข้างต้น นักเรียนยังมีความรู้สึกว่าการเรียนนี้เป็นอัตลักษณ์ของภารกิจทหารเหล่าดุริยางค์ยังมีเรื่องน่ารู้อีกมากมายที่ยังไม่รู้ และมีความต้องการที่จะเรียนรู้ ทำให้ตัวนักเรียนรู้สึกภูมิใจในความเป็นทหารเหล่าดุริยางค์ของกองทัพบกและมีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่ในสายเหล่าดุริยางค์ ยึดมั่นในอุดมการณ์ทหารของชาติ ให้สมกับคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ผลการปรับปรุงหลักสูตร

การปรับปรุงหลักสูตรเป็นเรื่องที่จะต้องมีการดำเนินการเป็นระยะ ๆ ทั้งนี้เพื่อให้ได้หลักสูตรมีความเหมาะสม สอดคล้องสำหรับการนำไปใช้เพื่อตอบสนองภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์อย่างแท้จริง ในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ได้มีการประเมินก่อนการนำไปทดลองใช้ โดยผู้เชี่ยวชาญ และได้มีการปรับปรุงไปแล้วตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ แต่เมื่อนำหลักสูตรไปใช้พบว่ามีประเด็นที่จะต้องปรับปรุงโดยเฉพาะใบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ ควรแก้ไขการใช้ภาษาเพื่อให้ผู้ประเมินอ่านแล้วมีความเข้าใจตรงกันมากขึ้น นอกจากนี้การจัดเตรียมสถานที่สำหรับการเรียนในภาคปฏิบัติต้องมีความพร้อมและไม่เป็นอุปสรรคในการฝึกซ้อมซึ่งอาจมีผลต่อการประเมินความสามารถได้ ทั้งยังต้องยืดหยุ่นเรื่องเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้เพื่อให้สะดวกเหมาะสมกับครูพิเศษที่เชิญมาสอน และสะดวกในการนำนักเรียนไปฝึกซ้อมปฏิบัติกิจกรรมนอกสถานที่ตามแผนที่วางไว้ จึงจะประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรที่กำหนดไว้

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development : R & D) มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาหลักสูตร ขั้นตอนที่ 3 การทดลองใช้หลักสูตร และขั้นตอนที่ 4 การประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน ซึ่งได้จากการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาหมายเลขหลักสูตร 901-ณ-021,022 สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบกและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก (2550-2554) ผลการศึกษาความต้องการของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ผลการศึกษาค้นคว้าคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรจากบุคคลที่เกี่ยวข้อง โดยสัมภาษณ์ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก หัวหน้าแผนกดนตรี และหัวหน้าแผนกวิทยากร สนทนากลุ่มกับหัวหน้าหมวดโยชวาทิต หัวหน้าการศึกษา หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา หัวหน้าฝ่ายวิชาดุริยางค์ และครูผู้สอนกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือนดนตรีของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และผลการศึกษาข้อมูลการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตของกองดุริยางค์ทหารบก ได้นำข้อมูลทั้งหมดที่รวบรวมได้มาสังเคราะห์และนำมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรฉบับร่าง ที่ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติผู้เรียน คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 10 Ds. Model สื่อและแหล่งการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินตรวจสอบความสอดคล้องของหลักสูตรฉบับร่าง จากนั้นนำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน แล้วประเมินผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 1) เครื่องมือสำรวจข้อมูลพื้นฐาน

ได้แก่ แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ และประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 2) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองใช้หลักสูตร ได้แก่ หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผนซึ่งค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร (IOC) มีค่าเท่ากับ 1.00 แสดงว่า หลักสูตรมีความเหมาะสมในการนำไปทดลองใช้ และ 3) เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตร ได้แก่ แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 มีค่าความยากง่ายระหว่าง 0.40-0.70 มีค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.30-0.85 และมีค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบปรนัยและอัตนัยเท่ากับ 0.91 และ 0.80 ตามลำดับ แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 และแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 1.00 ดำเนินการเก็บข้อมูลทุกขั้นตอนด้วยตนเอง วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าร้อยละ(%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และ t-test Dependent

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยที่ได้นำเสนอ สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พบว่า นักเรียนและผู้เกี่ยวข้องต้องการให้พัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีความคาดหวังให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่องราวและฝึกทักษะการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งเป็นอัตลักษณ์ภารกิจที่สำคัญของทหารเหล่าดุริยางค์ ทั้งในเรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ การจัดทำแผนการฝึกซ้อมและการปฏิบัติการฝึกซ้อมตามลำดับพิธี และจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยให้นักเรียนศึกษาทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ศึกษาใบความรู้ ลงมือปฏิบัติในใบกิจกรรม รายงานหน้าชั้นเรียน สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต รวมทั้งการจัดการแสดงผลงานการปฏิบัติในสถานการณ์จำลองการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบกเข้าร่วมสอน และประเมินผล

2. ผลการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก พบว่า หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลประกอบด้วย แนวคิด หลักการ

จุดมุ่งหมาย คำอธิบายรายวิชา ผลการเรียนรู้ โครงสร้าง/เวลาเรียน สาระการเรียนรู้ รูปแบบการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 4 แผน ประกอบด้วยเนื้อหา ดังนี้ แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 1 : ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล แผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 2 : รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ และแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 3 : แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 4 : สถานการณ์จำลองการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ทั้งหมดจำนวน 9 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่ ขั้นตอนการต้อนรับประธานในพิธี ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร ขั้นตอนการเดินสวนสนาม ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ และขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ หลักสูตรมีความเหมาะสมและสอดคล้อง

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก นำหลักสูตรไปทดลองใช้กับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จำนวน 39 คน โดยผู้วิจัย ครูผู้สอนร่วมกับผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบก จัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ กิจกรรมกลุ่ม มีการระดมความคิด ร่วมอภิปราย รายงาน สืบค้นข้อมูลจากอินเทอร์เน็ต มีการบรรยายและฝึกทักษะเพิ่มประสบการณ์ความชำนาญทางทหาร โดยผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษ และการแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยครูใช้สื่อที่หลากหลาย เหมาะสมและทันสมัยกับกิจกรรมการเรียนรู้ ขณะทดลองใช้หลักสูตรพบว่า นักเรียนให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นร่วมมือในการทำกิจกรรมตามหลักสูตรอย่างมีระบบ ระเบียบ และสามารถผ่านการประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ได้ที่ระดับความสามารถสูงมาก

4. ผลการประเมินผลและปรับปรุงหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พบว่า ผลการเรียนรู้ของนักเรียนเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ก่อนและหลังการใช้หลักสูตรแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีคะแนนเฉลี่ยหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนใช้หลักสูตร โดยมีคะแนนผลการเรียนรู้เรื่องของแผนการเรียนรู้ที่ 1 “ทหารเก่าเล่าเรื่อง ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของสูงที่สุด นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ

ธงชัยเฉลิมพล อยู่ในระดับสูงมาก และจากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ กิจกรรมที่นักเรียนชอบมากที่สุด คือ การไปศึกษา ฝึกซ้อมหารปฏิบัติ นอกสถานที่ และการได้ลงมือปฏิบัติจริงในการกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล เพราะการเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง ทำให้เกิดทักษะและความชำนาญ สามารถ เข้าใจบทเรียนง่ายขึ้น ด้านบรรยากาศในการเรียนรู้ มีความสนุกในการเรียน ทำให้อยากร่วม กิจกรรมทุกกิจกรรมที่ครูผู้สอน และผู้วิจัยจัดให้ และด้านประโยชน์ที่ได้รับ ทำให้นักเรียนมีความรู้ เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของทหารเหล่าดุริยางค์ ได้เรียนรู้ ได้ทดลองปฏิบัติสิ่งใหม่ ๆ รู้สึก ภาคภูมิใจในการปฏิบัติภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์ โดยภาพรวมนักเรียนมีความพึงพอใจต่อ หลักสูตร เรื่องการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

อภิปรายผล

จากผลการวิจัย มีประเด็นที่นำมาเพื่อการอภิปรายผลดังนี้

1. จากผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐาน พบว่าผู้บังคับบัญชา นักเรียนและผู้เกี่ยวข้อง มีความ ต้องการให้พัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล และคาดหวังให้ผู้เรียนมีความรู้ในเรื่องประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัย เฉลิมพล รูปแบบจวโยชวาทิตทหาร บทเพลงที่ใช้บรรเลงในพิธีการ รูปแบบและแผนการฝึกซ้อม จนกระทั่งถึงขั้นการแสดงผลงานการปฏิบัติตามสถานการณ์จำลองตามลำดับพิธีจริง ซึ่งเหล่าทหาร ดุริยางค์ถือว่าเป็นอัตลักษณ์ภารกิจของหน่วยที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กองดุริยางค์ทหารบกและโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกมีแผนงานและนโยบายที่สอดคล้องกันไป ใน ทิศทางเดียวกันที่จะมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาและเพิ่มขีดความสามารถให้กับกำลังพลทหาร เหล่าดุริยางค์ในทุกระดับ โดยเฉพาะนักเรียนดุริยางค์ทหารบกให้มีความรู้ ความสามารถในการ สาขาวิชาของเหล่าทหารดุริยางค์ มีคุณลักษณะและอุดมการณ์ในความเป็นทหารของชาติ เพื่อให้ เป็นผู้ที่มีความพร้อมรับปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับนโยบาย การศึกษาของกองทัพไทย (คำสั่งกองทัพไทย เฉพาะที่ 55/51) ในการจัดเตรียมกำลังกองทัพไทย ให้สามารถปฏิบัติภารกิจตามนโยบายของรัฐบาลอย่างมีประสิทธิภาพจึงมีความจำเป็นต้องพัฒนา กำลังพลให้มีทักษะ ความรู้ความสามารถ และเสริมสร้างทัศนคติในความเป็นทหารอาชีพ พร้อมทั้ง ปลุกฝังอุดมการณ์ ความรักชาติ และ นโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2550-2554 (คำสั่ง ทบ. ที่ 1/ 2549 ลงวันที่ 6 กันยายน 2549) กำหนดเป็นแผนพัฒนากำลังพลกองทัพบก พ.ศ. 2553-2554 (ส่งเสริมการศึกษา- มุ่งพัฒนากำลังพล) กลยุทธ์ที่ 4 การพัฒนาคุณภาพ มาตรฐานการศึกษาของ โรงเรียนเหล่า/สายวิทยาการ และสถานศึกษาของทหารบก ให้ผู้การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

เน้นการศึกษาที่จัดโดยหน่วยงานเพื่อผลิตบุคลากรตามความชำนาญและความต้องการของหน่วยงานที่ไม่สามารถดำเนินการในสถาบันการศึกษาได้ทั่วไป การดำเนินการด้านการศึกษาของทหารบก จึงเป็นการสร้างความพร้อมให้กับกำลังพลในการปฏิบัติงานเพื่อสามารถตอบสนองแนวทางการใช้กำลังของกองทัพบกได้ทุกรูปแบบ สถานศึกษาของกองทัพบกสามารถปรับปรุงสร้างหลักสูตร เอกสาร ตำราต่าง ๆ ขึ้นเอง เพื่อให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป และจำเป็นต้องใช้ในยุคปัจจุบัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ พันเอกวิชา สิงหสุรศักดิ์ (2551 : บทคัดย่อ) ที่พบว่าธงชัยเฉลิมพลเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของกองทัพบก ดังนั้นพิธีกรรมที่เกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพลนั้นจะต้องมีความเหมาะสม สวยงาม นำที่จะดำรงรักษาไว้และสืบทอดต่อไป ที่สำคัญอย่างยิ่งกำลังพลจะได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นทหารของชาติและยึดมั่นในคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของชิตโกเพการ์ (Chitgopekar 2007 : 178) ได้ศึกษาการวางโครงสร้างอัตลักษณ์ของชุมชนและอัตลักษณ์ในตัวบุคคล พบว่าระบบสัญลักษณ์ เรื่องราวที่เล่าขาน สืบทอดกันมา ประเพณีปฏิบัติและเครือข่ายทางสังคม คือแหล่งกำเนิดของอัตลักษณ์ซึ่งจะช่วยสร้างและสืบทอดอัตลักษณ์แบบ Marathi ซึ่งเป็นเครื่องแสดงความเป็นตัวตนของชุมชน และจากการศึกษาความต้องการ พบว่า ต้องการให้ผู้ชำนาญการพิเศษของกองดุริยางค์ทหารบก ร่วมสอนและประเมิน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการจัดการศึกษาที่เป็นรูปแบบเฉพาะเหล่าทหารดุริยางค์ควรเปิดโอกาสให้ผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษด้านประวัติศาสตร์และพิธีการตามหลักสูตรของกองดุริยางค์ทหารบกเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จของหลักสูตรและให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างแท้จริงเหมาะสม สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ซึ่งเป็นหลักสูตรแกนกลางของประเทศที่เป็นกรอบทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา กำหนดให้สถานศึกษาจัดทำสาระการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาในชุมชน สังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ดังนั้นสถานศึกษาจึงต้องจัดกระบวนการเรียนรู้โดยนำเอาภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้อมูลท้องถิ่นมาร่วมจัดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนที่สอดคล้อง และเหมาะสมกับสภาพและความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ให้ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดหลักสูตรขั้นพื้นฐานเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาปรับปรุงการจัดทำหลักสูตรให้ครอบคลุมเหมาะสม ซึ่งหลักสูตรที่จะเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนอย่างแท้จริงต้องสอดคล้องกับชีวิตจริง และในการถ่ายทอดภูมิปัญญา ผู้รู้ท้องถิ่นเป็นผู้ที่มีความรู้ในเรื่องภูมิปัญญาเป็นอย่างดี และลึกซึ้ง สามารถใช้วิธีการถ่ายทอดภูมิปัญญาได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ อุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544 : 177) ภัททิยา สามงามยา (2545 : 125) สมนึก บุญเต็ม (2546 : 180) จตุพร จันทรเรือง (2549 : 134) จริยา ศรีเพชร (2550 : 188) และปิยวรา คล้ายหนองสรวง (2550 : 145) ที่พัฒนาหลักสูตรโดยมีผู้รู้ท้องถิ่นร่วมจัดการเรียนรู้ ทำให้การจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และในการจัดการเรียนรู้ และ

ประเมินผลต้องการให้มีการฝึกปฏิบัติจริง และประเมินผลตามสภาพจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าการเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติจริงจะทำให้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดี ในหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นหลักสูตรที่เน้นทักษะปฏิบัติที่มุ่งสร้างประสบการณ์ ความชำนาญการสาขาวิชาเหล่าทหารดุริยางค์ด้านการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในรูปแบบของพิธีกรรมทางทหารนั้น ผู้สอนจะต้องใช้วิธีการสอนและรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติตามรูปแบบ 10 Ds.model ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามหลักสูตรเป็นแกนกลาง สอดคล้องกับรูปแบบการจัดการเรียนการสอนของเดวิส (Davies 1971 : 50-56) แฮร์โรว์ (Harrow 1972 : 96-99) และซิมป์สัน (Simpson 1972) ที่มีรูปแบบคล้ายกันที่ว่าเป็นรูปแบบที่มุ่งช่วยพัฒนาความสามารถของผู้เรียนในด้านการปฏิบัติ การกระทำ หรือการแสดงออกต่าง ๆ ด้วยการฝึกฝน ให้ผู้เรียนสามารถทำทักษะย่อย ๆ เหล่านั้นได้ก่อนแล้วค่อยเชื่อมโยงต่อกันเป็นทักษะใหญ่ ซึ่งหากได้รับการฝึกฝนที่ดีแล้ว จะเกิดความถูกต้อง ความคล่องแคล่ว ความเชี่ยวชาญชำนาญการ และความคงทน ผลของพฤติกรรมหรือการกระทำสามารถสังเกตได้จากความรวดเร็ว ความแม่นยำ ความเร็วหรือความราบรื่นในการจัดการ อีกทั้งรูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวยังสามารถยืดหยุ่นผสมผสานวิธีการสอนได้หลากหลายกันเหมือนกับการสอนอื่น ๆ เพราะเหตุว่าไม่มีการสอนวิธีใดวิธีหนึ่งที่ดีที่สุด เพียงวิธีเดียว การสอนที่ดี คือ การสอนที่มีประสิทธิภาพและเหมาะสมกับสถานการณ์ และต้องเหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความแตกต่างกัน และบริบทที่แตกต่างกัน ตัวครูผู้สอนเองก็จะต้องมีความยืดหยุ่น ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (ฉบับปรับปรุง 2545) ที่กล่าวถึงการจัดการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด จึงต้องจัดประสบการณ์ตรงให้กับผู้เรียนได้เรียนรู้ ทั้งในการออกสำรวจชุมชน การศึกษานอกสถานที่ และการสัมภาษณ์ผู้รู้ท้องถิ่นด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับความเชื่อของบลูม (Bloom, อ้างถึงใน ชาตรีสำราญ 2544 : 30) ว่าเมื่อนักเรียนเป็นผู้ลงมือกระทำ การเรียนรู้ที่ดีจะเกิดขึ้นกับ ตัวนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทธิตยา สามงามยา (2545 : 125) สมนึก บุญเต็ม (2546 : 180) จตุพร จันทร์เรือง (2549 : 134) จริยา ศรีเพชร (2550 : 188) และปิยวรา คล้ายหนองสรวง (2550 : 145) ที่พัฒนาหลักสูตรที่มีกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย และประเมินจากสภาพจริง

2. ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรที่พัฒนาขึ้น มีค่าดัชนีความสอดคล้องของหลักสูตร (IOC) แสดงว่า หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสม ในการนำไปทดลองใช้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรสร้างจากการสำรวจความต้องการของนักเรียนและผู้เกี่ยวข้องซึ่ง นอกจากนี้ได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ สอดคล้องกับแนวคิดของวิชัย วงษ์ใหญ่ (2543 : 77) ได้เสนอรูปแบบและแนวคิดของขั้นตอน กระบวนการพัฒนาหลักสูตรแบบครบวงจรแบ่งเป็น 3 ระบบ โดยเริ่มต้นมาจากระบบการร่างหลักสูตร ระบบการนำหลักสูตรไปใช้ ระบบการประเมินหลักสูตร โดย

ที่แต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องและต่อเนื่องกัน เช่นเดียวกันกับสังค อุทรานันท์ ในขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรขั้นที่ 7 ว่า หลังจากที่ได้มีการตรวจสอบและประเมินผลเบื้องต้นแล้ว หากพบว่าหลักสูตรมีข้อบกพร่องจะต้องปรับปรุงแก้ไขให้มีความถูกต้องหรือเหมาะสม ก่อนที่จะนำหลักสูตรไปใช้ในสถานศึกษาจริง ทั้งนี้เพื่อให้การใช้หลักสูตรบรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ และ ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงษ์ (2539 : 124-135, อ้างถึงใน บุญเลี้ยง ทุมทอง 2553 : 209-214) ยังได้กล่าวถึง กระบวนการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรรายวิชาใหม่ในขั้นตอนที่ 2 ว่าด้วยการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน เกี่ยวกับสภาพและความต้องการของชุมชน เพื่อให้หลักสูตรที่จัดทำขึ้นเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของท้องถิ่น การศึกษาสภาพและความต้องการของชุมชนอาจศึกษาในหลาย ๆ ด้าน เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ประเพณี การประกอบอาชีพทั้งในปัจจุบันและอนาคต ความคาดหวังของชุมชนเป็นต้น และ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิทธิเดช ลำลีแก้ว (2545 : 142) ที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สมนึก บุญเต็ม (2546 : 180) ที่พัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง พิธีเสนเรือน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี และ จตุพร จันทรเรือง (2549 : 131) ที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรโดยผู้เชี่ยวชาญก่อนนำหลักสูตรไปทดลองใช้ และได้นำข้อมูลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร ทั้งนี้เนื่องจากว่า การพัฒนาหลักสูตรหรือสร้างหลักสูตรที่ตอบสนองความต้องการของผู้เรียนและชุมชน ทำให้ได้หลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและสังคม สามารถพัฒนาผู้เรียนได้ตามสภาพและความต้องการของชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ โอлива (Oliva 2005 : 16-17) ที่กล่าวว่า เนื้อหาในหลักสูตรต้องกำหนดให้สอดคล้องกับความต้องการของสังคม และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีหน้าที่ในการพัฒนาสังคมต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุบลรัตน์ กิจไมตรี (2544 : 32) ที่กล่าวว่า ในการพัฒนาหลักสูตรต้องสร้างหลักสูตรหรือการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงหลักสูตรขึ้นใหม่ เพื่อให้สอดคล้องกับสภาพความต้องการของสังคม โดยมีจุดมุ่งหมาย แนวทาง วิธีการ และเนื้อหาสาระเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถ ทักษะ และพฤติกรรมตามที่กำหนดในจุดมุ่งหมายของการศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมนึก บุญเต็ม (2546 : 180) ที่พัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง พิธีเสนเรือน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี และ จตุพร จันทรเรือง (2549 : 131) ที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่นำผลจากการศึกษาข้อมูลพื้นฐานมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ในการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจจวงไชชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีการนำข้อมูลพื้นฐานที่ได้จาก

การศึกษา มากำหนดเป็นองค์ประกอบของหลักสูตร ที่ประกอบด้วย แนวคิด หลักการ จุดมุ่งหมาย คุณสมบัติของผู้เรียน ผลการเรียนรู้ สาระการเรียนรู้ คำอธิบายรายวิชา โครงสร้างหลักสูตร เวลาเรียน แนวการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ 10 Ds.model สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า องค์ประกอบของหลักสูตร เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้หลักสูตรสมบูรณ์ โดยทั่วไปหลักสูตร ประกอบด้วยส่วนสำคัญ ได้แก่ จุดมุ่งหมาย เนื้อหาวิชาและประสบการณ์ กิจกรรมการเรียน การสอน และการประเมินผล ดังแนวคิดของวิชย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์ (2542 : 50-52) และสุนีย์ ภูพันธ์ (2546 : 18-19) มีความเห็นเช่นเดียวกันว่าหลักสูตรประกอบด้วย จุดมุ่งหมาย จุดประสงค์ เนื้อหาสาระและประสบการณ์ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล ทำนองเดียวกับ จริยา ศรีเพชร (2550 : 186) ที่พัฒนาหลักสูตรโดยมีองค์ประกอบ คือ แนวคิด หลักการ จุดหมาย คำอธิบายรายวิชา มาตรฐานการเรียนรู้ ผลการเรียนรู้ที่คาดหวัง ขอบข่ายสาระการเรียนรู้ โครงสร้างหลักสูตร/เวลาเรียน แนวทางการจัดการเรียนรู้ สื่อการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และแผนการจัดการเรียนรู้

3. ผลการทดลองใช้หลักสูตร กับนักเรียนคุรียงค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โรงเรียนคุรียงค์ทหารบก จำนวน 39 คน ที่จัดการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จำนวน 4 แผน พบว่า นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้นในการเรียนรู้ ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ทั้งในกิจกรรมการเรียนรู้ ภาทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ เน้นการปฏิบัติจริง เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง ซึ่งเหมาะกับนักเรียนคุรียงค์ทหารบก ระดับชั้นสูงสุด มีการใช้สื่อแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย และทันสมัย นักเรียนได้ฝึกคิด ฝึกปฏิบัติ ได้ไปฝึก ศึกษาสถานที่ไม่ได้เรียนในสิ่งที่ไม่เคยรู้ ซึ่งกิจกรรมทั้งหมด ถือว่าเป็นสิ่งแปลกใหม่สำหรับนักเรียนและตรงกับแนวทางการรับราชการของทหารเหล่าคุรียงค์อย่างแท้จริง จึงทำให้เกิดความสนใจ สอดคล้องกับแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มมนุษยนิยม (2537 : 270) ที่กล่าวว่า ในการเรียนรู้ต้องเน้นความสำคัญของการให้นักเรียนเป็นผู้กระทำ มีส่วนร่วมในกิจกรรม และประสบการณ์ต่าง ๆ เน้นกระบวนการของการเรียนรู้ จัดบรรยากาศของห้องเรียนให้ส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและเลือกวิธีการที่เรียนรู้เองด้วยการค้นพบ สอดคล้องกับประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องกรอบมาตรฐานหลักสูตร ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ในการประชุมครั้งที่ 2/2549 เมื่อวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2549 ข้อที่ 2 กรอบคุณวุฒิการศึกษาวิชาชีพระดับ ปวช. กำหนดให้มีสมรรถนะที่ได้จากมาตรฐานวิชาชีพหรือมาตรฐานสมรรถนะในสาขาอาชีพระดับฝีมือตรงตามความต้องการของสาขาอาชีพ สถานประกอบการ ชุมชน มีความสามารถในการคิด

วิเคราะห์ แก้ปัญหา วางแผน ดำเนินการ ตรวจสอบและบูรณาการความรู้อย่างเป็นระบบ ในระดับผู้ปฏิบัติงาน รวมทั้งเป็นผู้ที่มีคุณธรรมจริยธรรม และกิริยาที่เหมาะสมในการทำงาน เช่นเดียวกับชาตรี สาราณ (2544 : 174) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้ที่ดีเมื่อนักเรียนได้ลงมือกระทำ และถ้าได้ทำซ้ำ ๆ บ่อย ๆ ย่อมเกิดการเรียนรู้แก่ผู้เรียน และงานวิจัยของจริยา ศรีเพชร (2550 :183) จตุพร จันทร์เรือง (2549 : 129) และภททิยา สามงามยา (2545 : 138) ที่พัฒนาหลักสูตรที่จัดการเรียนรู้ เน้นการปฏิบัติจริง มีกิจกรรมที่หลากหลาย ตอบสนองต่อความต้องการของนักเรียน ทำให้นักเรียนมีความสนใจ กระตือรือร้น และสนุกในการเรียนรู้ และยังสอดคล้องกับนโยบายการปรับปรุงและพัฒนาระบบการฝึก-ศึกษากองทัพไทย พ.ศ. 2549 เพื่อมุ่งไปสู่การเตรียมความพร้อมด้านกำลังพลให้สามารถปฏิบัติงานได้ตามภารกิจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยกำหนดและออกแบบหลักสูตรให้สอดคล้องกับภารกิจ จำเป็นต่อการปฏิบัติงานตามภารกิจ มีความทันสมัยและนำไปสู่การปฏิบัติที่เป็นรูปธรรม การปรับปรุงและจัดระบบการศึกษาต้องคำนึงถึงคุณภาพและความเป็นมาตรฐานทางการศึกษา หลักนิยมทางทหาร และวิชาการทหาร โดยเน้นการให้ความรู้ ประสบการณ์ และการฝึกอบรมที่ต้องนำไปใช้ในการปฏิบัติงานราชการทหาร พัฒนากองทัพไทยให้เป็นองค์กรบริหารแนวใหม่

4. ผลการประเมินหลักสูตร พบว่า นักเรียนมีผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลก่อนใช้หลักสูตรและหลังการใช้หลักสูตร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยหลังการใช้หลักสูตรมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเป็นหลักสูตรที่พัฒนาขึ้นมาจากความต้องการของนักเรียน มีผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ มีประสบการณ์เกี่ยวกับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลในกองดุริยางค์ทหารบกอย่างแท้จริง มาเป็นผู้ให้ความรู้แก่นักเรียน และใช้วิธีการจัดการเรียนการสอนที่หลากหลาย และแปลกใหม่ ซึ่งสร้างความสนใจให้กับผู้เรียน และมีกิจกรรมกลุ่มที่อาศัยความร่วมมือ ความมีระบบ ระเบียบวินัยและความรับผิดชอบของนักเรียนร่วมกัน จึงจะทำให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดเรื่องความต้องการพื้นฐานจากทฤษฎีมนุษยนิยมของมาสโลว์ (Maslow, อ้างถึงใน สุรางค์ ใ้วตระกูล 2537 : 117) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีความปรารถนา จะเป็นส่วนหนึ่งของกลุ่มและต้องการการยอมรับการเป็นสมาชิกในกลุ่ม และดังที่ ชาตรี สาราณ (2544 : 75) ได้กล่าวว่า ถ้ารูปหล่อให้เด็กได้คิด ได้ปรึกษาในหมู่เพื่อน ๆ ทำให้เขาได้เกิดการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชีวิรัตน์ สาลีประเสริฐ (2546 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาเรื่องการอนุรักษ์โบราณสถานโบราณวัตถุ อำเภอร่องทอง สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 สิทธิเดช ลำลีแก้ว (2545 : 142) ที่พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นเรื่องการอนุรักษ์ป่าชายเลน สำหรับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จตุพร จันทร์เรือง (2549 : 131) ที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง เพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 และจริยา ศรีเพชร (2550 : 185) ที่พัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาเรื่อง คลองมหาสวัสดิ์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่พบว่า หลังการใช้หลักสูตรนักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร และพบว่า นักเรียนมีความสามารถในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อยู่ในระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเป็นวิธีการเรียนรู้ที่บูรณาการหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ได้อย่างกลมกลืน เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่สร้างให้ผู้เรียนมีทักษะ ความชำนาญการในการกิจของ เหล่าทหารดุริยางค์ที่จำเป็นในการปฏิบัติราชการ และเป็นการหาคำตอบ ข้อสงสัยโดยใช้ทักษะ การเรียนรู้หลาย ๆ ด้านของผู้เรียน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกรมวิชาการ (2545 : 106-122) ที่กล่าวว่า โครงการเป็นการจัดประสบการณ์ตรงให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติเหมือนกับการทำงานในชีวิตจริง รู้วิธีการแก้ปัญหาด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ นอกจากนี้ โครงการประเภทสำรวจรวบรวมข้อมูล เป็นโครงการประเภทที่ไม่จำเป็นจะต้องมีตัวแปรเข้ามาเกี่ยวข้อง และมีวิธีการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน จึงเป็นโครงการที่มีความเหมาะสม สอดคล้องกับแนวคิดของบลูม (Bloom, อ้างถึงใน ชาตรี สำราญ 2544 : 31) ที่กล่าวว่า การสอนที่มีคุณภาพนั้นต้องอาศัยปัจจัยหลายอย่างเป็นตัวส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น คำแนะนำจากครู การมีส่วนร่วมจากนักเรียนโดยให้นักเรียนได้โต้ตอบในการเรียน การเสริมแรงเป็นระยะ การให้ข้อมูลย้อนกลับและการแก้ไข ส่วนการตอบข้อซักถาม นักเรียนมีคะแนนต่ำสุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า นักเรียนไม่ได้รับการฝึกฝนในเรื่องการตอบข้อซักถาม หน้าชั้นเรียน เมื่อไม่มีประสบการณ์จึงมีความประหม่า และไม่สามารถแก้ไขปัญหานั้นเฉพาะหน้าได้ เช่นเดียวกับแนวคิดของฮิลการ์ด และเบาวเวอร์ (Hilgard and Bower, อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี 2549 : 85) ที่กล่าวว่า การเรียนรู้เป็นกระบวนการที่ทำให้พฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม อันเป็นผลจากการฝึกฝน และประสบการณ์ การเรียนรู้เป็นผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ที่แต่ละคนได้รับ ถ้าไม่มีประสบการณ์ก็ไม่เกิดการเรียนรู้ และไม่มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของสมนึก บุญเต็ม (2546 : บทคัดย่อ) พัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เรื่อง พิธีเสนเรือนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จังหวัดเพชรบุรี และอุไรรัตน์ ยุทธนากร (2546 : บทคัดย่อ) พัฒนาหลักสูตรเรื่องสมุนไพร สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีการประเมินความสามารถในการทำโครงการของนักเรียน และผลการประเมินความสามารถอยู่ในระดับสูง นอกจากนี้ผลการวิจัยยังพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อหลักสูตร โดยเห็นว่าการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ตรงต่อคุณลักษณะเฉพาะของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ส่งเสริมให้บทเรียนและ กิจกรรมของหลักสูตรมีความน่าสนใจ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า กิจกรรม รูปแบบการเรียนรู้และ

เนื้อหาสาระของหลักสูตรเป็นมวลความรู้และประสบการณ์ที่นักเรียนไม่เคยได้เรียนรู้และฝึก ศึกษา มาก่อน เช่น การศึกษาประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล การฝึกการวางแผนการฝึกซ้อมแล้วนำไปสู่การฝึกซ้อมและการแสดงการปฏิบัติจริงตามรูปแบบของหลักสูตร จึงเป็นสิ่งแปลกใหม่ในการเรียนรู้ ดังนั้นในการร่วมกิจกรรมการเรียนรู้จึงทำให้นักเรียนสนใจ กระตือรือร้น และสนุกสนานในการเรียนมากกว่าที่เคยเป็น สอดคล้องกับแนวคิดของชาตรี ตำราญ (2544 ข : 5) กล่าวว่า ธรรมชาติของเด็ก อยากรู้ อยากเห็น อยากลอง อยากเล่น สิ่งที่เขาสนใจเด็กจะขี้ใจไม่กระพริบตา ครูจึงต้องนำเสนอสิ่งที่เด็กสนใจ สิ่งแปลกใหม่ ในความรู้สิ่งที่ดีของเขา ในด้านบรรยากาศการเรียนรู้ นักเรียนกล้าพูดกล้าถามเมื่อมีข้อสงสัย มีความรู้สึกที่ครูผู้สอนเป็นกันเองถึงแม้ว่าจะเป็นผู้มียศสูงกว่าก็ตาม สอนสนุก ให้ความรู้และเอาใจใส่ผู้เรียนอย่างอบอุ่น เป็นกันเอง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ในการสอนครูให้การเสริมแรงเป็นระยะทั้งการชมเชย และการให้รางวัล ทำให้นักเรียนมีแรงจูงใจการเรียนรู้ สอดคล้องกับแนวคิดของสกินเนอร์ (Skinner, อ้างถึงใน ประสาท อิศรปริดา : 2522) ที่กล่าวว่า การเสริมแรงมีอิทธิพลต่อการตอบสนองพฤติกรรมส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการได้รับการเสริมแรง และสอดคล้องกับงานวิจัยของภักทิยา สามงามยา (2545 : บทคัดย่อ) สมนึก บุญเต็ม (2546 : บทคัดย่อ) อุไรรัตน์ ยุทธนากร (2546 : บทคัดย่อ) จตุพร จันทรเรือง (2549 : 133) จริยา ศรีเพชร (2550 : 187) และปิยวรา คล้ายหนองสรวง (2550 : 144) ที่พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจและความรู้สึกที่ดีต่อหลักสูตร เพราะหลักสูตรให้ประโยชน์กับตัวเขามากมายทั้งในเรื่องความรู้ การฝึกปฏิบัติ และทำให้เขารู้สึกรักและหวงแหนสิ่งที่มีค่าในชุมชนของตนเอง

ข้อเสนอแนะ

จากการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนศรียางค์ทหารบก ผู้วิจัยได้สรุปแนวคิด และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับประเด็นดังต่อไปนี้ คือ ข้อเสนอแนะเพื่อการนำหลักสูตรไปใช้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำหลักสูตรไปใช้

1. จากผลการวิจัยพบว่า หลังการใช้หลักสูตรนักเรียนมีผลการเรียนรู้เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสูงขึ้น ดังนั้นโรงเรียนศรียางค์ทหารบก ควรส่งเสริมให้มีการบูรณาการเรื่องราวที่เป็นอัตลักษณ์ภารกิจของทหารเหล่าศรียางค์อื่น ๆ มาจัดการเรียนรู้ให้กับนักเรียนศรียางค์ทหารบก ได้แก่ ภารกิจเกี่ยวกับการรับเสด็จ ภารกิจ

แถวชั้นหลวง และภารกิจเกี่ยวกับพิธีการทั่วไป เป็นต้น โดยร่วมมือกับผู้รู้ ผู้ชำนาญการพิเศษและบุคลากรของกองดุริยางค์ทหารบก ในการจัดการเรียนรู้

2. จากผลการวิจัยพบว่า ผลการเรียนรู้ของแผนการจัดการเรียนรู้แผนที่ 3 เรื่องแผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ต่ำกว่าเรื่องอื่น ๆ ดังนั้นครูผู้สอนควรปรับวิธีการสอนหรือการถ่ายทอดความรู้ สร้างความเข้าใจให้ง่ายขึ้น เพิ่มสื่อ และเวลาในการเรียนรู้ให้มากขึ้น

3. จากผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่นักเรียนได้รับการประเมินมีระดับความสามารถโดยรวมอยู่ในระดับ สูงมาก ดังนั้นครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมและต่อยอด ทักษะการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตเหล่านี้ อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัย พบว่า หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก มีแนวทางที่สอดคล้องกับแผนงานและนโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก ได้รับการเห็นชอบ สนับสนุนจากผู้บังคับบัญชาของกองดุริยางค์ทหารบก ซึ่งมีสาระมวลความรู้ ประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์ ให้นักเรียนได้เรียนรู้ และเข้าใจในความเป็นทหารเหล่าดุริยางค์มากขึ้น และสร้างความพึงพอใจให้กับนักเรียนได้เป็นอย่างดี ดังนั้นโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกควรส่งเสริมให้มีการดำเนินพัฒนา ปรับปรุง และใช้เป็นแนวทางสำหรับการประเมินหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ต่อไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า การจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบ 10 Ds.Model มีสื่อและแหล่งเรียนรู้ที่ทันสมัย และหลากหลาย เช่น ผู้ชำนาญการพิเศษด้านการดนตรีที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร มาช่วยในการจัดการเรียนรู้ และถ่ายทอดประสบการณ์ตรง ช่วยให้การสืบค้นความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติภารกิจจวโยชวาทิตในพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลได้ดีขึ้น ดังนั้นโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกควรส่งเสริมให้มีการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามองค์ประกอบ 10 Ds.Model หรือส่งเสริมให้มีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้อื่นๆที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ต่อไป ทั้งยังควรส่งเสริมให้บุคลากรที่มีความรู้ ความชำนาญการพิเศษด้านการสอนมาร่วมจัดการเรียนรู้ และเลือกใช้แหล่งการเรียนรู้ สื่อการสอนประเภทดังกล่าวมาใช้ในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยบูรณาการใช้เรื่องราวการปฏิบัติการกิจของทหารเหล่าดุริยางค์ในแต่ละหมวดวงดุริยางค์ เช่น การปฏิบัติการกิจดนตรีแบบดนตรีคลาสสิก ของหมวดวงดนตรีสากล การปฏิบัติการกิจดนตรีแบบ ป๊อป แจ๊ส ของหมวดวงหัดดนตรี และการปฏิบัติการดนตรีแบบไทยเดิม ของหมวดวงดนตรีไทย เป็นต้น
2. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร โดยใช้เรื่องราวการปฏิบัติการกิจดนตรีร่วมกับดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ เช่น ภารกิจแฉวงงานกีฬากองทัพไทย เป็นต้น
3. ควรมีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตรแกนกลางสำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทั้ง 3 เหล่าทัพ เพื่อใช้เป็นแนวทางการเรียนการสอนร่วมกันในสายงานเหล่าดุริยางค์ ของกองทัพไทยต่อไป

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กองดุริยางค์ทหารบก. พิธีไหว้ครูดนตรี. กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ป. สัมพันธ์พาณิชย์, 2529.

กรมวิชาการ. ยุทธศาสตร์ในการเรียนรู้ : คู่มือการพัฒนาโรงเรียนเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา.

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.

_____. โครงการส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งทางวิชาการ : เอกสารประกอบการอบรม เรื่องแนวทางของการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และการจัดการกระบวนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นสำคัญที่สุด ระหว่างวันที่ 4-8 กันยายน 2543 ณ โรงแรมอรุณรัชดาภิเษก อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก : 2543.

_____. คู่มือการจัดการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2554.

กรมวิชาการ. ก. แนวการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2545.

กรมวิชาการ. ข. คู่มือหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2533).

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2534.

กรมวิชาการ. กระทรวงศึกษาธิการ. ท้องถิ่นกับการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร :

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2539.

_____. หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์, 2555.

คำสั่งกองทัพบกไทย (เฉพาะที่ 55/51) เรื่องนโยบายการศึกษาของกองทัพบกไทย.

คำสั่ง ทบ. (ลับ ที่ 1/2549) เรื่องนโยบายการศึกษาของกองทัพบก พ.ศ. 2550-2554 ลงวันที่ 6 กันยายน 2549.

ใจทิพย์ เชื้อรัตนพงศ์. การพัฒนาหลักสูตร:หลักการและแนวปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์อัสสัมชัญ จำกัด, 2539.

จตุพร จันทร์เรือง. “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องเพลงบอก เพลงพื้นบ้านภาคใต้ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2549.

- จิริยา ศรีเพชร. “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องคลองมหาสวัสดิ์ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและ
การนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2550.
- จิราภรณ์ วชิรปราการ. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม เรื่องการประเมินผลตามสภาพจริง สำหรับ
วิทยากรอาชีพระยะสั้น อำเภอปอพลอย จังหวัดกาญจนบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2550.
- จิตรลดา เกิดเรือง. “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่องประเพณีและพิธีกรรมไทยทรงดำ
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จังหวัดสุพรรณบุรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2548.
- จารึก ศุภพงศ์. “การศึกษาดำเนินการพัฒนาหลักสูตรดนตรี สำหรับนักเรียนความสามารถ
พิเศษทางดนตรี.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิเทศการศึกษา
และพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2546.
- ชาย จันทรงาม. “การพัฒนาหลักสูตรการปลูกพืชผักสวนครัวตามสภาพแวดล้อม ระดับ
มัธยมศึกษาตอนต้น สังกัดกรมสามัญศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต
สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- ชัยวัฒน์ เชาวนรัตน์. “สภาพการศึกษาวิชาปฏิบัติดนตรีสากล ของภาควิชาดุริยางค์ สถาบัน
เทคโนโลยีราชมงคล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2543.
- ดำริ บุญชู. “ภารกิจสถานศึกษายุคใหม่ สิ่งท้าทายบทบาทผู้บริหารและครู.” ใน วารสาร
5, 4 (เมษายน 2545) : 3-6.
- เด่น แก้วพงษา. “การพัฒนาหลักสูตรการเพาะเลี้ยงปลาหางนกยูง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา
ปีที่ 6.” วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- ธำรง บัวศรี. ทฤษฎีหลักสูตร:การออกแบบและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร :
โรงพิมพ์สุภาดาพรวิทย์, 2532.
- ธวัชชัย ชัยจิราภัก. การพัฒนาหลักสูตรจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. กรุงเทพมหานคร :
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล, 2530.

นิคม ศรีรักสูงเนิน. “การศึกษากิจกรรมวงโยชวาทิตของกลุ่มสถาบันราชภัฏอีสานใต้.”

วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.

นิตยา บุญศรี. “การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบ
การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่นของโรงเรียนต้นแบบและการพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดอุบลราชธานี.” วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาพิเศษการศึกษาและการพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2542.

นิวัฒน์ วรรณธรรม. “การสอนดนตรีปฏิบัติในโรงเรียนมัธยมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2541.

บุญเลี้ยง ทุมทอง. การพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

“พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.” ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา 116, 74 ก
(19 สิงหาคม 2542) : 14.

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9. “บทพระราชทานสัมภาษณ์แก่สื่อมวลชนอเมริกัน ใน
คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือรวมเพลงพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระ
พระเจ้าอยู่หัว.” ดนตรีจากพระราชหฤทัยสุนทรีย์รวมใจแห่งปวงชน. กรุงเทพมหานคร :
บริษัทด้านสุทธาการพิมพ์ จำกัด, 2503.

พะยอม แก้วกำเนิด. หลักการของหลักสูตรประถมศึกษาและมัธยมศึกษา (ฉบับปรับปรุง 2553).
กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.

พันเอกวิชา สิงหสุรศักดิ์. “แนวทางในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของกองทัพกตาม
ความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม,
2551.

มาเรียม นิลพันธุ์. “การพัฒนาหลักสูตรการวิจัยวัฒนธรรม.” ปริญญานิพนธ์ปริญญาคุุณบัณฑิต
สาขาวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร, 2536.

_____. การสังเคราะห์งานวิจัยทางด้านหลักสูตร. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร,
2543.

- มาเรียม นิลพันธุ์. วิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.
- มยุรฉัตร ธรรมวิเศษ. “การพัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องฟ้อนทอผ้ากาบบัว สารานุกรมศิลป์ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2547.
- มังกร จินดาวัฒน์. “การศึกษาการจัดวงโยธวาทิตของโรงเรียนในกลุ่มสหวิทยาเขตมูลนิธิคณะเซนต์คาเบรียล แห่งประเทศไทย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- ระเบียบการตรวจสอบการฝึกการบรรเลงของหมวดดุริยางค์ (เหล่าดุริยางค์). ศส. ทบ. 56-1 พ.ศ. 2544.
- รุ่ง แก้วแดง. ปฏิบัติการศึกษาไทย. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2543.
- รัชนก อินจันทร์. “การพัฒนาหลักสูตรรายวิชา เรื่องการใช้ตุ๊กต่านาโรงเรียนสันติวิทยา จังหวัดเชียงราย.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต สาขาวิชาอาชีวศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2552.
- วันชัย สังข์น้อย. “การพัฒนาหลักสูตรกลุ่มวิชาการงานและพื้นฐานอาชีพ แขนงงานเลื้อกวิชาช่างเครื่องปั้นดินเผา ตามหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตบริการของโรงเรียนวัดน้อยใน กรุงเทพมหานคร.” วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชานิสิตการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- วิชัย ประสิทธิ์วุฒิเวชช์. การพัฒนาหลักสูตรสถานที่ท้องถิ่น. กรุงเทพมหานคร : บริษัทดิศคัพเวอร์รี่, 2542.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์รุ่งเรืองธรรม, 2533.
- _____. กระบวนการพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ. พิมพ์ครั้งที่ล่าสุด. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สุวิริยาสาน, 2551.
- วิจิตรพร หล่อสุวรรณกุล. “การพัฒนาหลักสูตรเสริมเพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในกระบวนการพยาบาล.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิจัยและการพัฒนาหลักสูตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2543.

- ศิริพงษ์ นวลแก้ว. “การนำภูมิปัญญาชาวบ้านมาใช้ในการพัฒนาหลักสูตรระดับท้องถิ่น
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน.”
วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2540.
- ศรีวัฒน์ ศิริโคม. “การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการนิเทศภายในโรงเรียน สำหรับครูโรงเรียน
มัธยมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. รายงานการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา
แห่งชาติ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2540.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. หลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพ พุทธศักราช 2545
(ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2546). กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์การศาสนา, 2545.
- สังัด อุทรานันท์. พื้นฐานและการพัฒนาหลักสูตร. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2532.
- _____. พื้นฐานการพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : มิตรสยาม, 2532.
- สุนีย์ ภูพันธ์. แนวคิดพื้นฐานการสร้างและการพัฒนาหลักสูตรยุคปฏิรูปการศึกษาไทย.
เชียงใหม่ : The Knowledge Centre, 2546.
- สุมิตร คุณากร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนการพิมพ์, 2532.
- สำราญ มีแจ้ง. การประเมินโครงการทางการศึกษา. กรุงเทพมหานคร : นิธิเอนเตอร์ไพรส์, 2544.
- ลำลี รักสุทธิ. เทคนิคการเขียนหลักสูตร. กรุงเทพมหานคร : ม.ป.ท., 2544.
- สมเกียรติ จุลโอภาส. (พันโท). “การศึกษาเปรียบเทียบ หลักสูตรนักเรียนดุริยางค์โรงเรียนดุริยางค์
เหล่าทัพ.” วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาดนตรี
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล, 2545.
- หนังสือ กพ.ทบ.ที่ต่อ กท.0401/23/38 เรื่องการแก้ไขบัญชีบรรจุกำลังพลตามแนวทางการปรับปรุง
โควต้า ทบ.ปี 43-50. หน้าที่ตาม ชกท. ของกำลังพลตาม อกท. 4800 ดย.ทบ. ลงวันที่
5 กรกฎาคม 2548.
- อุบลรัตน์ กิจไมตรี. “การพัฒนาหลักสูตรเพื่อถ่ายทอดเพลงอีสาน ภูมิปัญญาท้องถิ่นสุพรรณบุรี
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษา.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชา
หลักสูตรและการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2544.

อารีย์ พรหมเล็ก. “การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา สาระเศรษฐศาสตร์ สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4.” วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาด้านหลักสูตรและ
การนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2547.

ภาษาต่างประเทศ

Beauchamp, George A. The Curriculum of the Elementary School. Boston : Allyn and Bacon,
1964.

_____. Curriculum Theory. 4th ed. Ltasca, Illinois : F.E. Peacock Publisher, 1981.

Chitgopekar, Anuradha S. “Communal and Personal Identity Structuration : An Examination of
Asian-indian Marathi Identity.” Dissertation Abstracts International 67 (12) : unpagged
(June 2007).

Francis, Hunkins P. Curriculum Foundation. Principles and Issues. 2nd ed. Columbus : Ohio
Merrill, 1993.

Good, Carter V. Dictionary of Education. 3^{ed}. New York : McGraw-Hill, 1973.

Oliva, Peter F. Developing The Curriculum. 3rd ed. New York : Harper Collins Publisher, 1992.

Ralph, Tyler W. Basic Principles of Curriculum and Instruction. Chicago : University of Chicago
Press, 1974.

_____. The Steps of Curriculum Development [Online]. accessed 9 January 2006.

Available from <http://www.triangle.co.uk/pdf/validate.asp?>

Saylor, J.G., and Alexander, W.M. Planning Curriculum for Schools. 3rd ed. New York :
Holt, Rinehart and Winston, 1974.

Saylor, J.G., and others. Curriculum Planning for Better Teacher and Learning. 4th ed.
New York : Holt Rinehart and Winston, 1981.

Stake, Robert E. “The Countenance of Education Evaluation.” Teachers College Record
6, 8 (April 1967) : 523-540.

Stufflebeam, Daniel L. “Toward a Science of Educational Evaluation.” Educational Technology
1 (1968) : 235.

_____. “The CIPP Model for Program Evaluation.” in Evaluation Models : Viewpoint
on Educational and Human Services Evolutional. Hingham, Massachusetts :
Kluwer-Nighoff Publishing, 1993.

Taba, Hilda. Curriculum Development Theory and Practice. New York : Harcourt, Brace and Word Inc., 1962.

Worthen, B.R., and Sanders, J.R. Educational Evaluation : Theory and Practice. Belmont, California : Wadsworth, 1973.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

เครื่องมือเก็บรวบรวมข้อมูล การศึกษาข้อมูลขั้นพื้นฐาน

1. ประเด็นสนทนากลุ่ม
2. แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่ม
3. แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร (แบบมีโครงสร้าง) สำหรับผู้บังคับบัญชา
4. แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
5. แบบสอบถามความต้องการหลักสูตร สำหรับนักเรียนครูยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3
6. แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามความต้องการหลักสูตร
7. รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์
8. รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
9. การจัดสถานที่ในการสนทนากลุ่ม

ประเด็นสนทนากลุ่ม

สำหรับ

1. หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษาโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก
2. หัวหน้าหมวดโยธาวิเทศ แผนกดนตรีกองคูริยางค์ทหารบก
3. หัวหน้าแผนกการศึกษาโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก
4. หัวหน้าฝ่ายคูริยางค์โรงเรียนคูริยางค์ทหารบก
5. ครูผู้สอนกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี

เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธาวิเทศในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก

คำชี้แจง

ประเด็นสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) ฉบับนี้ เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธาวิเทศในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตรของโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 12 ข้อ

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนา จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธาวิเทศในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก จำนวน 2 ข้อ

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 5 ข้อ

ประเด็นสนทนากลุ่ม

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนา

1. ชศ-ชื่อ.....เพศ.....อายุ.....ปี
2. ระดับการศึกษาสูงสุด
3. ตำแหน่ง.....ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
4. สถานภาพ
 - () หัวหน้าแผนกการศึกษา () หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา
 - () หัวหน้าฝ่ายวิชาครูรักษ์ () ครูผู้สอนกลุ่มวิชาปฏิบัติเครื่องมือดนตรี
 - () หัวหน้าหมวดโยธวาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก
5. ท่านมีความรู้เรื่องเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำ
สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 - () ไม่มี
 - () มี เกี่ยวกับเรื่อง.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร
เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

1. โรงเรียนดุริยางค์ทหารบกจะพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตใน
พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ท่านคิดว่าควรให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกได้ศึกษา
และเรียนรู้อะไรบ้างเกี่ยวกับการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. ท่านคิดว่าจะร่วมส่งเสริมการพัฒนาหลักสูตรและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ใน
หลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
ได้อย่างไรบ้าง

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม และข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

1. ท่านต้องการให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 เรียนรู้และทำอะไรได้บ้าง

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าเนื้อหาสาระและโครงสร้าง/เวลาทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติที่นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ควรจะเรียนรู้ เกี่ยวกับภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีอะไรบ้าง

.....

.....

.....

3. ท่านคิดว่าควรจัดการเรียนรู้ให้แก่ นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ด้วยวิธีการอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

4. ท่านคิดว่าแนวทางในการวัด และประเมินผล ควรเป็นอย่างไร

.....

.....

.....

5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ครั้งนี้บรรลุวัตถุประสงค์

.....

.....

.....

.....

.....

.....

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง

ของประเด็นสนทนากลุ่ม

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเด็นสนทนากลุ่ม และให้คะแนนความสอดคล้องของประเด็นการสนทนากลุ่มเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อและให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อ	ประเด็น	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
1.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนา				
2.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร				
3.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่องวัตถุประสงค์ของหลักสูตร				
4.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่องเนื้อหาสาระของหลักสูตร				
5.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่องการจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร				

แบบสัมภาษณ์
(แบบมีโครงสร้าง)

สำหรับ

1. ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก
2. รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก
3. หัวหน้าแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก
4. หัวหน้าแผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารบก

**เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก**

คำชี้แจง

แบบสัมภาษณ์ฉบับนี้เป็นการสัมภาษณ์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยจึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน โปรดให้คำสัมภาษณ์ตามความเป็นจริง โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 10 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์ จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญและองค์ประกอบที่จำเป็นของการพัฒนาหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 ข้อ

แบบสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์

1. ชศ-ชื่อ.....เพศ.....อายุ.....ปี
2. ระดับการศึกษาสูงสุด
3. ตำแหน่งประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน.....ปี
4. ประสบการณ์ในการศึกษาอบรม สัมมนา ที่เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร
☐ ไม่มี
☐ มี เรื่อง.....

5. ประสบการณ์เกี่ยวกับการร่วมในพิธีการทำสัจด์บัญญัติตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่ใช้ในการจัดการศึกษา
☐ ไม่มี
☐ มี จำนวน.....ครั้ง/อย่างไร.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับความสำคัญ องค์ประกอบที่จำเป็นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และเนื้อหาสาระหลักสูตรสถานศึกษาที่จัดการเรียนรู้โดยการถ่ายทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น

1. ท่านคิดว่าหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีการทำสัจด์บัญญัติตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยให้นักเรียนดูริยางค์ทหารบกได้เรียนรู้เรื่องราวของขั้นตอนและการฝึกปฏิบัติในภารกิจวงโยชวาทิต มีความสำคัญและจำเป็นอย่างไร

2. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำ
สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ท่านคิดว่า ควรจะมีจุดประสงค์ให้นักเรียนรู้และทำอะไรได้
จึงจะเหมาะสมกับนักเรียนคุณลักษณะที่ควรพบ

.....

.....

.....

3. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำ
สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ท่านคิดว่า ควรมีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง โครงสร้างหลักสูตร/
เวลาเรียนควรจะเป็นอย่างไร และควรใช้สื่อการเรียนรู้อะไรบ้าง

.....

.....

.....

4. การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำ
สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ท่านคิดว่า ควรมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ และควรมีการวัด
และประเมินผลอย่างไร จึงจะเหมาะสมกับนักเรียนคุณลักษณะที่ควรพบ

.....

.....

.....

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตใน
พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

1. ท่านมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เรื่อง การปฏิบัติ
การกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง

ของแบบสัมภาษณ์

(แบบมีโครงสร้าง)

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสัมภาษณ์ และให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนบุรีรัมย์พิทยาคม โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนของแบบประเมิน ในแต่ละข้อและให้ ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อ	ประเด็น	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
1.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์				
2.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร				
3.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตร				
4.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร				

ข้อ	ประเด็น	ระดับความคิดเห็น			ข้อเสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
5.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับ โครงสร้างและเวลาเรียนของหลักสูตร				
6.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้				
7.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับการเรียนรู้				
8.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับการ วัดและประเมินผลของหลักสูตร				
9.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับนักเรียนศุภยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

.....

.....

แบบสอบถาม

ความต้องการหลักสูตร

(สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3)

เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

คำชี้แจง

แบบสอบถามฉบับนี้เป็นการสอบถามความต้องการของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพัฒนาหลักสูตร ผู้วิจัยจึงให้นักเรียน โปรดให้ตอบแบบสอบถามตามความเป็นจริง โดยแบบสัมภาษณ์ แบ่งเป็น 3 ตอน จำนวน 11 ข้อ ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในการพัฒนาหลักสูตร จำนวน 1 ข้อ

แบบสอบถาม

ความต้องการหลักสูตร

(สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3)

ตอนที่ 1 สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. ชศ-ชื่อ เพศอายุ.....ปี
2. ปฏิบัติเครื่องมือดนตรี.....
3. อาชีพบิดาอาชีพมารดา.....
4. นักเรียนเคยเรียนรู้เรื่องราวเกี่ยวกับการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มาก่อนหรือไม่
☐ เคย ☐ ไม่เคย
 (ถ้าเคย) นักเรียนได้เรียนรู้เรื่องราวอะไรบ้างที่เกี่ยวกับการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล (โปรดระบุ)

5. นักเรียนสนใจเกี่ยวกับการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลหรือไม่
☐ ไม่สนใจ ☐ สนใจ

ตอนที่ 2 ความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

1. หากโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก จัดทำหลักสูตรเกี่ยวกับเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล นักเรียนต้องการเรียนรู้เกี่ยวกับอะไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลขลำดับความสำคัญตามความต้องการ)

- ☐ ประวัติความเป็นมา ของพิธีสวนสนามสาบานธง
- ☐ ประวัติความเป็นมาของธงชัยเฉลิมพล
- ☐ ภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์
- ☐ เครื่องการแต่งกาย
- ☐ บทเพลงพิธีการ
- ☐ ขั้นตอนการประกอบพิธีที่สำคัญ
- ☐ รูปแบบการจัดวงโยชวาทิต

- () บุคคลสำคัญในพิธีการ
- () การฝึกปฏิบัติตามลำดับพิธีจริง
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

2. นักเรียนต้องการให้กิจกรรมการเรียนรู้ในหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรในชีวิตประจำวันในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีการดำเนินการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลขลำดับความสำคัญตามความต้องการ)

- () การศึกษานอกสถานที่ จากแหล่งการเรียนรู้ภายนอก
- () การสัมภาษณ์ผู้มีประสบการณ์
- () การจัดกิจกรรมโดยครูร่วมกับผู้มีประสบการณ์
- () การเชิญผู้มีประสบการณ์มาให้ความรู้แก่นักเรียน
- () การจัดการเรียนรู้โดยครูผู้สอน
- () การจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติ
- () การศึกษาจากใบความรู้ที่ครูเตรียมให้
- () การจัดกิจกรรมกลุ่มในการศึกษาค้นคว้า
- () การฝึกปฏิบัติ โดยการลงพื้นที่จริง
- () การเปิดเว็บไซต์
- () การรายงานเกี่ยวกับเนื้อหาที่ศึกษา
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

3. นักเรียนต้องการให้มีการวัดและประเมินผลในหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรในชีวิตประจำวันในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลขลำดับความสำคัญตามความต้องการ)

- () การตรวจผลงาน (ใบงาน)
- () การทดสอบโดยข้อสอบ
- () การทำโครงงาน
- () การสอบถาม
- () การสัมภาษณ์ความคิดเห็น
- () การสังเกตพฤติกรรมลงพื้นที่ปฏิบัติการจริง
- () การประเมินความสามารถปฏิบัติการจริง
- () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

4. นักเรียนต้องการให้มีใครเป็นผู้วัดและประเมินผลในหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลขลำดับความสำคัญตามความต้องการ)

- () ประเมินตนเอง () หัวหน้าหมวดโยชวาทิต
 () ครูผู้สอน () ผู้มีประสบการณ์
 () เพื่อน () อื่น ๆ (โปรดระบุ)

5. นักเรียนต้องการให้เอกสาร สื่อการเรียนรู้ ใบความรู้ และใบงานต่าง ๆ ที่ครูจัดให้มีลักษณะอย่างไรบ้าง (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ โดยใส่หมายเลขลำดับความสำคัญตามความต้องการ)

- () มีเนื้อหามากเพื่อให้ได้ความรู้เยอะ ๆ
 () เนื้อหาพอเหมาะ และมีภาพประกอบ
 () ใช้ตัวหนังสือที่อ่านง่าย และภาษาที่เข้าใจง่าย
 () ภาพประกอบต้องมียีสันสวยงาม
 () มีความทันสมัย (ICT)
 () อื่น (โปรดระบุ)

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

**แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้อง
ของแบบสอบถาม**

คำชี้แจง โปรดพิจารณาแบบสอบถาม และให้คะแนนความสอดคล้องของแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องคะแนนของแบบประเมินในแต่ละข้อ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ข้อ	ประเด็น	ระดับ ความคิดเห็น			ข้อ เสนอแนะ
		+ 1	0	-1	
1.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม				
2.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่นักเรียนต้องการเรียน เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล				
3.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล				
4.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล				
5.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในเรื่อง ผู้ร่วมประเมินหลักสูตร				
6.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในเรื่องสื่อการเรียนรู้ ที่ใช้ในหลักสูตร				

ข้อเสนอแนะอื่น ๆ

.....

รายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์	ตำแหน่ง
พันเอก (พิเศษ) กฤษดา สาริกา	ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก
พันโท อรรถวุฒิ มิ่งมิตร	รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก
พันเอก จิระศักดิ์ สุทธิรักษ์	หัวหน้าแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก
พันตรี ภิเดช ฉายสินสอน	หัวหน้าแผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารบก

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม
วันอังคาร ที่ 10 มกราคม พ.ศ. 2555
ณ โรงเรียนสุริยวงศ์ทหารบก

รายชื่อผู้ร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion)	ตำแหน่ง
พันตรี หญิง วรางคนิต นันทนาสิทธิ	หัวหน้าสำนักงานประกันคุณภาพการศึกษา
ร้อยเอก สุรินทร์ หนูพวงร้อย	หัวหน้าการศึกษา
ร้อยโท เกรียงไกร กองสบาย	หัวหน้าหมวดโยธาวิเทศ
ร้อยตรี สุพัฒน์ คินนิคม	หัวหน้าฝ่ายวิชาสุริยวงศ์
ร้อยตรี ชุตินันท์ ทักงาม	อาจารย์ปฏิบัติเครื่องมือคนตรี
จ่าสิบเอก พิพัฒน์ ให้อย	ครูปฏิบัติเครื่องมือคนตรี
จ่าสิบเอก พจน์ ท้าวพา	ครูปฏิบัติเครื่องมือคนตรี
จ่าสิบโท อภิชาติ พงษ์พัฒน์	ครูปฏิบัติเครื่องมือคนตรี
สิบเอก กฤษ อินสอน	ครูปฏิบัติเครื่องมือคนตรี
สิบเอก สกล อินสอน	ครูปฏิบัติเครื่องมือคนตรี
สิบเอก หญิง นันทพร รักษาพล	ครูปฏิบัติเครื่องมือคนตรี

มหาวิทยาลัยศิลปากร

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มาเรียม นิลพันธุ์	อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รุจิราพร งามศิริ	นักศึกษาปริญญาเอก
3. นางสาวโสมพร วงษ์พรหม	นักศึกษาปริญญาโท
4. นางสาว ลลิตา กิจประมวล	นักศึกษาปริญญาโท

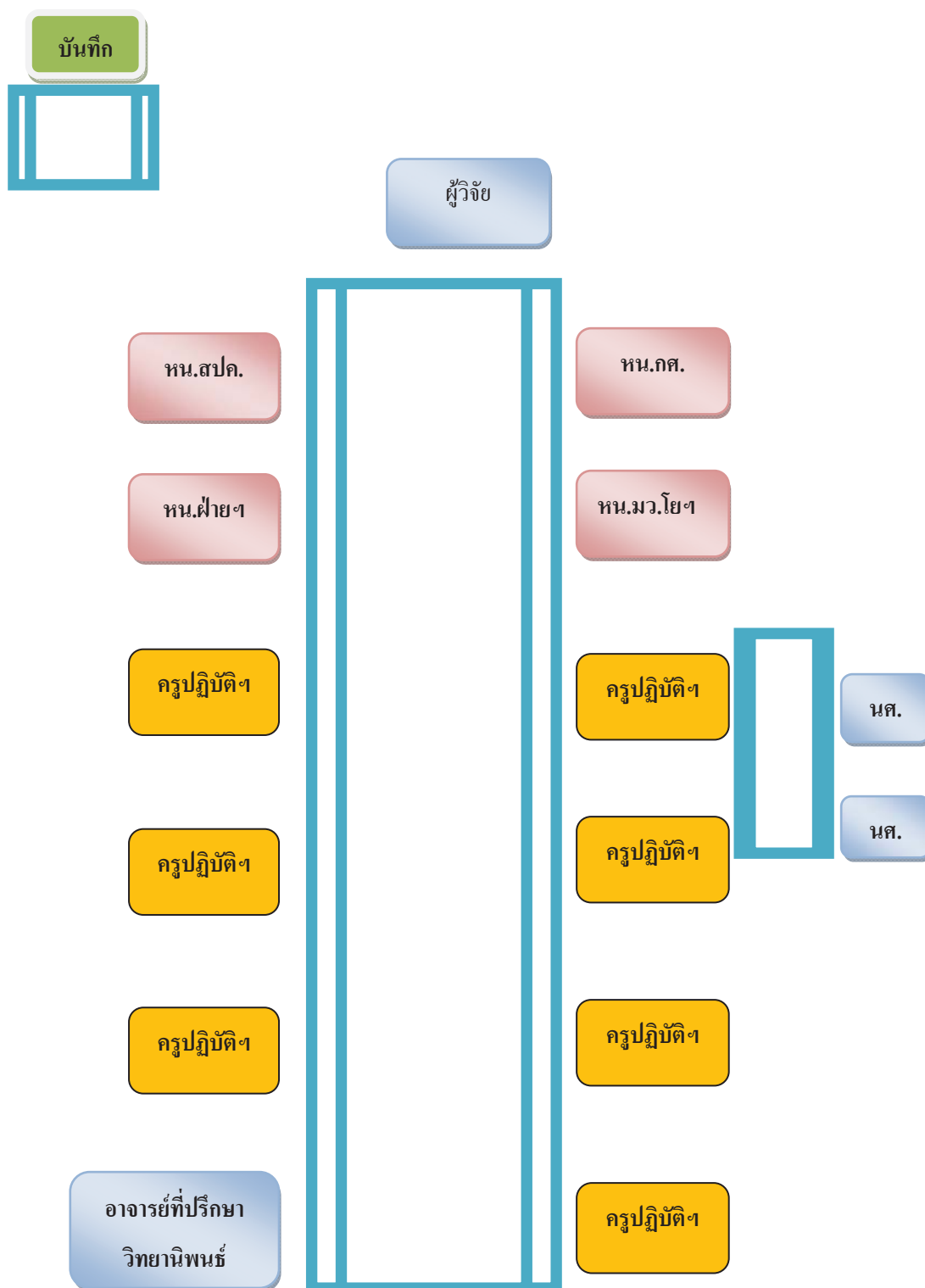
ผู้ช่วยทั่วไป

1. จ.ศ.ต.อนุกุล บุญเรืองรอด	ผู้จัดบันทึก
2. จ.ศ.อ.บุญเสริม วางผือ	ผู้บันทึกภาพ
3. นคย.หญิงสุภาวดี ศรีพรหม	บริการ
4. นคย.หญิงภัทรวดี อุ่นใจ	บริการ

ผู้ดำเนินการสนทนากลุ่ม

1. ร้อยตรี วิทยา คุ้มฉายา	ผู้วิจัย

การจัดสถานที่ในการสนทนากลุ่ม
ณ ห้องสมุดดนตรี รร.ดย.ทบ.

ภาคผนวก ข

หลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนคุณธรรมบวร

หลักสูตร

เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน

ต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

โดย

ร้อยตรี วิทยา กลุ่มฉายา

(ทุนโครงการพัฒนาการศึกษาคู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาของ ทบ.)

หลักสูตร

เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

แนวคิด

เป็นสาระ มวลความรู้และการจัดให้ฝึกประสบการณ์ตามสภาพความต้องการ และ
อัตลักษณ์ภารกิจของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนดุริยางค์ทหารบก
แสวงหาความรู้ เรียนรู้และฝึกทักษะการปฏิบัติได้ด้วยตนเองร่วมกับครูผู้สอน โดยใช้แหล่งเรียนรู้
และการถ่ายทอดมวลประสบการณ์ตรงจากผู้รู้และผู้ชำนาญการ มุ่งพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถ
ปลูกจิตสำนึกนักเรียนทหารตามแนวทางในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของกองทัพบก
บูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติตามมาตรฐานสากล

หลักการ

เพื่อพัฒนาและบูรณาการหลักสูตรของโรงเรียนดุริยางค์ทหารบกให้เป็นไปตาม
แนวทาง นโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก และสอดคล้องกับสภาพความต้องการปฏิบัติภารกิจ
ดนตรีทางทหารของกองดุริยางค์ทหารบก ที่มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ควบคู่การปฏิบัติจากแหล่ง
เรียนรู้และผู้ชำนาญการ จึงกำหนดหลักการของหลักสูตร ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรที่เป็นไปตามแนวทาง นโยบายด้านการศึกษาของกองทัพบก และ
สอดคล้องกับสภาพความต้องการปฏิบัติภารกิจดนตรีทางทหารของกองดุริยางค์ทหารบก
2. เป็นหลักสูตรที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระ เวลาและการจัดการเรียนรู้
3. จัดการเรียนรู้โดยมีผู้รู้ ผู้ชำนาญการภารกิจวงโยธวาทิตกองดุริยางค์ทหารบก
ร่วมในการจัดการศึกษา
4. บูรณาการความรู้สู่การปฏิบัติ พัฒนาขีดความสามารถของนักเรียนดุริยางค์
ทหารบกให้พร้อมรับปฏิบัติภารกิจทหารเหล่าดุริยางค์
5. มุ่งเน้นการจัดการเรียนรู้ควบคู่การฝึกทักษะปฏิบัติ สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม
และปลูกฝังหลักนิยามอุดมการณ์ทหารของชาติ ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นผู้ที่ มีวินัย ใฝ่ดนตรี
มีคุณธรรม

จุดมุ่งหมาย

มุ่งพัฒนา เพิ่มขีดความสามารถนักเรียนดุริยางค์ทหารบกให้เป็นผู้ที่มีความพร้อมรับ ปฏิบัติภารกิจดนตรีทางทหารอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด เน้นให้ผู้เรียนได้รับความรู้ ทักษะ ประสบการณ์และคุณลักษณะทางทหารที่พึงประสงค์ ดังนี้

1. มีความรู้ ความเข้าใจการปฏิบัติการกิจดนตรีทางทหารที่จำเป็นในการปฏิบัติงาน ราชการของทหารเหล่าดุริยางค์กองทัพบก
2. เข้าใจประวัติ ความเป็นมาความสำคัญและองค์ประกอบความรู้ของการปฏิบัติ การกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
3. ฝึกทักษะ ประสบการณ์และหาความชำนาญการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
4. ส่งเสริมความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ยึดมั่นในคำ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล และอุดมการณ์ทหารของชาติ
5. ให้นักเรียนดุริยางค์ทหารบกเป็นผู้มีวินัย ใฝ่ดนตรี และมีคุณธรรม ตามหลักปรัชญา ของโรงเรียน

คุณสมบัติผู้เรียน

เพื่อเป็นหลักประกันความสำเร็จและสอดคล้องตามแนวทางของแนวคิด หลักการ และ จุดหมายของหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก และเกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนสูงสุด จึงกำหนด คุณสมบัติของผู้เรียนไว้ดังนี้

1. เป็นนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 และหรือ
2. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาแปรขบวนและออกแบบการแสดง 1 มาแล้ว
3. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาโยธวาทิต 2 มาแล้ว
4. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาปฏิบัติเครื่องมือ 4 มาแล้ว
5. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาการอำนวยการนำวงเบื่องต้น มาแล้ว
6. ผ่านการฝึกศึกษาในรายวิชาไม้สัญญาณ มาแล้ว

คำอธิบายรายวิชา

หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

เวลา 20 ชั่วโมง

ศึกษาและฝึกปฏิบัติโดยนำอัตลักษณ์ภารกิจวงโยชวาทิตทหารมาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ เพื่อให้ นักเรียนดุริยางค์ทหารบกมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล และพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รูปแบบการจัดวงโยชวาทิตทหาร บทเพลงที่เกี่ยวข้องในพิธีการ และแผนการฝึกปฏิบัติตามลำดับพิธีสามารถจัดแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล รู้จักกระบวนการแสวงหาความรู้ และกระบวนการแก้ปัญหา มีเจตคติที่ดี เกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติภารกิจดนตรีของเหล่าทหารดุริยางค์กองทัพบก ปลุกจิตสำนึกในความเป็นทหารของชาติและยึดมั่นในคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

โครงสร้างหลักสูตร

แผนการจัดการเรียนรู้ที่/ เรื่อง	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
			ทฤษฎี	ปฏิบัติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทหารเก่าเล่าเรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัย เฉลิมพลและพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล	1. รู้และเข้าใจประวัติ ความเป็นมา ความสำคัญ ของธงชัยเฉลิมพล และพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล	- ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ของธงชัยเฉลิมพล - พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล	3	-
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทหารเก่าเล่าเรื่อง รูปแบบ วงโยธวาทิตทหารและ บทเพลงในพิธีการ	2. รู้และเข้าใจประวัติ และรูปแบบของ วงโยธวาทิตทหาร 3. รู้และเข้าใจประวัติ และบทบาทของเพลง ในพิธีการ	- ประวัติและรูปแบบวงโยธวาทิต ทหาร - ประวัติและบทบาทของเพลงใน พิธีการ	3	-
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ทหารเก่าเล่าเรื่อง แผนการฝึก ปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล	4. รู้และเข้าใจลำดับ ขั้นตอนการปฏิบัติ ของวงโยธวาทิตใน พิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล 5. เห็นความสำคัญของ แผนการฝึกซ้อมพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล 6. สร้างแผนผัง ความรู้ สรุปลำดับ ขั้นตอนการปฏิบัติ พิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล	- ขั้นตอนการนำแถวทหาร เข้าประจำที่ - ขั้นตอนการต้อนรับประธานใน พิธี - ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพล เข้าสู่ปะรำพิธี - ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของ ประธานในพิธี - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพล กลับประจำแถวทหาร - ขั้นตอนการเดินสวนสนาม - ขั้นตอนการส่งประธานในพิธี กลับ - ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ - ขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณ แตรเดี่ยว	4	-

แผนการจัดการเรียนรู้ที่/ เรื่อง	ผลการเรียนรู้	สาระการเรียนรู้	จำนวนชั่วโมง	
			ทฤษฎี	ปฏิบัติ
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ทหารใหม่ไปแถว สถานการณ์จำลอง การปฏิบัติในพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล	7. สามารถแสดงผลงาน การปฏิบัติภารกิจ วงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล ตามสถานการณ์จำลอง 8. วงโยธวาทิตของ นักเรียนดุริยางค์ ทหารบก ชั้นปีที่ 3 สามารถผ่านการ ประเมินอย่างมี ประสิทธิภาพ 9. มีความตระหนัก เห็นความสำคัญและ เกิดความภาคภูมิใจ ในการปฏิบัติภารกิจ วงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล	- ขั้นตอนการนำแถวทหาร เข้าประจำที่ - ขั้นตอนการต้อนรับประธาน ในพิธี - ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพล เข้าสู่ปะรำพิธี - ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของ ประธานในพิธี - ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพล กลับประจำแถวทหาร - ขั้นตอนการเดินสวนสนาม - ขั้นตอนการส่งประธานใน พิธีกลับ - ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ - ขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณ แตรเดี่ยว	-	10

แนวการดำเนินการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

เพื่อให้การจัดการเรียนรู้หลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจจวโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประสบความสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย จึงได้จัดแนวดำเนินการดังนี้

กิจกรรมการเรียนรู้

1. ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ตรงกับสถานภาพของผู้เรียน และสอดคล้องกับความสนใจ
2. จัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ จากประสบการณ์ตรงทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติให้เกิดความคิดรวบยอดและสร้างองค์ความรู้สู่การปฏิบัติ
3. จัดการเรียนรู้เน้นกระบวนการกลุ่มและกระบวนการคิดมีเหตุผล สร้างสรรค์และสอดคล้องคุณธรรม จริยธรรม ปณิธานหลักนิยามและอุดมการณ์ทหารของชาติ
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้เนื้อหาและประสบการณ์ตรงจากครูผู้สอน และผู้ชำนาญการพิเศษ
5. สนับสนุนยุทธปัจจัย จัดสิ่งแวดล้อมและบรรยากาศที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ อย่างมีคุณภาพ ผู้เรียนมีความสุข

สื่อและแหล่งเรียนรู้

1. ใบความรู้
2. ใบกิจกรรม
3. กิจกรรม
4. สื่อ/โปรแกรมอิเล็กทรอนิกส์และมัลติมีเดีย
5. ผู้ชำนาญการของกองดุริยางค์ทหารบก ด้านเพลงพิธีการ
6. หนังสือ/เอกสารที่เกี่ยวข้องกับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
7. แหล่งเรียนรู้ภายในกองดุริยางค์ทหารบกและหน่วยข้างเคียงใบกิจกรรม

การวัดและประเมินผล

การวัดและประเมินผลความรู้ความสามารถและเจตคติ เน้นการประเมินตามสภาพจริง ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติด้วยการมีส่วนร่วมทั้งครูผู้สอน ผู้ทรงคุณวุฒิ และนักเรียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

ภาคทฤษฎี ประเมิน โดยครูผู้สอน จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจของเนื้อหา การเรียนรู้ ด้วยการตรวจแบบฝึกหัด ใบกิจกรรม สังเกตพฤติกรรมการเรียนและตอบคำถาม

ภาคปฏิบัติ ประเมินโดยครูผู้สอน ผู้สอนร่วม และหัวหน้าหมวดโยชวาทิตจากการสมมติการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ให้วงโยชวาทิตของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 แสดงผลงานการปฏิบัติตามลำดับพิธี ด้วยแบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

การจัดการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะปฏิบัติ (Skills Performance) ซึ่งมีองค์ประกอบการสอน 10 องค์ประกอบ (10 Ds. Model) ดังนี้

1. DESCRIBE คือ การสอนเนื้อหาโดยการอธิบาย บรรยาย
2. DESIGN คือ การออกแบบ กำหนดรูปแบบภารกิจ ร่วมกัน
3. DEMONSTRATE คือ การสอนขั้นปฏิบัติโดยเริ่มจากการสาธิตขั้นตอน การปฏิบัติ
4. DO คือ การฝึกปฏิบัติตามการสาธิต ที่ละขั้นตอน หรือแบบปิดจังหวะ
5. DRILL คือ การฝึกทบทวนขั้นตอนการปฏิบัติ หรือการแยกฝึก
6. DYNAMIC คือ การตรวจสอบ ปรับความชัดเจน ถูกต้องของขั้นตอนการปฏิบัติ
7. DISPLAY คือ การปฏิบัติจริงหรือสมมติภารกิจตามขั้นตอน หรือแบบเปิดจังหวะ
8. DIRECT คือ การกำกับ ดูแลและควบคุมการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและปฏิบัติ

หรือการนำทฤษฎีสู่การปฏิบัติของผู้สอน

9. DISCUSS คือ การแลกเปลี่ยน ชักถาม อภิปรายผลการฝึกปฏิบัติร่วมกันตลอดเวลา
10. DEVELOP คือ การพัฒนา สร้างสรรค์การเรียนรู้ในทักษะความรู้ การปฏิบัติ

ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ จนกระทั่งภารกิจเสร็จสมบูรณ์

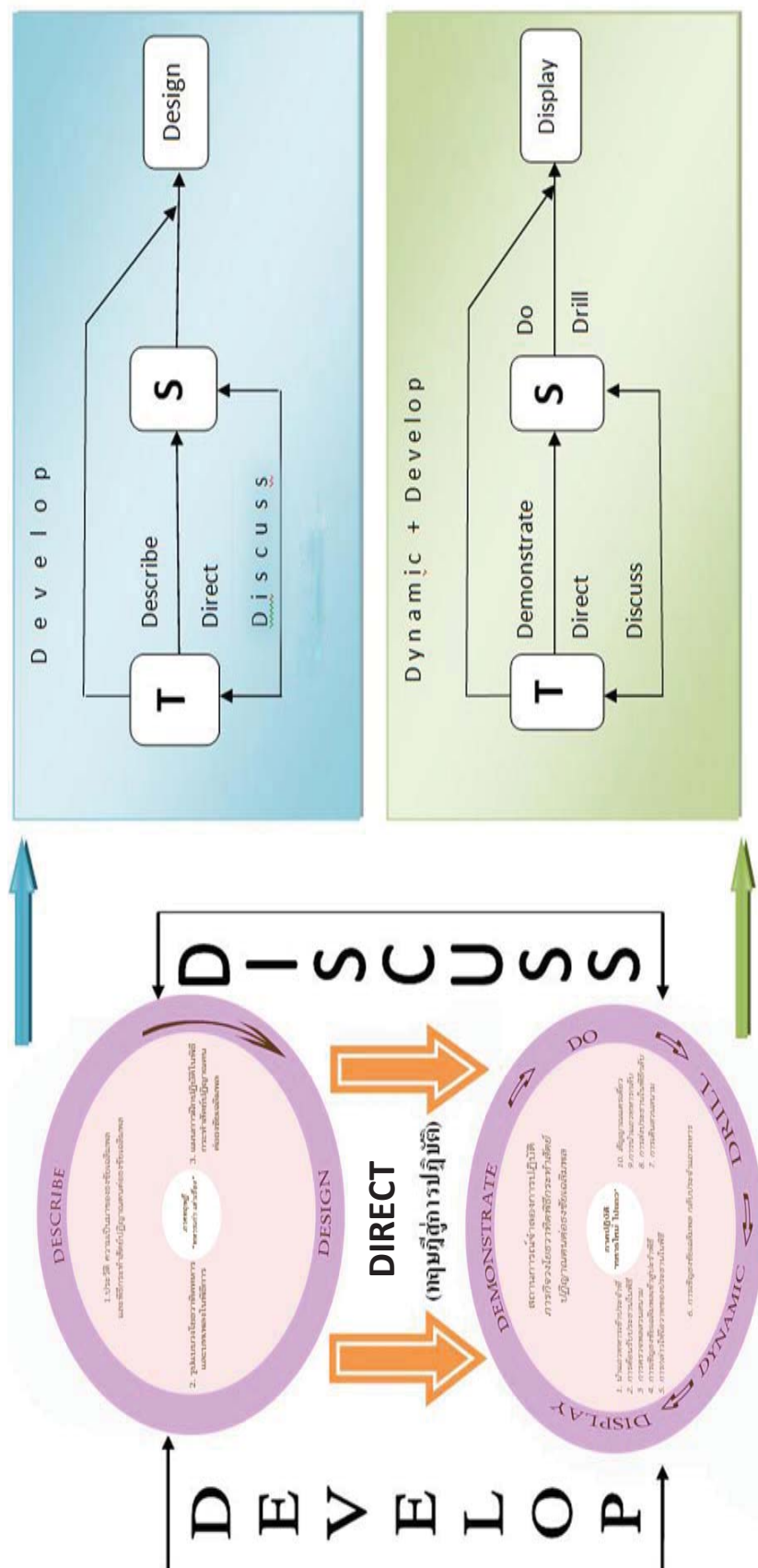
ผู้วิจัย ได้กำหนดรูปแบบที่มีลักษณะเฉพาะสำหรับการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตร ซึ่งมีรูปแบบการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ ดังนี้

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง” กล่าวคือ ผู้สอนและผู้สอนร่วม หรือผู้ชำนาญการพิเศษ (T) จะทำหน้าที่บรรยายเนื้อหา (DESCRIBE) ประกอบสื่อการสอน ต่าง ๆ ร่วมกับการทำกิจกรรมการซักถาม สนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน (S) เพื่อให้เกิดการอภิปราย ขยายความเข้าใจ (DISCUSS) และมีการพัฒนาองค์ความรู้ร่วมกัน (DEVELOP) จนผู้เรียนสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ไปสู่การฝึกการออกแบบหรือจัดทำรูปแบบของผลการเรียนรู้ (DESIGN) ตามแผนการเรียนรู้นั้นๆ ได้ เช่น รูปแบบวงโยชวาทิตที่มี กำลังพลจำนวน 45 คน และ 15 คน หรือแบบแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจ เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนต้องทำหน้าที่กำกับ ดูแลและควบคุมให้

รูปแบบและแผนการเรียนรู้นำไปสู่การปฏิบัติ (DIRECT) ได้อย่างสอดคล้อง เช่น การการดูแลให้คำปรึกษาคำแนะนำและการนำแผนการฝึกซ้อมไปสู่การปฏิบัติในภาคสนาม เป็นต้น

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” กล่าวคือ ผู้สอนและผู้สอนร่วม (T) จะทำหน้าที่เป็นผู้แนะนำ สาธิตการปฏิบัติ (DEMONSTRATE) ในแต่ละขั้นตอนให้ผู้เรียน (S) เข้าใจ พร้อมทั้งแนะนำ ดูแลให้ผู้เรียนปฏิบัติตามการสาธิต (DO) ก่อนจะมอบหมายให้นำแบบอย่างจากการฝึกปฏิบัติตามในขั้นตอนแรกไปทำการแยกฝึกซ้อม ทบทวนเพื่อหาความชำนาญ (DRILL) โดยร่วมกับการทำกิจกรรมการซักถาม สนทนาโต้ตอบกันระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน เพื่อให้เกิดการอภิปราย ขยายความเข้าใจ (DISCUSS) จนผู้เรียนเกิดแนวทางปฏิบัติและมีการปรับปรุง พัฒนาผลการปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพและความถูกต้องตามเป้าหมายการฝึกซ้อม (DYNAMIC and DEVELOP) โดยขั้นตอนสุดท้ายผู้เรียนจะปฏิบัติการแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล (DISPLAY) เพื่อรับการประเมินความสามารถภาคปฏิบัติต่อไป

รูปแบบการจัดการเรียนรู้
เรื่อง การปฏิบัติการจ้องโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

10 Ds. Model : Wittaya (2012)

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 ทหารเก่าเล่าเรื่อง
เรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ต่อธงชัยเฉลิมพล

นักเรียนคุรียangkัทหารบก ชั้นปีที่ 3

เวลา 3 ชั่วโมง

ผู้สอน ร.ต.วิทยา คุ่มฉายา และผู้ชำนาญการพิเศษ (ด้านประวัติศาสตร์)

สถานที่ ห้องเรียนชั้นปีที่ 3

สาระสำคัญ

ธงชัยเฉลิมพลเป็นอัตลักษณ์ที่สำคัญของกองทัพบก ธงชัยเฉลิมพลเป็นธงประจำหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ถือเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ทหารทุกคนจะต้องเคารพสักการะและพิทักษ์รักษาไว้ด้วยชีวิต พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเป็นพิธีกรรมที่มีประวัติอันยาวนาน มีความสำคัญ เป็นเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และสง่างาม ส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ทหารหาญ ในการประกอบพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลจะต้องเป็นไปตามขั้นตอนและระเบียบแบบแผนอย่างเคร่งครัด กำลังพลทุกคนจะได้รับการปลูกฝังจิตสำนึกในความเป็นทหารของชาติ และยึดมั่นในคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ดังนั้นทหารทุกคนจะต้องเป็นผู้ที่มีระเบียบวินัย มีความเสียสละ กกล้าหาญ พร้อมที่จะสละชีวิตเพื่อปกป้องสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และเป็นที่พึ่งของประชาชน เฉกเช่นบรรพชนผู้กล้าแห่งกองทัพไทย

ผลการเรียนรู้

รู้และเข้าใจประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

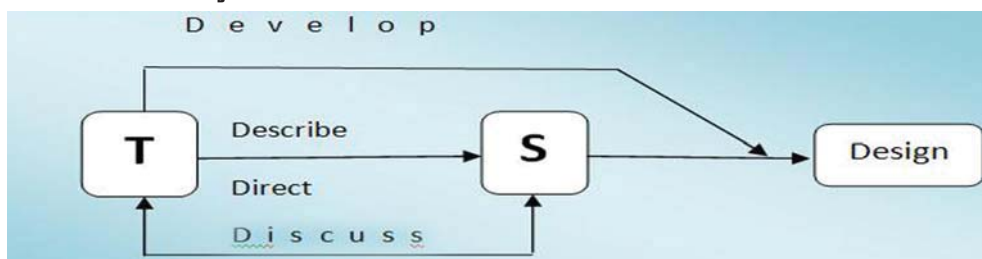
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล
2. บอกความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล
2. พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
2. ทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน
3. สนทนาร่วมกับนักเรียนเกี่ยวกับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ประจำปี 2555

4. ใบกิจกรรมที่ 1 (เขียนแผนผังความคิดสำรวจพื้นฐานความรู้ของนักเรียน)

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนบรรยายเนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 จากใบความรู้และเสริมความรู้จากประสบการณ์ ประกอบสื่อการสอนที่เตรียมไว้ โดยระหว่างการเรียนการสอนผู้สอนต้องทำกิจกรรมซักถาม พูดคุยและตอบข้อคำถามกับนักเรียนในเนื้อหาที่สอนเพื่อร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มความเข้าใจให้นักเรียนมากขึ้น พร้อมทำใบกิจกรรมที่ 2 (ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล) และใบกิจกรรมที่ 3 (ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ฯ) ตามลำดับเพื่อทบทวน ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำและกำกับดูแลกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ขั้นสรุปผลการเรียนรู้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล และพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล แล้วนำมาเปรียบเทียบกับใบกิจกรรมที่ 1-3
2. ให้นักเรียนทำแบบฝึกหัดท้ายบท แบบเติมคำหรือข้อความลงในช่องว่าง จำนวน 10 ข้อ

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. งานนำเสนอภาพนิ่งประกอบคำบรรยาย (Power point)
2. เอกสาร/คู่มือพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2550-2555

3. ใบความรู้
4. ใบกิจกรรมที่ 1-3
5. แบบฝึกหัดท้ายบท
6. ผู้ชำนาญการพิเศษ (ด้านประวัติศาสตร์)
7. แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Internet)

การวัดและประเมินผล

วิธีการ

1. ตรวจใบกิจกรรมโดยผู้สอน
2. ตรวจแบบฝึกหัดท้ายบทโดยผู้สอน

เครื่องมือ

1. แบบประเมินใบกิจกรรม
2. แบบฝึกหัดท้ายบท

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Internet)
2. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากเอกสาร/งานวิจัยเกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพล เช่น งานวิจัยเรื่องแนวทางในการส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของกองทัพบกตามความเชื่อและพิธีกรรมเกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพล โดย พันเอก วิชา สิงหสุรศักดิ์ และบทความทางวิชาการเรื่อง ประวัติความเป็นมา และความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดย พลตรี กัมปนาท รุดดิษฐ์ เป็นต้น

ใบความรู้

เรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน

ต่อธงชัยเฉลิมพล

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล

ในสมัยกรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของประเทศไทยนั้น จะมีการใช้ธงสีต่าง ๆ เป็นเครื่องหมายสำหรับกองทัพ ๆ ละสี เพื่อใช้ในยามจัดกองทัพไปทำสงคราม ซึ่งน่าจะถือเป็นต้นแบบของธงชัยเฉลิมพล ในอดีตธงชัยเฉลิมพล สร้างขึ้นครั้งแรก ในสมัยรัชกาลที่ 5 ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยแบบอย่างธงสยาม พ.ศ. 2434 (ร.ศ. 110) เป็นธงพื้นสีต่าง ๆ ตามแต่ทหารจะเห็นสมควร ที่มุมธงข้างบนจะมีแพรแดงเป็นรูปธงใดหนึ่งในหกส่วนของธงใหญ่ และมีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นอยู่ตรงกลาง ที่พื้นธงนอกจากธงรูปช้างเผือกตรงกลาง แล้วที่มุมจะมีตราสำหรับกองทหารนั้น ธงดังกล่าวใช้เมื่อมีการรับเสด็จในเวลามีพระราชพิธีใหญ่สำหรับกองเกียรติยศ ตามที่เจ้าโปรดเกล้าฯ ให้รับ และ/หรือใช้เมื่อกองทหารจะไปปราบศัตรูก็จะใช้ธงนี้ไปในกองทัพด้วย ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2440 ให้มีการยกเลิกธงดังกล่าว โดยพระราชบัญญัติธงรัตนโกสินทรศก โดยทั่วไป ธงชัยเฉลิมพลในกองทัพบก สามารถจำแนกออกเป็น 2 ชนิด กล่าวคือ

1. ธงชัยประจำกองทัพ ได้แก่ ธงจุฬาราชูปัทย และธงมหาไพฑูริย์ราชวัธ ธงดังกล่าวนี้ถือว่าเป็นธงชัยเฉลิมพลประจำ กองทัพแรกของไทย โดยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 5) ได้ทรงสร้างธงจุฬาราชูปัทยขึ้นเพื่อพระราชทานแก่กองทัพไทยเมื่อปีพุทธศักราช 2418 เป็นธงแทนพระองค์ไปในกองทัพที่ยกไปปราบพวกฮ่อ ที่เข้ามาก่อการจลาจลในแคว้นหัวพันทั้งห้าทั้งหก และแคว้นสิบสองปันนาของไทยในครั้งนั้น ธงจุฬาราชูปัทยคือ ราชวัธสำหรับรัฐบาลสยาม มีลักษณะเป็นสี่เหลี่ยมผืนผ้า พื้นสีแดง มีรูปช้างไอยราพต (ช้างสามเศียร) ทรงเครื่องยืนบนแท่น มีนุชบกและเครื่องสูง 4 ชั้น 4 องค์ ในกลางนุชบกมีอักษร จ ป ร ไขว้กัน เป็นพระนามาภิไธยย่อในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และมีจุลมงกุฎ พระเกี้ยวอด อยู่บนพระนามาภิไธยย่อ ธงจุฬาราชูปัทย จะใช้ชักขึ้นในพระนคร เวลาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้ประทับอยู่ในพระบรมมหาราชวัง และใช้เป็นราชวัธสำหรับพลหลวงที่เรียกว่าทหารกรมต่าง ๆ ถ้าทหารกรมหนึ่งกรมใด จะไปราชการสงคราม แต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมิได้เสด็จพระราชดำเนินในกองทัพนั้น ต้องใช้ธงนี้เป็นเครื่องหมายสำคัญแทนพระองค์ และใช้เวลาที่ทหารออกยืนแถวรับเสด็จพระเจ้าอยู่หัว หรือเจ้านายต่างประเทศให้เป็นเกียรติยศ ธงนี้ใช้ต่อมาถึงรัชกาลที่ 6 โดยในปี พ.ศ. 2455 รัชกาลที่ 6 ทรงสถาปนาธงแผ่นดินเพิ่มขึ้นใหม่อีกอย่างหนึ่ง เรียกว่า ธงมหาไพฑูริย์ราชวัธ มีลักษณะเป็น พื้นขอบนอกเป็นสีแดง พื้นด้านในเป็นสีดำ ตรงกลางมีพานแว่นฟ้าสองชั้นรองวชิราวุธ

และมีฉัตร 5 ชั้น อยู่สองข้าง รัชกาลที่ 6 ทรงสร้างขึ้นเพื่อพระราชทานให้เป็น ธงชัยเฉลิมพลประจำ กองทัพเรือหนึ่งคู่กับธงจุฑาธุชธิปไตย ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 ธงจุฑาธุชธิปไตย และธงมหาไพชยนต์รัช

2. ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร สร้างขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 4 มีลักษณะเป็น สีเหลี่ยมผืนผ้า พื้นนอกเป็นสีแดง พื้นในเป็นสีขาว ตรงกลางธงมีรูปพระมหาพิชัยมงกุฎและเครื่อง สูง 7 ชั้น 2 ข้าง ธงนี้ใช้เป็นธงประจำกองทหารรักษาพระองค์ป็นทอง จนถึงรัชกาลที่ 5 พ.ศ. 2432 โปรดให้เปลี่ยนตราธงประจำกองทหารบกต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในเวลานั้น เป็นธงตราแผ่นดินบนพื้นผ้า แดง และพระราชทานแก่กองทหาร เมื่อ พ.ศ. 2435 รวม 6 กอง ได้แก่ กองทหารม้าใน (ม้าหลวง) กองทหารปืนใหญ่นอก (ปืนใหญ่หลวง) กองทหารราบในมหาดเล็ก กองทหารราบนอกรักษา พระองค์ กองทหารราบนอกล้อมวังและกองทหารนอกฝัฟาย ต่อมา พ.ศ. 2451 โปรดให้เปลี่ยนธง ประจำกองทหารบกใหม่ ให้เป็นธงรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นบนพื้นแดง ที่มีอักษร พระปรมาภิไธยย่อ จ. สี่เหลี่ยม ป. สี่น้ำเงิน ร. สีแดง และรัศมี และ จุลมงกุฎ สี่เหลี่ยม อยู่เบื้องบน เป็นธงประจำกองทัพบก พระราชทานแก่ กรมต่าง ๆ รวม 12 กรม จนถึงรัชกาลที่ 6 เมื่อ พ.ศ. 2454 จึงโปรดให้เปลี่ยนใหม่ โดยใช้ธงรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่น พื้นแดง ที่มีมุนหน้ามีอักษร พระปรมาภิไธยย่อ วปร. ซึ่งสันนิฐานว่าใช้เรื่อยมาจนถึงรัชกาลที่ 8 โดยเปลี่ยนแต่เพียงพระปรมาภิไธย ต่อมาในปี พ.ศ. 2479 สมัยรัชกาลที่ 8 มีการออกพระราชบัญญัติธงฉบับใหม่ เมื่อวันที่ 26 พฤศจิกายน โดยได้กำหนดลักษณะธงประจำกองทหารให้มีลักษณะ และสีฐานอย่างเดียวกับธง ไตรรงค์และศูนย์กลางเป็นรูปอุณาโลม สำหรับธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร องค์พระมหากษัตริย์ จะโปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้น พระราชทานแก่หน่วย ทหารเป็นคราว ๆ ละหลายธง และในคราวหนึ่ง ๆ ธงจะมีลักษณะคล้ายคลึงกัน จะผิดกันในส่วนที่เป็นนามหน่วยเท่านั้น ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยทหาร

นอกจากนี้ยังมี ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มเติมตามพระราชบัญญัติ พ.ศ. 2522 มาตรา 14 วรรค 2 ซึ่งได้กำหนดให้หน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ซึ่งมีธงชัยเฉลิมพลของทหารบกแล้ว จะมีธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์เพิ่มขึ้นอีกหนึ่งธงก็ได้ ธงนี้มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่กว้าง 70 เซนติเมตร ยาว 105 เซนติเมตร ตรงกลางของพื้นธงมีรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าสีแดง กว้าง 35 เซนติเมตร ยาว 52.5 เซนติเมตร ภายในรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้านี้มีรูปช้างเผือกทรงเครื่องยืนแท่นหันหน้าเข้าหาคันธง พื้นธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฏ และเลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฏมีพระปรมาภิไธยย่อ สีเหลือง และมีชื่อหน่วยทหารสีเหลืองเป็นแถวโค้งโอบใต้พระปรมาภิไธยย่อ ขอบธงด้านที่ติดกับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลับดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลือง กว้าง 2 เซนติเมตร ธงนี้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ได้เริ่มพระราชทานให้หน่วยมหาดเล็กรักษาพระองค์ เมื่อ พ.ศ. 2496 โดยหน่วยทหารหน่วยแรกที่ได้รับพระราชทาน คือ กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์

ปัจจุบัน ธงชัยเฉลิมพลของทหารบก มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ขนาดกว้างด้านละ 70 เซนติเมตร ตรงกลางของพื้นธงมีอุณาโลมทหารบกและมีชื่อหน่วยทหารสีแดงขลิบริมสีเหลือง เป็นแถวโค้งโอบใต้อุณาโลมทหารบก พื้นธงมุมบนด้านที่ติดกับคันธง มีรูปพระมหามงกุฏและเลขหมายประจำรัชกาล ของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีเหลือง ภายใต้พระมหามงกุฏมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้า ขอบธงด้านที่ติด

กับคันธงมีเกลียวเชือกสีแดงสลักดำ ด้านอื่นมีแถบจีบสีเหลือง กว้าง 2 เซนติเมตร ธงชัยเฉลิมพลของหน่วยทหารในกองบัญชาการทหารสูงสุด มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชัยเฉลิมพลของทหารบกตามวรรคหนึ่ง (มาตรา 14 พระราชบัญญัติธง พ.ศ. 2522 วรรค 1 และวรรค 3) ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 ธงชัยเฉลิมพลประจำกองทัพบก

ธงชัยเฉลิมพล เป็นธงประจำหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ และมีความหมายที่สำคัญ 3 ประการ คือ ผืนธง หมายถึง ชาติ บนยอดธงบรรจุพระพุทธรูปและเส้นพระเจ้าของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งหมายถึง พุทธศาสนา และองค์พระมหากษัตริย์ ดังนั้น ทหารจึงถือว่าธงชัยเฉลิมพล เป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์สูงสุดของทหาร ที่ทหารทุกคนต้องเคารพสักการะ และพิทักษ์รักษาไว้ด้วยชีวิต การปฏิบัติต่อธงชัยเฉลิมพลทุกชั้นตอนต้องเป็นไปตามพิธีการและระเบียบแบบแผนที่กำหนดไว้อย่างเคร่งครัด โอกาสที่จะเชิญธงชัยเฉลิมพลออกจากที่ตั้งนั้นจะต้องเป็นพิธีการที่มีความสำคัญเกี่ยวกับเกียรติยศ และศักดิ์ศรีของหน่วยทหารเท่านั้น เช่น พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนของทหาร และไปราชการสงคราม เป็นต้น

ในรัชกาลปัจจุบัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงดำรงตำแหน่งจอมทัพไทยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่ทหารทุกเหล่าทัพ ธงชัยเฉลิมพลซึ่งพระราชทานนี้ จะทรงพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้มีพระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม โดยทรงบรรจุพระกรัณฑ์เส้นพระเจ้าในยอดคันธง และยอดคันธงยังเป็นที่ประดิษฐานพระพุทธรูป ซึ่งเรียกว่าพระยอดธง ทรงใช้หมอนย้าตรึงหมุดติดผ้าคันธงซึ่งหมุดเหล่านี้ทำด้วยโลหะสีทอง จำนวน 15 หมุด หมุดที่ 1 ถึงหมุดที่ 4 มีความหมายถึง ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ ต่อมาเป็นรูปเครื่องหมายเหล่าทัพ จากนั้นทรงหลั่งน้ำพระมหาสังข์ ทรงเจิม แล้วจึงโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้ราชองครักษ์เชิญไปทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย เพื่อพระราชทานแก่ผู้บังคับหน่วยต่าง ๆ ตามลำดับ หน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแล้วต้องถวายสัตย์ปฏิญาณพร้อมกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จะทรงกระทำพิธี

พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ ทุกกรมกอง ทหารทุกคนระลึกอยู่เสมอว่าธงชัยเฉลิมพลจะปลิวสะบัดอย่างสง่างาม เป็นมิ่งขวัญของพสกนิกรชาวไทยตลอดไป ตราบเท่าที่ประเทศไทยดำรงคงความเป็นเอกราชอยู่ได้ เป็นหน้าที่ของทหารที่จะต้อง ระวังรักษาธงชัยเฉลิมพลไว้ด้วยความเคารพรักและเทิดทูนไว้อย่างสูงยิ่ง เพราะธงชัยเฉลิมพลย่อมเป็นเกียรติยศของหน่วยทหารนั้น ๆ เมื่อเวลาเข้าสู่สงครามทหารทั้งปวง ต้องพิทักษ์รักษาธงชัยเฉลิมพลของหน่วยตนไว้ด้วยชีวิต ธงชัยเฉลิมพลจึงเป็นเครื่องนำความองอาจ กล้าหาญ แห่งหมู่ทหารทั้งปวง ให้เข้าต่อสู้ข้าศึกศัตรูให้ได้ ชัยชนะกลับมา ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 พระราชพิธีตริ่งหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระมหากรุณาธิคุณโปรดเกล้าฯ พระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำกองทหาร เพื่อใช้ในสงครามต่าง ๆ และหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานนำไปเป็นมิ่งขวัญแก่เหล่าทหารหาญ ในสมรภูมินั้น ๆ โดยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระราชทานธงชัยเฉลิมพลแก่หน่วยทหารต่าง ๆ ดังนี้

1. ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2461 จำนวน 2 ธง เพื่อใช้ในสงครามโลกครั้งที่ 1 พระราชทานแก่กองทหารบกจรดยนต์ และกองบินทหารบกของไทย ที่ส่งไปร่วมรบกับฝ่ายสัมพันธมิตร ในทวีปยุโรป
2. ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2483 เพื่อใช้ในสงครามกรณีพิพาทอินโดจีนฝรั่งเศส
3. ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างขึ้นพระราชทาน แก่หน่วยทหารไทยในสงครามเกาหลี และสงครามเวียดนาม รวมทั้งยังได้โปรดเกล้าฯ ให้สร้างธงชัยเฉลิมพล เพื่อพระราชทานให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้กับหน่วยทหารต่าง ๆ

3.1 เมื่อวันที่ 25 มกราคม 2496 พระราชทานแก่กองพันทหารบก ที่ยังไม่มีธงชัยเฉลิมพลประจำ จำนวน 40 กองพัน

3.2 เมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2519 พระราชทานให้กับหน่วยทหารในกองบัญชาการทหารสูงสุด กองทัพบก กองทัพเรือ และ กองทัพอากาศ จำนวน 21 หน่วย

3.3 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2524 พระราชทานให้กับหน่วยทหารของกองทัพบก จำนวน 15 กองพัน

3.4 เมื่อวันที่ 11 กรกฎาคม 2526 พระราชทานให้หน่วยทหาร จำนวน 35 หน่วย แบ่งออกเป็นหน่วยทหารในกองทัพบก จำนวน 31 หน่วย และหน่วยทหารในกองทัพอากาศ จำนวน 4 หน่วย

3.5 เมื่อวันที่ 19 มีนาคม 2530 พระราชทาน แก่หน่วยทหาร จำนวน 50 หน่วย

3.6 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2534 พระราชทานแก่หน่วยทหารในกองทัพบก จำนวน 50 หน่วย ดังภาพที่ 6

ภาพที่ 6 พระราชพิธีตรึงหมุด ณ พระอุโบสถวัดพระศรีรัตนศาสดาราม

3.7 เมื่อวันที่ 8 พฤศจิกายน 2549 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารฯ เสด็จพระราชดำเนิน พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้แก่หน่วยทหาร ในสังกัดกระทรวงกลาโหม เพื่อเป็นเกียรติ และขวัญกำลังใจของกำลังพล ในการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความเข้มแข็งและเสียสละ จำนวน 91 หน่วย ณ พระที่นั่งชุมสาย สนามหน้าศาลาสหทัยสมาคม ดังภาพที่ 7

ภาพที่ 7 พระราชทานธงชัยเฉลิมพลให้แก่หน่วยทหาร ในสังกัดกระทรวงกลาโหม

ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ธงชัยเฉลิมพลนั้น เป็นธงประจำหน่วยทหารที่ทหารถือว่ามีความสำคัญยิ่งต่อหน่วยทหาร มีความศักดิ์สิทธิ์และเป็นธงแทนองค์พระมหากษัตริย์ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ซึ่งหน่วยทหารที่ได้รับพระราชทานธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยจะต้องรักษาไว้ด้วยชีวิต ดังนั้น ในพิธีที่มีความสำคัญทางทหาร หรือหน่วยทหารจะเดินทางไปราชการสงคราม หน่วยจะมีการอัญเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าร่วมพิธีหรือไปกับหน่วยด้วยเสมอ สำหรับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เรียกอย่างสามัญว่า พิธีสาบานธง สันนิษฐานว่าได้กระทำครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม 2471 ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (รัชกาลที่ 7) โดยจัดขึ้นที่ลานพระราชวังดุสิต ในครั้งนั้นเป็นการประกอบพิธีของหน่วยทหารบก ทหารรักษาวัง และทหารเรือ ที่ประจำอยู่ในกรุงเทพ ซึ่งพระองค์ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานพิธีสวนสนามในครั้งนั้นด้วย ดังภาพที่ 8

ภาพที่ 8 พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ครั้งแรกเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2471

การจัดหน่วยสวนสนาม

การจัดหน่วยสวนสนามในครั้งนั้นประกอบด้วย

กองบังคับการกองผสม

กองแถวผสม (แถวกรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ แถวกรมทหารรักษาวัง และแถวทหารเรือ)

นักเรียนนายร้อย นักเรียนนายเรือ นักเรียนนายดาบ นักเรียนนายดาบแพทย์ (จัดรวมเป็น 1 กองพัน)

กองบังคับการกองพลที่ 1 รักษาพระองค์

กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ (จัดเป็นกรม 3 กองพัน)

กรมทหารราบที่ 11 รักษาพระองค์ฯ (จัดเป็นกรม 3 กองพัน)

กรมทหารรักษาวัง จัดเป็น 1 กองพัน (ปัจจุบันคือกองพันทหารราบที่ 3 กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ)

กรมทหารราบที่ 2 (จัดเป็น 1 กองพัน)

กรมทหารราบที่ 3 (จัดเป็น 1 กองพัน)

กรมทหารม้าทุกกรมในกองทัพน้อยที่ 1 (จัดเป็นกรม 2 กองพัน)

กรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์ (จัดเป็นกรม 2 กองพัน)

กรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์ พลเสนารักษ์แผนกโรงเรียนแพทย์ทหารบก และพลเสนารักษ์ทหารรักษาวัง (จัดรวมกันเป็นกรม 2 กองพัน)

กองสัมภาระที่ 1 กองสัมภาระที่ 2 กองเสนารักษ์ที่ 1 กองเสนารักษ์ที่ 2 และหมวดหมู่สัมภาระ หมวดหมู่เสนารักษ์ และหมวดหมู่สัตว์รักษากองทหารในกรุงเทพ (จัดรวมกันเป็น 1 กองพัน)

ทหารเรือ (จัดเป็นกรม 3 กองพัน)

ปี พ.ศ. 2493 กระทรวงกลาโหมได้สั่งการให้แต่ละเหล่าทัพแยกกัน ดำเนินการจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับกองทัพบกได้จัดให้มีขึ้นในวันที่ 8 พฤศจิกายนของทุกปี

ปี พ.ศ. 2500 ได้มีการประกอบพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหารทั้งสามเหล่าทัพ ในเขตพระนครและธนบุรีร่วมกันอีกครั้งหนึ่ง และต่อมา ก็ได้กำหนดให้หน่วยทหารในแต่ละพื้นที่ดำเนินการจัดพิธีฯ ขึ้นภายในหน่วย เพื่อลดปัญหาการจราจร โดยกำหนดให้ดำเนินการจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนฯ ขึ้นในวันที่ 25 มกราคมของทุกปี เนื่องจากวันดังกล่าวเป็นวันกองทัพไทย และในวันดังกล่าวทหารใหม่ได้ฝึกเสร็จสิ้นแล้วตามหลักสูตร และพร้อมที่จะ

ทำการรบได้ นอกจากนี้ยังเป็นวันระลึกถึง วีรกรรมที่ยิ่งใหญ่ ที่สมเด็จพระนเรศวรมหาราช ทรงกระทำยุทธหัตถีได้รับชัยชนะต่อข้าศึกด้วย

ต่อมาเมื่อนักประวัติศาสตร์ ได้ตรวจสอบวันกระทำยุทธหัตถีของสมเด็จพระนเรศวรมหาราชใหม่ จึงพบว่า วันกระทำยุทธหัตถีที่ถูกต้อนั้น ตรงกับวันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2135 กองบัญชาการทหารสูงสุด (กองบัญชาการกองทัพไทยในปัจจุบัน) จึงมีคำสั่งเปลี่ยนแปลงวันกองทัพไทยมาเป็นวันที่ 18 มกราคมของทุกปีแทน โดยเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2550 เป็นต้นไป

การจัดหน่วยสวนสนามพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

การจัดหน่วยสวนสนามประกอบด้วย

ลำดับ	การจัดกำลัง	หน่วยรับผิดชอบ	อาวุธประจำกาย	หมายเหตุ
1	วงโยธวาทิต ชุดแตรแฟนแฟร์	ดย.ทบ.	-	-
2	บก.กองผสม - ผบ.กองผสม - ทส.ผบ.กองผสม น.ประจำ บก.กองผสม	พล.1 รอ. ร.1 รอ. ร.1 รอ.	ปพ.86	- จัด ทส. 1 นาย และ บก.กองผสม 2 นาย
3	บก.กรม 1 - กองพันที่ 1 - กองพันที่ 2 - กองพันที่ 3 - กองพันที่ 4 - กองพันที่ 5	ร.1 รอ. ร.1 พัน.1 รอ. ร.1 พัน.2 รอ. ร.1 พัน.3 รอ. ป.พัน.1 รอ. ช.พัน.1 รอ.	ปพ.86 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16	- จัด บก.กองผสม 3 นาย
4	บก.กรม 2 - กองพันที่ 1 - กองพันที่ 2 - กองพันที่ 3 - กองพันที่ 4 - กองพันที่ 5	ร.11 รอ. ร.11 พัน.1 รอ. ร.11 พัน.2 รอ. ม.พัน.4 รอ. ส.พัน.21 และ ส.พัน.1 รอ. พัน.ร.มทบ11	ปพ.86 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.11 ปลย.11	- จัด บก.กองผสม 1 นาย - รวม นขต.บก.พล.1 รอ. - จัด บก.กองผสม 1 นาย - จัด บก.กองผสม 1 นาย

ลำดับ	การจัดกำลัง	หน่วยรับผิดชอบ	อาวุธประจำกาย	หมายเหตุ
5	บก.กรม 3 - กองพันที่ 1 - กองพันที่ 2 - กองพันที่ 3 - กองพันที่ 4 - กองพันที่ 5	พล.ม.2 รอ.(ม.1 รอ.) ม.พัน.1 รอ. ม.พัน.29 รอ. ม.พัน.3 รอ. ส.พัน.12 รอ. พัน.ขส.2 (ผสม) กรม ขส.รอ.	ปพ.86 ปลย.11 (สั้น) ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.11 ปลย.11	- จัด บก.กองผสม 2 นาย - พร้อมดาบทหารม้า - พร้อมดาบทหารม้า - รวม นขต.บก.พล.ม.2 รอ - จัด บก.กองผสม 1 นาย
6	บก.กรม 4 - กองพันที่ 1 - กองพันที่ 2 - กองพันที่ 3 - กองพันที่ 4 - กองพันที่ 5	พล.ปตอ.(ปตอ.2) ปตอ.พัน.1 รอ. ปตอ.พัน.4 ปตอ.พัน.5 ปตอ.พัน.7 ปตอ.พัน.6	ปพ.86 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.เอ็ม 16 ปลย.11 ปลย.11 ปลย.11	- จัด บก.กองผสม 3 นาย

ที่มา : คำสั่ง พล.1 รอ. ที่ 609/2554 ลง 30 ธ.ค.54

พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลนี้ทหารทุกหน่วยจะจัดกำลังพลที่เข้ารับราชการใหม่ หรือยังไม่เคยเข้าร่วมพิธี มาเข้าร่วมในพิธีดังกล่าวเพื่อกล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ประจำหน่วยทหาร เพื่อให้เป็นทหารที่สมบูรณ์และให้ยึดถือสัจจะวาจาที่เปล่งออกมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลาที่รับราชการ สำหรับคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหาร มีดังนี้

ภาพที่ 9 พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล วันที่ 18 มกราคม พ.ศ. 2555

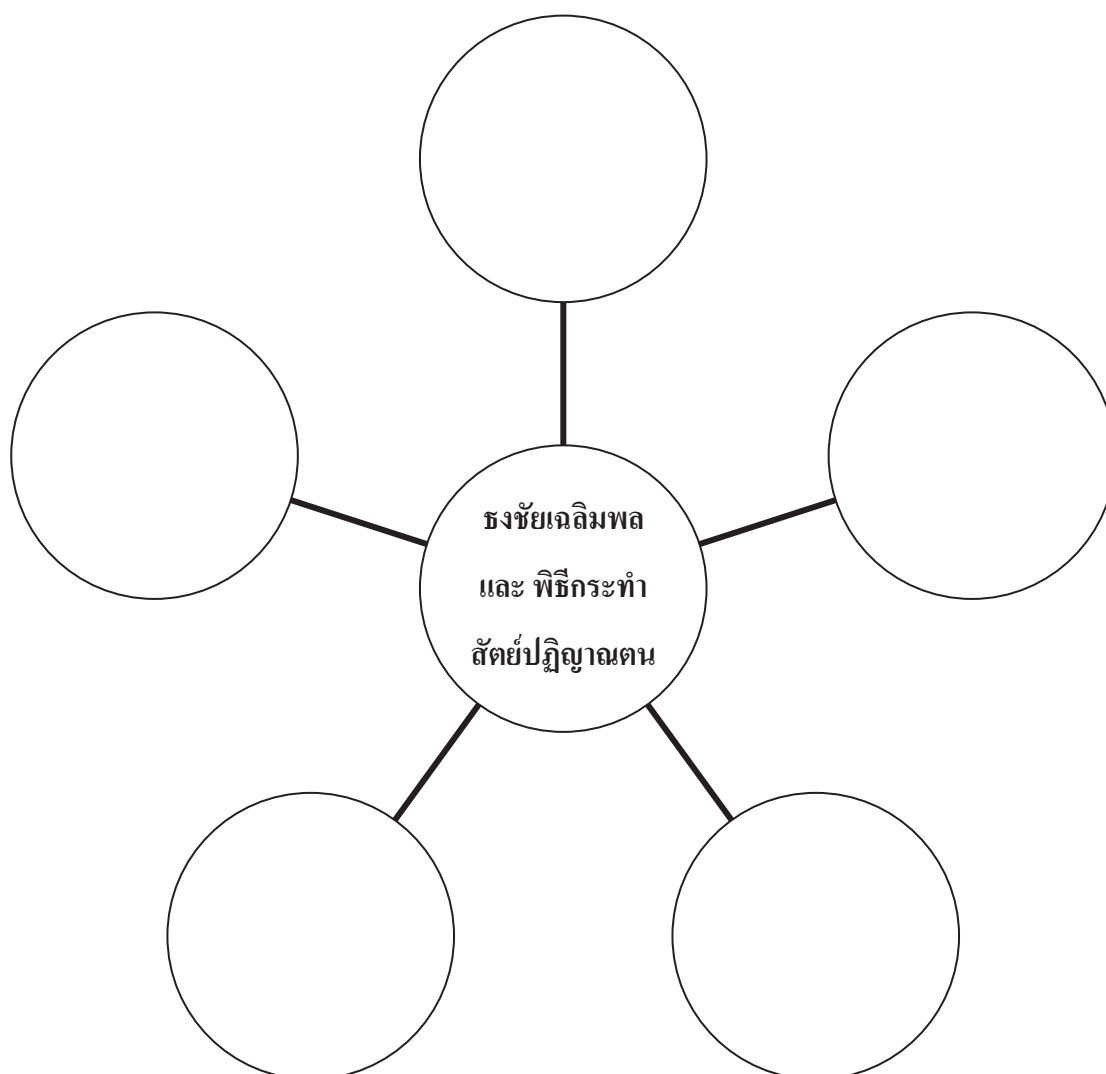
ใบกิจกรรมที่ 1 (1)

ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ
ธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์เพื่อสำรวจพื้นฐานความรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน

คำชี้แจง

1. นักเรียนเขียนสิ่งที่รู้ลงในแผนผังความคิด
2. เขียนข้อความสั้นได้ใจความพอสังเขป

โดย.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 2 (1)

ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์ศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 8 นาย แล้วระดมความคิดเพื่อรวบรวมสิ่งที่รู้เกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพล เพิ่มเติม
2. ตั้งคำถามที่ต้องการรู้เกี่ยวกับธงชัยเฉลิมพล และบันทึกลงในตารางด้านสิ่งที่ต้องการรู้
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในตารางด้านสิ่งที่ค้นพบ

สิ่งที่ต้องการรู้	สิ่งที่ค้นพบ

กลุ่มที่..... / สมาชิก

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....

ใบกิจกรรมที่ 3 (1)

ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์ศึกษาประวัติความเป็นมาและความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 8 นาย แล้วระดมความคิดเพื่อรวบรวมสิ่งที่รู้เกี่ยวกับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเพิ่มเติม
2. ตั้งคำถามที่ต้องการรู้เกี่ยวกับพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลและบันทึกลงในตารางด้านสิ่งที่ต้องการรู้
3. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในตารางด้านสิ่งที่ค้นพบ

สิ่งที่ต้องการรู้	สิ่งที่ค้นพบ

กลุ่มที่..... / สมาชิก

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....

แบบฝึกหัดท้ายบท

เรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ ธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง เติมคำหรือข้อความลงในช่องว่างให้สมบูรณ์

1. ธงชัยเฉลิมพลสร้างขึ้นครั้งแรกในสมัย.....ตามพระราชบัญญัติว่าด้วย
แบบอย่าง.....
2. ชื่อธงประจำกองทัพบก ได้แก่.....และ
.....
3. ยอดคันธงชัยเฉลิมพลในสมัยรัชกาลปัจจุบันประดิษฐานพระพุทธรูป เรียกว่า.....
มีจำนวนหมุดทั้งหมด.....หมุด โดยหมุดที่ 1 – 4 หมายถึง.....
4. โอกาสที่จะอันเชิญธงชัยเฉลิมพลออกจากที่ตั้งจะต้องเป็นพิธีการที่มีความสำคัญ
เกี่ยวกับหน่วยทหาร เช่น.....และ.....เป็นต้น
5. พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีชื่อเรียกอย่างสามัญว่า
.....
6. พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สันนิษฐานว่าได้กระทำครั้งแรกเมื่อ
วันที่.....โดยการจัดหน่วยสวนสนามครั้งนั้นมีทั้งหมด.....กองพัน
7. คำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลของทหาร มีดังนี้.....
.....
.....
8. ปัจจุบันพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จะปฏิบัติตรงกับวันที่
.....ของทุกปี และจะมีการจัดกำลังพลที่รับราชการใหม่หรือยังไม่เคยร่วมพิธี มาเข้าร่วมพิธี
ดังกล่าว เพื่อ.....
9. การจัดหน่วยสวนสนามในปีพุทธศักราช 2555 มีหน่วยสวนสนามทั้งหมด.....
กองพัน.....บก.กรม โดยมีทหารสังกัดเหล่า.....เป็นหน่วยต้นขบวน
10. “ข้าพเจ้า จะเชิดชูและรักษาไว้ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งองค์พระมหากษัตริย์เจ้า”
หมายถึง.....

โดย.....เลขที่.....

เจดีย์ แบบฝักหัด

เรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ต่อธงชัยเฉลิมพล

ข้อที่ 1 รัชกาลที่ 5 / ธงสยาม

ข้อที่ 2 ธงจุฬาราชูปถัมภ์ / ธงมหาไพชยนต์ราช

ข้อที่ 3 พระยอดธง / 15 / ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ

ข้อที่ 4 เกียรติยศ ศักดิ์ศรี

ข้อที่ 5 พิธีสาบานธง

ข้อที่ 6 20 ตุลาคม พ.ศ.2471 / 20

ข้อที่ 7 ข้าพเจ้า (ยศ นาย นามสกุล) ขอกระทำสัตย์ปฏิญาณว่า

ข้าพเจ้า จักยอมตาย เพื่ออิสรภาพ และความสงบแห่งประเทศชาติ

ข้าพเจ้า จักรักษาไว้ ซึ่งความศักดิ์สิทธิ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย

ข้าพเจ้า จักอยู่ในศีลธรรมของศาสนา

ข้าพเจ้า จะเชิดชูและรักษาไว้ ซึ่งพระบรมเดชานุภาพแห่งพระมหากษัตริย์เจ้า

ข้าพเจ้า จักเชื่อถือผู้บังคับบัญชา และปฏิบัติตามคำสั่งโดยเคร่งครัด ทั้งจักปกครอง

แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา โดยยุติธรรม

ข้าพเจ้า จะไม่แพร่งพรายความลับของราชการเป็นอันขาด

ข้อที่ 8 18 มกราคม / กล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อให้เป็นทหารที่สมบูรณ์และให้ยึดถือ

สัจจะวาจาที่เปล่งออกมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติหน้าที่ตลอดเวลาที่รับราชการ

ข้อที่ 9 20 / 4 / ดุริยางค์กองทัพบก

ข้อที่ 10 ตอบตามความเข้าใจ

บันทึกผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
เรื่อง ประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ต่อธงชัยเฉลิมพล

ข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(กฤษดา สาริกา)

ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(วิทยา คู่มฉายา)

อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 ทหารเก่าเล่าเรื่อง
เรื่อง รูปแบบวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ

นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

เวลา 3 ชั่วโมง

ผู้สอน ร.ต.วิทยา คุ่มฉายา และผู้ชำนาญการพิเศษ (จากหมวดโยชวาทิต)

สถานที่ ห้องศูนย์การเรียนรู้

สาระสำคัญ

ยุคเริ่มแรกของวงโยชวาทิตทหารมีบทบาทในการใช้งานที่สำคัญ คือ การบรรเลงเพลงเดินเท้าเข้าสู่สนามรบของทหาร โดยมีเครื่องดนตรีจำพวกแตร Trumpet เป็นเครื่องนำขบวนลักษณะการจัดวงแบบนี้จึงเป็นสัญลักษณ์เฉพาะของทหาร ปัจจุบันวงโยชวาทิตทหารมีบทบาทสำคัญในการนำขบวนแถวทหารในพิธีการต่างๆ เช่น การสวนสนามของทหารที่มีอยู่ทั่วทุกภูมิภาค เป็นต้น จึงมีรูปแบบการจัดวงที่มีขนาดของกำลังพลและเครื่องมือดนตรีที่แตกต่างกันไปตามสภาพของหน่วยผู้ปฏิบัติ แต่ยังคงไว้ซึ่งบทบาทและความหมายที่สำคัญของเพลงเคารพและเพลงที่ใช้ในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ให้มีความศักดิ์สิทธิ์ สง่างามและสมเกียรติทหารไทย

ผลการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจประวัติ และรูปแบบของวงโยชวาทิตทหาร
2. รู้และเข้าใจประวัติและบทบาทของเพลงในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย

เฉลิมพล

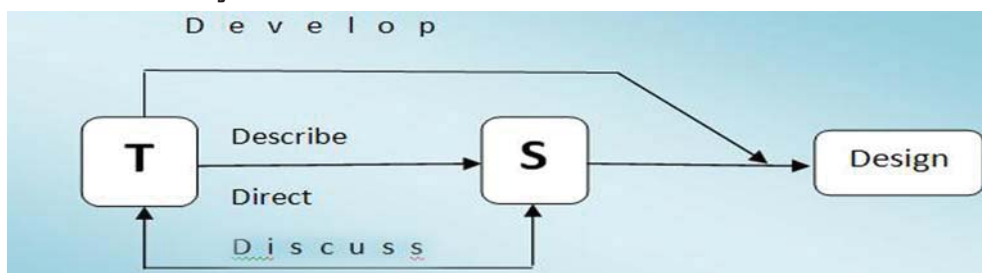
จุดประสงค์การเรียนรู้

1. อธิบายประวัติความเป็นมาของวงโยชวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ
2. วิเคราะห์และระบุเครื่องมือดนตรีสำหรับวงโยชวาทิต ขนาด 100, 45, 24 และ 15 นาย
3. เลือกใช้บทเพลงสำหรับพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลได้ถูกต้อง

สาระการเรียนรู้

1. ประวัติและรูปแบบของวงโยชวาทิตทหาร
2. ประวัติและบทบาทของเพลงในพิธีการ

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
2. ทบทวนความรู้เดิมเรื่องประวัติความเป็นมา ความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธี

กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนบรรยายเนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 จากใบความรู้และเสริมความรู้จากประสบการณ์ ประกอบสื่อการสอนที่เตรียมไว้ โดยระหว่างการเรียนการสอนผู้สอนต้องทำกิจกรรมซักถาม พูดคุยและตอบข้อคำถามกับนักเรียนในเนื้อหาที่สอนเพื่อร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มความเข้าใจให้นักเรียนมากขึ้น เพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบรูปขบวนของวงโยธวาทิต พร้อมทำใบกิจกรรมที่ 1 (ประวัติ ความเป็นมาของวงโยธวาทิตทหาร) และใบกิจกรรมที่ 2 (จัดรูปแบบและระบุเครื่องมือดนตรีสำหรับวงโยธวาทิตทหาร) ตามลำดับเพื่อทบทวนตรวจสอบความรู้ความเข้าใจ โดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำและกำกับดูแลกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ขั้นสรุปผลการเรียนรู้

ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปรายสรุปรูปแบบวงโยธวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พร้อมทำใบกิจกรรมที่ 3 (เขียนหัวข้อการปฏิบัติของวงโยธวาทิตในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล พร้อมทั้งระบุชื่อเพลงที่ใช้ตามขั้นตอน) เพื่อความเข้าใจและเป็นแนวทางการนำไปเรียนรู้ในบทเรียนต่อไป

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพและวิดีโอ พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555
2. งานนำเสนอภาพนิ่งประกอบคำบรรยาย (Power point)
3. เอกสาร/คู่มือพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2550-2555

4. ใบความรู้
5. ใบกิจกรรมที่ 1-3
6. ผู้อำนวยการพิเศษ (ผู้ควบคุมวง)
7. แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Internet)

การวัดและประเมินผล

วิธีการ

ตรวจใบกิจกรรม โดยผู้สอน

เครื่องมือ

แบบประเมินใบกิจกรรม

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Internet)
2. แสวงหาความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการปฏิบัติการบรรเลงเพลงพิธีการ และระเบียบการเดินแถวจากกำลังพลหมวดโยธวาทีต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก

ใบความรู้ เรื่อง รูปแบบวงโยธวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ

วงโยธวาทิต (Military Band) คำว่า “วงโยธวาทิต” ในภาษาไทยนั้นเป็นศัพท์ที่บัญญัติขึ้นโดยนายมนตรีตราโมทส่วนรากศัพท์ในภาษาอังกฤษใช้คำว่า Military Band โดยคำว่า Military หมายถึงกองทัพ คำว่า Band หมายถึงวงดนตรีมาจากคำว่า Banda ในภาษาอิตาเลียน ดังนั้นวงโยธวาทิต (Military Band) หมายถึงกลุ่มผู้เล่นเครื่องดนตรีที่ประกอบด้วยเครื่องเป่าลมไม้ เครื่องเป่าทองเหลืองและเครื่องกระทบ วงโยธวาทิตแต่เดิมนั้นตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์ทางทหารที่เรียกว่า “วงดุริยางค์ทหาร” ปัจจุบันวงโยธวาทิตได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจนสามารถบรรเลงในงานต่าง ๆ ได้นอกเหนือจากการบรรเลงในกองทัพ

ในอดีตอันยาวนานที่ผ่านมาวงโยธวาทิตถูกนำมาใช้ในพระราชพิธีเกี่ยวกับกษัตริย์ชนชั้นปกครอง รวมถึงบรรเลงนำแถวกองทัพทหารเพื่อออกรบในสมรภูมิต่าง ๆ เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อยพร้อมเพรียงของกองทัพและเป็นการข่มขวัญข้าศึกทางอ้อมอีกด้วย ดังนั้นระเบียบวินัยต่าง ๆ รวมถึงคำบอกคำสั่งที่นำมาใช้กับวงโยธวาทิตก็ได้มาจากกองทัพนั่นเอง เช่น การจัดแถวหน้ากระดาน การจัดแถวตอนลึก การยืนตรง การหันไปทางซ้าย ทางขวา การกลับหลังหัน การเดินไปข้างหน้า เป็นต้น ในช่วงก่อนเริ่มต้นศตวรรษที่ 20 วงโยธวาทิตในมหาวิทยาลัยส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกาไว้เพื่อบรรเลงในช่วงพิธีเปิด ช่วงพักครึ่งเวลา หรือแม้ช่วงปิดการแข่งขันอเมริกันฟุตบอล ซึ่งถือว่าเป็นจุดเปลี่ยนที่สำคัญยิ่ง เนื่องจากการพัฒนาจากการขึ้นบรรเลงเพลงธรรมดาเป็นการบรรเลงประกอบการแสดง ร้องเล่น เดินรำ รวมถึงการเดินแปรแถวเป็นภาพ เป็นตัวอักษร ข้อความต่าง ๆ สร้างความตื่นตาตื่นใจให้กับผู้ชมเป็นอย่างยิ่ง จากนั้นการบรรเลงของวงโยธวาทิตในรูปแบบดังกล่าวก็ได้แพร่ขยายไปอย่างรวดเร็วในโรงเรียนมัธยม โรงเรียนประถมของสหรัฐอเมริกา ได้มีการเพิ่มกลุ่มนักเต้น เซียร์ลีดเดอร์ (บางที่ก็เรียกว่า Pom-Pom) รวมถึงกลุ่มควงไม้กทา (Baton Twirler) เพื่อสร้างสีสันและความน่าสนใจให้กับการบรรเลงของวงโยธวาทิตให้มากยิ่งขึ้น

ลักษณะ

วงโยธวาทิตแบ่งตามลักษณะการบรรเลงได้ดังนี้

1. วงมาร์ชชิ่งแบนด์ (Marching Band) เป็นวงโยธวาทิตที่มีลักษณะการเดินบรรเลงเป็นแถวตอนลึกอาจบรรเลงเฉพาะวงหรือนำหน้าขบวนต่างๆที่ต้องการรูปแบบที่เป็นระเบียบเข้มแข็งเร้าใจส่วนมากจะนิยมบรรเลงเพลงมาร์ช

Marching Band

2. วงนั้บรเรลง (Concert Band) หมายถึง การนำวงโยชวาทิตมานั้บรเรลงเป็นลักษณะของคอนเสิร์ตโดยนำบทเพลงที่เรียบเรียงเสียงประสานสำหรับวงโยชวาทิตมาบรเรลงลักษณะคล้ายวงออร์เคสตรา หรืออาจนำเอาบทเพลงบรเรลงของวงออร์เคสตรามาเรียบเรียงเสียงประสานใหม่เพื่อให้เหมาะสมกับวงโยชวาทิตจึงทำมีอีกชื่อเรียกว่า “วงซิมโฟนิคแบนด์ (Symphonic Band)”

Symphonic Band

3. วงแปรชบวน (Display) หมายถึง การนำวงโยชวาทิตมาบรเรลงประกอบการแปรแถวโดยผู้บรเรลง ต้องเดินแปรรูปชบวนเป็นรูปต่างๆซึ่งเพลงที่ใช้บรเรลงต้องเหมาะสมกับรูปแบบที่แปรชบวนด้วยวงแบบนี้อาจมีชื่อเรียกอีกอย่างว่า “โชว์แบนด์ (Show Band)”

Show Band

เครื่องดนตรีที่ใช้ในวงโยธวาทิต

ประเภทของเครื่องดนตรีที่ใช้ในวงโยธวาทิต มี 3 ประเภท ดังนี้

1. เครื่องเป่าลมไม้ (Woodwind Instruments) ได้แก่ ปิคโคโล (Piccolo) โอโบ (Oboe) บาสซูน (Bassoon) คลาริเน็ต (Clarinet) เบสคลาริเน็ต (Bass Clarinet) อัลโตแซกโซโฟน (Alto Saxophone) เทเนอร์แซกโซโฟน (Tenor Saxophone) บาริโตนแซกโซโฟน (Baritone Saxophone) ฟลูต (Flute) และอัลโตคลาริเน็ต (Alto Clarinet)

2. เครื่องเป่าทองเหลือง (Brass Instruments) ได้แก่ ทรัมเป็ต (Trumpet) คอร์เน็ต (Cronet) ทรอมโบน (Trombone) เฟรนช์ฮอร์น (French Horn) บาริโตน (Baritone) ยูโฟเนียม (Euphonium) ทูบา (Tuba) และซูซาโฟน (Susaphone)

3. เครื่องกระทบ (Percussion Instruments) ได้แก่ กลองเล็ก (Snare Drum or Side Drum) กลองเทเนอร์ (Tenor Drum) กลองใหญ่ (Bass Drum) ฉาบ (Cymbals) ไซโลโฟน (Xylophone) กลองเค้ก (Glockenspiel) ทริแองเกิ้ล (Triangle) กลองทอมบา (Tomba) และกลองทิมปานี (Timpani)

วงโยชวาทิต

รูปแบบวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

1. กำลังพลวงโยชวาทิต 100 นาย

ไม้สัญญาณ

ผู้ควบคุมวง

Trombone 10 นาย

Euphonium 5 นาย

F Horn 5 นาย

Trumpet 20 นาย

Snare Drum 10 นาย

Bass Drum 5 นาย

Cymbals 5 นาย

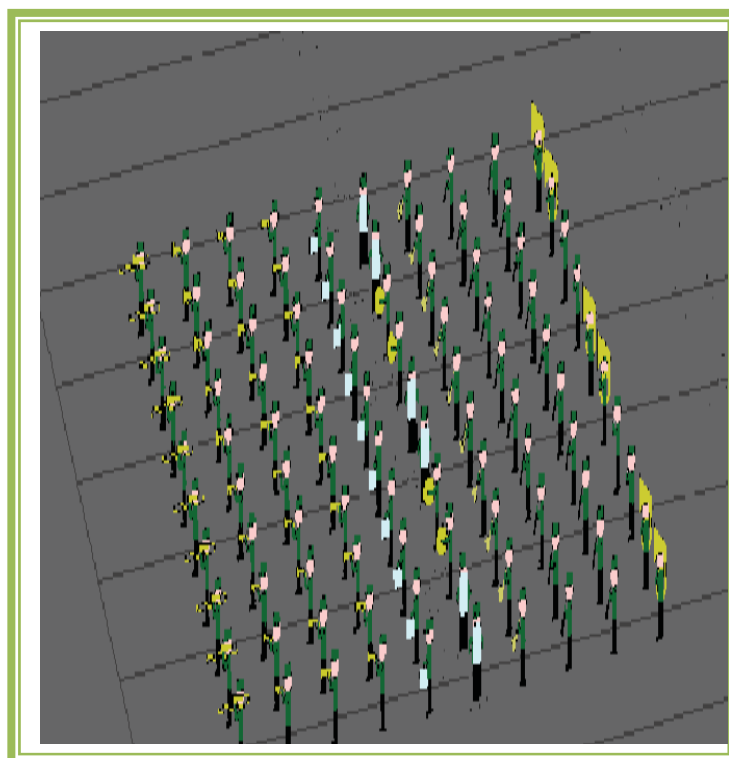
Alto Saxophone 5 นาย

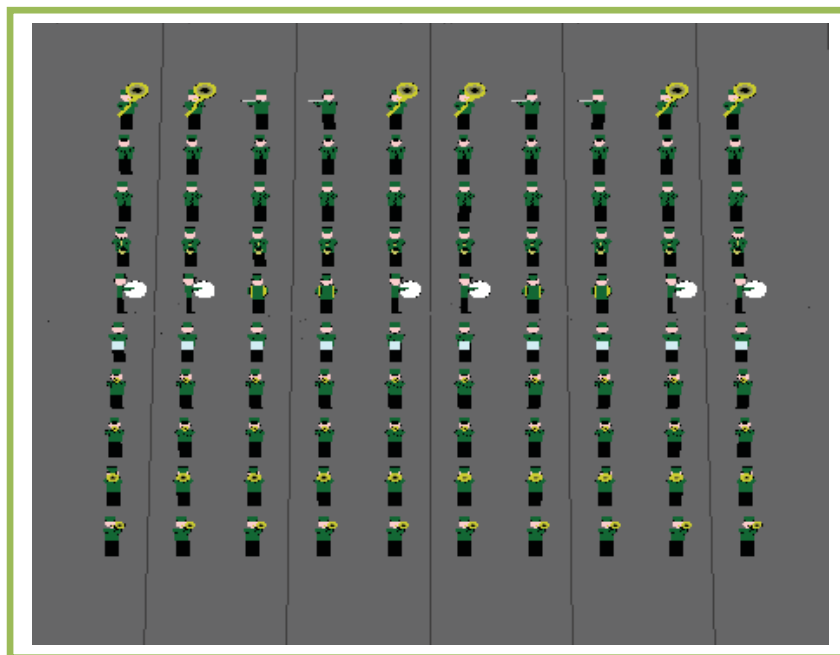
Tenor Saxophon 5 นาย

Clarinet 20 นาย

Bass 6 นาย

Flute 4 นาย

ไม้สัญญาณ

ผู้ควบคุมวง

Trumbone 5 นาย

Euphonium 3 นาย

F Horn 2 นาย

Trumpet 10 นาย

Snare 5 นาย

Bass Drum 3 นาย

Cymbals 2 นาย

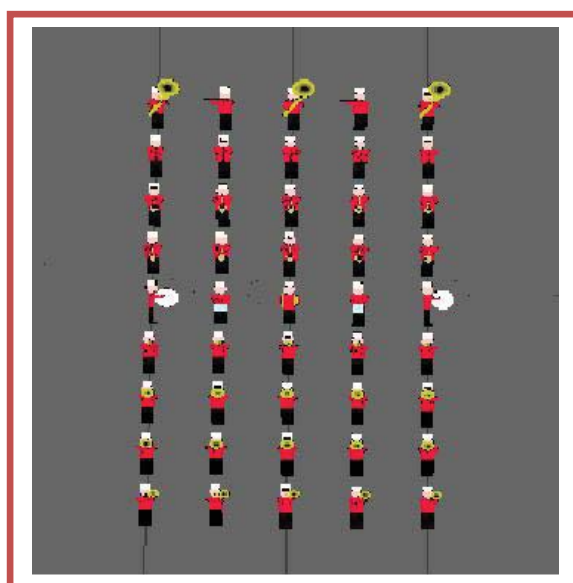
Alto Saxophone 3 นาย

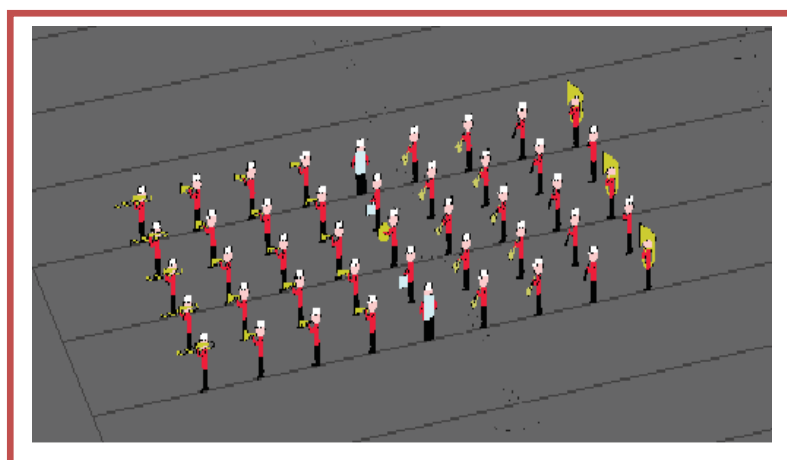
Tenor Saxophone 2 นาย

Clarinet 10 นาย

Bass 3 นาย

Flute 2 นาย

2. กำลังพลวงโยธวาทิต 24 นาย

ไม้ตีสัญญาณ

ผู้ควบคุมวง

Trombone 2 นาย

Euphonium 2 นาย

F Horn 2 นาย

Trumpet 4 นาย

Snare 2 นาย

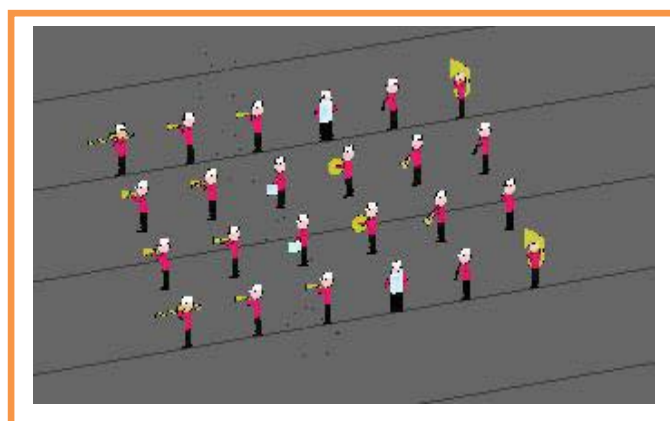
Bass Drum 2 นาย

Cymbals 2 นาย

Clarinet 4 นาย

Bass 2 นาย

Flute 2 นาย

3. กำลังพลวงโยธวาทิต 15 นาย

ไม้สัญญาณ

ผู้ควบคุมวง

Trombone 2 นาย

Euphonium 1 นาย

F Horn 1 นาย

Trumpet 2 นาย

Snare 1 นาย

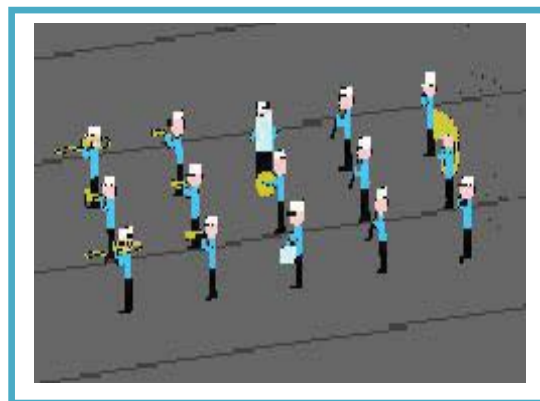
Bass Drum 1 นาย

Cymbals 1 นาย

Clarinet 3 นาย

Bass 1 นาย

Flute 2 นาย

เพลงพิธีการในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

บทเพลงพิธีการ ในที่นี้หมายถึงเพลงที่เกี่ยวข้องในพิธีกรรม เพลงในพระราชพิธี ราชพิธี และพิธีการ นอกจากนี้ยังเป็นเพลงที่เกี่ยวข้องกับสัญลักษณ์ของชาติซึ่งมีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ของแผ่นดินจะบรรเลงก็ต่อเมื่อเป็นเกียรติแก่บุคคลสำคัญและพิธีการสำคัญของชาติ เพื่อสร้างความสมบรูณ์ให้แก่พิธีการ

พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เป็นพิธีการทางทหารซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปีในวันกองทัพไทย และวันสำคัญของแต่ละเหล่าทัพ ผู้ที่เป็นทหารทุกคนจะต้องผ่านการเข้าร่วมพิธีดังกล่าว เพื่อแสดงถึงความเป็นทหารอย่างสมบรูณ์ ซึ่งยึดถือปฏิบัติมาช้านานเป็นพิธีการที่มีความศักดิ์สิทธิ์และสร้างขวัญกำลังใจแก่เหล่าทหาร การนำบทเพลงพิธีการเข้ามามีส่วนประกอบจึงมีความจำเป็นต้องใช้บทเพลงที่มีความหมายปลุกใจ แสดงความศักดิ์สิทธิ์อย่างสมเกียรติ สมศักดิ์ศรี บทเพลงในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จึงมักใช้บทเพลงประเภทเพลงปลุกใจบาบรรเลงประกอบพิธีการ

เพลงปลุกใจเกี่ยวข้องกับด้านสังคม มีมาตั้งแต่สมัยโรมัน โดยใช้เครื่องดนตรีจำพวกเครื่องเป่าทั้งเครื่องลมไม้และเครื่องทองเหลือง รวมถึงกลุ่มเครื่องกระทบ ได้แก่ เครื่องดนตรีที่ให้จังหวะทั้งหลาย โดยบรรเลงเพลงเดินแถวเพื่อปลุกใจทหารผ่านช่วงเวลาที่มีทั้งรุ่งเรืองและซบเซามา กระทั่งถึงยุคสมัยของนโปเลียน แห่งฝรั่งเศสมีการปรับปรุงให้มีเครื่องดนตรีอีกหลายชนิด เช่น

พวกขลุ่ยผิว พวกปี่และแตร ซึ่งต่อมาเป็นต้นแบบของวงโยชวาทิต พจนานุกรมให้ความหมายเพลงปลุกใจว่า คือเพลงที่เร้าใจให้เกิดความกล้าหาญและกระตือรือร้น จึงเป็นเพลงที่ฟังแล้วจะเหนื่อย ยิ่งร้องเองยิ่งเหนื่อย เหนื่อยด้วยความฮึกเหิมเอาชัย เพลงปลุกใจของกองทัพปรากฏขึ้นครั้งแรกในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 5 (พ.ศ. 2452) และเริ่มปรากฏเด่นชัดในช่วงสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 (พ.ศ. 2456) ต่อมาเมื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย พ.ศ. 2475 กองทัพผลิตเพลงปลุกใจออกมามากขึ้น กระทั่งเข้าสู่ช่วงสมัยของ จอมพล ป.พิบูลสงคราม เพลงปลุกใจของกองทัพยุคนี้จึงมีความเจริญสูงสุด เหตุผลประการหนึ่งมาจากการเกิดสงครามโลกครั้งที่ 2 และรัฐบาลต้องการจะปลุกเร้าจิตใจของทหารในกองทัพให้เกิดสำนึกรักชาติ ต่อมาเมื่อ จอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เพลงปลุกใจของกองทัพกลับไม่ได้รับความนิยมเท่าที่ควร จวบจนกระทั่งเกิดเหตุการณ์เรียกร้องประชาธิปไตย 14 ตุลาคม 2516-2519 เพลงปลุกใจของกองทัพจึงกลับมามีบทบาทอีกครั้ง โดยแรงจูงใจที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากที่สุด 3 อันดับแรกคือ ความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย รองลงมาคือความต้องการเป็นที่ยอมรับนับถือยกย่องในวงสังคมและการอุทิศตัวเพื่อประเทศชาติ ตามลำดับ

บทเพลงพิธีการสำหรับวงโยชวาทิตบรรเลงในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของกองทัพบกได้กำหนดขึ้นอย่างเหมาะสมตามขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีการที่แสดงออกถึงความสำคัญ ความศักดิ์สิทธิ์ อย่างสมเกียรติ สมศักดิ์ศรีของเหล่าทหาร โดยกำหนดเพลงสำหรับบรรเลงกำกับตามลำดับขั้นตอนในพิธีการ ทั้งหมด 7 เพลงดังนี้

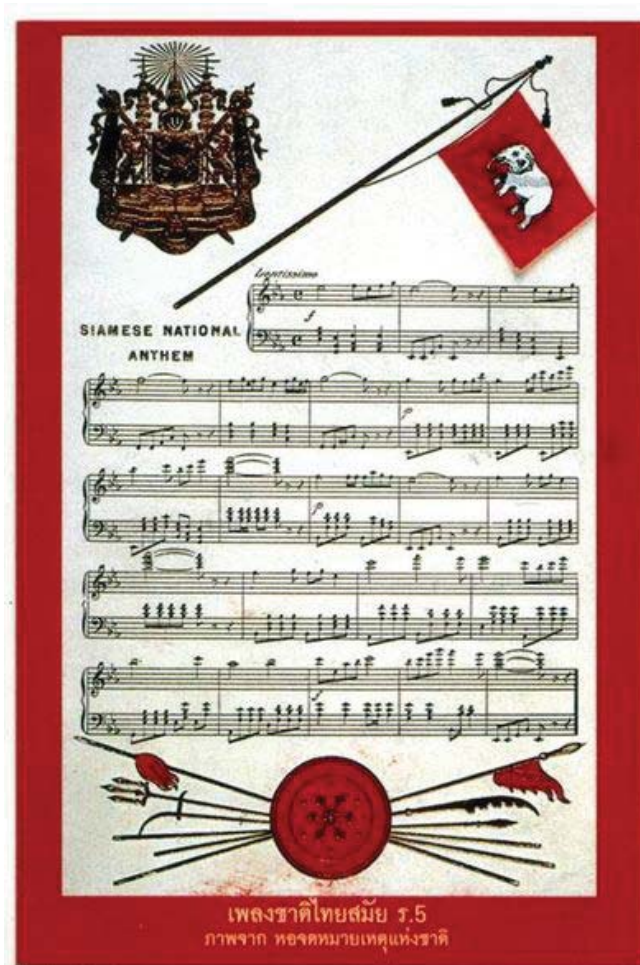
ขั้นตอนที่	ภารกิจ	เพลงในพิธีการ
1	การนำแถวทหารเข้าประจำที่	เพลงทหารของชาติ
2	การต้อนรับประธานในพิธี	เพลงมหาฤกษ์
3	การตรวจพลสวนสนาม	เพลงสวัสดีมีชัย
4	การเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี	เพลงชาติไทยและมาร์ชธงชัยเฉลิมพล
5	การกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี	เพลงมหาฤกษ์
6	การเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร	เพลงชาติไทยและมาร์ชธงชัยเฉลิมพล
7	การสวนสนาม	เพลงมาร์ชกองทัพบก
8	การส่งประธานในพิธีกลับ	เพลงมหาฤกษ์
9	การนำแถวทหารกลับ	เพลงสยามานุสติ

จากตารางกำหนดเพลงสำหรับบรรเลงในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีรายละเอียดของเพลงโดยสังเขป ดังนี้

เพลงชาติไทย

เพลงชาติไทยเป็นสัญลักษณ์ประจำชาติแสดงความเป็นเอกราชของชาติ เป็นแหล่งรวมใจของคนในชาติให้เป็นจุดเดียวกันสร้างความรู้สึกลำบากในความเป็นพี่น้องสร้างความภูมิใจในศักดิ์ศรีสิทธิเสรีภาพระหว่างคนในชาติและเพื่อปลุกใจให้เกิดความรักชาติ

ความคิดเรื่องเพลงประจำชาติเกิดขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2414 โดยได้รับอิทธิพลตะวันตกซึ่งมีเพลงประจำชาติมาก่อน โดยเฉพาะอิทธิพลจากประเทศอังกฤษโดยนายทหารอังกฤษ 2 คนซึ่งเข้ามาเป็นครูฝึกทหารเกณฑ์ในวังหลวงและวังหน้าในปลายรัชกาลที่ 4 ปี พ.ศ. 2395 ชื่อร้อยเอก อิมเปย์ (Impey) และร้อยเอก น็อกซ์ (Thomas G. Knox) นายทหารอังกฤษทั้ง 2 นายนี้ ได้ใช้เพลงกอดเสฟเดอะควีน (God Save the Queen) เป็นเพลงฝึกสำหรับทหารแตรและอังกฤษได้ใช้เพลงกอดเสฟเดอะควีนนี้เป็นเพลงประจำชาติ

เพลงมาร์ชธงไชยเฉลิมพล

เป็นเพลงมาร์ชเพลงแรกที่ทรงพระราชนิพนธ์ และเป็นเพลงลำดับสุดท้ายในปี พ.ศ. 2495 ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่กองทัพไทยเพื่อใช้ในการเชิญธงไชยเฉลิมพลในพิธีการของกองทัพ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระกรุณาฯ โปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์โน้ตเพลงพระราชนิพนธ์ “ธงไชยเฉลิมพล” และ “มาร์ชราชวัลลภ” ออกจำหน่ายเพื่อการกุศลในปี พ.ศ. 2497 ด้วยพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชนิพนธ์เพลงนี้ขึ้นเพื่อบรรเลงด้วยเครื่องดนตรีกลุ่มแตร (Brass Instrument) โดยเฉพาะเพลงนี้มีทำนองหลักอยู่ 3 ตอน ซึ่งแต่ละตอนมีการกลับต้นมาเล่นซ้ำเป็น 2 เที้ยว ทำนองหลักตอนแรกบรรเลงในลีลาที่ให้ความรู้สึกโอ้อ่า เป็นการบรรเลงที่ประสานสัมพันธ์กันของกลุ่มแตรหลัก กับกลุ่มเครื่องลมไม้ (Woodwind Instrument) ที่มีเสียงสดใส เช่น กลุ่มแคลริเน็ต อันเป็นส่วนช่วยให้ทำนองตอนนี้มีบรรยากาศสดใสปนอยู่ด้วย ช่วยทำให้ความเป็นการเป็นงานของเพลงเบาบางลง แต่ในตอนที่ 2 ท่วงทำนองสื่อความเข้มแข็งสง่างาม มีกลุ่มแตรหลักเป็นตัวเดินทำนอง ส่วนกลุ่มเครื่องลมไม้ที่มีเสียงแหลมสดใสคอยประสานอยู่เบื้องหลัง ส่วนในตอนที่ 3 นั้น ทำนองเปลี่ยนแปลงไปอีก ตอนต้นกลุ่มเครื่องลมไม้ที่มีเสียงสดใสดำเนินทำนองหลัก โดยมีกลุ่มแตรหลักเป็นตัวดำเนินเสียงประสานอยู่เบื้องหลัง และในตอนท้ายทั้งสองกลุ่มจะบรรเลงร่วมกันไปจนจบเพลง อารมณ์เพลงของเพลงพระราชนิพนธ์ธงไชยเฉลิมพล มีความหรรษา โอ้อ่า เข้มแข็ง และเยิบขาดอย่างมีระเบียบ ทั้งนี้อาจเพราะขึ้นอยู่กับจังหวะเพลงที่ดำเนินไปอย่างช้า เมื่อพิจารณาถึงเรื่องของจังหวะแล้ว จะพบว่าแม้จะทรงพระราชนิพนธ์เพลงจังหวะมาร์ช แต่ก็ใช้จังหวะวลีของโน้ตที่มีอัตราส่วนในแบบของเพลงบลูส์ โดยใช้โน้ตที่แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ต่อ 1 จังหวะ แต่ในขณะที่เดียวกันถ้าตัดโน้ตตัวกลางใน 3 ส่วนนี้ออกไป ก็จะได้จังหวะสวิง อันเป็นจังหวะมาร์ช ที่นิยมกันมากในสหรัฐอเมริกา แต่ไม่ค่อยพบมากนักในภาคพื้นยุโรป

Solo Trumpet in Bb

ธงชัยเฉลิมพล
THE COLORS MARCH

ขนาด โข้ววฬิต กองดุริยางค์ทหารบก

1. 2.

Fine TRIO

1. 2.

D.S. al Fine

เรียบเรียงโดย กองดุริยางค์ทหารบก: กรมศิลปากร: กรุงเทพฯ: 2502
โทร 02-260-3373 หรือ 00118

เพลงมาร์ชกองทัพบก

เพลงมาร์ชกองทัพบก เป็นเพลงมาร์ชประจำกองทัพบกไทย ประพันธ์ขึ้นในช่วงก่อน พ.ศ. 2500 ทำนอง เรียบเรียงเสียงประสาน โดย นารถ ถาวรบุตร คำร้อง โดย แก้ว อัจฉริยะกุล เพลงนี้ใช้บรรเลงในงานพิธีการเกี่ยวกับกองทัพบก เช่น การสวนสนาม และเป็นเพลงบรรเลงบอกสัญญาณการเปิดสถานีโทรทัศน์ในสังกัดกองทัพบก ได้แก่ สถานีวิทยุโทรทัศน์กองทัพบกช่อง 5 (เวลา 04.50 น.) และสถานีโทรทัศน์สีกองทัพบก ช่อง 7 (เวลา 05.00 น.)

เพลงทหารของชาติ

เพลงทหารของชาติเป็นเพลงปลุกใจจังหว่มมาร์ช ประพันธ์คำร้องโดยหลวงวิจิตรวาทการ ทำนองโดยพระเจนดุริยางค์ เพลงนี้เป็นเพลงที่กองทัพบกไทยใช้บรรเลงเป็นเพลงเดินสวนสนามในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

อนึ่งคำว่าทหารของชาตินี้ ยังใช้เป็นคำพูดที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของทหารที่มีต่อประเทศอยู่เสมอ

ทหารบองชาติ

ทำนอง ศาสตราจารย์พระเจนดุริยางค์ คำร้อง พ.ท.โพธิ์ ทศนุต์

พวก เรา ช่างจำญ เหล่าท-หาร—จงชาติจง—ชาจ ฟ้า นก รบ
กล้า— ทาย ไหน ทาย กัน ไม่ ประ หวัน—วิทยา เรา ท-
หาร ต้องกล้า— ตี—ศัตรู แม้ ผู้ใด ไม่ เกรง—มา จม
เหง ตุ รมณ์ ลี จม เลือด หมด ลี้นไม่ให้—ใคร สบ หล่ เกียรติ
ศักดิ์ นักรบไทยต้องให้เลือด— ในทายก็ ลี้น— ลี้นสมหย
ดุจ— จ้า จอ ป-ญญาท-น—สาบาน—ตน หาก
ภัย มา ประจัญ พลี—ชีพ—ให้ เลือด เลือด ทากทหายเพื่อเร-ก
ราช จงไทย จง—ให้ ชาติไทย—ยัง ยืน พวก
ราช จงไทย จง—ให้ *rall* ชาติไทย—ยัง ยืน

พ.ท.โพธิ์ ทศนุต์

เพลงสวัสดีมีชัย

เป็นเพลงที่ใช้สำหรับ ตรวจพลสวนสนาม ในพิธีกระทำสัตย์ต่อธงชัยเฉลิมพล เดิมใช้เพลงแขกเชิญเจ้า ต่อมา พันเอกประสิทธิ์ จินดาอินทร์ อดีตครองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ได้เรียบเรียงเสียงประสานใหม่โดยใช้ทำนองเดิมและเปลี่ยนชื่อเพลงเป็น “สวัสดีมีชัย” ในปี พ.ศ. 2532 และประกาศเป็นเพลงประจำกองทัพบกเมื่อวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2532

สวัสดีมีชัย

เรียบเรียงเสียงประสาน โดย พ.ต.ประสิทธิ์ จินตอนันท์

OBOE

Allegro ♩ = 90

mf

f

p

Cresc.

mf

mp

ff

D.C.
Mr. P. Prasthit Jintanon

เพลงมหาฤกษ์

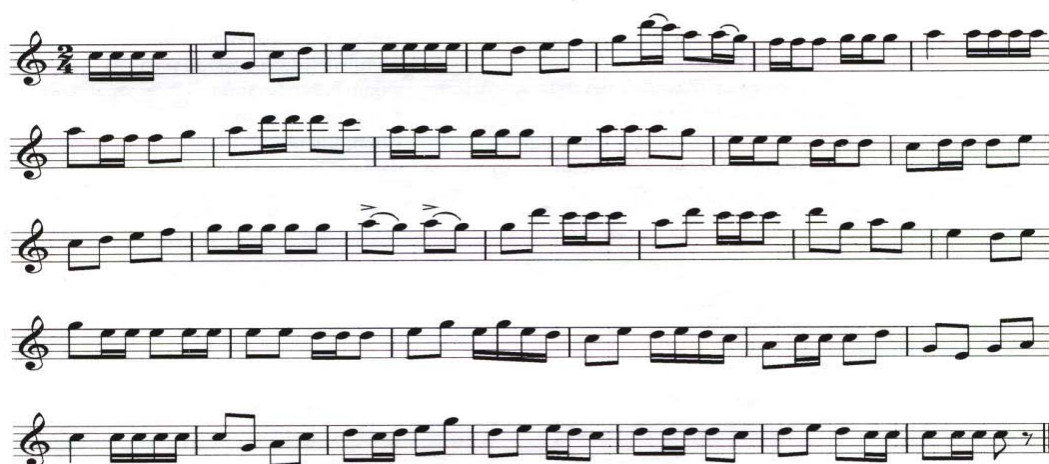
เพลงมหาฤกษ์เป็นเพลงคู่กันกับเพลงมหาชัย มาตั้งแต่โบราณ จนเรียกติดปากกันว่า มหาฤกษ์มหาชัย ใช้บรรเลงคู่กันเพื่อแสดงฤกษ์ยามยามดี และความสวัสดิมีโชคชัย ในโอกาสต่าง ๆ เพลงมหาฤกษ์นั้น สันนิษฐานว่ามีมาแต่ครั้งสมัยกรุงศรีอยุธยา เป็นเพลงทำนองอัตรา 2 ชั้น พอมาถึง กรุงรัตนโกสินทร์ ถูกนำมาบรรจุอยู่ในเพลงปี่พาทย์ เรื่องทำขวัญหรือเวียนเทียน ที่เริ่มต้นด้วย เพลง นางนาค ออกเพลงมหาฤกษ์ มหากาล สังข์น้อย มหาชัย ดอกไม้ไทร และดอกไม้ไฟ ตามลำดับ โดยทั่วไปแล้ว เพลงมหาฤกษ์ ใช้ในการเปิดสถานที่ หรือเปิดงานต่าง ๆ ตามฤกษ์ยามที่กำหนด เนื่องจากการดำเนินทำนองเพลงมหาฤกษ์นั้น ดำเนินทำนองแบบไทยแท้ ตามลักษณะการแปร ลูกซังออกเป็นทำนองเต็มจากเครื่องดนตรีที่บรรเลงร่วมกัน ทำให้ผู้ฟังได้รับฟัง จะได้ยินเสียงกริ่ง กระหึ่มของเสียงดนตรีที่บรรเลงพร้อมเพรียงกัน ก่อให้เกิดความปิติยินดี และความศรัทธา แก่ผู้ฟัง เป็นอย่างยิ่ง ต่อมาจอมพลเรือ สมเด็จพระเจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์ กรมพระนครสวรรค์ วรพินิต ได้ทรง

ดัดแปลงเพลงมหาฤกษ์ทางไทย ออกเป็นทางประสานเสียงตามแบบสากล โดยพระองค์ท่านได้ยึดหลักทำนองของเก่า แต่เพียงแก้ไขเฉพาะตอนขึ้นต้นและลงท้ายให้สง่าผ่าเผยขึ้น ซึ่งทำให้การประสานเสียงตามแบบสากล จะช่วยให้ผู้ฟังเกิดความเข้าใจขึ้นเป็นอันมาก พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสสั่งให้บรรเลงเป็นเพลงเกียรติยศ ต่อมาก็ใช้บรรเลงกล่าวคำอวยพรซึ่งกันและกัน ในพิธีมงคลฤกษ์ต่างๆ เช่น เปิดป้ายหรือเจิมศิลาฤกษ์ ก็ใช้บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ขึ้น หรือในการกล่าวคำปราศรัย หรือกล่าวสุนทรพจน์ ก็ใช้บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ทุกคนในงานก็จะยืนขึ้น เป็นการให้เกียรติพร้อมกัน

เพลงมหาฤกษ์

ทำนอง : จอมพล สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าบริพัตรสุขุมพันธุ์
กรมพระนครสวรรค์วรพินิต ทรงพระนิพนธ์ดัดแปลงจาก
เพลงไทยเดิม

Allegro ♩ = 108

เพลงสยามานุสติ

นารถถาวรบุตรได้ประพันธ์เพลงสยามานุสติ ขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2482 เพื่อให้ประกอบภาพยนตร์เรื่อง “ค่ายบางระจัน” ของบริษัทศรีกรุงภาพยนตร์ซึ่งส่วนของเนื้อร้องนั้นได้ตัดเอาบทพระราชนิพนธ์สยามานุสติบทที่ 3 และบทที่ 4 มาใช้โดยสลับเอาบทที่ 4 มาร้องก่อนแล้วจึงค่อยร้องบทที่ 3 ในลำดับถัดไปดังนี้

ใบกิจกรรมที่ 1 (2)
รูปแบบวงโยธวาทิตทหาร

จุดประสงค์ศึกษาประวัติ ความเป็นมาของวงโยธวาทิตทหาร

คำชี้แจง

1. เขียนอธิบายเป็นความเรียง
2. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในพื้นที่ที่กำหนด

ประวัติความเป็นมาของวงโยธวาทิตทหาร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดย.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 2 (2)
รูปแบบวงโยธวาทิตทหาร

จุดประสงค์ศึกษารูปแบบวงโยธวาทิตทหารที่ใช้ในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. จัดรูปแบบและระบุเครื่องมือดนตรีสำหรับวงโยธวาทิตทหาร
2. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในตารางที่กำหนด

กำลังพล 45 นาย	กำลังพล 15 นาย
---	---

โดย.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 3 (2)

รูปแบบวงโยธวาทิตทหาร

จุดประสงค์สรุปความรู้ แสดงความสัมพันธ์ระหว่างขั้นตอนการปฏิบัติกับบทเพลงในพิธีการ
กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. เขียนหัวข้อการปฏิบัติของวงโยธวาทิตในพิธีการกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย
เฉลิมพล พร้อมทั้งระบุชื่อเพลงที่ใช้ ตามขั้นตอน
2. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในพื้นที่ ที่กำหนด

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

ขั้นตอน.....
เพลง.....

โดย.....เลขที่.....

บันทึกผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
เรื่อง รูปแบบวงโยธวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ

ข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(กฤษดา สาริกา)

ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(วิทยา คุ้มฉายา)

อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 ทหารเก่าเล่าเรื่อง

เรื่อง แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

เวลา 4 ชั่วโมง

ผู้สอน ร.ต.วิทยา คุ่มฉายา และผู้ชำนาญการพิเศษ (จากหมวดโยธวาฑิต)

สถานที่ ห้องเรียนชั้นปีที่ 3

สาระสำคัญ

แผนการฝึกซ้อม ลำดับขั้นตอนการปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติของวงโยธวาฑิต สัญญาณแตรเดี่ยวและกำลังพลผู้ร่วมพิธี บทบาทของเพลงพิธีการที่ใช้ในการบรรเลงทุกขั้นตอน ตั้งแต่วงโยธวาฑิตเริ่มออกเดินนำแถวทหารเข้าประจำที่ จนกระทั่งวงโยธวาฑิตบรรเลงนำแถวทหารกลับ

ผลการเรียนรู้

1. รู้และเข้าใจลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. เห็นความสำคัญของแผนการฝึกซ้อมพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
3. สร้างแผนผังความรู้ สรุปเป็นแผนการฝึกปฏิบัติวงโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์การเรียนรู้

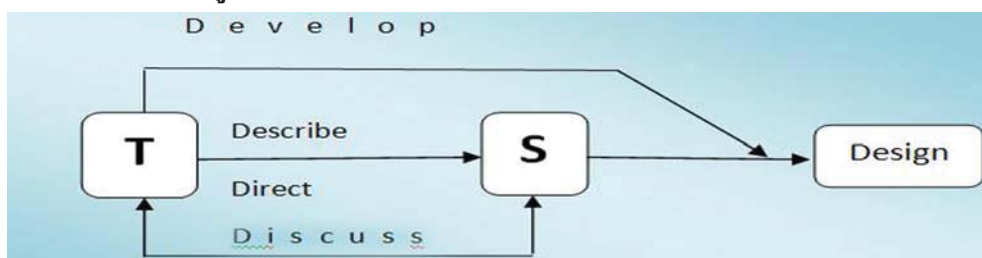
1. บอกเหตุผล ความจำเป็นและความสำคัญของการฝึกปฏิบัติภารกิจวงโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลได้
2. อธิบายและสร้างแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลได้
3. ตระหนักถึงความสำคัญ ความถูกต้องของลำดับขั้นตอนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

สาระการเรียนรู้

1. ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่
2. ขั้นตอนการต้อนรับประธานในพิธี
3. ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม

4. ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี
5. ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี
6. ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร
7. ขั้นตอนการเดินสวนสนาม
8. ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ
9. ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ
10. ขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
2. ทบทวนความรู้เดิมเรื่องรูปแบบวงโยธวาทิตทหารและบทเพลงในพิธีการ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนบรรยายเนื้อหาตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 จากใบความรู้และเสริมความรู้จากประสบการณ์ ประกอบสื่อการสอนที่เตรียมไว้ โดยระหว่างการเรียนการสอนผู้สอนต้องทำกิจกรรมซักถาม พุดคุยและตอบข้อคำถามกับนักเรียนในเนื้อหาที่สอนเพื่อร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้และเพิ่มความเข้าใจให้นักเรียนมากขึ้น เพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปประยุกต์ใช้ในการออกแบบแผนการฝึกซ้อมสำหรับภาคสนาม พร้อมทำใบกิจกรรมที่ 1 (เขียนอธิบายเหตุผล ความจำเป็นและความสำคัญของการฝึกซ้อม) ใบกิจกรรมที่ 2 (เขียนอธิบายลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาทิต) และใบกิจกรรมที่ 3 (นักเรียนนำความรู้จากใบกิจกรรมที่ 1 และ 2 มารายงานหน้าชั้นเรียน) ตามลำดับเพื่อทบทวน ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจโดยผู้สอนคอยให้คำแนะนำและกำกับดูแลกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ขั้นสรุปผลการเรียนรู้

1. ครูและนักเรียนร่วมกันอภิปราย กำหนดแบบแผนการฝึกซ้อมเพื่อความเข้าใจและเป็นแนวทางการนำไปปฏิบัติการฝึกซ้อมต่อไป พร้อมทำใบงานที่ 4 (เขียนสรุปความรู้เป็นแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตใน พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล)

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. ภาพและวิดีโอ พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555
2. งานนำเสนอภาพนิ่งประกอบคำบรรยาย (Power point)
3. งานนำเสนอภาพเคลื่อนไหวประกอบเพลง (3D Java program)
4. เอกสาร/สูจิบัตรพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2550-2555
5. ใบความรู้
6. ใบกิจกรรมที่ 1-4
7. ผู้ชำนาญการพิเศษ
8. แหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Internet)

การวัดและประเมินผล

วิธีการ

1. ตรวจใบกิจกรรม โดยผู้สอน
2. ตรวจแผนการฝึกซ้อม โดยผู้สอน

เครื่องมือ

1. แบบประเมินใบกิจกรรม
2. ตารางกำหนดการฝึกซ้อม (พล.1 รอ.)

กิจกรรมเสนอแนะ

1. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อิเล็กทรอนิกส์ (Internet)
2. ฝึกซ้อมหาความชำนาญเพิ่มเติม เตรียมพร้อมการปฏิบัติการบรรเลงเพลงพิธีการ

และระเบียบการเดินแถว

ใบความรู้

เรื่องแผนการปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

กิจกรรมที่ 1 ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่

ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่ หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงทหารของชาติ ออกเดินนำหน่วยทหารเข้าสู่บริเวณพิธี โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาทิตและสัญญาณแตรเดี่ยวร่วมปฏิบัติการประกอบขั้นตอน ดังนี้

การปฏิบัติสัญญาณแตรเดี่ยว

1. พลแตรเดี่ยววิ่งออกจากจุดประจำการ มายังจุดปฏิบัติการ ด้านหน้าปะรำพิธี (ทำความเคารพ)
2. พลแตรเดี่ยวเริ่มเป่าสัญญาณ หน้าเดิน 2 จบ (ทำความเคารพ)
3. พลแตรเดี่ยววิ่งออกจากจุดปฏิบัติการ กลับไปยังจุดประจำการ

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงหรือคทาการสั่งจัดแถวเตรียมพร้อม
2. คทาการให้สัญญาณสั่งหน้าเดิน (แตรเดี่ยวเข้าประจำจุดเรียบร้อย) วงโยธวาทิต บรรเลงเพลงทหารของชาติ ออกเดินหลังกลอง 2 หมู่
3. วงโยธวาทิตเคลื่อนขบวนผ่านปะรำพิธี เลี้ยวซ้ายเข้าประจำจุดที่ต้นขบวนแถวทหาร
4. คทาการให้สัญญาณวงโยธวาทิตซอยเท้าและหยุดซอยเท้า (บรรเลงต่อไปโดยสัญญาณของผู้ควบคุมวงจนกระทั่งแถวทหารเข้าประจำที่ครบทุกหน่วย)
5. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณหยุดการบรรเลง (ย้ายกลอง 2 หมู่) แล้วลดเครื่องมืออยู่ในท่าพักการบรรเลง

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

1. เพลงสัญญาณแตรเดี่ยว หน้าเดิน
2. เพลงทหารของชาติ

ภาพประกอบการปฏิบัติ

หมู่แตรแฟนแฟร์ เป้าสัญญาณหน้าเดิน 2 จบ

วงโยธวาทิตบรรเลง เพลงทหารของชาติ ออกเดินนำแถวทหารเข้าประจำที่

วงโยธวาทิตเข้าประจำที่ต้นขบวนแถวทหาร

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 2 ขั้นตอนการการต้อนรับประธานในพิธี

ขั้นตอนการการต้อนรับประธานในพิธี หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ ณ จุดประจำที่ต้นขบวน พร้อมการปฏิบัติของผู้บังคับกองผสมวิ่งผ่านแถวทหารไปยังจุดรายงานที่รถขบวนของประธานในพิธี ดังนี้

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตเตรียมพร้อมบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมแสดงความเคารพผู้บัญชาการทหารบก ทางขวา ระวัง”...)
2. วงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ 1 จบ พร้อมสัญญาณเริ่มบรรเลงของผู้ควบคุมวง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมแสดงความเคารพ ผู้บัญชาการทหารบก ทางขวา ระวัง ...วันทยา-วุธ”) แล้วหยุดบรรเลงเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมวง (รอการบรรเลงในขั้นตอนต่อไป)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

เพลงมหาฤกษ์

ภาพประกอบการปฏิบัติ

วงโยธวาทิตพัทลุง และ บรรเลงเพลงมหาฤกษ์ ต้อนรับประธานในพิธี

ผู้บังคับกองผสม วัง และกล่าวรายงาน ต่อประธานในพิธี

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 3 ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม

ขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสวัสดีมีชัย (เพลงเดิน) ณ จุดประจำที่ต้นขบวน พร้อมกับการเคลื่อนขบวนรถของประธานในพิธีในการตรวจพลสวนสนาม ดังนี้

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงสวัสดีมีชัย (เมื่อขบวนรถตรวจพลเริ่มเคลื่อนที่)
2. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณหยุดการบรรเลง (ย่ำกลอง 2 หมู่) และลดเครื่องมือลงอยู่ในท่าการพักการบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสม เรียบ-อาวุธ”)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

เพลงสวัสดีมีชัย

ภาพประกอบการปฏิบัติ

ผู้บังคับกองผสมขึ้นรถ และ ร่วมตรวจพลสวนสนามกับประธานในพิธี

ประธานในพิธีตรวจพลสวนสนามเสร็จ และขึ้นประจำแท่นรับการเคารพ

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 4 ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี

ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงชาติไทย 1 จบ (ผู้ร่วมพิธียืน แล้วนั่งเมื่อเพลงชาติไทยจบ) แล้วบรรเลงต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล ณ จุดประจำที่ต้นขบวน พร้อมกับการเดินของหมู่เชิญธงชัยเฉลิมพลไปประจำที่หน้าแท่นรับการเคารพ ดังนี้

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตเตรียมพร้อมบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมตรงหน้า – ระวัง”...)

2. วงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงชาติไทย 1 จบ แล้วบรรเลงต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพลพร้อมสัญญาณเริ่มบรรเลงของผู้ควบคุมวง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมตรงหน้า - ระวัง...วันทยา-วุธ”)

3. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณหยุดการบรรเลง (ย้ายกลอง 2 หมู่) แล้วลดเครื่องมือลงอยู่ในท่าพักการบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมเรียบ - อาวุธ”)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

1. เพลงชาติไทย
2. เพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล

ภาพประกอบการปฏิบัติ

วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงชาติไทยและเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล

หมู่เชิญธงออกจากแถว มาประจำหน้าแท่นรับการเคารพ

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 5 ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี

ขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ ณ จุดประจำที่ต้นขบวนพร้อมกับปฏิบัติการแสดงการเคารพของกำลังพลและผู้เข้าร่วมพิธี (หลังจากประธานในพิธีนำกล่าวคำปฏิญาณ, ให้โอวาทและอ่านสารของผู้บัญชาการทหารสูงสุดเสร็จ) ดังนี้

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตเตรียมพร้อมบรรเลง(เมื่อผู้บังคับกองผสมตั้ง “กองผสมตรงหน้าระวัง...”)
2. วงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ 1 จบพร้อมสัญญาณเริ่มบรรเลงของผู้ควบคุมวง(เมื่อผู้บังคับกองผสม “กองผสมตรงหน้าระวัง...วันทยา-วุธ”)
3. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตหยุดบรรเลง (สัญญาณมือ) แล้วลดเครื่องมือลงอยู่ในท่าพักการบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมตั้ง “กองผสมเรียบ - อาวุธ”)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

เพลงมหาฤกษ์

ภาพประกอบการปฏิบัติ

ประธานในพิธี นำกล่าวคำปฏิญาณตนฯ

ประธานในพิธีกล่าวให้โอวาทและอ่านสารของ ผบ.สูงสุด แล้ว วงโยธวาทิตบรรเลงเพลง
มหาฤกษ์

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 6 ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร

ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงชาติไทย 1 จบ (ผู้เข้าร่วมพิธียืน และนั่งเมื่อเพลงชาติไทยจบ) แล้วบรรเลงต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล ณ จุดประจำที่ต้นขบวน พร้อมกับการเดินของหมู่เชิญธงชัยเฉลิมพล ออกเดินกลับไปเข้าประจำแถว เมื่อธงคันสุดท้ายกลับเข้าประจำที่เรียบร้อยแล้ว จึงหยุดบรรเลงเพลง ดังนี้

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมให้สัญญาณวงโยธวาทิตเตรียมพร้อมบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมตรงหน้าระวัง...”)
2. วงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงชาติไทย 1 จบ แล้วบรรเลงต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพลพร้อมสัญญาณเริ่มบรรเลงของผู้ควบคุมวง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมตรงหน้าระวัง... วันทยา-วุธ”)
3. ผู้ควบคุมให้สัญญาณหยุดการบรรเลง (ย้ายกลอง 2 หมู่) แล้วลดเครื่องมือลงในท่าพักการบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสม เรียบ-อาวุธ”)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

1. เพลงชาติไทย
2. เพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล

ภาพประกอบการปฏิบัติ

วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงชาติไทยและเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล

หมู่เชิญธงออกจากแท่นรับการเคารพ กลับไปประจำแถวทหาร

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

ขั้นตอนที่ 7 ขั้นตอนการเดินสวนสนาม

ขั้นตอนการเดินสวนสนาม หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมาร์ชกองทัพ ออกเดินนำหน้าหน่วยทหาร เดินสวนสนามผ่านและทำความเคารพประธานในพิธี แล้วเลี้ยวซ้าย หน้าปะรำพิธี ต่อจากนั้นจึงเลี้ยวกลับหลังมาหยุด หน้าปะรำพิธี โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติของ วงโยธวาทิต และสัญญาณแตรเดี่ยวร่วมปฏิบัติการประกอบขั้นตอน ดังนี้

การปฏิบัติสัญญาณแตรเดี่ยว

1. พลแตรเดี่ยววิ่งออกจากจุดประจำการ มายังจุดปฏิบัติการด้านหน้าปะรำพิธี (ทำความเคารพ)

2. พลเตรเด็ยวเป่าสัญญาณเตรียมตัวสวนสนาม 2 จบ (แล้วรอผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสม - ดิดดาบ” / “กองผสมขวาหัน - จัดแถวเตรียมตัวสวนสนาม”)
3. พลเตรเด็ยวเริ่มเป่าสัญญาณ หน้าเดิน 2 จบ (ทำความเคารพ)
4. พลเตรเด็ยววิ่งออกจากจุดปฏิบัติการ กลับไปยังจุดประจำการ

การปฏิบัติของวงโยชวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงหรือคทากรให้สัญญาณวงโยชวาทิต เตรียมพร้อมบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมขวาหัน, จัดแถวเตรียมตัวสวนสนาม”)
2. ผู้ควบคุมวงหรือคทากรให้สัญญาณวงโยชวาทิต เริ่มบรรเลงเพลงมาร์ชกองทัพก ออกเดินหลังกลอง 2 หมู่ พร้อมแถวทหารเริ่มเคลื่อนขบวนสวนสนามพร้อมกัน (เมื่อสิ้นสุดสัญญาณเตรเด็ยวเป่าสัญญาณ หน้าเดิน 2 จบ)
3. วงโยชวาทิตเคลื่อนขบวนเลี้ยวซ้ายจากจุดประจำที่ต้นขบวน ผ่านและทำความเคารพประธานในพิธี (เฉพาะคทากรและผู้ควบคุมวง) ต่อจากนั้นเลี้ยวซ้ายหน้าปะรำพิธีเพื่อเลี้ยวกลับมายังจุดประจำที่หน้าปะรำพิธี คทากรให้สัญญาณชอยเท้าและหยุดชอยเท้า วงโยชวาทิตยังบรรเลงเพลงมาร์ชกองทัพกต่อไป ภายใต้การอำนวยเพลงของผู้ควบคุมวงจนกระทั่งหน่วยทหารสุดท้ายทำการสวนสนามเสร็จสิ้น
4. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณหยุดการบรรเลง (ข้ากลอง 2 หมู่) แล้วลดเครื่องมือลงอยู่ในท่าพักการบรรเลง

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

เพลงมาร์ชกองทัพก

ภาพประกอบการปฏิบัติ

หมู่เตรแฟนแฟร์ เป่าสัญญาณหน้าเดิน 2 จบ

วงโยธวาทิต บรรเลงเพลงมาร์ชกองทัพบก ออกเดินนำแถวสวนสนาม และเลี้ยวซ้ายเข้าประจำที่
หน้าปะรำพิธี

ผู้บังคับกองพัน ทั้ง 20 กองพัน นำแถวทหารเดินสวนสนาม และ รับน้ำพระพุทธรณ์

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 8 ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ

ขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ ณ จุดประจำที่หน้าปราสาทพิธี พร้อมการเคลื่อนขบวนรถของประธานในพิธี ดังนี้

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตเตรียมพร้อมบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมตรงหน้าระวัง...”)
2. วงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ 1 จบพร้อมสัญญาณเริ่มบรรเลงของผู้ควบคุมวง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมตรงหน้าระวัง...วันทยา – วุฐ”)
3. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณวงโยธวาทิตหยุดบรรเลง (สัญญาณมือ) แล้วลดเครื่องมือลงอยู่ในท่าพักบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง “กองผสมเรียบ – อาวุฐ”)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

เพลงมหาฤกษ์

ภาพประกอบการปฏิบัติ

ประธานในพิธีกลับ ผู้บังคับกองผสม สังก้าวทหารแสดงการเคารพ

วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ ส่งประธานในพิธี

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

กิจกรรมที่ 9 ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ

ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ หมายถึง วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสยามมานุสติ ร่วมกับการขับร้องประสานเสียงของกองดุริยางค์ทหารบก ณ จุดประจำที่หน้าปะรำพิธี พร้อมการเคลื่อนขบวนแถวของหน่วยทหารกลับตามลำดับหน่วย โดยมีขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาทิตร่วมกับ

นักร้องประสานเสียงของกองดุริยางค์ทหารบก และสัญญาณแตรเดี่ยวร่วมปฏิบัติการประกอบ
ขั้นตอน ดังนี้

การปฏิบัติสัญญาณแตรเดี่ยว

1. พลแตรเดี่ยววิ่งออกจากจุดประจำการ มายังจุดปฏิบัติการด้านหน้าปะรำพิธี (ทำ
ความเคารพ)
2. พลแตรเดี่ยวเริ่มเป่าสัญญาณเลิกสวนสนาม 2 จบ (ทำความเคารพ)
3. พลแตรเดี่ยววิ่งออกจากจุดปฏิบัติการ กลับไปยังจุดประจำการ

การปฏิบัติของวงโยธวาทิต

1. ผู้ควบคุมให้สัญญาณวงโยธวาทิตเตรียมพร้อมบรรเลง (เมื่อผู้บังคับกองผสมสั่ง
“ขวา-หัน, แบกอวุธ”)
2. วงโยธวาทิตเริ่มบรรเลงเพลงสยามมานุสติ ด้วยกลอง 2 หมู่ พร้อมสัญญาณเริ่ม
บรรเลงของผู้ควบคุม พร้อมแถวทหารออกเดินกลับตามลำดับหน่วย
3. ผู้ควบคุมวงให้สัญญาณหยุดการบรรเลง (ย้ายกลอง 2 หมู่) และผู้ควบคุมวงให้
สัญญาณลดเครื่องมือลงอยู่ในท่าพักการบรรเลงแล้วเดินออกจากลานอนเกราสะงค์

การปฏิบัติของนักร้องประสานเสียง

1. เริ่มขับร้องเพลงสยามมานุสติ เมื่อวงโยธวาทิตบรรเลง Intro เพลงจบ
2. หยุดการขับร้องเพลงสยามมานุสติ เมื่อผู้ควบคุมวงให้สัญญาณหยุดการบรรเลง
(ย้ายกลอง 2 หมู่)

บทเพลงที่เกี่ยวข้อง

เพลงสยามมานุสติ

ภาพประกอบการปฏิบัติ

หมู่เครื่องเล่นแฟร์ เป้าสัญญาณเล็ก 2 จบ และ วงโยธวาทิตบรรเลงเพลงสยามานุสติ

แถวทหารทั้ง 20 กองพัน เดินกลับ

หมูนักร้อง เพลงสยามานุสติจากกองดุริยางค์ทหารบก

ปะรำพิธี ณ ลานอเนกประสงค์ ร.11 รอ.

ที่มา : พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ประจำปี 2555

ใบกิจกรรมที่ 1 (3)

เรื่อง แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์บอกเหตุผล ความจำเป็นและความสำคัญของการฝึกปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธี
กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. เขียนอธิบายเป็นความเรียง
2. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในพื้นที่ที่กำหนด

ความจำเป็นและความสำคัญของการฝึกปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดย.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 2 (3)

เรื่อง แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์ตระหนักถึงความสำคัญ ความถูกต้องและความสวยงามของขั้นตอนการฝึกปฏิบัติ
ภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. เขียนอธิบายลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาทิต
2. ศึกษาความรู้เพิ่มเติมจากใบความรู้ แล้วตอบคำถามลงในพื้นที่ที่กำหนด

ลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยธวาทิต

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โดย.....เลขที่.....

ใบกิจกรรมที่ 3 (3)

เรื่อง แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์อธิบายแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลได้

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 10 นาย แล้วระดมความคิดเพื่อรวบรวมสิ่งที่รู้เกี่ยวกับลำดับ ขั้นตอนพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. แต่ละกลุ่มแบ่งข้อมูลให้ครบทุกนาย แล้วนำเสนอด้วยวาจาหน้าชั้นเรียน
3. นำใบบันทึกหัวเรื่อง ส่งผู้สอนก่อนเวลานำเสนอ

ชื่อ..... ขั้นตอน.....	ชื่อ..... ขั้นตอน.....
ชื่อ..... ขั้นตอน.....	ชื่อ..... ขั้นตอน.....
ชื่อ..... ขั้นตอน.....	ชื่อ..... ขั้นตอน.....
ชื่อ..... ขั้นตอน.....	ชื่อ..... ขั้นตอน.....
ชื่อ..... ขั้นตอน.....	ชื่อ..... ขั้นตอน.....

ใบกิจกรรมที่ 4 (3)

เรื่อง แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์สรุปความรู้แล้วสร้างเป็นแผนการฝึกปฏิบัติวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

1. แบ่งกลุ่มตามความสมัครใจ กลุ่มละ 10 นาย (กลุ่มใหม่) แล้วระดมความคิดเพื่อรวบรวมสิ่งที่รู้เกี่ยวกับลำดับ ขั้นตอนพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. เขียนสรุปความรู้เป็นแผนการฝึกซ้อมการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ลงในตารางกำหนดการฝึกซ้อม (พล 1 รอ.)

ขั้นตอนการปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมายในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควัดขันเป็นพิเศษ	หมายเหตุ
ตัวอย่าง				

กลุ่มที่..... / สมาชิก

- 1.....
- 2.....
- 3.....
- 4.....
- 5.....
- 6.....
- 7.....
- 8.....
- 9.....
- 10.....

บันทึกผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3
เรื่อง แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(กฤษดา สาริกา)

ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(วิทยา คุ่มฉายา)

อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ทหารใหม่ไปแถว
เรื่อง สถานการณ์จำลองการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน
ต่อธงชัยเฉลิมพล

นักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

เวลา 10 ชั่วโมง

ผู้สอน ร.ต.วิทยา คุ่มฉายา และ ผู้อำนวยการพิเศษ (จากหมวดโยชวาทิต)

สถานที่ พื้นที่ฝึก

สาระสำคัญ

อธิบาย สาธิต ฝึกปฏิบัติ พัฒนาความรู้สู่การฝึกซ้อมภาคปฏิบัติ พัฒนาทักษะความสามารถการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ความเป็นระเบียบเรียบร้อยของรูปขบวนแถวดุริยางค์ ความสมบูรณ์และคุณภาพการบรรเลงบทเพลงพิธีการ การจัดแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว” ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 โดยผู้สอน และผู้สอนร่วม (ผู้อำนวยการพิเศษ จากหมวดโยชวาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก)

ผลการเรียนรู้

1. สามารถแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามบทบาทสมมติ
2. วงโยชวาทิตของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 สามารถผ่านการประเมินอย่างมีประสิทธิภาพ
3. มีความตระหนัก เห็นความสำคัญ และเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

จุดประสงค์การเรียนรู้

1. ฝึกซ้อมการบรรเลงบทเพลงพิธีการในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลตามขั้นตอนลำดับพิธีการ
2. ฝึกซ้อมรูปขบวน ระเบียบแถวของวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามขั้นตอนลำดับพิธีการ
3. เตรียมความพร้อมเพื่อแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

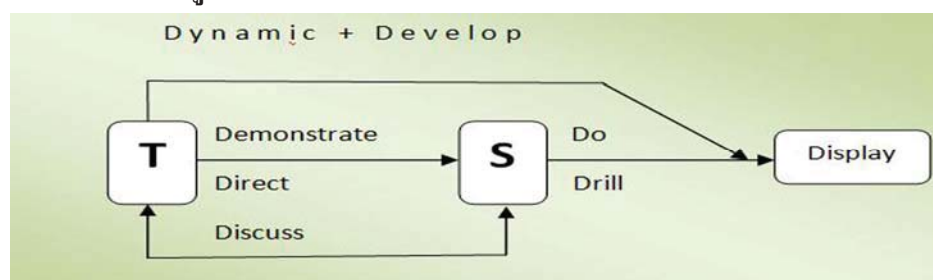
4. นักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 มีความรู้ เกิดทักษะ มีความชำนาญ ตระหนักเห็นความสำคัญ และเกิดความภาคภูมิใจในการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

5. วงโยธวาทิตของนักเรียนคูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 สามารถแสดงผลงานการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล อย่างมีประสิทธิภาพ

สาระการเรียนรู้

1. ฝึกซ้อมขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่
2. ฝึกซ้อมขั้นตอนการต้อนรับประธานในพิธี
3. ฝึกซ้อมขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม
4. ฝึกซ้อมขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี
5. ฝึกซ้อมขั้นตอนการกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี
6. ฝึกซ้อมขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร
7. ฝึกซ้อมขั้นตอนการเดินสวนสนาม
8. ฝึกซ้อมขั้นตอนการส่งประธานในพิธีกลับ
9. ฝึกซ้อมขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ
10. ฝึกซ้อมขั้นตอนการปฏิบัติของสัญญาณแตรเดี่ยว

รูปแบบการจัดการเรียนรู้

กิจกรรมการเรียนรู้

ขั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. แจกจุดประสงค์การเรียนรู้และผลการเรียนรู้ที่คาดหวังให้นักเรียนทราบ
2. ทบทวนความรู้เดิมเรื่องแผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
3. อธิบายแผนการฝึกซ้อม และการปฏิบัติระหว่างการฝึกซ้อมให้นักเรียนทราบ

ขั้นกิจกรรมการเรียนรู้

ผู้สอนอธิบายและทำการสาธิตรูปแบบ ลักษณะท่าทางขั้นตอนการปฏิบัติในแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 ให้นักเรียนสามารถเข้าใจและปฏิบัติตามได้อย่างถูกต้องตามระเบียบแบบฝึกในแต่ละขั้นตอน เช่น ท่าท่าความเคารพ ท่าถอดหมวก สวมหมวก เป็นต้น แล้วให้เวลาสำหรับนักเรียนนำไปแยกฝึกปฏิบัติเพื่อทบทวน โดยระหว่างการทบทวนการปฏิบัติผู้สอนต้องทำกิจกรรมซักถาม พูดคุยและตอบข้อคำถามกับนักเรียนในเนื้อหาและเทคนิคการปฏิบัติ เพื่อร่วมกันพัฒนาองค์ความรู้ เพิ่มทักษะการปฏิบัติและปรับ จัดรูปแบบ รูปขบวนให้มีความชัดเจน เป็นระเบียบ ถูกต้องและสวยงามมากขึ้น และ ผู้สอนคอยกำกับดูแลกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นไปตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตร

ขั้นสรุปผลการเรียนรู้

1. ผู้สอนและนักเรียนร่วมกันสรุปผลการฝึกซ้อม พร้อมทั้งชี้แจงขั้นตอนการปฏิบัติ เรื่องการประเมินความสามารถการปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
2. ผู้ประเมินร่วมกันประเมินความสามารถการปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3
3. วงโยธวาทิตของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 แสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจ วงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เพื่อรับการประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ ตามหมายกำหนดการ ณ พื้นที่กำหนด

สื่อ/แหล่งการเรียนรู้

1. แผนการฝึกซ้อม
2. พื้นที่ สนามฝึก
3. ผู้สอน และครูฝึก
4. เครื่องมือดนตรีประจำตัว (ตามหน้าที่)
5. กล้องบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหว
6. แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”
7. คู่มือ กำหนดการ ประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

การวัดและประเมินผล

วิธีการ

การสังเกต แล้วบันทึกคะแนนพร้อมทั้งแปลผลการประเมินเป็นระดับความสามารถ โดยผู้ประเมิน 3 คน

เครื่องมือ

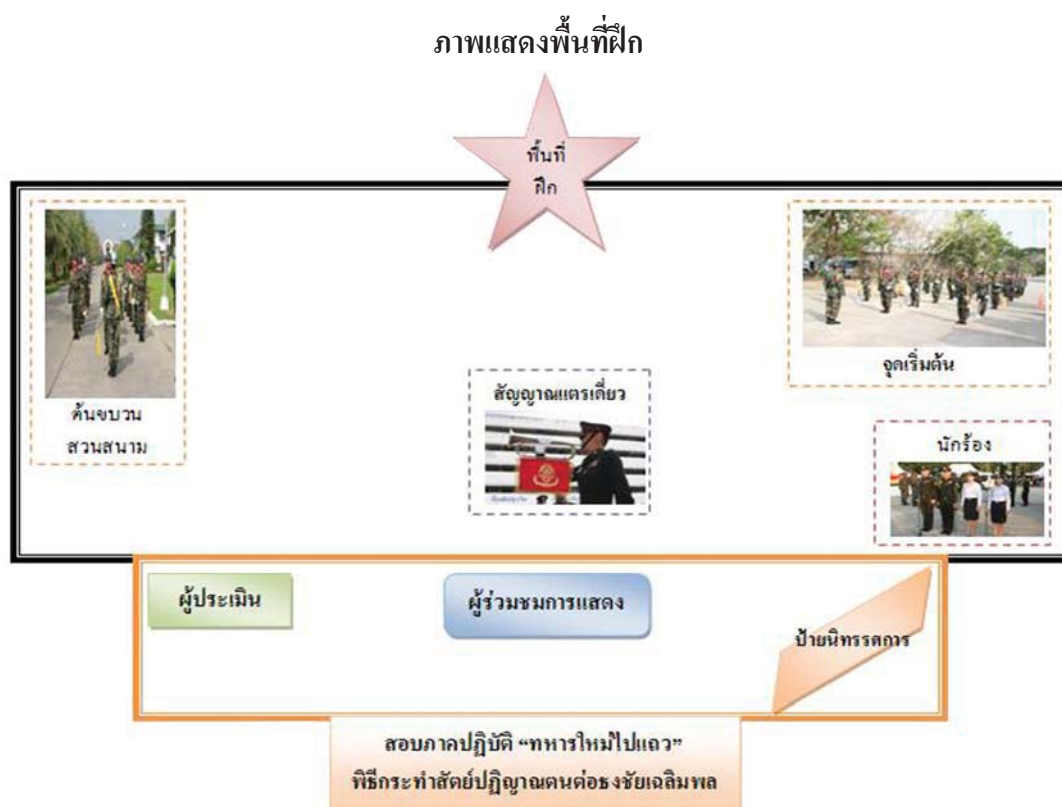
แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

กิจกรรมเสนอแนะ

จัดรูปแบบการแสดงผลงานของนักเรียนให้มีบรรยากาศ สภาพแวดล้อมที่เหมาะสม

1. คู่มือ
2. พื้นที่ฝึก
3. เชิญผู้ร่วมชมการแสดง พร้อมจัดที่นั่งชม
4. ป้ายนิเทศ (ชื่องาน ผลงานการฝึกซ้อม ความรู้เกี่ยวกับพิธีฯ เป็นต้น)
5. การแต่งกายของนักเรียน (ชุดฝึกพราง หมวกทรงใน ผ้าพันคอสัญลักษณ์หน่วย

ถูกมือ)

แผนการฝึกซ้อม

การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควรคำนึง เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การนำแถวทหาร เข้าประจำที่	- การปฏิบัติ สัญญาณแถวเดี่ยว (หน้าเดิน 2 จบ) - การปฏิบัติของวง โยชวาทิต	- พลแถวเดี่ยวรู้และ สามารถวิ่ง เข้า – ออก จุดปฏิบัติการ - พลแถวเดี่ยวเกิดความ ชำนาญในการเป่า สัญญาณ - กำลังพลวงโยชวาทิตรู้ และเข้าใจ สามารถปฏิบัติ ตามสัญญาณของคทากร และผู้ควบคุมวงได้ - กำลังพลวงโยชวาทิต สามารถเดินแถวเข้า ประจำจุดต้นขบวนได้ อย่างถูกต้อง - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะที่เดิน มีความ ไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทาง การวิ่ง การทำความ เคารพ และท่าเป่า ต้อง เข้มแข็ง สง่างามและ ถูกต้องตามแบบฝึก - เสียงของแถวเดี่ยว ถูกต้อง ไพเราะ - ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของคทากรและ ผู้ควบคุมวงต้องชัดเจน ถูกต้องตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวงโยช วาทิตในการปฏิบัติ ตามสัญญาณ - ความพร้อมเพรียงใน การเดิน ระเบียบและ รูปแถว (ระยะต่อ ระยะเคียง การเลี้ยว การซอยเท้าและ หยุดแถว) - การบรรเลงเพลง ทหารของชาติ มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควรคำนึง เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การต้อนรับ ประธานในพิธี	- การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต	- กำลังพลวงโยธวาทิต รู้และเข้าใจ สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาณของ ผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถว ขณะบรรเลง เรียบร้อย สวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะขึ้นประจำ จุดมีความไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของผู้ควบคุมวง ต้องชัดเจน ถูกต้อง ตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวงโย ธวาทิตในการปฏิบัติ ตามสัญญาณ - ทำท่าความเคารพ ของคณาจารย์ถูกต้อง ตามแบบฝึก - การบรรเลงเพลง มหาฤกษ์ มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	- บูรณาการ คำบอกคำสั่ง ของผู้บังคับ กองผสม ร่วมกับ การฝึกปฏิบัติ ของวง โยธวาทิต “กองผสม ตรงหน้า ระวัง – วันทยา - วุช” / “กองผสม เรียบ – อาวุธ
การตรวจพล สวนสนาม	- การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต	- กำลังพลวงโยธวาทิต รู้และเข้าใจ สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาณของ ผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถว ขณะบรรเลง เรียบร้อย สวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะขึ้นประจำ จุดมีความไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของผู้ควบคุมวง ต้องชัดเจน ถูกต้อง ตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวง โยธวาทิตในการ ปฏิบัติตามสัญญาณ - ทำท่าความเคารพ ของคณาจารย์ถูกต้อง ตามแบบฝึก - การบรรเลงเพลง มหาฤกษ์ มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควัดขัน เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การเชิญธงชัย เฉลิมพลเข้าสู่ ปะรำพิธี	- การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต	- กำลังพลวงโยธวาทิตรู้ และเข้าใจ สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาณของ ผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถว ขณะบรรเลง เรียบร้อย สวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะขึ้นประจำ จุดมีความไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของผู้ควบคุมวง ต้องชัดเจน ถูกต้อง ตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวง โยธวาทิตในการ ปฏิบัติตามสัญญาณ - ทำท่าความเคารพ ของคทากรต้องถูกต้อง ตามแบบฝึก - การบรรเลงเพลงชาติ ไทยและเพลงมาร์ชธง ชัยเฉลิมพล มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	- บูรณาการ คำบอกคำสั่ง ของผู้บังคับ กองผสม ร่วมกับการ ฝึกปฏิบัติ ของวง โยธวาทิต “กองผสม ตรงหน้า ระวัง – วันทยา - วุธ” / “กองผสม เรียบ – อาวุธ
การกล่าวให้ โอวาทของ ประธานในพิธี	- การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต	- กำลังพลวงโยธวาทิตรู้ และเข้าใจ สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาณของ ผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถว ขณะบรรเลง เรียบร้อย สวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะขึ้น ประจำจุดมีความไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของผู้ควบคุมวง ต้องชัดเจน ถูกต้อง ตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวง โยธวาทิตในการ ปฏิบัติตามสัญญาณ - ทำท่าความเคารพ ของคทากรต้องถูกต้อง ตามแบบฝึก - การบรรเลงเพลง มหาฤกษ์ มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่กวดขัน เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การเชิญธงชัย เฉลิมพลกลับ ประจำแถวทหาร	- การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต	- กำลังพลวงโยธวาทิตรู้ และเข้าใจ สามารถปฏิบัติ ตามสัญญาณของ ผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถว ขณะบรรเลง เรียบร้อย สวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะขึ้นประจำจุด มีความไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของผู้ควบคุมวง ต้องชัดเจน ถูกต้องตาม แบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวง โยธวาทิตในการปฏิบัติ ตามสัญญาณ - ทำท่าเคารพของ คหกรต้องถูกต้องตาม แบบฝึก - การบรรเลงเพลงชาติ ไทยและเพลงมาร์ช ธงชัยเฉลิมพล มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	
การเดิน สวนสนาม	- การปฏิบัติ สัญญาณแตรเดี่ยว (เตรียมตัว 2 จบ / หน้าเดิน 2 จบ) - การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต	- พลแตรเดี่ยวรู้และ สามารถวิ่ง เข้า – ออก จุดปฏิบัติการ - พลแตรเดี่ยวเกิดความ ชำนาญในการเป่า สัญญาณ - กำลังพลวงโยธวาทิตรู้ และเข้าใจ สามารถปฏิบัติ ตามสัญญาณของคหกร และผู้ควบคุมวงได้ - กำลังพลวงโยธวาทิต สามารถเดินแถวเข้า ประจำจุดหน้าปะรำพิธีได้ อย่างถูกต้อง - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงขณะเดิน มีความ ไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทาง การวิ่ง การทำความเคารพ และ ท่าเป่า ต้องเข้มแข็ง สง่างามและถูกต้อง ตามแบบฝึก - เสียงของแตรเดี่ยว ถูกต้อง ไพเราะ - ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของคหกรและ ผู้ควบคุมวงต้องชัดเจน ถูกต้องตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง	- บรูณาการ คำบอก คำสั่งของ ผู้บังคับ กองผสม ร่วมกับการ ฝึกปฏิบัติ ของวง โยธวาทิต “กองผสม ติดตาม” / “กองผสม

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ทักต้อง เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
			ถูกต้องของกำลังพลวงโยชวาทิตในการปฏิบัติตามสัญญาณ - ความพร้อมเพรียงในการเดิน ระเบียบและรูปแถว (ระยะต่อระยะเคียง การเลี้ยว การชอยเท้าและหยุดแถว) - ทำทำความเคารพประธานในพิธีของคทากรและผู้ควบคุมวงพร้อมเพรียงถูกต้องตามแบบฝึก	ขวาหัน – จัดแถวเตรียมตัวสวนสนาม”
การส่งประธานในพิธีกลับ	- การปฏิบัติของวงโยชวาทิต	- กำลังพลวงโยชวาทิตรู้และเข้าใจ สามารถปฏิบัติตามสัญญาณของผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถวขณะบรรเลง เรียบร้อยสวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลงเพลงในขณะขึ้นประจำจุดมีความไพเราะ ถูกต้อง	- ลักษณะท่าทางการปฏิบัติของผู้ควบคุมวงต้องชัดเจน ถูกต้องตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้องของกำลังพลวงโยชวาทิตในการปฏิบัติตามสัญญาณ - ทำทำความเคารพของคทากรต้องถูกต้องตามแบบฝึก - การบรรเลงเพลงมหาฤกษ์ มีความไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง	- นูรณาการคำบอกคำสั่งของผู้บังคับกองผสมร่วมกับการฝึกปฏิบัติของวงโยชวาทิต “กองผสมตรงหน้าระวัง – วันทยา - วุฑ” / “กองผสมเรียบ – อาวุธ

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ทวนซ้ำ เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การนำแถว ทหารกลับ	- การปฏิบัติ สัญญาณแถวเดี่ยว (เลิกสวนสนาม 2 จบ) - การปฏิบัติของ วงโยธวาทิต - การปฏิบัติของ นักร้องประสาน เสียง	- พลแถวเดี่ยวรู้และ สามารถวิ่ง เข้า – ออก จุดปฏิบัติการ - พลแถวเดี่ยวเกิดความ ชำนาญในการเป่า สัญญาณ - กำลังพลวงโยธวาทิต รู้และเข้าใจ สามารถ ปฏิบัติตามสัญญาณของ ผู้ควบคุมวงได้ - รูปขบวน ระเบียบแถว ขณะบรรเลง เรียบร้อย สวยงาม - การปฏิบัติการบรรเลง เพลงในขณะขึ้นประจำ จุดมีความไพเราะ ถูกต้อง - นักร้องประสานเสียงรู้ และสามารถเดินเข้า – ออก จุดปฏิบัติการได้ - นักร้องประสานเสียง เกิดความชำนาญใน การร้องเพลง	- ลักษณะท่าทาง การ วิ่ง การทำความเคารพ และท่าเป่า ต้อง เข้มแข็ง สง่างามและ ถูกต้องตามแบบฝึก - เสียงของแถวเดี่ยว ถูกต้อง ไพเราะ - ลักษณะท่าทางการ ปฏิบัติของผู้ควบคุมวง ต้องชัดเจน ถูกต้อง ตามแบบฝึก - ความเข้มแข็ง ถูกต้อง ของกำลังพลวง โยธวาทิตในการ ปฏิบัติตามสัญญาณ - การบรรเลงเพลง สขามานุสติ มีความ ไพเราะ ชัดเจน ถูกต้อง - ลักษณะท่าทาง การเดิน การทำความ เคารพ และการขึ้น ขับร้องต้องเข้มแข็ง ถูกต้อง สง่างาม	- นูรณาการ คำบอก คำสั่งของ ผู้บังคับกอง ผสมร่วมกับการ ฝึก - ปฏิบัติของ วงโยธวาทิต “กองผสม แบกอวรุช”

บันทึกผลการตรวจแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4
เรื่อง สถานการณ์จำลองการปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ข้อเสนอแนะของผู้บังคับบัญชา

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

(กฤษฎา สาริกา)

ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

บันทึกผลหลังการจัดการเรียนรู้

ผลการจัดการเรียนรู้

.....

.....

.....

ปัญหาและอุปสรรค

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะ/แนวทางแก้ไข

.....

.....

.....

(ลงชื่อ).....

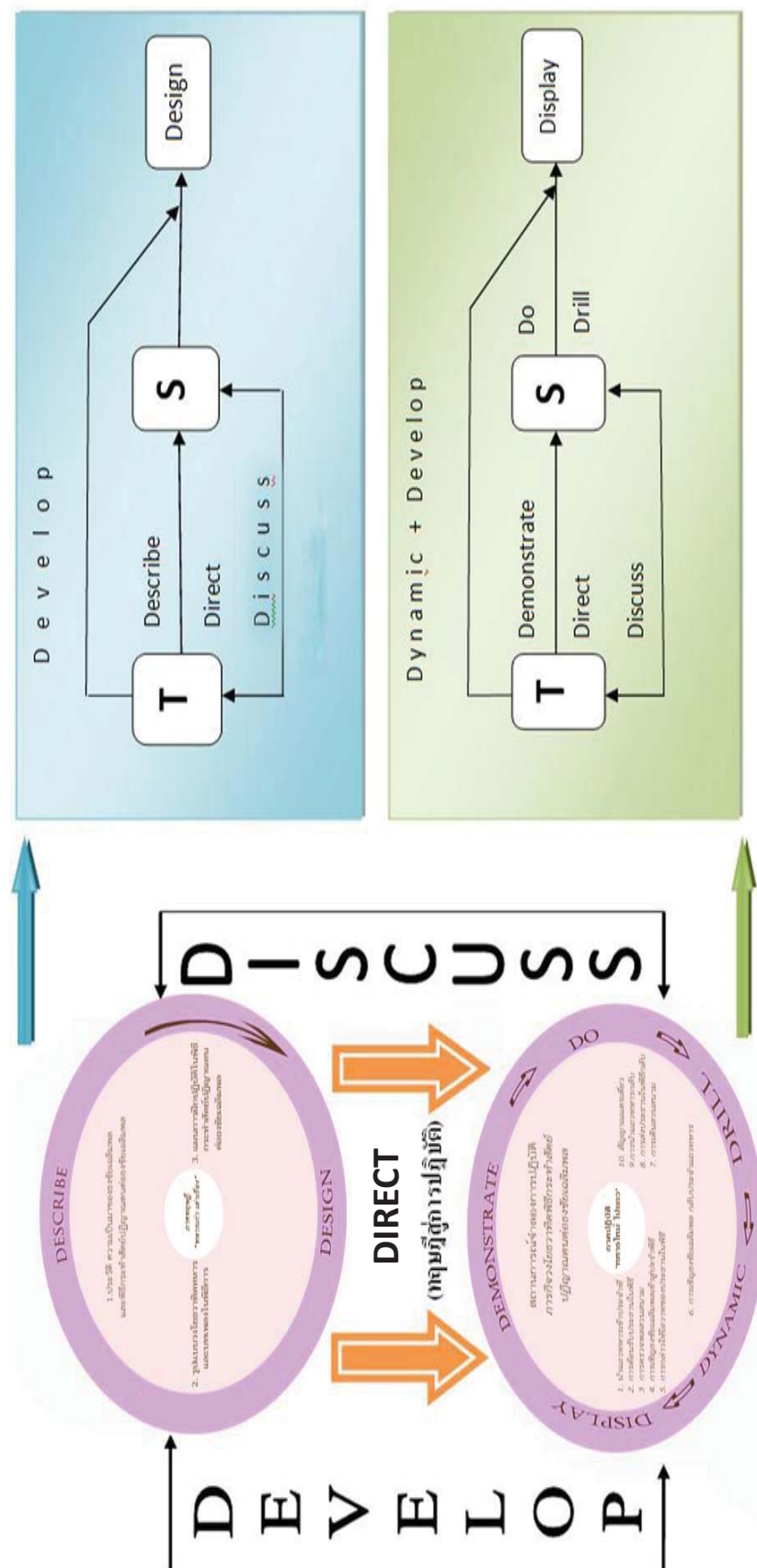
(วิทยา คุ่มฉายา)

อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ภาคผนวก ก

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แบบ 10 Ds. Model

รูปแบบการจัดการเรียนรู้
เรื่อง การปฏิบัติการวิจัยวิทยานิพนธ์ในการทำสัปดาห์ปฏิบัติการตอนท้ายนิพนธ์

ภาคผนวก ง

เครื่องมือสำหรับประเมิน

- แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
- แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแล้ว”
- แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตร

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ “ทหารเก่าเล่าเรื่อง”

เรื่อง การปฏิบัติการกิจวัตรในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

คำชี้แจง

แบบทดสอบฉบับนี้เป็นแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังเรียนเรื่อง การปฏิบัติ
กิจวัตรในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีคะแนนเต็ม 50 คะแนน ใช้ระยะเวลา
ในการทำ 50 นาที แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ รวม 20 คะแนน ให้นักเรียนอ่านคำถาม
ในแต่ละข้อ แล้วเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุดเพียงคำตอบเดียว โดยทำเครื่องหมาย X
ลงในกระดาษคำถาม ให้ตรงกับข้อคำตอบที่เลือก

ตัวอย่าง

ข้อสอบ ข้อ 0. พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลมีชื่อเรียกอย่างสามัญว่า
อะไร

- ก. พิธีสาบานตน
- ข. พิธีสาบานธง
- ค. พิธีแสดงแสนยานุภาพ
- ง. พิธีสวนสนาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบข้อเขียนเติมคำหรือข้อความ จำนวน 5 ข้อ (10 คำตอบ) รวม 10 คะแนน
ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้ออย่างรอบคอบ แล้วจึงเขียนตอบคำถาม

ตอนที่ 3 เป็นแบบข้อเขียนตารางแผนการฝึกซ้อม จำนวน 10 ขั้นตอน รวม 20 คะแนน
ให้นักเรียนเขียนบรรยายขั้นตอนแผนการฝึกซ้อมกิจวัตรในพิธีกระทำสัตย์
ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ลงในตารางการฝึกซ้อมที่กำหนดให้

นศ.....เลขที่.....

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

ตอนที่ 1 ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด ลงในกระดาษคำตอบ (20 คะแนน)

1. พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกิดขึ้นครั้งแรกในรัชกาลใด
 - ก. รัชกาลที่ 4
 - ข. รัชกาลที่ 5
 - ค. รัชกาลที่ 6
 - ง. รัชกาลที่ 7
2. ลักษณะของธงชัยเฉลิมพลในข้อใดไม่ถูกต้อง
 - ก. มีลักษณะอย่างเดียวกับธงชาติ แต่เป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส
 - ข. เลขหมายประจำรัชกาลของพระมหากษัตริย์ที่พระราชทานเป็นตัวเลขไทยสีฟ้า
 - ค. กว้างด้านละ 70 เซนติเมตร ตรงกลางของผืนธงมีอุณาโลมทหารบกและมีชื่อหน่วยทหารสีแดง
 - ง. ภายใต้พระมหามงกุฎมีพระปรมาภิไธยย่อสีแดงขลิบริมสีเหลืองรัศมีสีฟ้า
3. ทำไมทหารจึงต้องจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 - ก. ทำตามระเบียบที่วางไว้
 - ข. เพื่อแสดงถึงความอดทนและความสามัคคี
 - ค. เป็นเกียรติยศ ศักดิ์ศรี และสง่างาม ส่งเสริมขวัญและกำลังใจแก่ทหารหาญ
 - ง. เพื่อแสดงถึงความพร้อมรบ
4. เมื่อนักเรียนทหารต้องเดินผ่านธงชัยเฉลิมพลควรต้องปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ต้องแสดงการเคารพทุกครั้ง
 - ข. แสดงการเคารพเฉพาะเวลาแต่งเครื่องแบบ
 - ค. เดินผ่านไปเฉย ๆ แต่ทำทางสุภาพ
 - ง. ไม่ต้องแสดงการเคารพ เพราะไม่ได้อยู่ในพิธีการ
5. นักเรียนสามารถรู้ประวัติความเป็นมาและความสำคัญของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล จากแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ยกเว้นข้อใด
 - ก. ลานเอนกประสงค์ (ร.11 รอ.)
 - ข. แผนกวิทยาการกองดุริยางค์ทหารบก
 - ค. กำลังพลวงโยธวาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก
 - ง. เอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. หน่วยงานใดต่อไปนี้อาจไม่ต้องมีธงชัยเฉลิมพลประจำหน่วยงาน
 - ก. กรมทหารราบที่ 1 มหาดเล็กรักษาพระองค์ฯ
 - ข. กรมสวัสดิการทหารบก
 - ค. กรมทหารปืนใหญ่ที่ 1 รักษาพระองค์
 - ง. กรมทหารช่างที่ 1 รักษาพระองค์
7. บุคคลใดไม่มีส่วนเกี่ยวข้องในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 - ก. ผู้บัญชาการทหารบก
 - ข. ผู้บังคับกองผสม
 - ค. ผู้บังคับหมวดโยธาทิต แผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก
 - ง. ผู้บังคับกองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน
8. เครื่องดนตรีชนิดใดมีบทบาทเป็น “เครื่องนำขบวนแถวทหาร” ในยุคแรก ๆ ของกำเนิดวงโยธวาทิตทหาร
 - ก. SAXSOPHONE
 - ข. TROMBONE
 - ค. TRUMPET
 - ง. CLARINET
9. เครื่องมือดนตรีชนิดใดไม่เกี่ยวข้องกับวงโยธวาทิตทหาร
 - ก. PICOLO - CLARINET - ALTO SAXOPHONE - TENOR SAXOPHONE
 - ข. EUPHONIUM - SOUSAPHONE - HORN - TROMBONE
 - ค. VIOLIN - PIANO - KEYBOARD - CELLO
 - ง. BASS DRUM - SNARE DRUM - CYMBOLS
10. ขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล วงโยธวาทิตต้องบรรเลงเพลงใด
 - ก. เพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล (1 จบ) ต่อด้วยเพลงชาติไทย
 - ข. เพลงมาร์ชกองทัพบก (1 จบ) ต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล (1 จบ)
 - ค. เพลงชาติไทย (2 จบ) ต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล
 - ง. เพลงชาติไทย (1 จบ) ต่อด้วยเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล

11. บทเพลงใดมีความเหมาะสมและสมเกียรติ ในการใช้บรรเลงต้อนรับประธานในพิธีกระทำ
สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 - ก. เพลงมหาฤกษ์
 - ข. เพลงสวัสดีมีชัย
 - ค. เพลงมหาชัย
 - ง. เพลงทหารของชาติ
12. แผนการฝึกปฏิบัติของวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีทั้งหมด
กี่ขั้นตอน
 - ก. 10 ขั้นตอน
 - ข. 9 ขั้นตอน
 - ค. 8 ขั้นตอน
 - ง. 7 ขั้นตอน
13. ขั้นตอนใดในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ที่ผู้ควบคุมวงและคทากร ไม่ต้องทำ
ความเคารพประธานในพิธี
 - ก. ขั้นตอนการนำแถวทหารกลับ
 - ข. ขั้นตอนการนำแถวทหารเข้าประจำที่
 - ค. ถูกทั้งข้อ ก และ ข
 - ง. ผิดทั้ง ข้อ ก และ ข
14. การปฏิบัติของผู้ร่วมพิธีในขั้นตอนการเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี ต้องทำอะไร
 - ก. ผู้ร่วมพิธีนั่งอยู่เฉยๆเป็นเครื่องของกำลังพลสวนสนามเท่านั้น
 - ข. ผู้ร่วมพิธีนั่ง แล้วยืนเมื่อเพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพลเริ่มบรรเลง
 - ค. ผู้ร่วมพิธียืน แล้วนั่งเมื่อมาร์ชธงชัยเฉลิมพลจบ
 - ง. ผู้ร่วมพิธียืน แล้วนั่งเมื่อเพลงชาติไทยจบ
15. แผนการฝึกปฏิบัติที่ดีจะมีคุณค่าและเกิดประโยชน์ต่อผู้ปฏิบัติอย่างไร
 - ก. ผลการปฏิบัติจะมีประสิทธิภาพ
 - ข. รู้และเข้าใจ สามารถปฏิบัติการฝึกซ้อมได้ตามเป้าหมาย
 - ค. ใช้เป็นแนวทางการฝึกซ้อมในครั้งต่อไป
 - ง. ถูกทั้งหมดทุกข้อ

16. เมื่อนักเรียนเป็นผู้ควบคุมวงโยธวาทิต ในขั้นตอนการตรวจพลสวนสนาม จะสั่งให้นักดนตรีบรรเลงเพลงอะไร
 - ก. เพลงสวัสดีมีชัย
 - ข. เพลงมหาชัย
 - ค. เพลงมาร์ชธงชัยเฉลิมพล
 - ง. เพลงชาติไทย
17. การแสดงผลงานการปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลครั้งนี้จะส่งผลดีกับนักเรียน ยกเว้นข้อใด
 - ก. สามารถพูดคำบอกคำสั่ง “กองผสม ตรงหน้าระวัง..วันทยา – วุธ” ได้อย่างคล่องแคล่ว
 - ข. มีความรู้ความเข้าใจและสามารถปฏิบัติภารกิจดนตรีได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - ค. มีความชำนาญในการปฏิบัติกรบรรเลงบทเพลงพิธีการมากขึ้น
 - ง. มีความมั่นใจและพร้อมรับปฏิบัติภารกิจดนตรีมากขึ้น
18. สัญญาณการหยุดบรรเลงเพลงมาร์ชกองทัพบก เป็นอย่างไร
 - ก. สัญญาณการสั่ง “ย้ายกลอง 2 หมู่” ของคทาการ
 - ข. สัญญาณการสั่ง “ย้ายกลอง 2 หมู่” ของผู้ควบคุมวง
 - ค. สัญญาณการสั่งการ “กองผสม แถว – หยุด” ของผู้บังคับกองผสม
 - ง. สัญญาณการสั่งการ “กองผสม เรียบ – อาวุธ” ของผู้บังคับกองผสม
19. คำสั่งพลวงโยธวาทิตควรปฏิบัติอย่างไร ในขั้นตอนการกล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 - ก. เปล่งเสียงกล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พร้อมกับประธานในพิธีอย่างเข้มแข็ง
 - ข. เปล่งเสียงกล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล พร้อมกับกำลังพลสวนสนามอย่างเข้มแข็ง
 - ค. เปล่งเสียงกล่าวคำปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเบา ๆ พร้อมกับกำลังพลสวนสนาม
 - ง. อยู่เฉย ๆ เป็นเรื่องของกำลังพลสวนสนามเท่านั้น
20. สถานที่ใดเหมาะสมกับการจัดพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
 - ก. โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก เพราะเป็นหน่วยงานที่สร้างความบันเทิงให้กับหน่วยทหาร
 - ข. หอประชุมกองทัพบก เพราะหรรุหรา อากาศเย็นสบาย กำลังพลไม่เกิดความเครียด
 - ค. สนามกีฬากองทัพบก เพราะมีลู่วิ่งเป็นแนวการเดินทำให้ชวนสวยงาม
 - ง. ลานอเนกประสงค์ (ร.11 รอ.) เพราะกว้างขวาง และแสดงถึงความอดทนของทหาร

เฉลย แบบทดสอบ ตอนที่ 1

เรื่อง การปฏิบัติการกิจวัตรในชีวิตประจำวันเพื่อทำสัจยปฏิบัติตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ข้อที่	เฉลย	ประเภทคำถาม
1	ง	ความรู้ – ความจำ
2	ข	ความรู้ – ความจำ
3	ค	ความเข้าใจ
4	ก	การนำไปใช้
5	ข	การนำไปใช้
6	ข	การวิเคราะห์
7	ง	ประเมินค่า
8	ค	ความรู้ – ความจำ
9	ค	การวิเคราะห์
10	ง	การนำไปใช้
11	ก	ประเมินค่า
12	ข	ความรู้ – ความจำ
13	ค	การวิเคราะห์
14	ง	ความเข้าใจ
15	ง	ประเมินค่า
16	ก	การนำไปใช้
17	ก	การสังเคราะห์
18	ข	ความรู้ – ความจำ
19	ข	การนำไปใช้
20	ง	ประเมินค่า

ตอนที่ 2 ให้นักเรียนอ่านข้อความในแต่ละข้อ อย่างรอบคอบแล้วจึงเขียนเติมคำหรือข้อความ
(10 คะแนน)

1. ชื่อธงประจำกองทัพไทย ได้แก่.....และ.....
2. ยอดคันธงชัยเฉลิมพลในสมัยรัชกาลปัจจุบันประดิษฐานพระพุทธรูป เรียกว่า.....
มีจำนวนหมุดทั้งหมด 15 หมุด โดยหมุดที่ 1 – 4 หมายถึง.....
3. พิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล มีบทเพลงที่เกี่ยวข้องกับวงโยธวาทิต ทั้งหมด
.....เพลง ได้แก่.....
.....
.....
4. โยธวาทิตมีความหมายในการใช้งาน คือ.....โดยที่
“โยธวาทิต” มาจากคำว่า.....
5. ขั้นตอนการสวนสนามผู้บังคับกองผสมตั้ง “กองผสม – คิดดาบ แล้วต่อด้วย.....
.....และ.....

เฉลยแบบทดสอบ ตอนที่ 2

เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

- ข้อที่ 1** ธงจุฬาราชูปัทย / ธงมหาไพชยนต์รั้ว
- ข้อที่ 2** พระยอดธง / ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรัฐธรรมนูญ
- ข้อที่ 3** 7 / เพลงทหารของชาติ เพลงมหาฤกษ์ เพลงสวัสดิมิชัย เพลงชาติไทย เพลงมาร์ชธงชัย
เฉลิมพล เพลงมาร์ชกองทัพบก และเพลงสยามานุสติ
- ข้อที่ 4** การบรรเลงเพลงเดินเท้าเข้าสู่สนามรบของทหาร / โยธา (พลรบ ทหาร) + วาทิต (ดนตรี
ผู้บรรเลง)
- ข้อที่ 5** กองผสม ขวาทัน จัดแถวเตรียมตัวสวนสนาม / กองผสม แบกออาวุธ

ตอนที่ 3 ให้นักเรียนเขียนบรรยายขั้นตอนแผนการฝึกซ้อมวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์
ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ลงในตารางการฝึกซ้อมที่กำหนดให้ (20 คะแนน)

คำชี้แจง แต่ละขั้นตอนมีค่าคะแนน เท่ากับ 2 คะแนน ดังนี้ เขียนอธิบาย มีสาระสำคัญ
อ่านได้ใจความและเข้าใจง่าย ครบทุกช่อง ได้รับ 2 คะแนน และคะแนนเพิ่ม
อีก 2 คะแนนเมื่อเขียนครบทุกขั้นตอน หรือ เขียนอธิบาย มีสาระสำคัญ
อ่านได้ใจความ พอเข้าใจโดยสังเขป ไม่ครบทุกช่อง ได้รับ 1 คะแนน และ ได้รับ
0 คะแนน เมื่อไม่สามารถเขียนอธิบายสาระสำคัญได้

แผนการฝึกซ้อม

การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควรรู้ เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การนำแถว ทหารเข้า ประจำที่ (2 คะแนน)				
การต้อนรับ ประธานในพิธี (2 คะแนน)				
การตรวจพล สวนสนาม (2 คะแนน)				

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควัดขัน เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การตรวจพล สวนสนาม (2 คะแนน)				
การเชิญธงชัย เฉลิมพลเข้าสู่ ปะรำพิธี (2 คะแนน)				
การกล่าวให้ โอวาทของ ประธานในพิธี (2 คะแนน)				
การเชิญธงชัย เฉลิมพลกลับ ประจำแถว ทหาร (2 คะแนน)				

ขั้นตอน การปฏิบัติ	เรื่องที่ฝึกซ้อม	ความมุ่งหมาย ในการฝึกซ้อม	สิ่งที่ควรคำนึง เป็นพิเศษ	หมายเหตุ
การเดินสวน สนาม (2 คะแนน)				
การส่งประธาน ในพิธีกลับ (2 คะแนน)				
การนำแถว ทหารกลับ (2 คะแนน)				

แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”
เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

.....

คำชี้แจง

1. ใส่เครื่องหมาย ☒ ที่ผู้ประเมิน
2. ใส่เครื่องหมาย ☒ รายการตัวบ่งชี้ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่าน
3. ใส่คะแนนในช่องคะแนน ☐ ที่ได้จากรายการตัวบ่งชี้
4. ใส่คะแนนรวมของขั้นตอนการปฏิบัติ
5. บันทึกระดับความสามารถในช่องผลการประเมินระดับความสามารถ
6. บันทึกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ (ถ้ามี)
7. ลงชื่อผู้ประเมิน

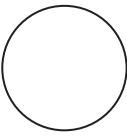
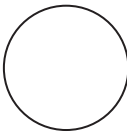
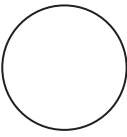
การแปลผลระดับความสามารถ

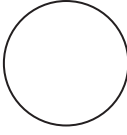
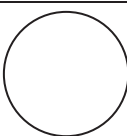
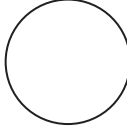
คะแนนที่ได้ 4 หมายถึง ความสามารถระดับสูงมาก เท่ากับคะแนนรวม 36-40 คะแนน
 คะแนนที่ได้ 3 หมายถึง ความสามารถระดับสูง เท่ากับคะแนนรวม 31-35 คะแนน
 คะแนนที่ได้ 2 หมายถึง ความสามารถระดับปานกลาง เท่ากับคะแนนรวม 26-30 คะแนน
 คะแนนที่ได้ 1 หมายถึง ความสามารถระดับต่ำ เท่ากับคะแนนรวม 1-25 คะแนน

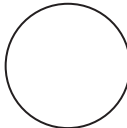
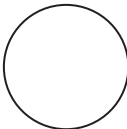
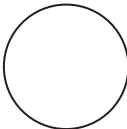
แบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

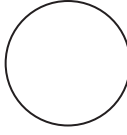
ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

ผู้ประเมิน ☐ ผู้วิจัย ☐ ผู้สอนร่วม ☐ หัวหน้าหมวดโยธาวิท

รายการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตัวบ่งชี้)	คะแนนที่ได้			
	4	3	2	1
1. นำแถวทหารเข้าประจำที่	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้น้อยกว่า 3 ข้อ			
1.1 ทหารทำให้สัญญาณเริ่มต้นถูกต้อง เข้มแข็ง ชัดเจน ☐				
1.2 นักดนตรีปฏิบัติตามสัญญาณเริ่มต้นถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
1.3 วงโยธวาทิตออกเดินพร้อมเพรียง แข็งแรง ☐				
1.4 รูปแถว ระยะต่อ ระยะเคียงในขณะเดิน สวยงาม ถูกต้อง ☐				
1.5 มีความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
1.6 จังหวะการเดินสม่ำเสมอ ☐				
1.7 จบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
2. การต้อนรับประธานในพิธี	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้น้อยกว่า 3 ข้อ			
2.1 รูปแถว ระยะเบียดแถวในขณะบรรเลงนิ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
2.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
2.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
2.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
2.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
2.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
2.7 ทหารและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
3. การตรวจพลสวนสนาม	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้น้อยกว่า 3 ข้อ			
3.1 รูปแถว ระยะเบียดแถวในขณะบรรเลงนิ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
3.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
3.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
3.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
3.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
3.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
3.7 ทหารและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				

รายการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตัวบ่งชี้)	คะแนนที่ได้			
	4	3	2	1
4. การเชิญชัชเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้น้อยกว่า 3 ข้อ			
4.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลงนึ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
4.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
4.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
4.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
4.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
4.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
4.7 ทหารและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
5. การกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้น้อยกว่า 3 ข้อ			
5.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลงนึ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
5.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
5.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
5.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
5.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
5.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
5.7 ทหารและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
6. การเชิญชัชเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้น้อยกว่า 3 ข้อ			
6.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลงนึ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
6.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
6.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
6.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
6.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
6.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
6.7 ทหารและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				

รายการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตัวบ่งชี้)	คะแนนที่ได้			
	4	3	2	1
7. การเดินสวนสนาม				
7.1 วงโยธวาทิตบรรเลงออกเดินพร้อมเพรียง แข็งแรง ☐				
7.2 รูปแถว ระยะต่อ ระยะเคียงในขณะเดิน สวยงาม ถูกต้อง ☐				
7.3 คทาการและผู้ควบคุมวงทำความเคารพประธานอย่างพร้อมเพรียง ☐				
7.4 การเลี้ยวซ้ายหน้าปะรำพิธีสวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก ☐				
7.5 การเลี้ยวกลับหลัง การหยุดชอຍเท้าสวยงาม ถูกต้องตามสัญญาณ ☐				
7.6 มีความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
7.7 จังหวะการเดินสม่ำเสมอ เสียง Percussion มีความหนักแน่น ☐				
8. การส่งประธานในพิธีกลับ				
8.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลงนิ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
8.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
8.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
8.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
8.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
8.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
8.7 คทาการและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
9. การนำแถวทหารกลับ				
9.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลงนิ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม ☐				
9.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
9.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ ☐				
9.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงในการบรรเลง ☐				
9.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียงตามสัญญาณผู้ควบคุม ☐				
9.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				
9.7 คทาการและผู้ควบคุมวงทำความเคารพถูกต้อง พร้อมเพรียง ☐				

รายการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติ (ตัวบ่งชี้)	คะแนนที่ได้			
	4	3	2	1
10. การปฏิบัติของสัญญาณเตร็ดเตร่	 4 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ครบ 7 ข้อ 3 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 4 - 6 ข้อ 2 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ 3 ข้อ 1 หมายถึง มีตัวบ่งชี้ น้อยกว่า 3 ข้อ			
10.1 ทำวิ่งแข็งแรง สวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก ☐				
10.2 การทำความเคารพแข็งแรง สวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก ☐				
10.3 ทำเป่าสวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก ☐				
10.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้องของเสียงของการเป่า ☐				
10.5 จังหวะในการเป่าสัญญาณตามเกณฑ์ ☐				
10.6 เครื่องแต่งกายถูกต้อง สะอาด เรียบร้อย ☐				
10.7 เครื่องดนตรีชัดเจน สะอาด สวยงาม ☐				
รวมคะแนน (เต็ม 40 คะแนน)	คะแนน			
ผลการประเมินระดับความสามารถ				

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

...../...../.....

แบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร

(สำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3)

เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ตอนที่ 1 ความคิดเห็นและความรู้สึกที่มีต่อหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เกี่ยวกับบรรยากาศการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และประโยชน์ที่ได้รับ

ด้านบรรยากาศการเรียนรู้

1. นักเรียนคิดว่าหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตรงกับความสนใจของนักเรียนหรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

2. หลังจากนักเรียนได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยธวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติเสร็จสิ้นแล้ว นักเรียนรู้สึกอย่างไร

.....

.....

.....

ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3. หลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล โดยครูผู้สอนร่วมกับผู้มีประสบการณ์ มีส่วนช่วยในการเรียนรู้ของนักเรียนอย่างไร

4. นักเรียนคิดว่า สื่อการเรียนรู้ที่ครูใช้ในการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมหรือไม่อย่างไร

5. นักเรียนคิดว่าการวัดและการประเมินผลของหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจวงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล เหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้หรือไม่ เพราะเหตุใด

6. นักเรียนคิดว่าระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ทั้งภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ มีความเหมาะสมมากน้อยเพียงใด

ด้านประโยชน์ที่ได้รับ

7. นักเรียนคิดว่ามวลสาระการเรียนรู้ในหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ให้ประโยชน์อะไรกับนักเรียนบ้าง

.....

.....

.....
8. นักเรียนได้รับความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้จากการปฏิบัติการกิจตามหลักสูตรอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....
9. นักเรียนคิดว่าจะสามารถนำความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ไปประยุกต์ใช้ในการรับราชการในด้านใดบ้าง

.....

.....

.....
10. นักเรียนมีความรู้สึกร้อยประการ เมื่อได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธี กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามที่หลักสูตรกำหนด

.....

.....

.....

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ

1. นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อหลักสูตรเรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธี
กระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย

ตารางที่ 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง
การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม	+1	+1	+1	1.00	มีความสอดคล้อง
2.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับเนื้อหาสาระที่นักเรียนต้องการเรียน เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	+1	+1	+1	1.00	มีความสอดคล้อง
3.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	+1	+1	+1	1.00	มีความสอดคล้อง
4.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับลักษณะการวัดและประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล	+1	+1	+1	1.00	มีความสอดคล้อง
5.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในเรื่อง ผู้ร่วมประเมินหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความสอดคล้อง
6.	ความสอดคล้องของข้อคำถามเกี่ยวกับความต้องการของนักเรียนในเรื่องสื่อการเรียนรู้ที่ใช้ในหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความสอดคล้อง

ตารางที่ 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของประเด็นการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มี
ต่อหลักสูตรเรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรชาติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อ
ธงชัยเฉลิมพลสำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ สถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ร่วมสนทนา	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
2.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติ การกิจวัตรชาติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตน ต่อธงชัยเฉลิมพล เกี่ยวกับความสำคัญ และความ จำเป็นของการพัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
3.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่อง วัตถุประสงค์ของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
4.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่อง เนื้อหาสาระของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
5.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่อง การจัดการเรียนรู้ของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
6.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่อง ระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
7.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่อง การวัดและประเมินผลหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
8.	ความสอดคล้องของประเด็นสนทนากลุ่มเกี่ยวกับ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์และการสอบถาม ในเรื่อง ข้อเสนอแนะ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตร เรื่อง
การปฏิบัติการกิจวัตรโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ให้สัมภาษณ์	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
2.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับความสำคัญ และความจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
3.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับจุดประสงค์ของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
4.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
5.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวัตรโยธวาฑิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับโครงสร้างและเวลาเรียนของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 16 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
6.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับวิธีการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
7.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
8.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลของหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
9.	ความสอดคล้องของประเด็นสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อเสนอแนะในการพัฒนาหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลสำหรับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 17 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของโครงสร้างหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจ
 วงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียน
 ดุริยางค์ทหารบก

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องขององค์ประกอบใน หลักสูตรฉบับร่าง	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
2.	ความสอดคล้องระหว่างแนวการดำเนินการ จัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรกับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แต่ละแผน	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
3.	ความสอดคล้องระหว่างรูปแบบการจัดการ เรียนรู้ แบบ 10 Ds.Model กับการจัดกิจกรรม การเรียนรู้แต่ละแผน	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
4.	ความสอดคล้องขององค์ประกอบในแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 1	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
5.	ความสอดคล้องขององค์ประกอบในแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 2	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
6.	ความสอดคล้องขององค์ประกอบในแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 3	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
7.	ความสอดคล้องขององค์ประกอบในแผน การจัดการเรียนรู้ที่ 4	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
8.	ความสอดคล้องของสาระการเรียนรู้กับเวลา ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
9.	ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับ เวลาในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
10.	ความสอดคล้องของจุดประสงค์การเรียนรู้กับ การวัดและประเมินผล	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 18 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสัมภาษณ์ความคิดเห็นที่มีต่อหลักสูตรเรื่อง
การปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
1.	ความสอดคล้องของข้อคำถามด้านบรรยากาศการเรียนรู้เกี่ยวกับความสนใจและความรู้สึกรักที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ตามหลักสูตร	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
2.	ความสอดคล้องของข้อคำถามด้านกิจกรรมการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และระยะเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
3.	ความสอดคล้องของข้อคำถามด้านประโยชน์ที่ได้รับ เกี่ยวกับสาระการเรียนรู้ ความรู้และประสบการณ์ที่ได้จากหลักสูตร เรื่องการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลไปประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
4.	ความสอดคล้องของข้อคำถามด้านประโยชน์ที่ได้รับ เกี่ยวกับความรู้สึกร่วมในการปฏิบัติการกิจวงโยชวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพลตามที่หลักสูตรกำหนด	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
5.	ความสอดคล้องของข้อคำถามการสัมภาษณ์เกี่ยวกับความคิดเห็นเพิ่มเติมและข้อเสนอแนะ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 19 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ
“ทหารใหม่ไปแถว”

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
1.	นำแถวทหารเข้าประจำที่					
	1.1 คทาการให้สัญญาณเริ่มต้นถูกต้อง เข้มแข็ง ชัดเจน	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.2 นักดนตรีปฏิบัติตามสัญญาณเริ่มต้น ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.3 วงโยธวาทิตออกเดินพร้อมเพรียง แข็งแรง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.4 รูปแถว ระยะต่อ ระยะเคียงในขณะเดิน สวยงาม ถูกต้อง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.5 มีความสมดุล ความถูกต้องของเสียงใน การบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.6 จังหวะการเดินสม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	1.7 จบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
2.	การต้อนรับประธานในพิธี					
	2.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลง นิ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	2.7 คทาการและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
3.	การตรวจพลสวนสนาม					
	3.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลง นั้ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	3.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
4.	3.7 คทาการและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	การเชิญธงชัยเฉลิมพลเข้าสู่ปะรำพิธี					
	4.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลง นั้ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	4.7 คทาการและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
5.	การกล่าวให้โอวาทของประธานในพิธี					
	5.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลง นักร้อง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	5.7 ททากรและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
6.	การเชิญธงชัยเฉลิมพลกลับประจำแถวทหาร					
	6.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลง นักร้อง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	6.7 ททากรและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความ สอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
7.	การเดินสวนสนาม					
	7.1 วงโยธวาทิตบรรเลงออกเดินพร้อมเพรียง แข็งแรง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7.2 รูปแถว ระยะต่อ ระยะเลียงในขณะเดิน สวยงาม ถูกต้อง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7.3 คทากรและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ประธานอย่างพร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7.4 การเลี้ยวซ้ายหน้าปะรำพิธีสวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7.5 การเลี้ยวกลับหลัง การหยุดชอຍเท้า สวยงาม ถูกต้องตามสัญญาณ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7.6 มีความสมดุล ความถูกต้องของเสียงใน การบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	7.7 จังหวะการเดินสม่ำเสมอ เสียง Percussion มีความหนักแน่น	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
8.	การส่งประธานในพิธีกลับ					
	8.1 รูปแถว ระเบียบแถวในขณะบรรเลง นิ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8.5 เครื่องดนตรีขึ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	8.7 คทากรและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ข้อ	ประเด็น	ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนีความสอดคล้อง	ความหมาย
		1	2	3		
9.	การนำแถวทวนกลับ					
	9.1 รูปแถว ระเบียนแถวในขณะบรรเลง นึ่ง ตรง เรียบร้อย สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9.2 การเริ่มเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุม ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9.3 จังหวะในการบรรเลงตามเกณฑ์ สม่ำเสมอ	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงในการบรรเลง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9.5 เครื่องดนตรีชิ้น – ลงถูกต้อง พร้อมเพรียง ตามสัญญาณผู้ควบคุม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9.6 การจบเพลงตามสัญญาณผู้ควบคุมถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	9.7 ทักษะและผู้ควบคุมวงทำความเคารพ ถูกต้อง พร้อมเพรียง	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
10.	การปฏิบัติของสัญญาณเตร็ดเตร่					
	10.1 ทำว๊ิงแข็งแรง สวยงาม ถูกต้องตาม แบบฝึก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10.2 การทำความเคารพแข็งแรง สวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10.3 ทำเป่าสวยงาม ถูกต้องตามแบบฝึก	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10.4 ความไพเราะ ความสมดุล ความถูกต้อง ของเสียงของการเป่า	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10.5 จังหวะในการเป่าสัญญาณตามเกณฑ์	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10.6 เครื่องแต่งกายถูกต้อง สะอาด เรียบร้อย	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง
	10.7 เครื่องดนตรีขัดเงา สะอาด สวยงาม	+1	+1	+1	1.00	สอดคล้อง

ตารางที่ 20 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน
เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิตในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล

ประเด็น			ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี	ความหมาย
ผลการเรียนรู้/สาระการเรียนรู้	ข้อที่	ประเภทคำถาม	1	2	3	ความสอดคล้อง	
ผลการเรียนรู้ 1. รู้และเข้าใจประวัติ ความ เป็นมาความสำคัญของธงชัย เฉลิมพลและพิธีกระทำสัตย์ ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สาระการเรียนรู้ ประวัติความเป็นมา ความสำคัญ ของธงชัยเฉลิมพลและพิธีกระทำ สัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัย เฉลิมพล	1	ความรู้ – ความจำ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	2	ความรู้ – ความจำ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	3	ความเข้าใจ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	4	การนำไปใช้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	5	การนำไปใช้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	6	การวิเคราะห์	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	7	ประเมินค่า	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
ผลการเรียนรู้ 2. รู้และเข้าใจประวัติ และ รูปแบบของวงโยธวาทิตทหาร 3. รู้และเข้าใจประวัติ และ บทบาทของเพลงในพิธีการ สาระการเรียนรู้ ประวัติ รูปแบบวงโยธวาทิต ทหารและบทบาทของเพลงใน พิธีการ	8	ความรู้ – ความจำ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	9	การวิเคราะห์	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	10	การนำไปใช้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	11	ประเมินค่า	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	12	ความรู้ – ความจำ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ประเด็น			ผู้เชี่ยวชาญ			ค่าดัชนี ความ สอดคล้อง	ความหมาย
ผลการเรียนรู้/สาระ การเรียนรู้	ข้อ ที่	ประเภท คำถาม	1	2	3		
ผลการเรียนรู้ 4. รู้และเข้าใจลำดับขั้นตอนการปฏิบัติของวงโยชวาทิต 5. เห็นความสำคัญของพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล 6. สร้างแผนผังความรู้ สรุปลำดับขั้นตอนการปฏิบัติพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สาระการเรียนรู้ แผนการฝึกปฏิบัติในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล ตามลำดับพิธี	13	การวิเคราะห์	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	14	ความเข้าใจ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	15	ประเมินค่า	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	16	การนำไปใช้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	17	การสังเคราะห์	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	18	ความรู้- ความจำ	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	19	การนำไปใช้	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง
	20	ประเมินค่า	+1	+1	+1	1.00	มีความ สอดคล้อง

ตารางที่ 21 ผลการวิเคราะห์ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัด
ผลการเรียนรู้เรื่อง การปฏิบัติการกิจวัตรในชีวิตประจำวันในพิธีกรรมทำสังคายนา
ของสงฆ์เถรวาท สำหรับโรงเรียนคุรุศาสตร์ทหารบก

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้					แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้				
ข้อ ที่	จำนวนคน ที่ตอบถูก	p	r	คุณภาพ ข้อสอบ	ข้อ ที่	จำนวนคน ที่ตอบถูก	p	r	คุณภาพ ข้อสอบ
1	22	0.55	0.70	ใช้ได้	16	23	0.58	0.45	ใช้ได้
2*	30	0.75	0.20	ใช้ไม่ได้	17*	17	0.43	0.15	ใช้ไม่ได้
3	19	0.48	0.55	ใช้ได้	18*	25	0.63	0.15	ใช้ไม่ได้
4	24	0.60	0.50	ใช้ได้	19*	16	0.40	0.20	ใช้ไม่ได้
5	26	0.65	0.50	ใช้ได้	20*	32	0.80	0.30	ใช้ไม่ได้
6	23	0.58	0.65	ใช้ได้	21*	20	0.50	0.10	ใช้ไม่ได้
7*	33	0.83	0.15	ใช้ไม่ได้	22	18	0.45	0.60	ใช้ได้
8*	21	0.53	0.15	ใช้ไม่ได้	23	20	0.50	0.80	ใช้ได้
9*	14	0.60	0.10	ใช้ไม่ได้	24	16	0.40	0.60	ใช้ได้
10*	26	0.65	0.20	ใช้ไม่ได้	25	21	0.53	0.75	ใช้ได้
11	26	0.65	0.30	ใช้ได้	26	21	0.53	0.85	ใช้ได้
12	22	0.55	0.40	ใช้ได้	27	21	0.53	0.65	ใช้ได้
13	20	0.50	0.60	ใช้ได้	28	28	0.70	0.50	ใช้ได้
14	19	0.48	0.65	ใช้ได้	29	18	0.45	0.50	ใช้ได้
15	20	0.50	0.60	ใช้ได้	30	27	0.68	0.55	ใช้ได้

หมายเหตุ การหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของข้อสอบปรนัย ได้คำนวณหาข้อสอบที่มีคุณภาพ
จำนวน 20 ข้อ ส่วนข้อสอบที่ 2,7,8,9,10,17,18,19,20 และ 21 เป็นข้อสอบไม่มีคุณภาพจึงไม่นำมา
คำนวณหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) สรุปผลได้ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.91

ตารางที่ 22 ผลการวิเคราะห์สัดส่วนของคนทำถูกแต่ละข้อ (p) และสัดส่วนของคนทำผิดในแต่ละข้อ (q) ของแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้เรื่อง การปฏิบัติการกิจวงโยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนคูริยางค์ทหารบก

แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้					แบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้				
ข้อ ที่	จำนวนคน ที่ตอบถูก	p	r	pq	ข้อ ที่	จำนวนคน ที่ตอบถูก	p	r	pq
1	22	0.55	0.45	0.25	11	23	0.58	0.43	0.24
2	19	0.48	0.53	0.25	12	18	0.45	0.55	0.25
3	24	0.60	0.40	0.24	13	20	0.50	0.50	0.25
4	26	0.65	0.35	0.23	14	16	0.40	0.60	0.24
5	23	0.58	0.43	0.24	15	21	0.53	0.48	0.25
6	26	0.65	0.35	0.23	16	21	0.53	0.48	0.25
7	22	0.55	0.45	0.25	17	21	0.53	0.48	0.25
8	20	0.50	0.50	0.25	18	28	0.70	0.30	0.21
9	19	0.48	0.53	0.25	19	18	0.45	0.55	0.25
10	20	0.50	0.50	0.25	20	27	0.68	0.33	0.22

ภาคผนวก จ

บันทึกคะแนนการวัดและประเมินผล

- คะแนนแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนเรียน
- คะแนนแบบทดสอบวัดผลการเรียนรู้หลังเรียน
- เปรียบเทียบคะแนนวัดผลการเรียนรู้ก่อน – หลังเรียน
- คะแนนแบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

ตารางสรุปผลคะแนน
ผลการเรียนรู้ก่อนเรียน “ทหารเก่าเล่าเรื่อง”

เลขที่	ผลคะแนน/คะแนนเต็ม			รวม 50 คะแนน	— X %
	ตอนที่ 1 20 คะแนน	ตอนที่ 2 10 คะแนน	ตอนที่ 3 20 คะแนน		
1	13	2	0	15	30.00
2	15	1	0	16	32.00
3	16	1	0	17	34.00
4	15	2	0	17	34.00
5	14	2	0	16	32.00
6	11	0	0	11	22.00
7	9	0	0	9	18.00
8	13	0	0	13	26.00
9	17	4	0	21	42.00
10	14	0	0	14	28.00
11	14	0	0	14	28.00
12	15	0	0	15	30.00
13	14	2	0	16	32.00
14	16	2	0	18	36.00
15	14	0	0	14	28.00
16	16	2	0	18	36.00
17	15	3	0	18	36.00
18	10	1	0	11	22.00
19	13	1	0	14	28.00
20	11	1	0	12	26.00
21	11	0	0	11	22.00
22	15	2	0	17	34.00
23	11	1	0	12	26.00
24	14	0	0	14	28.00
25	14	0	0	14	28.00

เลขที่	ผลคะแนน/คะแนนเต็ม			รวม 50 คะแนน	$\bar{X}$ %
	ตอนที่ 1 20 คะแนน	ตอนที่ 2 10 คะแนน	ตอนที่ 3 20 คะแนน		
26	15	0	0	15	30.00
27	13	3	0	16	32.00
28	15	2	0	17	34.00
29	12	0	0	12	26.00
30	16	2	0	18	36.00
31	15	0	0	15	30.00
32	14	1	0	15	30.00
33	11	0	0	11	22.00
34	16	2	0	18	36.00
35	15	1	0	16	32.00
36	10	2	0	12	26.00
37	13	2	0	15	30.00
38	11	0	0	11	22.00
39	14	2	0	16	32.00
รวม	530	44	0	574	
$\bar{X}$	13.58	1.12	0.00	14.71	
$\bar{X}$ (%)	67.94	11.28	0.00	29.43	
ลำดับ	1	2	3		

ตารางสรุปผลคะแนน
ผลการเรียนรู้หลังเรียน “ทหารใหม่ไปแถว”

เลขที่	ผลคะแนน/คะแนนเต็ม			รวม 50 คะแนน	— X %
	ตอนที่ 1 20 คะแนน	ตอนที่ 2 10 คะแนน	ตอนที่ 3 20 คะแนน		
1	15	5	13	33	66.00
2	17	6	12	35	70.00
3	17	6	14	37	74.00
4	16	6	12	34	68.00
5	19	7	16	42	84.00
6	16	4	10	30	60.00
7	16	8	14	38	76.00
8	16	6	13	35	70.00
9	16	6	13	35	70.00
10	18	6	12	36	72.00
11	14	6	12	32	64.00
12	17	4	9	30	60.00
13	16	7	13	36	72.00
14	18	7	14	39	78.00
15	16	7	15	38	76.00
16	16	8	14	38	76.00
17	15	5	11	31	62.00
18	17	7	13	37	74.00
19	17	8	12	37	74.00
20	13	7	13	33	66.00
21	15	6	12	33	66.00
22	16	6	13	35	70.00
23	17	6	12	35	70.00
24	12	7	14	33	66.00
25	17	7	12	36	72.00

เลขที่	ผลคะแนน/คะแนนเต็ม			รวม 50 คะแนน	$\bar{X}$ %
	ตอนที่ 1 20 คะแนน	ตอนที่ 2 10 คะแนน	ตอนที่ 3 20 คะแนน		
26	15	7	13	35	70.00
27	16	7	13	36	72.00
28	17	6	14	37	74.00
29	16	5	10	31	62.00
30	17	5	11	33	66.00
31	16	7	15	38	76.00
32	19	6	14	39	78.00
33	15	8	12	35	70.00
34	15	8	13	36	72.00
35	14	6	11	31	62.00
36	16	7	13	36	72.00
37	16	7	14	37	74.00
38	16	8	12	36	72.00
39	19	7	12	38	76.00
รวม	629	252	495	1376	
$\bar{X}$	16.12	6.46	12.69	35.28	
$\bar{X}$ (%)	80.64	64.61	63.46	70.56	
ลำดับ	1	2	3		

คะแนนทดสอบวัดผลการเรียนรู้ก่อนและหลังการใช้หลักสูตร
เรื่อง การปฏิบัติการกิจวัตรโยธวาทีในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล
นักเรียนดูริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

เลขที่	Pre – test (50)	Post – test (50)	ผลต่างคะแนน D
1	15	33	18
2	16	35	19
3	17	37	20
4	17	34	17
5	16	42	26
6	11	30	19
7	9	38	29
8	13	35	22
9	21	35	14
10	14	36	22
11	14	32	18
12	15	30	15
13	16	36	20
14	18	39	21
15	14	38	24
16	18	38	20
17	18	31	13
18	11	37	26
19	14	37	23
20	12	33	21
21	11	33	22
22	17	35	18
23	12	35	23
24	14	33	19
25	14	36	22

เลขที่	Pre – test (50)	Post – test (50)	ผลต่างคะแนน D
26	15	35	20
27	16	36	20
28	17	37	20
29	12	31	19
30	18	33	15
31	15	38	23
32	15	39	24
33	11	35	24
34	18	36	18
35	16	31	15
36	12	36	24
37	15	37	22
38	11	36	25
39	16	38	22
รวม	574	1376	802
$\bar{X}$	14.71	35.28	20.56
S.D.	2.62	2.70	3.52
$\bar{X} \%$	29.43	70.56	41.12

สรุปแบบประเมินความสามารถภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”
ของนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3

รายการประเมิน ขั้นตอนการปฏิบัติ	ผู้ประเมิน	คะแนนที่ได้				รวม	$\bar{X}$	S.D	ระดับ ความสามารถ
		4	3	2	1				
1. นำแถวทหารเข้า ประจำที่	1	4				11	3.67	0.58	สูงมาก
	2	4							
	3		3						
2. การต้อนรับประธาน ในพิธี	1	4				10	3.33	0.58	สูง
	2		3						
	3		3						
3. การตรวจพล สวนสนาม	1	4				10	3.33	0.58	สูง
	2		3						
	3		3						
4. การเชิญธงชัยเฉลิม พลเข้าสู่ปะรำพิธี	1	4				10	3.33	0.58	สูง
	2		3						
	3		3						
5. การกล่าวให้โอวาท ของประธานในพิธี	1	4				11	3.67	0.58	สูงมาก
	2	4							
	3		3						
6. การเชิญธงชัยเฉลิม พลกลับประจำแถว ทหาร	1	4				11	3.67	0.58	สูงมาก
	2	4							
	3		3						
7. การเดินสวนสนาม	1	4				10	3.33	0.58	สูง
	2		3						
	3		3						
8. การส่งประธานในพิธี กลับ	1	4				11	3.67	0.58	สูงมาก
	2	4							
	3		3						
9. การนำแถวทหาร กลับ	1	4				11	3.67	0.58	สูงมาก
	2	4							
	3		3						
10. การปฏิบัติของ สัญญาณแตรเดี่ยว	1		3			11	3.67	0.58	สูงมาก
	2	4							
	3	4							
รวม						106	3.53	0.17	สูงมาก

การแปรผลระดับความสามารถ

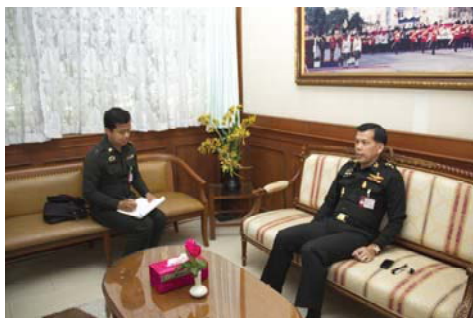
คะแนนที่ได้ 4 หมายถึง	ความสามารถระดับสูงมาก	เท่ากับ ค่าเฉลี่ย 3.50-4.00
คะแนนที่ได้ 3 หมายถึง	ความสามารถระดับสูง	เท่ากับ ค่าเฉลี่ย 3.15-3.49
คะแนนที่ได้ 2 หมายถึง	ความสามารถระดับปานกลาง	เท่ากับ ค่าเฉลี่ย 3.00-3.14
คะแนนที่ได้ 1 หมายถึง	ความสามารถระดับต่ำ	เท่ากับ ค่าเฉลี่ย 1.00-2.99

ภาคผนวก ข

ประมวลภาพกิจกรรม

- กิจกรรมเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน
- กิจกรรมระหว่างเรียนภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง”
- กิจกรรมระหว่างเรียนภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”
- กิจกรรมการประเมินภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

กิจกรรมเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐาน

ผู้วิจัย ปฏิบัติการสัมภาษณ์ ผบ.รร.คย.ทบ.

นคย.ทบ.ชั้นปีที่ 3 ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัย ดำเนินการสนทนากลุ่ม

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และครู
อาจารย์ รร.คย.ทบ. ร่วมให้ข้อมูล

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ชมกิจกรรม
การเรียนการสอนของ รร.คย.ทบ.

ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ อาจารย์ที่ปรึกษาฯ
ถ่ายภาพร่วมกับคณะผู้ร่วมสนทนากลุ่ม

กิจกรรมระหว่างเรียนภาคทฤษฎี “ทหารเก่าเล่าเรื่อง”

นคย.ทบ.ทำแบบทดสอบก่อนเรียน

มอบของที่ระลึกให้ ผู้ชำนาญด้านบทเพลง
พิธีการ

มอบของที่ระลึกให้ ครูผู้สอนร่วม จาก
มว.โยธาทิต

ผู้วิจัย อธิบาย สอนร่วมกับครูผู้สอน

นคย.ทบ.แบ่งกลุ่มทำกิจกรรมตามหลักสูตร

นคย.ทบ.ทำแบบทดสอบหลังเรียน

กิจกรรมระหว่างเรียนภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแถว”

ผู้วิจัย อธิบาย วางแผนการฝึกซ้อม

นคย.ทบ.ฝึกซ้อมบทเพลงพิธีการ

กิจกรรมการฝึกซ้อมรูปแถวพิธีการ ณ พื้นที่ฝึก

กิจกรรมการฝึกซ้อมรูปแถวพิธีการ ณ พื้นที่ฝึก โดยแต่งกายคล้ายพิธีจริง (ซ้อมใหญ่)

กิจกรรมการประเมินภาคปฏิบัติ “ทหารใหม่ไปแล้ว”

การนำแถวทหารเข้าประจำที่

การบรรเลงนำแถวทหารกลับ ร่วมการ
ขับร้องเพลง สยามานุสติ

ผู้วิจัย รายงานผลการปฏิบัติ (จบการประเมิน)

ผบ.รร.คย.ทบ.กล่าวชมเชยและให้โอวาท
วงโยธวาทิต นคย.ทบ. ชั้นปีที่ 3

ผศ.ดร.มาเรียม นิลพันธุ์ กล่าวชมเชย
และแนะนำแนวทางการปฏิบัติตน

ผบ.รร.คย.ทบ.และอาจารย์ที่ปรึกษาพร้อมผู้ร่วม
พิธีถ่ายภาพร่วมกับวงโยธวาทิต นคย.ทบ. ชั้นปีที่ 3

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ
และหนังสือขอเชิญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

.....

1. พันโท อรรถวุฒิ มิ่งมิตร รองผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก
2. อาจารย์ ดร.ปณัต นัจนฤตย์ อาจารย์ประจำคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต
3. ดร.โชติมา หนูพริก นักวิชาการศึกษา ชำนาญการ

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / ๒๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

1 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปณิต นันจนิตย์

ด้วย ร้อยตรีวิทยา คุ่มฉายา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจจโยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / ๒๖๖

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

1 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.ปณัต นันจนิตย์

ด้วย ร้อยตรีวิทยา คุ่มฉายา นักศึกษาระดับปริญญาโทบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจจโยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107 (นฐ) / 1770

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

1 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.โชติมา หนูพริก

ด้วย ร้อยตรีวิทยา คุ่มฉายา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจจวโยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก” มีความประสงค์จะขอเรียนเชิญท่านในฐานะผู้เชี่ยวชาญเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยเพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดเป็นผู้ตรวจเครื่องมือวิจัยให้กับนักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ 2167

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

16 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอตกลงเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ด้วย ร้อยตรีวิทยา คุ่มฉายา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติการกิจจวงโยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก” มีความประสงค์จะขอตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักเรียนดุริยางค์ทหารบก ชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 39 นาย ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดให้ความอนุเคราะห์ในการตกลงเครื่องมือวิจัยกับนักศึกษา ดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ที่ ศธ 0520.107(นฐ)/ ๒๕๕๑

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

23 กุมภาพันธ์ 2555

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้บังคับกองโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก

ด้วย ร้อยตรีวิทยา คุ่มฉายา นักศึกษาระดับปริญญาโท บัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการนิเทศ ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร กำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การพัฒนาหลักสูตร เรื่อง การปฏิบัติภารกิจจวดยธวาทิต ในพิธีกระทำสัตย์ปฏิญาณตนต่อธงชัยเฉลิมพล สำหรับโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก” มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากนักเรียนดุริยางค์ทหารบกชั้นปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554 จำนวน 39 นาย เพื่อประกอบการทำวิทยานิพนธ์ในการนี้บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดแจ้งนักเรียนทหารบกทราบ เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามให้แก่นักศึกษาตามความเหมาะสมสามารถติดต่อโดยตรงที่เบอร์ 081-7212028

จึงเรียนมาเพื่อโปรดให้ความอนุเคราะห์ จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไชยยศ ไพวิทยศิริธรรม)

รองคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย ฝ่ายวิชาการและวิจัย

รักษาราชการแทน คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

นครปฐม โทร.0-3421-8788 , 0-3424-3435

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	ร้อยตรี วิทยา คุ่มฉายา
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 75/94 กองดุริยางค์ทหารบก ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10400
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก ถนนวิภาวดีรังสิต แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร รหัสไปรษณีย์ 10400
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนดุริยางค์ทหารบก
พ.ศ. 2547	สำเร็จการศึกษาปริญญาตรีครุศาสตรบัณฑิต วิชาเอกดนตรี (สากล) จากมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
พ.ศ. 2553	ศึกษาต่อระดับปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตร และการนิเทศ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร (ทุนโครงการพัฒนาการศึกษาครู อาจารย์และบุคลากรทาง การศึกษาของกองทัพบก ประจำปีงบประมาณ 2553)
ประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2536-2538	ตำแหน่งประจำหมวดโยธวาติตแผนกดนตรีกองดุริยางค์ทหารบก
พ.ศ. 2539-ปัจจุบัน	อาจารย์โรงเรียนดุริยางค์ทหารบก